Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 1 Ιουλίου 2018 • Έτος 10ο • Αρ. φύλλου 510* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,50

Κομματικό πάρτι με ακριβό λογαριασμό

Η διαχείριση του Συνεργατισμού ανοίγει πληγές του παρελθόντος, ενώ σε κάποιους δίνει ευκαιρίες

Ο Συνεργατισμός που ιδρύθηκε αρχές του 20ού αιώνα για να στηρίξει τους αγρότες έφτασε σήμερα να συγχωνεύεται με την Ελληνική Τράπεζα ύστερα από μια πολύχρονη περίοδο που κυριάρχησε η κακοδιαχείριση και τα πολιτικά παίγνια, όπως αποκαλύπτεται εσχάτως και στη Βουλή, οπότε και διεφάνη ότι κατά καιρούς όλα σχεδόν τα κόμματα είχαν βάλει το δάκτυλο στο μέλι, διαμοιράζοντας τις επιτροπείες και φτάνοντας μέχρι τη σημερινή διοίκηση της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας. Το επόμενο δεκαήμερο ο Συνεργατισμός μετατρέπεται στο μεγάλο πολιτικό διακύβευμα, με στόχο να διασωθεί η ήδη τρωθείσα αξιοπιστία των βουλευτών από τους χειρισμούς του Κουρέματος του 2013 αλλά και να κερδηθούν πολιτικοί πόντοι, ει δυνατόν. Εδώ πάντως φαίνεται να κλείνει οριστικά η ιστορία ενός Κινήματος που στήριξε οικονομικά το νησί αλλά πέρασε και φουρτούνες ξεκινώντας από τη δίκη του Ανδρέα Αζίνα, περνώντας από τις ημέρες Ερωτόκριτου Χλωρακιώτη και φτάνοντας στο τραγικό φινάλε. **Σελ. 8, 9, 10**

Π. Δημητριάδης και Μ. Σαρρής αναλύουν όσα συμβαίνουν στη ΣΚΤ.

ΕΙΡΗΝΑΡΧΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑΣ

Ο άνθρωπος πίσω από τη Logicom και τη Δήμητρα

Ο Ειρήναρχος Βαρνάβας ιδρυτής και ιδιοκτήτης της εταιρείας Logicom θα καταστεί ένας εκ των μεγαλομετόχων της Ελληνικής Τράπεζας όταν ολοκληρωθεί η συμφωνία πώλησης της ΣΚΤ. Η «Κ» σκιαγραφεί το προφίλ του ισχυρού άνδρα της Logicom, που ξεκίνησε την επιχειρηματική του διαδρομή του με μια εταιρεία πληροφορικής για να εξελιχθεί σήμερα σε εταιρεία παραγωγής τεχνολογίας και με δραστηριότητες μέχρι και στην αφαλάτωση. Με πολιτικούς φίλους από τη δεξιά μέχρι την αριστερά το όνομά του έφτασε να συζητείται σήμερα κατά κόρον. **Σελ. 11**

Εθισμένοι σε έναν εικονικό κόσμο

Οι συγκλονιστικές ιστορίες ενηλίκων που ασχολούνται παθολογικά με τα βιντεοπαιχνίδια. Πρόκειται για μια εξάρτηση που αναγνωρίστηκε ως διαταραχή της διανοητικής υγείας. «Ο χρήστης έχει χάσει πια τον έλεγχο, παίζει περισσότερο από όσο έχει σχεδιάσει και αυτό γίνεται προτεραιότητα εις βάρος άλλων δραστηριοτήτων. Γνωρίζει τις αρνητικές συνέπειες αλλά δεν μπορεί να σταματήσει», λέει η ψυχίατρος Στέλλα Χριστίδη. **Σελ. 20**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Δεν υπάρχει δωρεάν γεύμα

Η πλέον γνωστή φράση που στιγμάτισε την πολιτική καριέρα της Μάργκαρετ Θάτσερ, έλεγε πως «δεν υπάρχει δωρεάν γεύμα», εξηγώντας πως πάντα κάποιος στο τέλος θα κληθεί να το πληρώσει. Αυτό συμβαίνει και με την περίπτωση του Συνεργατισμού σήμερα, ο οποίος καταρρέει μετά από πολλαπλά λάθη, παραλήψεις, εξυπηρετήσεις, ανοργανωσιά και κυρίως την ανοχή όλων, ως φέουδο κομματικών εξυπηρετήσεων. Καλούμαστε σήμερα λοιπόν να πληρώσουμε συλλογικά το κόστος για ένα πάρτι τριάντα και πλέον χρόνων με τις ευθύνες πρωτίστως να βαραίνουν την κυβέρνηση για την ανικανότητά της να προβλέψει και να διαχειριστεί το οφθαλμοφανές πρόβλημα, αλλά και τους λοιπούς εταίρους της, στο πολιτικό σύστημα, κόμματα, συντεχνίες, τοπικές αρχές για τη διαχρονική χρησιμοποίησή του ως μαγαζί διαπλοκής και βολέματος. Τώρα που και το τελευταίο απόστημα της παλιάς Κύπρου έχει σπάσει, ας το διαχειριστούμε με σύνεση, χωρίς να βάζουμε υπό αμφισβήτηση αυτά που ο λαός μας πέτυχε τα τελευταία πέντε χρόνια. Οι ευθύνες πρέπει και θα αναζητηθούν δημοσιογραφικά, προέχει πρώτα όμως το καλό της πατρίδας, η συνέχεια της προσπάθειας για ανάκαμψη και η διασφάλιση όσο το δυνατό περισσοτέρων θέσεων εργασίας σε ένα πιο υγιές τραπεζικό σύστημα.

ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

Ρίζα του κακού η έλλειψη παιδείας

Βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μέτρα για αναχαίτιση του φόρου αίματος στους κυπριακούς δρόμους βάζει στο τραπέζι ο Ανδρέας Παπάς, σύμβουλος για θέματα Οδικής Ασφάλειας. Σε συνέντευξή του στην «Κ» σκιαγραφεί το προφίλ του Κύπριου οδηγού, θεωρώντας πως η οικογένεια και το σχολείο πρέπει να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην αλλαγή νοοτροπίας και συμπεριφοράς των οδηγών. **Σελ. 15**

Η ατζέντα Ταγίπ μετά τις εκλογές

Τα θέματα Ε.Ε., Κυπριακό, Συρία

Υπό διαμόρφωση η νέα κυβέρνηση στην Τουρκία μετά τις εκλογές, τη νίκη Ερντογάν και το νέο πολίτευμα. Τα πρώτα θέματα στην ατζέντα, οι σχέσεις με την Ε.Ε., ενώ επέρχεται η αντίδραση των Κούρδων και αναμένει η Λευκωσία για το Κυπριακό. **Σελ. 6**

Κονδύλια απροβίβαστης παιδείας

Ο χαμηλός μέσος όρος στις Παγκύπριες, μας βάζει εξίσου χαμηλά στην Ε.Ε.

Τα στοιχεία από τη Eurostat και την «Έκθεση Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης», της Ευρωπαϊκής Ένωσης για όλα τα κράτη μέλη του 2017, δηλώνουν ότι επενδύουμε πέριξ των 10.000 ευρώ ανά μαθητή ως χώρα, ωστόσο, αυτό δεν διαφαίνεται από τα σχολικά αποτελέσματα. Η «Κ» εξετάζει το θέμα από κοινωνιολογικής πλευράς, και συνομιλεί με επιστήμονες, δασκάλους και γονείς για το ζήτημα, ενώ οι αρμόδιοι περιμένουν μεταστροφή της κατάστασης από τη μεταρρύθμιση. **Σελ. 4, 5**

Θολά σημεία για τους πρόσφυγες

Τα δύο στρατόπεδα της Συνόδου

Μπορεί να ήταν γεμάτη από πολλές εντάσεις, αντιπαραθέσεις ακόμα και θεατρινισμούς η 12ωρη Σύνοδος Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης με βασικό θέμα το προσφυγικό, αλλά από ουσία λίγα ήταν τα απτά αποτελέσματα που μπορεί να επιδείξει. **Σελ. 21**

10 χρόνια αναμένει η Γεωργία το «ναι» Ε.Ε., ΝΑΤΟ

Οι υποσχέσεις για συμμετοχή σε αμφότερες τις δομές, Ένωση και Συμμαχία, παραμένουν -δέκα χρόνια μετά τη σύνοδο του Βουκουρεστίου- αόριστες. Η ρωσική προπαγάνδα βρίσκει όλο και μεγαλύτερο έδαφος, αφού υπογραμμίζει τον κίνδυνο απώλειας της γεωργιανής ταυτότητας και της ορθόδοξης παράδοσης μέσα στο ευρωπαϊκό χωνευτήρι. **Σελ. 22**

Πόλεμος «νονών» στην Ελλάδα

Συμφωνίες από τις φυλακές

Ο πολυαίμακτος πόλεμος συμμοριών υπό την καθοδήγηση «αρχινονών» για την κυριαρχία στις παράνομες δραστηριότητες της νύχτας μαίνεται. Το ρεπορτάζ της «Κ» συνθέτει το παζλ δολοφονιών, εκβιασμών, τελεσιγράφων με αλλοδαπούς εκτελεστές, συμφωνιών και εντολών από τις φυλακές Κορυδαλλού. **Σελ. 19**

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

- **ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ** Σελ. 16
  Ο κατήφορος
- **ΝΙΚΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ** Σελ. 16
  Παζάρια με τους μετανάστες
- **ΠΕΤΡΟΣ ΖΑΡΟΥΝΑΣ** Σελ. 14
  Αναθεωρητικός Ερντογάν και η τουρκοισλαμική σύνθεση

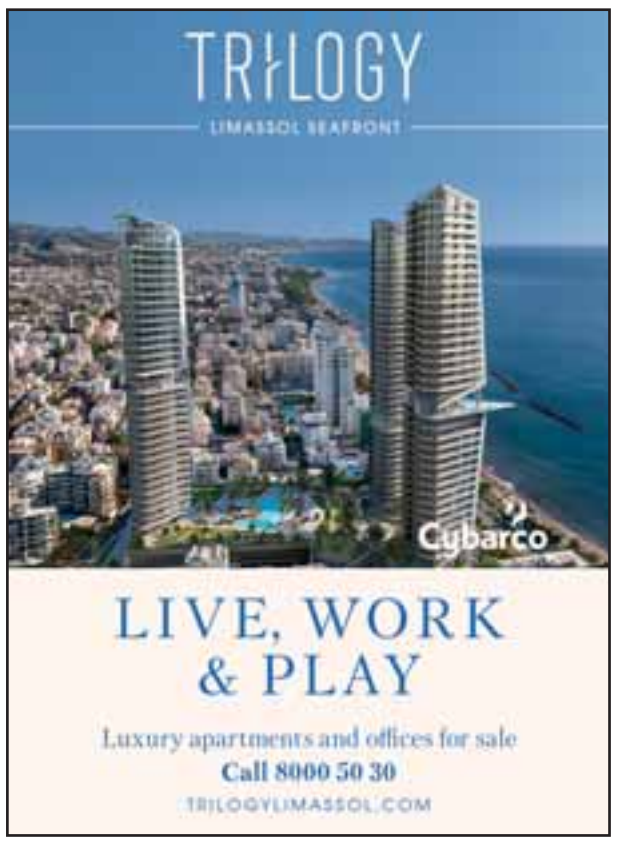

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Οι γκαλερί της νησιωτικής Ελλάδας

Οι «Κ» καταγράφει και σας παρουσιάζει τις καλοκαιρινές εκθέσεις στη νησιωτική Ελλάδα και στην περιφέρεια, που μπορούν να γίνουν οι ιδανικές πινελιές στην ατζέντα των διακοπών σας. Ξεχωρίζει η μεγάλη αναδρομική έκθεση στον σπουδαίο Δημήτρη Μυταρά στην Ανδρο.

ΠΡΟΣΩΠΟ

Η Νάνα Μούσχουρη μιλάει για τη μουσική

Η Νάνα Μούσχουρη έρχεται στην Κύπρο για μία μοναδική συναυλία στο θεατράκι του Προεδρικού Μεγάρου με τίτλο «Ένα μύθο θα σας πω» για το Hope for Children. Η κ. Μούσχουρη λέει ότι η μουσική είναι η ασφάλειά της, και ότι πάντοτε ήταν ειλικρινής σε ό,τι έκανε.

ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ

Οι απάτριδες Tootard έρχονται στην Κύπρο

Από τα Υψίπεδα του Γκολάν οι Tootard φτάνουν στην Κύπρο για το Φεστιβάλ του Φέγγαρου και μιλάνε αποκλειστικά στην «Κ». Μας λένε ότι ίσως αυτό που κάνουν για κάποιους μπορεί να φαίνεται ακτιβισμός, αλλά για εκείνους είναι η καθημερινότητά τους.

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Ο αδιάβατος δρόμος

Ο Ναπολέων Βοναπάρτης είχε κάποτε πει ότι «στην πολιτική, όπως και στον πόλεμο, η χαμένη στιγμή δεν ξανάρχεται πλέον». Το θυμήθηκα όταν την Παρασκευή, από το βήμα της Βουλής, η Άννα Θεολόγου μίλησε για διερεύνηση της σχέσης της εταιρείας Logicom με τη Δήμητρα Επενδυτική για να διαφανούν, όπως είπε, τα πολιτικά πρόσωπα που βρίσκονται πίσω από την ετεροβαρή συμφωνία ως προς το συμφέρον του φορολογούμενου. Η κ. Θεολόγου δεν έκανε αναφορά στο οποιοδήποτε όνομα παρόλο που είχε ανά χείρας μια δέσμη κόλλες με στοιχεία όπως είπε τις οποίες και κατέθεσε. Μάλιστα, κάλεσε τα ΜΜΕ να διερευνήσουν τα στοιχεία των μετόχων της Logicom, καθώς πρόκειται για δημόσια εταιρεία ώστε να βοηθήσουν στο έργο της δικαιοσύνης. Παρόμοιας υφής ήταν και οι καταγγελίες του Γιώργου Περδίκη, ο οποίος διερωτήθηκε από του βήματος της Βουλής, απευθυνόμενος προς τους συναδέλφους του, του κυβερνητικού στρατοπέδου: «πότε θα μιλήσουν για αυτά που συνέβησαν τις τελευταίες 15 μέρες και πότε θα αναδείξουμε τις σχέσεις πολιτικών αρχηγών και βουλευτών με εταιρείες οι οποίες μετέχουν στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας (βλ. Δήμητρα) που είναι ο κύριος μέτοχος της Ελληνικής Τράπεζας. Πότε θα μιλήσουμε για τις ύποπτες συνεδριάσεις που γίνονταν μεταξύ στελεχών αυτής της εταιρείας και στελεχών της Κυβέρνησης;». Ούτε ο πολιτικός αρχηγός των Οικολόγων, μας είπε το όποιο όνομα. Από την άλλη ο αρχηγός του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου προχώρησε στην αποκάλυψη, ότι στέλεχος του Συνεργατισμού είχε 714 λογαριασμούς σε 15 διαφορετικά Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα με δάνεια αξίας προφανώς κάποιων εκατομμυρίων. Ούτε στην προκειμένη περίπτωση αναφέρθηκε κάποιο όνομα. Έχουμε δηλαδή δύο πολιτικούς αρχηγούς και μια ανεξάρτητη βουλευτή να καταγγέλλουν από του βήματος της Βουλής, άκρως επιλήψιμες έως και εγκληματικές ενέργειες εις βάρος του Συνεργατισμού και των φορολογουμένων αλλά να μην τολμούν να αναφερθούν σε ονόματα. Αυτοί που περιβάλλονται μάλιστα με ασυλία, περπατούν σε κρίσιμες και ιστορικές όπως ελέχθη στο Κοινοβούλιο στιγμές και ρίχνουν πίσω τους τυράκια για να σπεύσουν τα ποντίκια να τσιμπήσουν. Αυτό, κυρία μου και κύριοι, λέγεται λαϊκισμός και είναι ανεπίτρεπτο να γίνεται μέσα στον ναό της δημοκρατίας που καταντά χαμαιτυπείο με τέτοιες συμπεριφορές. Μετά από ένα τέτοιο οικονομικό σκάνδαλο κακοδιαχείρισης θα έπρεπε οι λέξεις σας να είναι μετρημένες, ιδιαίτερα την ημέρα που οι πολίτες έτρεχαν στις Συνεργατικές να σηκώσουν άρον-άρον τα όσα χρήματα είχαν λόγω ανεύθυνων δηλώσεων την προηγούμενη μέρα στην Επιτροπή Ελέγχου του εκπροσώπου της Κεντρικής Τράπεζας. Συμπαθέστατη κυρία Θεολόγου έχετε δίκαιο όταν λέτε ότι τα ΜΜΕ μπορούν να συμβάλουν στην αποκάλυψη στοιχείων εταιρειών εμπλεκόμενων στο ντιλ κυβέρνησης-Ελληνικής για τον Συνεργατισμό, με τρόπους αδιαφανείς. Ωστόσο, όταν εσείς δεν χρησιμοποιείτε τη δύναμη που σας έδωσαν οι ψηφοφόροι σας, οι εντολείς σας, περιβάλλοντάς σας με την πανοπλία της ασυλίας ώστε να αποκαλύψετε τα ονόματα των πολιτικών που βρήκατε είτε στα σκοτεινά είτε στα φανερά μονοπάτια της κοινοβουλευτικής σας έρευνας, γιατί οποιοσδήποτε δημοσιογράφος να σπεύσει να μπει στη σπηλιά του τέρατος και μάλιστα χωρίς πανοπλία; Κάποιοι εξ ημών μπορεί να είμαστε ρομαντικοί και να πιστεύουμε ακόμα ότι μπορεί να καταφέρουμε να αλλάξουμε κάτι αλλά δεν ήμαστε και βλάκες. Δοκιμάσαμε και δοκιμαστήκαμε και την εποχή του Χρηματιστηρίου αλλά χάσαμε. Δοκιμάσαμε και την εποχή της «Ήλιος». Και πάλι χάσαμε τραγικά. Δοκιμάσαμε και την εποχή του Κουρέματος που όχι μόνο χάσαμε δημοσιογραφικό μόχθο, χάσαμε και χρήματα. Προσωπικά δοκίμασα και στο μέγα ανθρωπιστικό ζήτημα των αγνοουμένων. Αγνοηθήκαμε. Έχει αποδειχθεί δυστυχώς ότι όταν τα χρήματα είναι πολλά σαρώνουν στο πέρασμά τους κι όσοι επιχειρήσουν να μπουν μπροστά χωρίς πανοπλία εξουδετερώνονται. Ο βρετανός πρωθυπουργός Χάρολντ Μακμίλλαν, είχε πει ότι «στην πολιτική, ο ίσιος δρόμος είναι αδιάβατος». Εύχομαι, για να έχει έστω και κάποιο μέλλον αυτός ο τόπος, να βρεθούν κάποιοι εξ υμών κυρία μου, που να κατορθώσουν να τον βαδίσουν.

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Η επιστροφή του 2013, του Χριστόφια και του... Σαρρή

«Όσο σκέφτομαι ότι θα ήμουν Λουξεμβούργο και βρίσκομαι στη Βουλή με τον Άντρο και τον Νικόλα...».

Οι ουρές στα υποκαταστήματα των Συνεργατικών την Παρασκευή, από άτομα που έτρεξαν να αποσύρουν τις καταθέσεις τους θύμισαν πολύ το επάρατο 2013. Και ενώ τα κόμματα, ειδικά της αντιπολίτευσης, έκαναν τη δουλειά τους πυροβολώντας την κυβέρνηση από το βήμα της Βουλής, εκτός βουλής όλοι συζητούσαν για τους κινδύνους που εγκυμονούν οι εξελίξεις. «Δεν θέλει και πολύ να επανέλθει ο φόβος, το μάζεμα και η ανάπτυξη να πάει περίπατο», έλεγε στη Λευκωσία μεγαλοπαράγοντας της οικονομίας. Και πρόσθεσε έναν άλλο, πολύ μεγαλύτερο φόβο: «Τα τρεχαλητά του Χάρη στη Βουλή και οι καταγγελίες που ακούστηκαν και από τον Άντρο Κυπριανού και από τον Νικόλα Παπαδόπουλο ακόμα και από τον Αβέρωφ Νεοφύτου μόνο καχυποψία και ταχυκαρδία προκαλούν. Η πολιτική αστάθεια μαζί με την οικονομική κατάρρευση βρίσκεται προ των πυλών!». Ο ίδιος, που κάθε άλλο από άσχετος με θέματα οικονομίας είναι, συνέχισε: «Όπως τον Μάρτη του 2013 έτσι και τώρα ο υπουργός Οικονομικών αλλά και ο Αβέρωφ μας καλούν να μην ανησυχούμε, παρά το ότι βρισκόμαστε προ τετελεσμένων, και υπόσχονται ότι όλα θα πάνε καλά. Αμ, την ζήσαμε και την πληρώσαμε πολύ ακριβά την εμπιστοσύνη που δείξαμε και στον Χριστόφια και στον Αναστασιάδη. Φαίνεται πως το μεγάλο φαγοπότι ποτέ δεν τελειώνει σε αυτό τον τόπο. Όσα και να πάθουμε δεν μαθαίνουμε. Με μαθηματική ακρίβεια και ο Χάρης μετατρέπεται σε Σαρρή και ο Αναστασιάδης σε Χριστόφια».

Και ενώ όλοι ανέμεναν εάν, πότε και πώς θα αντιδράσει η αυτού εξοχότητα διοικήτρια Χρυστάλλα, την Παρασκευή εκδόθηκε ανακοίνωση της Κεντρικής Τράπεζας. Λίγο μετά που άδειασαν τα ταμεία του Συνεργατισμού από απόσυρση καταθέσεων 70 εκατομμυρίων! Η ανακοίνωση έλεγε πως καταθέσεις μέχρι 100 χιλιάδες είναι εγγυημένες σε όλες τις τράπεζες. Βουλευτής, φανερά εκνευρισμένος από την καθυστέρηση στην αντίδραση της Κεντρικής Τράπεζας σχολίασε: «Τώρα που το πουλίν επέτασε θυμήθηκαν να τοποθετηθούν; Μετά το μπαϊράμι ήρθε και ο χασάνης»... Δημοσιογράφος που άκουσε τη δήλωσή του συμπλήρωσε: «Εγώ νομίζω πως έχουμε παρεξηγήσει τη Χρυστάλλα. Η γυναίκα απλά κάνει μπλακ χιούμορ. Υπάρχει άλλος τρόπος να εξηγηθεί η ανακοίνωσή της μετά την απόσυρση τόσων καταθέσεων και τον πανικό που προκλήθηκε;».

Αν και οι ομιλίες του Φούλη και του Άντρου και του Νικόλα, στη Βουλή είχαν και παλμό και αποκαλύψεις, εκείνη που κατάφερε να κερδίσει τις εντυπώσεις ήταν η ανεξάρτητη Άννα Θεολόγου. Και μάλιστα χωρίς να πει τίποτα το σπουδαίο, με μόνο με την εξαγγελία ότι πολιτικά πρόσωπα βρίσκονται πίσω από τη Logicom. Τώρα όλοι αναμένουν την επόμενη δήλωσή της, μπας και αποκαλύψει ποιους πολιτικούς εννοεί...

Νέο επεισόδιο στην κόντρα Λεβέντ-ΑΚΕΛ βρίσκεται σε εξέλιξη. Με αφορμή την αναταραχή που προκάλεσε η ανάμειξη της Ένωσης Συντακτών Κύπρου και της Επιτροπής Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας σε συνεργασία με τον ΟΑΣΕ για τη σύνταξη γλωσσάριου και την ανάμειξη και του ονόματος του Σενέρ Λεβέντ, η ηλεκτρονική πύλη του ΑΚΕΛ «Διάλογος» βγήκε με άρθρο πυροβολώντας τον Λεβέντ που κατά τα άλλα το ΑΚΕΛ εκτιμά.

Στο άρθρο που ήταν υπογραμμένο με το ψευδώνυμο «Απτυχίωτος», ο Λεβέντ χαρακτηριζόταν με το επιεικώς προσβλητικό «χρήσιμος βλάκας για τους Ελληνοκύπριους εθνικιστές». Ο αρθρογράφος μάλιστα υπογράμμισε πως κάποιος έπρεπε να πει σε όσους τον «χρησιμοποιούν» ότι «ο Λεβέντ ευτυχώς ή δυστυχώς πέντε-έξι πλάσματα εκπροσωπεί στην τ/κ κοινότητα». Η απάντηση του Λεβέντ ήρθε από τη στήλη του στον Πολίτη. Μεταξύ άλλων έγραψε ότι «το ΑΚΕΛ, λόγω της σταλινικής του δομής, είναι ένα κόμμα το οποίο συκοφαντεί όσους δεν έχουν τις ίδιες απόψεις μαζί του, τους ρίχνει λάσπη και κοντολογίς προσπαθεί να τους κάνει ένα τίποτα». Ενώ αναφέρεται στην εχθρική στάση του ΑΚΕΛ κατά του Πλουτή Σέρβα, του Ζιαρτίδη και του Ιμπραΐμ Αζίζ ασχολείται και με τον Ντερβίς Καβάζογλου για τον οποίο υποστηρίζει πως αν ζούσε «θα ενεργοποιούσαν και γι' αυτόν τον μηχανισμό διαγραφής του από το κόμμα». Στη συνέχεια μιλά με πολύ βαριές κουβέντες για το ΑΚΕΛ: «Οι Τουρκοκύπριοι που δολοφονήθηκαν με τις σφαίρες της ΤΜΤ έπεσαν θύματα των λανθασμένων πολιτικών του ΑΚΕΛ» γράφει και αιτιολογεί τη θέση του και προσθέτει: «Φέρει και το ΑΚΕΛ τόση ευθύνη για τη διαίρεση της Κύπρου όση οι ξένες δυνάμεις και οι ντόπιοι συνεργάτες τους». Και συνεχίζει υποστηρίζοντας πως το ΑΚΕΛ δεν ανέχεται την κριτική και όποιος πει κάτι εναντίον του είναι είτε προδότης είτε πράκτορας.

«Τι να κάνουμε σε αυτή την περίπτωση; Να χαϊδεύουμε και εμείς τον κατακτητή μας όπως το ΑΚΕΛ; Να αγκαλιαστούμε με τον Μεβλούτ Τσαβούσογλου, όπως ο Άντρος Κυπριανού; Ποιος είναι ο χρήσιμος βλάκας; Εκείνος που σκύβει και γονατίζει μπροστά στον κατακτητή; ή μήπως εκείνος που σηκώνει κεφάλι;». Καταλήγει ο Τουρκοκύπριος Σενέρ Λεβέντ, προσθέτοντας άλλον ένα τεράστιο πονοκέφαλο στον Άντρο Κυπριανού. Πηγή μου από την Εζεκία Παπαϊωάννου πάντως αναφέρει πως είναι πολύ πιθανόν να μη δούμε απάντηση από το ΑΚΕΛ. «Είναι κάτι που συνηθίζεται για θέματα που δεν συμφέρει να συνεχιστεί η αντιπαράθεση», μου λέχθηκε.

ΚΟΥΪΖ: Αληθεύει ότι η δράση του Φούλη για αλλαγή τακτικής στον έλεγχο των... ψευδό- καυσίμων ήταν κάτι περισσότερο από καταλυτική;

ΕΝΩΝΟΥΜΕ ΔΥΝΑΜΕΙΣ / *Γράφει ο* **ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Με άριστα το 10

1 Στο άριστα. Που στη στήλη είναι το 10, αλλά τα αποτελέσματα στις Παγκύπριες κυλάνε κοντά στο 1. Αποτέλεσμα χρόνων και προσπάθειας. Να γίνει και για αυτό έρευνα. Ο Τζακ Νόρις είναι ώρα να μπει στο υπουργείο των συντεχνιακών.

2 Στο αποτέλεσμα. Υπάρχει μια βιομηχανία παραγωγής ερευνών και αναζητεί διάφορα. Εκεί που ψάχνει, δεν αναζητάει και τι γίνεται με το χαλούμι; Μια τριμελής επιτροπή με πρόεδρο από τους αγελαδοτρόφους. Όχι ο Κουγιάλης είναι απασχολημένος στον ΑΠΟΕΛ.

3 Στο μέσο όρο. Η κυβέρνηση προχώρησε με τα μέγιστα θέματα της οικονομίας, αλλά με τα κοινωνικά πιάνει ό,τι και στην παιδεία. Το μέσο όρο και κάτω από αυτόν. Για τον λόφο, μάλλον, ο όρος είναι βουνό και γι' αυτό δεν καταφέρνει να βρίσκει λύσεις όπως στα ναρκωτικά για παράδειγμα.

4 Στην Πάφο. Ξεκινά η Healthy παγκόσμια, καλοκαιρινή περιοδεία, 3 του Ιούλη από την Πάφο. Κάντε κράτηση groupies, ο Νίκαρος πάει να τσεκάρει τα έργα που είχε εξαγγείλει πέρυσι. Μόνο που δεν ξέρω αν θα περάσει από τον δρόμο Πόλης-Πάφου. Εκεί να δεις εργάρα. Κωμωδία.

Όχι. Το (νέο) στυλ του Αβέρωφ, δεν το έχεις, έχεις όμως τσεκ. Τσεκ και θα δεις πως λέω αλήθεια...

5 Στο κυνηγητό. Πώς φεύγουν κάθε τρεις και λίγο οι κρατούμενοι από τους αστυνομικούς ρε παιδιά; Με βούτυρο τους αλείφουν και τους ξεγλιστράνε μέσα από τα χέρια;

6 Στον Φούλη. Μετά από το Grand Tour επέστρεψε ανανεωμένος. Ο κυρ διευθυντής που έχει μάτι αετίσιο λέει και με νέο στυλίστα, αφού πρώτη φορά εμφανίστηκε με ιταλικό κοστούμι (άφησε στην άκρη τα αμερικανικά καρό πολύχρωμα – και ό,τι ήθελε προκύψει), μπλου-μπλακ γραβάτα και νέο σκελετό γυαλιών που του δίνει πιο σοφιστικέ και ώριμο λουκ. Είδες ο Χατζηκυριάκος;

7 Στον Μακάριο. Αντρέα, μόνο δες σε μια από τις επισκέψεις του στη Γαλλία να τον περάσεις και από ορθοφωνία, πρέπει να ξορκίσει κι αυτός και ο Τορναρίτης το φάντασμα του Μακαρίου από τον τρόπο ομιλίας του. Αγαααπητέ κυπριαααακέ λαεεέ.

8 Στον Άντροκ. Είσαι παίχτης βρε. Είσαι παμμέγιστος. Έβαλες όλους του Ακελικούς να πάνε να πληρώσουν τα δάνειά τους, και όποιος δεν βαστούσε έκοβες και τσεκ μαθαίνω. Κατά τα άλλα θα αποχωρήσεις από τη Γ.Γ. Κούνια που σε κούναγε Στέφανε.

9 Στον κερδισμένο. Ο πλέον χαρούμενος από αυτά που συμβαίνουν είναι ο Πρίγκιψ. Με τη Νέα Στρατηγική – αγαπώ τους συναγερμικούς και τον Νίκαρο – άρχισε να νιώθει ως εν αναμονή Πρόεδρος. Αυτό εννοούσε ο άνθρωπος στις εκλογές με τη «Νέα Στρατηγική». Αν τις έτρωγε στις εκλογές να ερωτευθεί τον Healthy.

10 Στο Ζεν. Οι πληροφορίες που φέρουν το Healthy Proedriko να έχει αποκτήσει επιρροές από την Άπω Ανατολή κρίνονται ως αξιόπιστες. Αγαπάμε όλο τον κόσμο, μια λίρα παίζει στο background αρωματικά κεριά και λουλούδια για Φεγκ Σούι. Έτσι αποκαλύφθηκε και ο ρόλος της Κλέλιας στο Μέγαρο, ως καθοδηγήτρια του Φεγκ Σούι στην Προεδράρα.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Πρόεδρος Δ.Σ.: Κωστας Ιορδανιδης • Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθυντής: Ανδρεας Παρασχος
Αρχισυντάκτης: Μιχαλης Τσικαλας • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Από εδώ και στο εξής εμείς οι δυο... **πάμε πακέτο!**

Ο Όμιλος **G.A.P. Vassilopoulos** καθ' όλη την ιστορία του έχει δώσει πολύ μεγάλη έμφαση στον επαγγελματισμό και την άψογη εξυπηρέτηση. Στην εποχή αυτή, της συνεχούς ανάπτυξης της οικονομίας υπάρχει η αναγκαιότητα προσφοράς υπηρεσιών ποιοτικών ταχυμεταφορών. Στη μεγάλη αυτή πρόκληση απαντούμε με έργα. Απαντούμε με τη **UPS**.

Με τη συνεργασία μας με τη **UPS**, τη μεγαλύτερη εταιρεία παράδοσης πακέτων στον κόσμο και με δίκτυο που εκτείνεται σε 220 χώρες, θέτουμε νέα, ακόμη πιο υψηλά επίπεδα στην εξελιγμένη και ποιοτική εξυπηρέτηση.

Επιπρόσθετα, θα είμαστε σε θέση να προσφέρουμε ακόμη μεγαλύτερη ευκολία στους πελάτες μας στην Κύπρο, με την εύκολη πρόσβαση που παρέχει το δίκτυο της **G.A.P. AKIS Express**, με τα 100 σημεία εξυπηρέτησης Παγκύπρια για παραλαβή και παράδοση δεμάτων.

Είμαστε περήφανοι, γιατί από την 1η Ιουλίου 2018 ξεκίνησε για μας, αλλά και τους πελάτες μας, μια νέα, ακόμη πιο δυναμική εποχή.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ GAP 2017

- **250** Φορτηγά
- **30,000 m2** Αποθηκών
- **100** Σημεία Εξυπηρέτησης AKIS Express
- **8** Χώρες Λειτουργίας
- **35** Επιχειρηματικές Μονάδες
- **1200** Επαγγελματικό Προσωπικό
- **3.000** Γραφεία & Σημεία Πώλησης

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ UPS 2017

- **Ιδρύθηκε το 1907**
- **Έσοδα 2017**: $66 δισεκατομμύρια
- **Εργαζόμενοι:** Περισσότεροι από 454.000 παγκόσμια
- **Παγκόσμιος Όγκος Παραδόσεων 2017:** 5,1 δισεκατομμύρια πακέτα και έγγραφα
- **Περιοχή Υπηρεσιών:** περισσότερες από 220 χώρες και περιοχές. Σε κάθε διεύθυνση στη Βόρεια Αμερική και την Ευρώπη
- **Πελάτες:** 10,5 εκατομμύρια
- **Διαδικτυακή Παρακολούθηση Αποστολών:** 142,7 εκατομμύρια αιτήματα παρακολούθησης ανά εργάσιμη ημέρα
- **Σημεία Πρόσβασης Λιανικής:** 138.000
- **Στόλος:** Πάνω από 119.000 αυτοκίνητα δεμάτων, φορτηγά, μοτοσικλέτες, συμπεριλαμβανομένων περισσότερων από 9.000 εναλλακτικών καυσίμων και προηγμένης τεχνολογίας οχήματα
- **Λειτουργικά Αεροσκάφη:** 564
- **Ετήσιοι Τομείς Πτήσεων:** 800.000
- **Συνολικά Αεροδρόμια που εξυπηρετούνται:** 779

G.A.P. VASSILOPOULOS GROUP

ups Authorised Service Contractor

Το κόστος μιας απροβίβαστης παιδείας

Δέκα χιλιάδες ευρώ ανά μαθητή και κατέχουμε το υψηλότερο ποσοστό ατόμων με χαμηλές επιδόσεις σε συγκεκριμένα μαθήματα

Του **ΜΙΧΑΛΗ ΤΣΙΚΑΛΑ**

Είμαστε ως Κύπρος στην 4η θέση της Ευρώπης στις δαπάνες για την Παιδεία με 10.000 ευρώ ετησίως ανά μαθητή και στη 2η χειρότερη θέση στις χαμηλές επιδόσεις, με τελευταία τη Βουλγαρία που όμως με 2.340 ευρώ ετησίως. Μια ματιά στα καταθλιπτικά αποτελέσματα των παγκυπρίων εξετάσεων καταδεικνύει του λόγου το αληθές. Ας δούμε όμως τα στοιχεία και τα νούμερα που συνθέτουν την εικόνα της Παιδείας μας μέσα από τις εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η Ε.Ε. εκπονεί κάθε χρόνο συγκεκριμένες εκθέσεις αναφορικά με την πορεία των μαθητών σε επίπεδο κράτους, για όλα τα μέλη της, υπό τον ευρύτερο τίτλο «Έκθεση Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης». Σε αυτή την έκθεση προσμετρούνται και εμπεριέχονται όλα τα στοιχεία που αφορούν τη μαθητική κοινότητα, όπως οι επιδόσεις των μαθητών, η κοινωνική και δημογραφική προέλευση, αν είναι μετανάστες ή όχι, αλλά και τα όσα κάνει το κράτος για τον συγκεκριμένο τομέα, όπως είναι η εκπόνηση πολιτικών, το μέρισμα στον προϋπολογισμό κτλ. Στην έκθεση του 2017 για την Κύπρο, τονίζεται σαφώς πως οι χαμηλές επιδόσεις των ατόμων ηλικίας 15 ετών σε βασικές δεξιότητες προκαλούν έντονη ανησυχία. Η Κύπρος παρουσιάζει το υψηλότερο ποσοστό ατόμων με χαμηλές επιδόσεις στις φυσικές επι-

Στην Ε.Ε. κατέχουμε την τρίτη χειρότερη θέση στις δεξιότητες κατανόησης κειμένου με 35,6%.

στήμες (42,1 %) και στα μαθηματικά (42,6 %) στην Ε.Ε. και κατέχει την τρίτη χειρότερη θέση στις δεξιότητες κατανόησης κειμένου (35,6 %) σύμφωνα με το πρόγραμμα PISA 2015 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2016). Συνολικά, το ποσοστό ατόμων με χαμηλές επιδόσεις στην Κύπρο είναι το δεύτερο χειρότερο στην Ε.Ε. Το ποσοστό των ατόμων με τις καλύτερες επιδόσεις στις φυσικές επιστήμες, που αποτελούν τον τομέα στον οποίο επικεντρώθηκε η έρευνα PISA για το 2015, είναι επίσης χαμηλό, καθώς ανέρχεται στο 1,6 % σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ε.Ε. (6,8 %). Πρέπει να σημειωθεί πως η πηγή δεδομένων είναι το τεστ αξιολόγησης 15χρονων μαθητών του προγράμματος PISA 201515, στο οποίο έλαβαν για πρώτη φορά μέρος όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. Το πρόγραμμα PISA παρέχει μοναδικά στοιχεία όσον αφορά τον αντίκτυπο που έχουν το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο, η προέλευση από οικογένειες μεταναστών και το φύλο στην επίτευξη του κριτηρίου αναφοράς της Ε.Ε. για τις χαμηλές επιδόσεις σε τρεις τομείς:

- **στην κατανόηση κειμένου**
- **στα μαθηματικά και**
- **στις φυσικές επιστήμες.**

Εμπεριέχονται φυσικά και ορισμένα άλλα σημεία στην έρευνα που έχουν το δικό τους ενδιαφέρον όπως το ότι το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο είναι από τα υψηλότερα στην Ε.Ε., αλλά τα επίπεδα απασχόλησης των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπολείπονται του μέσου όρου.

Υψηλές οι δαπάνες

Τα προαναφερόμενα καταγράφονται την ώρα που το επίπεδο των δαπανών της Κύπρου για τον τομέα της εκπαίδευσης παραμένει υψηλό. Το 2015, η χώρα διέθεσε το 5,7 % του ΑΕΠ της στην εκπαίδευση, διατηρώντας το ίδιο επίπεδο με το αντίστοιχο του προηγούμενου έτους και υπερβαίνοντας τον μέσο όρο της Ε.Ε. (4,9 %). Το ποσοστό των συνολικών κρατικών δαπανών για την εκπαίδευση έχει μειωθεί, ωστόσο, καθώς ανέρχεται στο 14,2 %, εξακολουθεί να υπερβαίνει τον μέσο όρο της Ε.Ε. (10,3 %).

Οι δαπάνες της Κύπρου ανά μαθητή της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης συγκαταλέγονται μεταξύ των υψηλότερων της Ε.Ε. Ο μέσος όρος δαπανών για δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα ανά σπουδαστή, ανέρχεται, βάσει της συγκεκριμένης έκθεσης για τα έτη 2013-16, περίπου στα 10.000 ευρώ για τη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ωστόσο, αναφέρει η έκθεση Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης και της Κατάρτισης, αυτό δεν μεταφράζεται σε εκπαιδευτικά αποτελέσματα συγκρίσιμα με εκείνα των χωρών που δαπανούν παρόμοια ποσά ανά μαθητή.

Οι δαπάνες ανά μαθητή στην Κύπρο αυξάνονται ανά εκπαιδευτική βαθμίδα διαδοχικά έως τη δευτεροβάθμια και τη μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση, η οποία έλαβε τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση το 2014 σε σύγκριση με τις άλλες εκπαιδευτικές βαθμίδες. Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το 2014, οι δαπάνες ανά σπουδαστή ήταν οριακά λιγότερες από τις αντίστοιχες στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Τι λέει η Eurostat

Τα προαναφερόμενα έρχεται να επιβεβαιώσει και σχετική έκθεση της Eurostat, αναφορικά με τις ανά μαθητή δαπάνες των χωρών της Ε.Ε. Στην έκθεση «Annual expenditure on educational institutions per pupil/student based on FTE, by education level and programme orientation» και με τα στοιχεία να έχουν ενημερωθεί στις 27 του τρέχοντος μηνός, φαίνονται οι δαπάνες των δημοσίων ιδρυμάτων. Θέτοντας τα στοιχεία για τις δαπάνες ανά μαθητή, προκύπτει πως η Κύπρος είναι εξ εκείνων των χωρών που επενδύουν περισσότερα από άλλες χώρες. Και συγκεκριμένα,

- **9.230 ευρώ για το 2012,**
- **9.518 ευρώ για το 2013,**
- **8.730 για το 2014 και**
- **8.605 για το 2015.**

Στη σχετική κατάταξη της Eurostat και με αυτά τα νούμερα, προηγούνται της Κύπρου χώρες όπως η Αυστρία, το Βέλγιο και η Ελβετία, όμως έπονται χώρες όπως η Ισπανία για παράδειγμα. Πρέπει, ωστόσο, να καταγραφεί το εξής. Ενώ αυτές είναι οι δαπάνες ανά μαθητή, το ποσοστό ατόμων με χαμηλές επιδόσεις στην Κύπρο είναι το δεύτερο χειρότερο στην Ε.Ε. Πρώτη στη σχετική λίστα είναι η Βουλγαρία που όμως επένδυσε ανά μαθητή 2.340 ευρώ για το 2015.

Εφικτή η σύγκριση

Ένα εξ εκείνων των επιχειρημάτων που συχνά πέφτουν στο τραπέζι του διαλόγου, είναι και εκείνο του ότι η Κύπρος έχει διαφορετικό εκπαιδευτικό σύστημα από άλλες χώρες και πως πιθανότατα είναι αδόκιμη η όποια σύγκριση. Είναι δεδομένο αυτό, ωστόσο, οι συγκρίσεις είναι θεμιτές. Κι αυτό γιατί τόσο η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αναφέρεται εδώ όσο και τα δεδομένα της Eurostat, δεν βασίζονται μόνο στις μαθητικές δεξιότητες και τα αποτελέσματα αλλά συμπεριλαμβάνουν ένα μεγάλο όγκο δεδομένων στον οποίο μεταξύ άλλων εμπεριέχονται στοιχεία για τη σύνθεση του πληθυσμού, τις δημογραφικές αλλαγές, το φαινόμενο της γήρανσης του πληθυσμού κ.ά. Για να καταλήξει εν προκειμένω η Eurostat να δώσει στη δημοσιότητα τα στοιχεία προϋπολογισμού για την παιδεία στα κράτη μέλη της Ε.Ε., εμπεριέχει τους προαναφερόμενους δείκτες και έχει σαν σημείο αναφοράς, όπως και κάθε άλλος ευρωπαϊκός οργανισμός που προβαίνει σε ανάλογες μελέτες, το «Data for the Sustainable Development Goals» της Unicef. Σκοπός δημιουργίας αυτού είναι το να μπορεί να καταστεί εφικτή και ρεαλιστική μια παγκόσμια σύγκριση ανάμεσα σε εκπαιδευτικά συστήματα διαφορετικών χωρών και τα αποτελέσματά τους, για σκοπούς δραστηριοποίησης της Unicef.

Στατιστική επισκόπηση των βασικών δεικτών της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως συντάχθηκαν για την έκθεση που ολοκληρώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2017.

Βασικοί δείκτες

Σημεία αναφοράς εκπαίδευσης και κατάρτισης για το 2020		Κύπρος 2013	Κύπρος 2016	Μέσος όρος Ε.Ε. 2013	Μέσος όρος Ε.Ε. 2016
Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και κατάρτιση (ηλικίας 18-24 ετών)	Σύνολο	9.1%	7.7%	11.9%	10.7%
Ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ηλικίας 30-34 ετών)	Σύνολο	47.8%	53.4%	37.1%	39.1%
Προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (από την ηλικία των 4 ετών μέχρι την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης)		83.8% [12]	89.6% [15]	93.9% [12]	94.8% [15]
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 15 ετών με χαμηλές επιδόσεις σε:	Ανάγνωση	32.8% [12]	35.6% [15]	17.8% [12]	19.7% [15]
	Μαθηματικά	42.0% [12]	42.6% [15]	22.1% [12]	22.2% [15]
	Θετικές επιστήμες	38.0% [12]	42.1% [15]	16.6% [12]	20.6% [15]
Ποσοστό απασχόλησης σπουδαστών που έχουν αποφοιτήσει πρόσφατα κατά επίπεδο ολοκλήρωσης εκπαίδευσης (ηλικίας 20-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει την εκπαίδευση 1-3 έτη πριν από το έτος αναφοράς)	ISCED 3-8 (σύνολο)	62.1%	73.3%	75.4%	78.2%
Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση (ηλικίας 25-64 ετών)	ISCED 0-8 (σύνολο)	7.2%	6.9%	10.7%	10.8%
Άλλοι συναφείς δείκτες					
	Δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ	6.5%	5.7% [15]	5.0%	4.9% [15]
Επενδύσεις στην εκπαίδευση	Δαπάνες για δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα ανά σπουδαστή σε ευρώ ΜΑΔ — ISCED 1-2	€8 589	€8 420 [14]		[14]
	ISCED 3-4	€10 188	€10 058 [14]		[14]
	ISCED 5-8	€10 667	€9 584 [14]		[14]
Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και κατάρτιση (ηλικίας 18-24 ετών)	Γηγενείς	7.2%	4.6%	11.0%	9.8%
	Γεννημένοι στο εξωτερικό	16.4%	18.2%	21.9%	19.7%
Ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ηλικίας 30-34 ετών)	Γηγενείς	54.2%	61.6%	37.8%	39.9%
	Γεννημένοι στο εξωτερικό	36.5%	37.3%	33.4%	35.3%
Ποσοστό απασχόλησης σπουδαστών που έχουν αποφοιτήσει πρόσφατα κατά επίπεδο ολοκλήρωσης εκπαίδευσης (ηλικίας 20-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει την εκπαίδευση 1-3 έτη πριν από το έτος αναφοράς)	ISCED 3-4	48.3%	59.0%	69.4%	72.6%
	ISCED 5-8	64.9%	76.4%	80.7%	82.8%
Μαθησιακή κινητικότητα	Εισερχόμενη κινητικότητα αποφοίτων (πτυχίο)	14.6%	14.2% [15]	5.5%	6.0% [15]
	Εισερχόμενη κινητικότητα αποφοίτων (μεταπτυχιακό)	4.6%	4.0% [15]	13.6%	15.1% [15]

Πηγές: Eurostat. Σημειώσεις: Τα στοιχεία αναφέρονται στον σταθμισμένο μέσο όρο της ΕΕ και καλύπτουν διαφορετικό αριθμό κρατών μελών ανάλογα με την πηγή, 12 = 2012, 14 = 2014, 15 = 2015. Όσον αφορά τη μαθησιακή κινητικότητα, ο μέσος όρος της ΕΕ υπολογίζεται από τη ΓΔ Εκπαίδευσης, Νεολαίας, Αθλητισμού και Πολιτισμού βάσει των διαθέσιμων στοιχείων ανά χώρα για όλα τα έτη. Περισσότερες πληροφορίες http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/et-monitor_el

Το ποσοστό ατόμων με χαμηλές επιδόσεις στην Κύπρο είναι το δεύτερο χειρότερο στην Ε.Ε. Πρώτη είναι η Βουλγαρία που επενδύει ανά μαθητή κάτι παραπάνω από 2.000 ευρώ ενώ η Κύπρος ανά μέσο όρο κάτι παραπάνω από 10.000 ευρώ.

Απαιτείται άμεση αντιστροφή της κατάστασης

Η κατάσταση, όπως περιγράφεται σήμερα, μετά τη δημοσιοποίηση των μέσων όρων των παγκυπρίων εξετάσεων δεν διαφέρει από εκείνη πέρυσι την ίδια περίοδο όπως δεν διαφέρουν και τα πολιτικά επιχειρήματα πέριξ του πώς αντιστρέφονται τα δεδομένα που επικρατούν. Άπαντες προσβλέπουν στη μεταρρύθμιση για την πραγμάτωση των προαναφερομένων, ωστόσο αυτή απαιτεί πίστωση χρόνου ενώ πρέπει να σημειωθεί πως ήδη βρισκόμαστε επί δεύτερης θητείας στο Υπ. Παιδείας για την κυβέρνηση Αναστασιάδη και ακόμη να ολοκληρωθεί. Όπως σημείωσαν πηγές στην «Κ», τρία χρόνια εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης φαίνεται να μην ήταν αρκετά για να γίνουν οι κατάλληλες ενέργειες για να αυξηθεί ο μέσος όρος στα μαθήματα στις παγκύπριες.

Τι λένε οι αρμόδιοι

Σε επικοινωνία της εφημερίδας με τον νυν υπουργό Γεωργίας Κώστα Καδή εφόσον επί των ημερών του στο Υπ. Παιδείας ξεκίνησε η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, μας ανέφερε ότι η βελτίωση στα αποτελέσματα των εξετάσεων θα έρθει μέσα από την ευρύτερη μεταρρύθμιση. Επισήμανε ότι χρειάζεται περαιτέρω χρόνος εφόσον οι πρώτοι εκπαιδευτικοί του νέου συστήματος διορισμών, θα διοριστούν τον ερχόμενο Σεπτέμβριο, ενώ οι εξετάσεις τετραμήνων δεν έχουν εφαρμοστεί. Εκκρεμούν όπως είπε καίρια κομμάτια για να συμπληρωθεί το παζλ της μεταρρύθμισης, ενώ για

Δεν καταφέραμε να περάσουμε στη νοοτροπία των μαθητών ότι θα πρέπει να δουλέψουν για να πάρουν όσο τον δυνατό ψηλό βαθμό, λένε οι γονείς.

το ότι μαθητές πηγαίνουν στις εξετάσεις αδιάφοροι, ο κ. Καδής τόνισε ότι αυτό υπολογίζει ν' αλλάξει με τον διαχωρισμό των προεισαγωγικών από τις απολυτήριες εξετάσεις. Αν αλλάξει θα υπάρξει αύξηση στους μέσους όρους κατά 3-4 μονάδες, σημείωσε. Η «Κ» προσπάθησε να έρθει σε επικοινωνία με τον νυν υπ. Παιδείας κ. Χαμπιαούρη για τα ζητήματα, ωστόσο, αυτό δεν κατέστη δυνατό.

Τι λένε οι γονείς

«Μετά και από την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των Παγκύπριων Εξετάσεων 2018, επιθυμεί να εκφράσει τη λύπη, απογοήτευση και τον έντονο προβληματισμό της που για μια ακόμη χρονιά αποτύχαμε αφού ο μέσος όρος των περισσότερων μαθημάτων είναι το 10 ή κάτω από τη βάση». Με αυτή την πρόταση «υποδέχθηκε» ο σύλλογος γονέων τα αποτελέσματα μέσα στην εβδομάδα, ενώ και σε επικοινωνία που είχαν με την εφημερίδα, το γενικότερο πνεύμα της τοποθέτησης δεν άλλαξε. Τίθεται μάλιστα και ζήτημα νοοτροπίας. Ο πρόεδρος των Οργανωμένων Γονέων Μέσης Εκπαίδευσης Κυριάκος Νικηφόρου ανέφερε πρόσφατα στην εφημερίδα πως «δεν καταφέραμε να περάσουμε στη νοοτροπία των μαθητών ότι θα πρέπει να δουλέψουν για να πάρουν όσο το δυνατό ψηλό βαθμό». Επισήμανε δε ότι μέσα από τον νέο τρόπο αξιολόγησης των μαθητών θα πρέπει να εμπεδωθεί και στους ίδιους ότι επιβάλλεται να διαβάζουν.

Πολύπλευρο το βαρομετρικό χαμηλό στην Παιδεία

Καθηγητές, μαθητές και κοινωνία απαντούν στο γιατί παραμένουν ζοφερά τα αποτελέσματα στις Παγκύπριες

Το γεγονός ότι πολλοί μαθητές πηγαίνουν αδιάφοροι στις εξετάσεις δημιουργεί στρεβλώσεις και στους τελικούς μέσους όρους, λένε οι καθηγητές.

Του **ΣΤΕΛΙΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ**

Ευρύς είναι ο προβληματισμός που επικρατεί σε επίπεδο κοινωνίας για τη συνεχιζόμενα κακή εικόνα των μέσων όρων στις παγκύπριες εξετάσεις. Η όλη κατάσταση έχει φτάσει στο μη περαιτέρω, γεγονός που αναγκάζει το Υπουργείο Παιδείας, τους εκπαιδευτικούς αλλά και αρμόδιους φορείς της εκπαίδευσης να διερευνούν τα αίτια αλλά και να ευελπιστούν ότι η ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης θα φέρει αποτελέσματα. Η «Κ» επικοινώνησε με τον καθηγητή Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου Λοΐζο Συμεού, με σκοπό να βρεθούν απαντήσεις στο γιατί, από κοινωνιολογικής άποψης, πέφτουν οι μέσοι όροι των μαθητών, ποια η δική τους ευθύνη, του σχολείου αλλά και των γονιών.

Έτσι εξαρχής σημειώνεται ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα αποτελούν θεσμούς οι οποίοι δύσκολα αλλάζουν μέσα στον χρόνο, με αποτέλεσμα συχνά να μην μπορούν να ανταποκριθούν στην εξέλιξη των καιρών και των αναγκών της τοπικής κοινωνίας. Μάλιστα, όπως σημείωσε αυτό δεν είναι φαινόμενο που παρατηρείται μόνο στην Κύπρο, αλλά σε πολλά εκπαιδευτικά συστήματα, με αποτέλεσμα αφενός το σχολείο να μην ανταποκρίνεται στις ανάγκες των παιδιών και των οικογενειών τους και αφετέρου να μην επιτυγχάνονται τα αποτελέσματα τα οποία θα ανάμενε κανείς.

Αν το εκπαιδευτικό σύστημα συνεχίσει να τρέχει πίσω από τις εξελίξεις, θα συνεχίσουν και τα παιδιά να αποστασιοποιούνται. Ακόμα και στα μαθήματα επιλογής, μαθητές παραδίδουν λευκό τετράδιο απαντήσεων.

Αδιάφορες γενιές

Σε αυτό το πλαίσιο, η προσπάθεια για βελτίωση δεν καθίσταται συνήθως δυνατή υποστηρίζει ο κ. Συμεού, με αποτέλεσμα οι μαθητές να χάνουν το ενδιαφέρον τους για το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού συστήματος. Υποστήριξε μάλιστα ότι τα παιδιά δεν γεννιούνται αδιάφορα αλλά ειδικά οι τελευταίες γενιές λόγω ακριβώς της απόστασης μεταξύ των σχολικών πραγματικοτήτων και δραστηριοτήτων και των όσων βιώνουν στην οικογένεια και στον εκτός σχολείου χώρο, γίνονται όλο και πιο αδιάφορες για το σχολείο. Από κοινωνιολογικής άποψης τονίζεται ότι και οι συνεχιζόμενες αλλαγές που παρατηρούνται στο ευρύτερο κοινωνικοοικονομικό και πολιτισμικό πλαίσιο είναι τόσο ραγδαίες, που δεν επιτρέπουν στο ίδιο το σχολείο να ανταποκριθεί. Από την εξίσωση δεν λείπουν και τα ερεθίσματα από το σπίτι, που πρέπει να συγκεραστούν με τη σημερινή ευκολία στη μετάδοση της πληροφορίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η απομάκρυνση των παιδιών από τη μελέτη βιβλίων λογοτεχνίας, τη στιγμή που αφιερώνουν πολλές ώρες σε φορητές ηλεκτρονικές συσκευές μέσα από τις οποίες εκτός από ψυχαγωγία λαμβάνουν και μεγάλο όγκο πληροφοριών. Ο κ. Συμεού ανέφερε στην «Κ» ότι το σχολείο δεν φαίνεται να έχει προλάβει ακόμα να αξιοποιήσει τις συγκεκριμένες τεχνολογίες ώστε μέσα από εναλλακτικές διδακτικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις, τα παιδιά να μπορέσουν ν' αναπτύξουν ποικίλες δεξιότητες. Έτσι, «εάν το εκπαιδευτικό σύστημα συνεχίζει να τρέχει πίσω από τις εξελίξεις και τις ανά καιρούς κοινωνικές πραγματικότητες, θα συνεχίσουν και τα ίδια τα παιδιά να αποστασιοποιούνται συνεχώς από αυτό και να το υποτιμούν», τόνισε στην εφημερίδα ο κ. Συμεού.

Πλασματική εικόνα

Το θέμα απασχολεί και τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι δέχονται βολές και για τις δικές τους ευθύνες. Όπως σημειώνουν όμως, υπάρχουν και άλλες αιτίες. Όπως το γεγονός ότι πολλοί μαθητές πηγαίνουν αδιάφοροι στις εξετάσεις, δημιουργεί στρεβλώσεις και στους τελικούς μέσους όρους. Κι αυτό γιατί κατά την άποψή τους, υπάρχουν οι συνεπείς μαθητές που εργάζονται για υψηλή βαθμολογία, υπάρχουν και εκείνοι που ενδιαφέρονται για το απολυτήριο της μέσης εκπαίδευσης. Έτσι, μαθητές που πετυχαίνουν τον στόχο μέσα από τα τετράμηνα, πηγαίνουν στις παγκύπριες αδιάφοροι με αποτέλεσμα να δημιουργείται μια πλασματική εικόνα. Ένας άλλος κατά τους εκπαιδευτικούς λόγος που πέφτει το επίπεδο, άπτεται στο ότι πολλοί μαθητές ουσιαστικά διαβάζουν μετά τις διακοπές του Πάσχα. Τακτική που είναι λανθασμένη εφόσον θεωρείται ότι τις τελευταίες μέρες πριν από τις παγκύπριες θα πρέπει να λύνονται οι τελικές απορίες μέσα από τις επαναλήψεις. Επίσης, από την πλευρά των εκπαιδευτικών πάντα, υποστηρίζεται ότι μαθητές στις τάξεις είναι αδιάφοροι σε μαθήματα για τα οποία κάνουν φροντιστήρια τις απογευματινές ώρες. «Αν οι μαθητές ήταν απολύτως προσεκτικοί στην τάξη, μέσα από τις επαναλήψεις θα μπορούσαν να πετύχουν υψηλό βαθμό στις εξετάσεις» τονίζεται σχετικά. Ερωτήματα προκαλεί και το ότι εκτός από τη χαμηλή βαθμολογία στα Νέα Ελληνικά στα οποία παρακάθονται σε εξέταση όλοι οι μαθητές, τα ίδια αποτελέσματα παρατηρούνται και σε μαθήματα κατεύθυνσης τα οποία επιλέγονται βάσει των ενδιαφερόντων τους. Μάλιστα, όπως ανέφεραν στην «Κ» εκπαιδευτικοί οι οποίοι διετέλεσαν και διορθωτές, αξιοσημείωτο είναι το ότι ακόμα και στα μαθήματα επιλογής μαθητές παραδίδουν λευκό τετράδιο απαντήσεων.

Παράμετρος φροντιστήρια

Από τα προαναφερόμενα δεν δύναται να εκλείψουν και τα όσα συμβαίνουν αναφορικά με τα ποσά που καταβάλουν γονείς για να παρακολουθήσουν εξειδικευμένα προς τον κλάδο σπουδών που θέλουν τα παιδιά ν' ακολουθήσουν φροντιστήρια. Πλην των εξόδων για αγορά βιβλίων, εξέταστρα κτλ., προκύπτει ότι περίπου 9 στους 10 μαθητές της τρίτης Λυκείου κάνουν φροντιστήριο για τα μαθήματα εισαγωγής στα ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Πλην και πάλι, εκείνων που ξεκινούν προετοιμασία από τη Β' Λυκείου. Τα δε μηνιαία έξοδα για κάλυψη των αναγκών του φροντιστηρίου κυμαίνονται από 70-120 ευρώ ανά μάθημα, ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών στις τάξεις των φροντιστηρίων.

Ψηλά η παιδεία

Η παιδεία στην Κύπρο είναι μέσα στα θέματα που συζητά η κοινωνία, αφού όπως καταδεικνύει πρόσφατη δημοσκόπηση της «Κ» το ζήτημα έρχεται τρίτο σε σημαντικότητα με 21% κι αμέσως μετά τα θέματα της οικονομίας-διαφθοράς και του Κυπριακού.

Συναρπαστική. Όπως ακριβώς κι εσύ.
Η νέα A-Class.

Δεν είναι ένα απλό αυτοκίνητο. Είναι η προσωπική βοηθός, η DJ, η πλοηγός σου. Θυμάται τις ρυθμίσεις που προτιμάς στα καθίσματα, τη μουσική, τη θερμοκρασία. Και έχει σύστημα που απαντάει σε κάθε τι που τη ρωτάς. Κανονικά... Σαν άνθρωπος.
Έλα στα showrooms της CiC Mercedes-Benz για να τη δεις από κοντά και να της πεις... "Hey Mercedes".
Οδήγησέ την, για να σε οδηγήσει σε μία νέα εμπειρία.

Νέα A-Class. Συναρπαστική. Just like you.
www.mercedes-benz.com.cy

A200: Μικτός κύκλος 6,3-5,8 l/100km, εκπομπές CO_2 144-133 g/km.
Ο εξοπλισμός του βασικού μοντέλου μπορεί να διαφέρει από αυτόν της φωτογραφίας.

Mercedes-Benz
The best or nothing.

Cyprus Import Corporation Ltd Τηλ.: 22474747, 25879222, 24818400, 26943900

Αυταρχικό καθεστώς οικοδομεί ο Ερντογάν

Ενώ αναζητεί ισορροπίες στη βουλή υπό το νέο σύστημα διακυβέρνησης η ατζέντα παραμένει μακρά

Πηγές με γνώσεις των κινήσεων του Προέδρου της Τουρκίας, τονίζουν ότι η απώλεια της αυτοδυναμίας στη νέα εθνοσυνέλευση αποτελεί ένα αξιοσημείωτο, αλλά όχι ζωτικής σημασίας, πλήγμα.

Των **ΜΙΧΑΛΗ ΤΣΙΚΑΛΑ** *και* **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Για ένα αυταρχικό σύστημα διακυβέρνησης, στο οποίο οι εξουσίες θα συγκεντρώνονται στο χέρι ενός ατόμου και οι βασικές πολιτικές γραμμές και στρατηγικές θα καθορίζονται από τεχνοκράτες και τους επιχειρηματικούς κύκλους που διατηρούν στενές σχέσεις με το κυβερνών Κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ), βάζει πλώρη μετά τη νέα νίκη του στις πρόωρες προεδρικές και βουλευτικές εκλογές ο Ερντογάν. Έχοντας χάσει την αυτοδυναμία στη νέα Βουλή των 600 εδρών και ολοκληρώνοντας τη μετάβαση της Τουρκίας σε προεδρικό σύστημα, στρέφει την προσοχή του στις ισορροπίες στο νέο κοινοβούλιο, στην ανάδειξη της νέας προεδρίας της Μεγάλης Εθνοσυνέλευσης της Τουρκίας, στη σύνθεση της νέας κυβέρνησης και τέλος στον τρόπο με τον οποίο θα λειτουργήσει το νέο σύστημα διακυβέρνησης.

Το πλήγμα των εκλογών

Πηγές με γνώσεις των κινήσεων του Προέδρου της Τουρκίας τονίζουν ότι η απώλεια της αυτοδυναμίας στη νέα εθνοσυνέλευση αποτελεί ένα αξιοσημείωτο, αλλά όχι ζωτικής σημασίας, πλήγμα για τα μελλοντικά σχέδια του Ερντογάν. «Οι σχεδιασμοί του Προεδρικού για τις εκλογές είχαν ως σημείο εκκίνησης την εξασφάλιση 305-310 εδρών. Αυτό δεν συνέβη», επισημαίνουν οι πηγές της «Κ». Έτσι εστιάζει σε δύο στρατηγικές.

Πρώτον, προχωρά στη σύσφιξη των σχέσεων του κόμματός του με το Κίνημα των Γκρίζων Λύκων. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι την προηγούμενη εβδομάδα επέλεξε να συναντηθεί με τον αρχηγό του Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΜΗΡ), πριν από τη συνεδρίαση των κεντρικών οργάνων του κόμματός του. Από τη συνάντηση προκύπτουν συγκεκριμένα στιγμής δεδομένα, και καταρχήν ότι το ΜΗΡ είναι πιθανόν να εκπροσωπηθεί στο νέο κυβερνητικό σχήμα μόνο σε επίπεδο προσωπικοτήτων και όχι σε επίπεδο ξεχωριστής κομματικής ταυτότητας. Παράλληλα ο Μπαχτσελί φαίνεται να δίνει τη συγκατάθεσή του για την ανάδειξη του Μπιν Αλί Γιλντιρίμ ή ενός άλλου υψηλόβαθμου στελέχους του ΑΚΡ στην προεδρία της νέας βουλής.

Η δεύτερη στρατηγική που χρησιμοποιεί ο Ερντογάν για να αντιμετωπίσει την απώλειας της αυτοδυναμίας, αφορά την τελική απόφαση του Ανώτατου Εκλογικού Συμβουλίου για τις βουλευτικές έδρες που ενδέχεται να εκκενώσουν υψηλόβαθμα στελέχη του ΑΚΡ τα οποία θα αναλάβουν υπουργικά πόστα (σύμφωνα με το νέο πολίτευμα της Τουρκίας οι βουλευτές δεν μπορούν να αναλάβουν υπουργεία). Σε περίπτωση που το συμβούλιο ανοίξει τον δρόμο για την αυτόματη αναπλήρωση των κενών εδρών τότε υψηλόβαθμα στελέχη του ΑΚΡ, όπως οι Μεβλούτ Τσαβούσογλου, Μπεράτ Άλμπαϊρακ, Αμπντουλχαμίντ Γκιουλ και Μπεκίρ Μπόζνταγ θα παραιτηθούν από το βουλευτικό τους αξίωμα και θα αναλάβουν υπουργικά χαρτοφυλάκια.

Η προεδρία της βουλής

Τα δύο άλλα πεδία στα οποία στρέφει την προσοχή του ο Ερντογάν αφορούν τη νέα προεδρία της βουλής και τη σύνθεση της νέας κυβέρνησης της Τουρκίας. Σε ό,τι αφορά το πρώτο ζήτημα, μέχρι τα τέλη της προηγούμενης εβδομάδας το όνομα του Μπιν Αλί Γιλντιρίμ ήταν αυτό που ακουγόταν πιο έντονα για την προεδρία της νέας βουλής. Ωστόσο, εάν τελικά ο κ. Γιλντιρίμ επιλεχθεί για το αξίωμα του αντιπροέδρου της Τουρκίας, τότε οι επικρατέστεροι υποψήφιοι για το αξίωμα του προέδρου της Μεγάλης Εθνοσυνέλευσης της Τουρκίας είναι ο εκπρόσωπος της κυβέρνησης, Μπεκίρ Μπόζνταγ και ο Χαγιατί Γιαζιντζί. Σε ό,τι αφορά τη σύνθεση της νέας κυβέρνησης, τα μέχρι στιγμής δεδομένα δεν μας επιτρέπουν να καταλήξουμε σε τελικά συμπεράσματα. Παρ' όλα αυτά ιδιαίτερο ενδιαφέρουν έχουν οι φήμες που κυκλοφορούν σχετικά με τις επιλογές Ερντογάν. Αρχικά, ετοιμάζεται να εκπλήξει την κοινή γνώμη επιλέγοντας νέες φιλόδοξες προσωπικότητες για τα σημαντικά υπουργεία της Τουρκίας, ενώ σημαντικά πόστα ενδέχεται να αναλάβουν τεχνοκράτες που ανέβηκαν τα σκαλιά της πολιτικής ιεραρχίας στα χρόνια της διακυβέρνησης του ΑΚΡ. Τέλος, στη νέα κυβέρνηση ενδέχεται να εισέλθουν επιχειρηματίας που διατηρούν στενές σχέσεις με το ΑΚΡ.

Μέχρι τα τέλη της προηγούμενης εβδομάδας το όνομα του Γιλντιρίμ ήταν αυτό που ακουγόταν πιο έντονα για την προεδρία της νέας βουλής.

Ο Ερντογάν στοχεύει στη δημιουργία ενός σχήματος διακυβέρνησης το οποίο θα παρακάμπτει το κοινοβούλιο σε σημαντικά ζητήματα.

Με το βλέμμα εκτός

Όλες οι πληροφορίες από την Άγκυρα, αναλύοντας τις τελευταίες εξελίξεις, αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία σε μια πρωτοβουλία που ετοιμάζεται να λάβει ο ισχυρός πολιτικός άνδρας της Τουρκίας. Σύμφωνα με τις πηγές της «Κ» ο Ερντογάν λαμβάνοντας υπόψη του τις νέες πολιτικές ισορροπίες, στοχεύει στη δημιουργία ενός σχήματος διακυβέρνησης το οποίο θα παρακάμπτει το κοινοβούλιο σε σημαντικά ζητήματα. Με άλλα λόγια, στο νέο προεδρικό σύστημα, οι αρμοδιότητες και εξουσίες της βουλής θα περιοριστούν στην ψήφιση του προϋπολογισμού και ορισμένων σημαντικών νομοσχεδίων που αφορούν ουσιώδη ζητήματα του τουρκικού Συντάγματος. Η νέα εξέλιξη προβληματίζει τις δημοκρατικές δυνάμεις της Τουρκίας και τη δυτική κοινή γνώμη που εδώ και καιρό προειδοποιούν για τις επιπτώσεις της μετάβασης της Τουρκίας στο νέο προεδρικό σύστημα. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του ηγέτη της αξιωματικής αντιπολίτευσης, Κεμάλ Κιλιτσντάρογλου, ο οποίος αρνήθηκε να συγχαρεί τον Ερντογάν για τη νέα εκλογική του επιτυχία του, επικαλούμενος την άποψη ότι δεν είναι δυνατόν να δέχεται συγχαρητήρια ένας ηγέτης που οδηγεί τη χώρα του στον ολοκληρωτισμό.

Ε.Ε. και Κυπριακό

Η γραμμή σύνταξης της νέας κυβέρνησης Ερντογάν δεν παραλείπει να συμπεριλάβει εκείνα τα στοιχεία που σίγουρα θα περάσουν το δικό τους μήνυμα προς την Ε.Ε., για τη σχέση που θέλει να έχει εφεξής με την Ευρώπη. Ακόμη και μετά τις εκλογές, τα δεδομένα παραμένουν εύθραυστα και οι αναλύσεις των κινήσεων του Προέδρου της Τουρκίας, κινούνται σε συγκεκριμένο άξονα. Ότι όποια και να είναι η σύνθεση της κυβέρνησης, με το νέο πολίτευμα, ο Ερντογάν θα είναι το άλφα και το ωμέγα της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής. Υπό αυτό το πρίσμα, πληροφορίες της «Κ» από το διπλωματικό παρασκήνιο προκρίνουν πως δεν πρέπει να περιμένουμε μαγικές λύσεις.

Την ίδια ώρα στη Λευκωσία, αρχίζει να καλλιεργείται παρασκηνιακά και η ιδέα του να συναντηθούν φιλοφρονητικά Αναστασιάδης και Ακιντζί, εφόσον πέρασαν οι εκλογές στην Τουρκία, χωρίς επίσημη ατζέντα. Αυτό για την ώρα δεν έχει πάρει σάρκα και οστά εφόσον επισήμως αναμένεται να δώσει το πράσινο φως η Άγκυρα για την κάθοδο της Τζέιν Λουτ.

Για την ώρα όμως, αποφεύχθηκαν πιθανές εντάσεις που θα είχαν ως επίκεντρο την κυπριακή ΑΟΖ και που θα επακολουθούσαν αν η Τουρκία πήγαινε σε δεύτερο γύρο και τίθεντο σε αμφιβολία τα ποσοστά του Ερντογάν. Η ευρωπαϊκή πτυχή της Τουρκίας, είναι ένα άλλο ζήτημα. Το προσφυγικό αναμένεται να επανέλθει στην πρώτη γραμμή της επικαιρότητας, με την Ε.Ε. να απελευθερώνει την Πέμπτη το βράδυ 3 δισεκατομμύρια ευρώ προκειμένου να συνεχίσει απρόσκοπτα η Τουρκία τη φιλοξενία περίπου 3,5 εκατ. προσφύγων.

Με πολεμικές προετοιμασίες απαντούν οι Κούρδοι στη νίκη Ερντογάν

Βόρεια της Συρίας, οι Κούρδοι θα δώσουν αγώνα δρόμου για να περιορίσουν την τουρκική επιθετικότητα.

«Η φασιστική συμμαχία είναι μια συμμαχία πολέμου που στρέφεται κατά του κουρδικού λαού και των δημοκρατικών δυνάμεων. Μετά τις εκλογές, αυτή η συμμαχία θα συνεχίσει τον πόλεμο και τις επιθέσεις της θεωρώντας ότι η πολιτική της γραμμή έχει λάβει τη λαϊκή συγκατάθεση. Θα συνεχιστούν οι επιθέσεις κατά του αγώνα ελευθερίας του κουρδικού λαού και θα αυξηθούν οι πιέσεις κατά των δημοκρατικών δυνάμεων της Τουρκίας».

Αυτή την προειδοποίηση έστειλε η ένοπλη πτέρυγα του κουρδικού κινήματος (ΚΣΚ), με ένα λιτό γραπτό ανακοινωθέν που δημοσιεύτηκε στα κουρδικά μέσα ενημέρωσης. Στο ίδιο ανακοινωθέν, το κίνημα υπογράμμισε τα εξής: «Η κυβέρνηση θα επιχειρήσει να εκμεταλλευτεί όλες τις δημοκρατικές δυνάμεις για την προβολή των πολεμικών σχεδίων της.

Μια νέα περίοδος καταπίεσης θα ξεκινήσει για τις δημοκρατικές δυνάμεις». Οι Κούρδοι αναλυτές χαρακτηρίζουν ως «κρίσιμο» το προαναφερόμενο ανακοινωθέν το οποίο θεωρούν ότι ρίχνει φως στην ψυχοσύνθεση των ανταρτών, λίγο μετά το άκουσμα των αποτελεσμάτων των τουρκικών εκλογών. Εν ολίγοις, το κουρδικό κίνημα, υπό τη σκιά της νέας εκλογικής επιτυχίας του Ερντογάν, φαίνεται να ετοιμάζεται για το πιο απαισιόδοξο σενάριο.

Το κάλεσμα

Για τους αναλυτές που παρακολουθούν από κοντά τις κινήσεις του κουρδικού κινήματος εδώ και χρόνια, το κάλεσμα δεν μπορεί να θεωρηθεί τυχαίο. «Η φασιστική συμμαχία ΑΚΡ-ΜΗΡ έχει ανακοινώσει ότι θα συνεχίσει την γενοκτονία των Κούρδων μετά τις εκλογές της 24ης Ιουνίου. Οι Κούρδοι νέοι πρέπει να απαντήσουν σε αυτήν επιθετικότητα τρέχοντας στα μέτωπα του αγώνα, αλλά και εντατικοποιώντας τον αγώνα τους κατά του φασισμού από τα σημεία που βρίσκονται», τονίζει το ανακοινωθέν του ΚΣΚ. Το κουρδικό κίνημα πραγματοποιεί κάλεσμα προς την κουρδική νεολαία με στόχο να ενισχύσει τις δυνάμεις του και να ολοκληρώσει τις προετοιμασίες του για τη νέα αναμέτρηση με το τουρκικό κράτος. Συμπεραίνεται έτσι ότι στο στρατιωτικό πεδίο η αναμέτρηση θ' αφορά μια μεγάλη γεωγραφική περιοχή η οποία απλώνεται από την Ανατολία μέχρι την Μεσοποταμία. Στο βόρειο τμήμα της Συρίας, οι Κούρδοι σε συνεργασία με τις ΗΠΑ και τους συμμάχους τους θα δώσουν αγώνα δρόμου για να περιορίσουν την τουρκική επιθετικότητα και να προφυλάξουν τις περιοχές που ελέγχουν. Στο βόρειο τμήμα του Ιράκ, δεν αποκλείεται μια νέα χερσαία εισβολή των τουρκικών δυνάμεων, κυρίως στο Όρος Κάντιλ, όπου βρίσκονται τα κεντρικά στρατόπεδα των Κούρδων. Για την ασφάλεια αυτής της περιοχής, η κουρδική μελετά μια σειρά προληπτικών χτυπημάτων τόσο στο εσωτερικό της Τουρκίας όσο και στην ευρύτερη περιοχή.

Το κουρδικό κίνημα πραγματοποιεί κάλεσμα προς την κουρδική νεολαία με στόχο να ενισχύσει τις δυνάμεις του και να ολοκληρώσει τις προετοιμασίες του για τη νέα αναμέτρηση με το τουρκικό κράτος.

Την ίδια περίοδο, αναμένεται να κορυφωθεί η ένταση και στο εσωτερικό της Τουρκίας. Σε περίπτωση που ο Ερντογάν δεν επιλέξει να επιστρέψει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, και να απογοητεύσει κατ' αυτό τον τρόπο τους Γκρίζους Λύκους, τότε στο εσωτερικό της Τουρκίας η ένταση της αναμέτρησης των δυνάμεων ασφαλείας με τους Κούρδους ενδέχεται να φτάσει σε επικίνδυνα επίπεδα.

Πολιτική αναμέτρηση

Μετά τις εκλογές, η κουρδική πλευρά στρέφει την προσοχή της και στις νέες ισορροπίες στο τουρκικό πολιτικό προσκήνιο. Θεωρώντας ότι το ΑΚΡ βγήκε νικητής από τις εκλογές «κλέβοντας» τις ψήφους των μικρότερων συντηρητικών κομμάτων και ενισχύοντας το Κίνημα των Γκρίζων Λύκων, η κουρδική πλευρά ετοιμάζεται για όλα τα ενδεχόμενα.

Έτσι ο Βεϊσί Σαρίσοζεν, ένας από τους εξόριστους ιδεολόγους του κινήματος στην Ευρώπη, προβλέπει ότι «η οικονομική κρίση θα λάβει διαστάσεις. Το κόστος της θα το φορτωθούν οι εργάτες, οι οικονομικά ασθενέστερες τάξεις. Ο Ερντογάν θα αναζητήσει βοήθεια από το Δ.Ν.Τ. Τότε ο λαός θα αρχίσει να φωνάζει "αρκετά". Την ίδια στιγμή, ο πόλεμος στο βόρειο Ιράκ θα μετατραπεί σε γενική εισβολή. Θα αρχίσουν να φτάνουν φέρετρα στη χώρα με νεκρούς στρατιώτες, πάνω στα οποία ο λαός θα φωνάζει ότι φτάνει πια».

ΝΙΚΟΣ ΣΤΕΛΓΙΑΣ

Στο «όχι» το πάνω χέρι στα Κατεχόμενα

Η τ/κ Δεξιά και οι έποικοι αναπτύσσουν δυναμική τη στιγμή που οι δυνάμεις της λύσης βυθίζονται στην εσωστρέφεια

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Στο Κυπριακό οι τελευταίες πληροφορίες από τους κύκλους της τουρκοκυπριακή ηγεσίας και την Άγκυρα θέλουν την προσπάθεια λύσης να αναπτύσσει νέα δυναμική κατά την επόμενη περίοδο. Με το τέλος των πρόωρων εκλογών στην Τουρκία αλλά και ένα χρόνο περίπου μετά το ναυάγιο του Κραν Μοντάνα, η τουρκική πλευρά φαίνεται ν' αναμένει τη νέα πρωτοβουλία του ΟΗΕ, αν και ακόμη δεν έχει πάρει επίσημη θέση για το ζήτημα. Η αναμονή Άγκυρας- Ακιντζί συμπίπτει με αρνητικές εξελίξεις

Με εξαίρεση τη Λευκωσία, σε όλους τους μεγάλους «δήμους», οι υποψήφιοι της τ/κ Δεξιάς σημείωσαν επιτυχία.

Πριν από λίγο καιρό, ο Ακιντζί ισχυριζόταν ότι η πλειοψηφία της τ/κ κοινότητας υποστήριζε την προοπτική της λύσης. Οι συσχετισμοί δυνάμεων και οι δημογραφικές ισορροπίες που αλλάζουν δημιουργούν σοβαρές υποψίες ως προς την ορθότητα αυτής της εκτίμησης.

Ο Μεχμέτ Χαρμαντζί, ο «δήμαρχος» της Λευκωσίας φαίνεται να είναι ο τελευταίος άσος στο μανίκι της τ/κ Αριστεράς.

στο τουρκοκυπριακό πολιτικό πεδίο. Οι δυνάμεις που υποστηρίζουν την προοπτική της λύσης εξακολουθούν να εκπέμπουν εικόνα αποδυνάμωσης, με τα αποτελέσματα των «δημοτικών εκλογών» να ρίχνουν φως στην εν λόγω πραγματικότητα.

Λίγους μήνες μετά τις πρόωρες «βουλευτικές εκλογές» τα ποσοστά της τ/κ Δεξιάς ξεπερνούν το 60%, μια εξέλιξη που προβληματίζει τους κύκλους της τ/κ Αριστεράς. «Τα αποτελέσματα των εκλογών της 24ης Ιουνίου θα πρέπει να προβληματίσουν όλες τις προοδευτικές δυνάμεις. Δεν είναι δυνατόν να συνεχίσουμε την πορεία μας με αυτόν τον τρόπο», τονίζει ο «βουλευτής» του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (ΡΤΚ) στην Αμμόχωστο, Ασίμ Ακάνσοϊ, ο οποίος πριν από μία εβδομάδα μοιράστηκε με την «Κ» τον προβληματισμό του για τον αρνητικό αντίκτυπο των τουρκικών εκλογών στο Κυπριακό.

Η άνοδος της τ/κ Δεξιάς

Στις «δημοτικές εκλογές» οι παρατάξεις που πέτυχαν τους στόχους τους προέρχονται από την τ/κ Δεξιά. Με εξαίρεση τη Λευκωσία, σε όλους τους υπόλοιπους μεγάλους «δήμους», οι υποψήφιοι της τ/κ Δεξιάς σημείωσαν επιτυχία. Χαρακτηριστικό είναι ότι το Κόμμα Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ), παρά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει στο εσωτερικό του, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα κατάφερε να αυξήσει τα ποσοστά κατά 5 ολόκληρες μονάδες. Τον Ιανουάριο του 2018 το ποσοστό του κόμματος ήταν 35%, σήμερα ξεπερνά πλέον το 40%. Με αυτόν τον τρόπο, το ΚΕΕ μετεξελίσσεται με αδιαμφισβήτητο τρόπο στην κυρίαρχη πολιτική δύναμη της τ/κ κοινότητας. Την ίδια στιγμή, το Δημοκρατικό Κόμμα (ΔΚ) του Σερντάρ Ντενκτάς, παρά την ήττα της υποψηφιότητας της κόρης του Ντερβίς Έρογλου στον «δήμο» της Λευκωσίας, εξακολουθεί να διατηρεί τις δυνάμεις του σε σημαντικά αστικά κέντρα και επιπλέον εξασφαλίζει τον έλεγχο του «δήμου» της Αμμοχώστου. Συνολικά, μαζί με το Κόμμα του Λαού (ΚΛ) του Κουντρέτ Οζερσάι, το οποίο αυτοχαρακτηρίζεται ως «κεντρώα πολιτική δύναμη», το ποσοστό της τ/κ Δεξιάς αγγίζει πλέον το 63%. Με άλλα λόγια στα Κατεχόμενα, 6 στους 10 πολίτες «ψηφίζουν» κόμματα που είτε απορρίπτουν την ομοσπονδιακή λύση είτε διατηρούν σοβαρές επιφυλάξεις ως προς τις διάφορες πτυχές της.

Το κόμμα των εποίκων

Η άνοδος της τ/κ Δεξιάς, δύο χρόνια πριν από τις «προεδρικές εκλογές» του 2020, δεν εξηγείται αποκλειστικά με την άνοδο των ποσοστών του ΚΕΕ, εφόσον ένα δεύτερος παράγοντας διαδραματίζει ρόλο. Αυτός ακούει στο όνομα Κόμμα Αναγέννησης (ΚΑ). Πρόκειται για το κόμμα που υποστηρίζουν κυρίως οι έποικοι και το οποίο στις «βουλευτικές εκλογές» του Ιανουαρίου κατάφερε να εισέλθει στο «κοινοβούλιο». Στη νέα περίοδο, το κόμμα ανεβάζει τον πήχη και φλερτάρει με την τρίτη θέση. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Αμμοχώστου, όπου το ΚΑ κατάφερε μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα να αυξήσει με εντυπωσιακό τρόπο τα ποσοστά του. Συγκεκριμένα, τον Ιανουάριο στην Αμμόχωστο το ποσοστό του ΚΑ ήταν 7%. Σήμερα, σε επίπεδο «δημοτικών εκλογών» και «εκλογών» για ανάδειξη «δημοτικών συμβούλων», αυτό το ποσοστό σκαρφαλώνει στο 17%. Έτσι, σε μια περίοδο που τα κόμματα της τ/κ Αριστεράς εξακολουθούν να χάνουν δυνάμεις, το ΚΑ φλερτάρει με την τρίτη θέση στην κατάταξη των κομμάτων.

Η πτώση Οζερσάι

Η άνοδος της τ/κ Δεξιάς συνοδεύεται από δύο εξελίξεις. Πρώτον, το ΚΛ του Οζερσάι χάνει ψήφους σε πολλές περιοχές και ο ίδιος προβάλλει την άποψη ότι στις «δημοτικές εκλογές» το κόμμα του έλαβε στρατηγικής σημασίας αποφάσεις υποστηρίζοντας ανεξάρτητες υποψηφιότητες. Η συγκεκριμένη εξήγηση είναι η μία όψη του νομίσματος. Δεν εξηγεί το γιατί το ΚΛ είδε μέσα σε έξι μήνες τα ποσοστά του να οπισθοχωρούν από το 17% στο 10%. Παρόμοια εικόνα εκπέμπουν και τα κόμματα της τ/κ Αριστεράς. Έξι μήνες μετά τις «βουλευτικές εκλογές» το ΡΤΚ παρά την αύξηση των ποσοστών του από 20% σε 31% δεν κατορθώνει να εξασφαλίσει τον έλεγχο σημαντικών «δήμων». Την ίδια στιγμή, το Κόμμα Κοινοτικής Δημοκρατίας (ΚΚΔ), εκτός από τον «δήμο» δεν σημειώνει επιτυχία σε κανέναν άλλο πέραν αυτού της Λευκωσίας. Ο Μεχμέτ Χαρμαντζί, ο «δήμαρχος» της Λευκωσίας φαίνεται να είναι ο τελευταίος άσος στο μανίκι της τ/κ Αριστεράς, η οποία βυθίζεται στην εσωστρέφεια και καλείται να αντιμετωπίσει σωρεία προβλημάτων. Οι νέες εξελίξεις αφήνουν πίσω τους πολλά αναπάντητα ερωτήματα και αρκετούς προβληματισμούς σε ό,τι αφορά την απόδοση των υποστηρικτών της ομοσπονδιακής λύσης εντός της τ/κ κοινότητας. Πριν από λίγο καιρό, ο ίδιος ο Ακιντζί ισχυριζόταν ότι η πλειοψηφία της τ/κ κοινότητας υποστήριζε την προοπτική της λύσης. Οι νέοι συσχετισμοί δυνάμεων και οι δημογραφικές ισορροπίες που αλλάζουν με ταχύτητα φωτός στα κατεχόμενα και δημιουργούν σοβαρές υποψίες ως προς την ορθότητα αυτής της εκτίμησης.

Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου | **Μέρα Γνωριμίας 2018**

QS STARS RATED FOR EXCELLENCE 2018

Το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου σε προσκαλεί στη «**Μέρα Γνωριμίας**» που οργανώνει σε Λευκωσία και Λεμεσό:

Λευκωσία: **Τετάρτη, 4 Ιουλίου 2018, Πολιτιστικό Κέντρο Πανεπιστημίου, 5:00-8:00 μ.μ.**
Λεμεσός: **Πέμπτη, 5 Ιουλίου 2018, Ξενοδοχείο «The Royal Apollonia», 5:00-8:00 μ.μ.**

Κατά τη διάρκεια της «**Μέρας Γνωριμίας**», Εκπαιδευτικοί Σύμβουλοι και Καθηγητές θα σε ενημερώσουν για:
- Τα προγράμματα σπουδών και τις προοπτικές εργοδότησης
- Την καθοδήγηση και στήριξη των φοιτητών
- Τις υποτροφίες ή/και άλλα οικονομικά βοηθήματα
- Το ψυχομετρικό εργαλείο Αριάδνη που σε βοηθά να ανακάλυψεις τι επάγγελμα σου ταιριάζει

Οι ενδιαφερόμενοι σπουδαστές θα μπορούν να υποβάλουν αίτηση εισδοχής, προσκομίζοντας αντίγραφο απολυτηρίου Σχολής Μέσης Εκπαίδευσης

ΣΧΟΛΗ ΙΑΤΡΙΚΗΣ
- Ιατρική (MD
- Οδοντιατρική (BDS)

ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
Πτυχιακά Προγράμματα
- Νομική (L.L.B.)
- Νομική Κυπριακό Δίκαιο (L.L.B.)
- Νομική Ελληνικό Δίκαιο (L.L.B.)

Μεταπτυχιακά Προγράμματα
- Νομική
  - Διεθνές Εμπορικό Δίκαιο
  - Δημόσιο Δίκαιο

Διδακτορικό Πρόγραμμα
- Νομική

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
Πτυχιακά Προγράμματα
- Διοίκηση Επιχειρήσεων (Business Studies)
- Διοίκηση Επιχειρήσεων - Διαχείριση Ενεργειακών Πόρων (Υδρογονανθράκων)
- Διοίκηση Ξενοδοχείων, Τουρισμού και Οργάνωση Εκδηλώσεων
- Λογιστική
- Marketing Communications & Social Media
- Οικονομικά Επιχειρήσεων

Μεταπτυχιακά Προγράμματα
- Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)
- Ναυτιλιακές και Θαλάσσιες Σπουδές

Διδακτορικό Πρόγραμμα
- Διοίκηση Επιχειρήσεων

ΣΧΟΛΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
Πτυχιακά Προγράμματα
- Αθλητική Επιστήμη και Φυσική Αγωγή
- Ακτινοδιαγνωστική - Ακτινοθεραπεία
- Βιολογικές Επιστήμες
  - Γενική Βιολογία
  - Γενική Μικροβιολογία
- Βιοϊατρικές Επιστήμες
- Διατροφή - Διαιτολογία
- Εργοθεραπεία
- Ηλεκτρολογική και Ηλεκτρονική Μηχανική
- Λογοθεραπεία
- Μαθηματικά
- Μηχανική Ηλεκτρονικών Υπολογιστών
  - Δίκτυα Υπολογιστών
  - Τηλεπικοινωνίες
- Microsoft® Information Systems/ Web Technologies
- Νοσηλευτική
- Πληροφορική
  - Σχεδιασμός & Ανάπτυξη Ηλεκτρονικών Παιχνιδιών
  - Μηχανική Λογισμικού
- Φαρμακευτική
- Φυσικοθεραπεία

Πτυχιακά Προγράμματα
- Αθλητική Φυσικοθεραπεία
- Ασφάλεια Κυβερνοχώρου (Cybersecurity)
- Γεροντολογία
- Επαγγελματική Ασφάλεια & Υγεία
- Επιστήμη του Αθλητισμού
- Εφαρμοσμένη Διατροφή και Διαιτολογία
- Λογοπαθολογία
- Μαιευτική
- Νοσηλευτική
  - Κοινοτική Νοσηλευτική
- Telecommunications Engineering

Διδακτορικά Προγράμματα
- Δημόσια Υγεία
- Επαγγελματική Ασφάλεια & Υγεία
- Νοσηλευτική
- Πληροφορική
- Φυσικοθεραπεία

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ, ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
Πτυχιακά Προγράμματα
- Γραφικές Τέχνες
- Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και Επικοινωνία
- Μουσική
- Νηπιαγωγικά
- Ψυχολογία

Μεταπτυχιακά Προγράμματα
- Digital Media
- Εικαστικές Τέχνες στην Εκπαίδευση
- Επιστήμες της Αγωγής
  - Ειδική (Ενιαία) Εκπαίδευση
  - Εκπαιδευτική Ηγεσία
  - Πρώτη Αγωγή και Εκπαίδευση
  - Τεχνολογίες Μάθησης και Επικοινωνίας
- Μουσική Παιδαγωγική
- Ψυχολογία
  - Κλινική Ψυχολογία

Διδακτορικά Προγράμματα
- Επιστήμες της Αγωγής
- Μουσική Παιδαγωγική
- Ψυχολογία

ΜΟΝΑΔΑ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Πτυχιακά Προγράμματα
- Αγγλική Φιλολογία και Γλωσσολογία
- Διοίκηση Επιχειρήσεων
- Marketing Communications and Social Media
- Ψυχολογία

Μεταπτυχιακά Προγράμματα
- Αγγλική Φιλολογία και Γλωσσολογία
- Δημόσια Διοίκηση
- Δημόσια Υγεία
- Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)
- Ελληνικές Σπουδές
- Επαγγελματικός Προσανατολισμός και Συμβουλευτική
- Επιστήμες της Αγωγής
  - Ειδική (Ενιαία) Εκπαίδευση
  - Εκπαιδευτική Ηγεσία
  - Πρώτη Αγωγή και Εκπαίδευση
  - Τεχνολογίες Μάθησης και Επικοινωνίας
- Μουσική Παιδαγωγική
- Συστήματα Πληροφορικής

Έχει αξιολογηθεί από τον **QS TOP UNIVERSITIES (QS Stars™)** με τον υψηλότερο δείκτη **«πέντε Αστέρια»** στους τομείς της Διδασκαλίας, των Εγκαταστάσεων, της Κοινωνικής Ευθύνης, της Διεθνοποίησης, της Απασχολησιμότητας και της Στήριξης των φοιτητών

Βρείτε μας στο
/EuropeanUniversityCyprus
/EuropeanUniCy
/EUCyprus

Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου
Διογένους 6, 2404 Έγκωμη, Τ.Θ. 22006,
1516 Λευκωσία, Κύπρος
Τηλ: +357 22713000, Φαξ: +357 22713172
www.euc.ac.cy

INVESTORS IN PEOPLE Silver Until 2019 | EFQM Recognised for Excellence 5 Star - 2016 | Signatory of The Magna Charta Universitatum

Ψάχνουν πολιτική διάσωση από Συνεργατισμό

Το πολιτικό διακύβευμα που τίθεται για μία Πολιτεία που έχει ήδη απαξιωθεί

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«Ηταν ένα ωραίο περιτύλιγμα με σαθρό περιεχόμενο» ομολογούσε στην Επιτροπή Ελέγχου της περασμένης Πέμπτης ο β΄ εκτελεστικός διευθυντής του Συνεργατισμού Άκης Ιακώβου αναφερόμενος στον Συνεργατισμό. Μία τοποθέτησή αρκετή για να προκαλέσει την οργίλη αντίδραση ίσως και την έκπληξη των βουλευτών που συμμετείχαν. Πώς ο Συνεργατισμός ο οποίος ιδρύθηκε παραχωρώντας μακροπρόθεσμα δάνεια σε αγρότες κατέληξε να συγχωνεύεται με την Ελληνική είναι ένα ερώτημα που παραμένει αναπάντητο. Όπως ερώτημα που εγείρεται είναι και το ενδεικτικό παράδειγμα του Αβέρωφ Νεοφύτου από το βήμα της βουλής ότι αξιωματούχος της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας βρέθηκε να χειρίζεται λογαριασμούς σε 15 διαφορετικές συνεργατικές εταιρείες και άλλους 80 λογαριασμούς σε 7 τράπεζες.

Το φαγοπότι

Οι προειδοποιητικές αυτές βολές αποκαλύπτουν το πάρτι που επικρατούσε εντός του Συνεργατισμού για χρόνια. Και σε αυτό δεν είναι σίγουρα αμέτοχα τα κόμματα. Αντιθέτως από τις τοποθετήσεις της τελευταίας Ολομέλειας διεφάνη ότι κατά καιρούς όλα σχεδόν τα κόμματα είχαν βάλει το δάκτυλο στο μέλι της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας. Διαμοιράζοντας αρχικά τις επιτροπείες και τις καρέκλες σε αυτές και φτάνοντας μέχρι τη σημερινή σύνθεση της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας η οποία ελέγχεται για νεποτισμό από την αντιπολίτευση αλλά και για κακή διακυβέρνηση. Το επόμενο δεκαήμερο ο Συνεργατισμός μετακομίζει για τα καλά στη βουλή και μετατρέπεται στο μεγάλο πολιτικό διακύβευμα και ζητούμενο. Στόχος είναι να διασωθεί η ήδη τρωθείσα αξιοπιστία των βουλευτών από τους χειρισμούς του 2013 κατά το κούρεμα αλλά και κύριο ζητούμενο να κερδίσουν όσοι μπορούν πολιτικούς πόντους από τη συζήτηση.

Στον τοίχο ο ΔΗΣΥ

Στο εδώλιο θα βρεθεί τις επόμενες μέρες ο ΔΗΣΥ και αυτό καθόλου τυχαία, καθώς θα πρέπει να διαχειριστεί τις έντονες επικρίσεις των κυβερνητικών χειρισμών αλλά και τοποθετήσεων γύρω από τον Συνεργατισμό. Την ίδια στιγμή που ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχει ήδη ξεκινήσει να κτίζει ένα ηγετικό προφίλ που για πολλούς είναι προπομπός των ευγενών φιλοδοξιών του για το 2023. Αν και για πολλούς θεωρείται πως με τους χειρισμούς του Συνεργατισμού αποδυναμώθηκε ο Χάρης Γεωργιάδης, ο κύριος αντίπαλός του, δεν είναι διατεθειμένος σε καμία περίπτωση να βιώσει όσα ο γ.γ. του ΑΚΕΛ το 2012. Αντιθέτως, έχει κρατήσει σχετικές αποστάσεις από την κυβέρνηση και επιδιώκει να αναλάβει εκ νέου τον διαμεσολαβητικό ρόλο κατά τη διάρκεια της συζήτησης και ψήφισης των κρίσιμων νομοσχεδίων. Αυτό φάνηκε στη Βουλή μέσω των παρασκηνιακών συναντήσεών του με βουλευτές τόσο του ΔΗΚΟ όσο και του ΑΚΕΛ. Η απόφασή του, μάλιστα, να αποκλείσει από τα τηλεοπτικά πάνελ τα συναγερμικά στελέχη μέχρι και την ψήφιση, θεωρείται από πολλούς ως προσπάθεια διαχείρισης της κρίσης και μείωσης της ζημιάς. Για τον ίδιο ο Συνεργατισμός αποτελεί στοίχημα. Τόσο στο να αποδείξει πως ο ίδιος μπορεί να χειρίζεται δυσεπίλυτες κρίσεις, όσο και για να αποσείσει από πάνω του το βάρος της αποχής κατά το πρώτο κούρεμα. Το αν θα καταφέρει με τους παρασκηνιακούς χειρισμούς του να κερδίσει την πλειοψηφία της βουλής είναι ένα ζήτημα ανοικτό. Η κύρια ανησυχία του ΔΗΣΥ επικεντρώνεται πλέον στην έρευνα του γενικού εισαγγελέα και το τι ενδεχομένως να καταδείξει για την πενταετία που πέρασε.

Ο Συνεργατισμός θα αποτελέσει το κεφάλαιο με το οποίο κόμματα και πολιτικοί αρχηγοί θα καθορίσουν την τακτική τους γνωρίζοντας πως όλοι έχουν βάλει το χέρι τους στο μέλι.

Σηκώνει τους τόνους το ΑΚΕΛ

Ο καιρός που ο ΔΗΣΥ κτυπούσε την κυβέρνηση Χριστόφια και το κυβερνών ΑΚΕΛ στη βουλή με τη στήριξη άλλων κομμάτων ήταν σίγουρα τραυματικός, όχι μόνο για την κυβέρνηση αλλά και για το κόμμα της Αριστεράς που είχε σημαντικό πολιτικό κόστος. Αυτό το έργο φαίνεται πως θέλει να επαναλάβει το ΑΚΕΛ, αυτή τη φορά, αλλάζοντας ρόλους με τον ΔΗΣΥ. Το κεφάλαιο Συνεργατισμός υπήρξε η απάντηση του ΑΚΕΛ σε όσα καταλόγιζε μέχρι σήμερα η δεξιά παράταξη στο κόμμα της Αριστεράς, ότι είναι ανίκανο να χειριστεί την οικονομία, όπως εκείνοι. Αυτό θεωρούν άλλωστε κομματικοί κύκλοι, οι οποίοι ξεκαθαρίζουν πως το αφήγημα πλέον περί success story αποδομείται και εκθέτει την κυβέρνηση. Στην Εζεκία Παπαϊωάννου είναι έτοιμοι για σκληρή αντιπολίτευση. Αυτό φάνηκε και με τη στάση που κράτησε στο Κυπριακό αλλά και από την τοποθέτηση του Άντρου Κυπριανού, ο οποίος κατήγγειλε την κυβέρνηση Αναστασιάδη για ψέματα αλλά και για τη δημιουργία ενός οικονομικού εγκλήματος γύρω από τον Συνεργατισμό αλλά και από τις έντονες τοποθετήσεις των Στέφανου Στεφάνου και Γιώργου Λουκαΐδη που θεωρούνται η φυσιολογική διαδοχή του κόμματος. Απομένει να διαφανεί μέχρι πού θα φτάσει η αντιπολιτευτική γραμμή του ΑΚΕΛ, για πολλά στελέχη, ωστόσο, είναι η κατάλληλη στιγμή για να καθαρίσει το όνομα του κόμματος γύρω από τις όσες κριτικές έχει δεχτεί την τελευταία εξαετία για την οικονομία. Θεωρείται πάντως σχεδόν βέβαιο πως το ΑΚΕΛ δεν πρόκειται να υπογράψει τις κρατικές εγγυήσεις, καθώς θεωρεί ως εκβιαστικό δίλημμα την κίνηση της κυβέρνησης αλλά και ύποπτη την συμφωνία με την Ελληνική Τράπεζα.

Κτίζει προφίλ ο Νικόλας

Την περίοδο που Αβέρωφ Νεοφύτου και Νικόλας Παπαδόπουλος έκαναν παιχνίδι κατά την κρίσιμη περίοδο του μνημονίου θυμήθηκαν όσοι παρευρέθηκαν την περασμένη Τετάρτη στην επιτροπή οικονομικών, όταν συναινούσαν στην κατάθεση νομοσχεδίων για τα ΜΕΔ. Η αλήθεια είναι πως ο Νικόλας Παπαδόπουλος σε αντίθεση με την περίοδο των εκποιήσεων έχει καταστήσει από νωρίς σαφή τη θέση του ότι θα στηρίξει τις κρατικές εγγυήσεις, με προϋποθέσεις βεβαίως. Και αυτό γιατί δεν θέλει σε οποιαδήποτε περίπτωση να φορτωθεί με ευθύνες για τους χειρισμούς του στη βουλή, όπως έγινε την προηγούμενη πενταετία. Ούτε να δώσει την ευκαιρία στον Νίκο Αναστασιάδη να καταγγείλει τη βουλή για οποιοδήποτε πλήγμα στην κυπριακή οικονομία, όπως άλλωστε έγινε με την καταψήφιση του πρώτου κουρέματος. Ο ίδιος, μετά και την ήττα των προεδρικών εκλογών, έχει επιλέξει να κρατήσει πιο χαμηλούς τόνους και να περάσει το μήνυμα πως ο ίδιος φέρεται υπεύθυνα σε κρίσεις. Κάτι που, όπως λέγεται, δεν έκανε κατά την προεκλογική εκστρατεία και του στοίχισε. Το ερώτημα είναι κατά πόσο θα πείσει την κοινοβουλευτική του ομάδα, καθώς κατά τη συνεδρία του εκτελεστικού γραφείου εκφράστηκαν πολλοί προβληματισμοί. Όπως λέγεται Ζαχαρίας Κουλίας και Χρίστος Ορφανίδης δεν είναι διατεθειμένοι να στηρίξουν τις κρατικές εγγυήσεις, όπως ούτε οι υπόλοιποι είναι ιδιαίτερα θερμοί. Το αν θα καταφέρει να πείσει μία κοινοβουλευτική ομάδα με αρκετές ιδιομορφίες θα αποτελέσει σίγουρα μία νίκη για το αρχηγικό του προφίλ. Αμέσως μετά την μπόρα του Συνεργατισμού ο ΔΗΚΟϊκός πρόεδρος είναι έτοιμος για σκληρή αντιπολίτευση, βάζοντας στο ίδιο βαρόμετρο ευθυνών την διακυβέρνηση Νίκου Αναστασιάδη με αυτή του Δημήτρη Χριστόφια για λανθασμένους χειρισμούς στην οικονομία που προκάλεσαν ζημιά. Θα υπογραμμίσει πως αν οι προεκλογικές του προτάσεις για δημιουργία φορέα και αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων είχαν πραγματοποιηθεί νωρίτερα και δεν «χλευάζονταν» από τους κυβερνώντες θα υπήρχε διάσωση του Συνεργατισμού.

Η κρίση του Συνεργατισμού έρχεται σε μία περίοδο που ο Αβέρωφ Νεοφύτου κτίζει το ηγετικό του προφίλ και αποτελεί στοίχημα να βγει αλώβητος έως και ενισχυμένος.

Ο Συνεργατισμός αποτελεί το όπλο του ΑΚΕΛ για να αποδομήσει το αφήγημα της κυβέρνησης πως μόνο η Δεξιά ξέρει να χειρίζεται την οικονομία.

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος θα επιχειρήσει να βάλει στην ίδια ζυγαριά κυβέρνηση Αναστασιάδη και Χριστόφια, φιλοδοξώντας να κερδίσει πόντους.

Μεταξύ σφύρας και άκμονος η ιστορία του Κινήματος

Των **ΜΙΧΑΛΗ ΤΣΙΚΑΛΑ**
και **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Από το 1909 στο 2018, από την άνθηση και τη συνένωση στον μαρασμό και την κακοδιαχείριση.

109 χρόνια ιστορίας συμπληρώνει φέτος ένα από τα πλέον δραστήρια και δυνατά συνεργατικά κινήματα διεθνώς. Ο ρους του Συνεργατισμού ολοκληρώνεται με τη συμφωνία που αναμένεται να υπογραφεί με την Ελληνική Τράπεζα, ωστόσο, στην πορεία των χρόνων τα σημάδια της σημερινής κατάληξης ήταν εκεί. Για την ιστορία, η πρώτη Συνεργατική Εταιρεία συστάθηκε το 1909 με την ίδρυση της Χωρικής Τράπεζας Λευκονοίκου, και έκτοτε η πρόοδος με νέες πιστωτικές εταιρείες στην ίδια φιλοσοφία ήταν προοδευτική. Το 1924 ο αριθμός των πιστωτικών εταιρειών ήταν 24, γεγονός που σηματοδότησε την ακολουθούμενη πολιτική, του να φτάσουν δηλαδή σε κάθε κυπριακή γωνιά. Κατέστη δυνατό σε σημεία όπως η Μοσφιλωτή, πάλι τη δεκαετία του 1920. Παράλληλα, η αυξανόμενη δυναμική που επέρχονταν, είχε ιδρυθεί το 1937 η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα και κατόπιν με κορωνίδα τη ΣΠΕ Στροβόλου (1942), έδινε το δικαίωμα της έμπρακτης στήριξης του πληθυσμού σε καιρούς χαλεπούς, όπως για παράδειγμα στον Β΄ Π. Π. Αυτή η δράση είχε τα χνάρια της σε χρόνια πρωτύτερα εφόσον ήδη από το 1925 είχε ιδρυθεί η Γεωργική Τράπεζα με έντονη παρουσία και βοήθεια μέσα στη δίνη του Α΄ Π. Π.

Η μετεξέλιξη

Μπορεί να φαντάζει απόμακρο σήμερα, όμως το 1960 στην Κύπρο το να έχει στην κατοχή του ένας πελάτης Ταμιευτηρίου τρεχούμενο λογαριασμό και βιβλιάριο επιταγών, ήταν τεράστια υπόθεση. 1958 και στη Λεμεσό το Ταμιευτήριο Καταστηματαρχών της πόλης μετονομάζεται σε Συνεργατικό Ταμιευτήριο, παρέχοντας αυτές τις διευκολύνσεις, ενώ αυξάνεται με συνέργιες η παρουσία σε όλη την Κύπρο. Ωστόσο, ως συνέπεια των επιπτώσεων από την τουρκική εισβολή, κατά την περίοδο 1979-80, αριθμός Συνεργατικών Εταιρειών, οι οποίες ασχολούνταν, κυρίως, με βιομηχανικές και εμπορικές δραστηριότητες, τέθηκαν υπό εκκαθάριση. Με το αναπόφευκτο άλμα στον χρόνο, το ότι φτάσαμε ν' απαριθμούμε το 2005, 630 ΣΠΙ, ήταν μέρος και μάλιστα μεγάλο του προβλήματος. Αποδεικτικό της επέκτασης στη χώρα αλλά και πρώτο μέρος που θα υπόκειτο σε συμμάζεμα όπως αυτό έγινε μερικά χρόνια αργότερα εξαιτίας της οικονομικής κρίσης.

Η ισχύς

Το γράμμα και το πνεύμα του Συνεργατικού κινήματος στην Κύπρο ήταν τέτοιο που μέσα από την εξασφάλιση του κοινού συμφέροντος των εργαζόμενων επιδιωκόταν η γενικότερη πρόοδος. Απέναντι σε ανά εποχικές «απειλές», όπως ήταν οι μεγαλοκτηματίες μέχρι και οι τοκογλύφοι. Από την άλλη, το ίδιο πνεύμα διαπέρασε και το Δημόσιο, και έτσι επήλθαν Συνεργατικά Ταμιευτήρια της ΑΗΚ, της Υδατοπρομήθειας, Τραπεζών, Τηλεπικοινωνιών στο πέρασμα του χρόνου. Ήταν αυτό το πνεύμα που μπήκε σε εφαρμογή και μετά την τουρκική εισβολή με την ίδρυση για παράδειγμα της Συνεργατικής Εταιρείας Εκτοπισθέντων Κελλιών, το 1975.

Τυπική ζωή στην αγροτική Κύπρο στην περίοδο της Αγγλοκρατίας, που «γέννησε» το συνεργατικό κίνημα.

ΠΗΓΗ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Η περίπτωση Ανδρέα Αζίνα

Ωστόσο, το ότι καταγράφηκαν μείζονα θέματα διαχείρισης είναι ιστορικά παραδεκτό. Ήδη δε από το 1980 όταν και η υπόθεση του Ανδρέα Αζίνα, μεσουρανούσε στον Τύπο της εποχής. Άλλωστε επρόκειτο για στέλεχος που απασχολούνταν από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας και μέχρι την απόλυσή του από τη Δημόσια Υπηρεσία, ως διοικητής του Τμήματος Συνεργατικής Αναπτύξεως της Δημόσιας Υπηρεσίας στη Λευκωσία. Σύμφωνα με τα γεγονότα, στις 28 Ιουλίου 1982 η Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας κίνησε πειθαρχική διαδικασία εναντίον του και αποφάσισε να τον απολύσει αναδρομικά λόγω του γεγονότος ότι στις 8 Απριλίου 1981 βρέθηκε ένοχος από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας για κλοπή, κατάχρηση, παραβίαση εμπιστοσύνης και κατάχρηση εξουσίας. Είχε καταδικαστεί σε 18μηνη φυλάκιση. Η έφεσή του τόσο εναντίον της καταδίκης όσο και εναντίον της ποινής είχε απορριφθεί από το Ανώτατο Δικαστήριο στις 16 Οκτωβρίου 1981. Η Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας υποστήριξε, όπως αναφέρεται, ότι «ο αιτητής είχε διαχειριστεί τα χρήματα του πιο πάνω αναφερόμενου Τμήματος ως εάν ήταν ιδιωτική του περιουσία και τα δαπάνησε για σκοπούς άλλους από εκείνους του Τμήματος». Ακολούθησε μια μακρά διαδικασία μέσω και των εφέσεων, μέχρι και τη δεκαετία του 1990, ωστόσο δεν ήταν η μόνη περίπτωση.

Η περίπτωση Χλωρακιώτη

Στις 8 Μαρτίου του 2010, ο τέως διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας Αθανάσιος Ορφανίδης απέστειλε επιστολή προς τον τότε διευθυντή της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας Ερωτόκριτο Χλωρακιώτη, προειδοποιώντας τον για τους κινδύνους με τους οποίους ήταν αντιμέτωπος ο Συνεργατισμός. Εκεί γινόταν αναφορά στα «προβληματικά» προσωπικά δάνεια του Ερωτόκριτου Χλωρακιώτη από τη ΣΠΕ Στροβόλου ύψους κάποιων εκατομμυρίων ευρώ. Ακολούθησε δικαστική διαδικασία με βαρύ κατηγορητήριο, αλλά παράλληλα και ένα πλήγμα στο γράμμα και το πνεύμα του Συνεργατισμού.

Αλλη οικονομία του 2013, άλλη σήμερα

Οι εξελίξεις γύρω από τη ΣΚΤ και τα όσα έχουν διαδραματιστεί το τελευταίο διάστημα, εγείρουν φυσιολογικά ερωτήματα αναφορικά με το αν η κατάσταση ενδέχεται να επηρεάσει σύσσωμο το κυπριακό οικονομικό κλίμα. Παράγοντες της αγοράς και με γνώση του παρασκηνίου, τονίζουν ότι οι διαφορές ανάμεσα στο οικονομικό κλίμα του 2013 με εκείνο του 2018 είναι εμφανείς και εντοπίζονται ευθύς εξαρχής από το γεγονός ότι εκείνη την περίοδο η χώρα κατέγραφε ελλειμματικούς προϋπολογισμούς. Επιπρόσθετα, ο ρυθμός ανάπτυξης πλέον είναι στο +4%, με την ανεργία παράλληλα να έχει μειωθεί σε μονοψήφια νούμερα. Τα δεδομένα αυτά, και με την Κύπρο εκτός μνημονίου αλλά και ένα βήμα πριν από την επενδυτική βαθμίδα, καθιστούν την οικονομία της χώρας λιγότερο ευάλωτη όπως λένε οι ίδιες πηγές. Παράμετρος ανησυχίας είναι το υψηλό δημόσιο χρέος το οποίο μετά και τη δεύτερη έκδοση ομολόγων θα ανέλθει στο 110%, ενώ σε αντίθεση επί μνημονιακής περιόδου το ανώτατο σημείο ήταν το 107%. Ωστόσο, και πάλι ο παράγων ρυθμός ανάπτυξης είναι εκείνος που θα λειτουργήσει ως δικλίδα ώστε να πέσει το δημόσιο χρέος κάτω από το 100% ως το 2020, σύμφωνα με τους Οίκους Αξιολόγησης.

Κρίνεται η αξιοπιστία των ερευνών στη ΣΚΤ

Η τριμελής ερευνητική επιτροπή καλείται να παραγάγει αποτελεσματικό έργο

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η τροπή που έχει προσλάβει το κεφάλαιο του Συνεργατισμού στην Κύπρο, μετά τη συμφωνία για εξαγορά της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας από την Ελληνική αλλά και την απόφαση για έρευνες, ανακαλεί μνήμες από το κοντινό παρελθόν. Ο διορισμός τριμελούς επιτροπής η οποία θα διερευνήσει τα του Συνεργατισμού, ταυτίζεται με παλιότερες παρόμοιες προσπάθειες που εκ του αποτελέσματος άφησαν πίσω τους αλγεινές εντυπώσεις. Ως εκ τούτου η νέα προσπάθεια αντιμετωπίζεται με καχυποψία και συγκρίνεται με την ερευνητική επιτροπή Πικκή που κλήθηκε, σε μια δύσκολη χρονική συγκυρία, να δώσει απαντήσεις, σε πιεστικά ερωτήματα που προέκυψαν από την οικονομική κρίση του 2013. Έρευνα που ξεκίνησε, τότε, με τεράστιες προσδοκίες και ολοκληρώθηκε με ένα πόρισμα το οποίο πέρα από γενικές αναφορές, επικεντρώθηκε μόνο στο κομμάτι των πολιτικών ευθυνών, χωρίς να αγγίξει πρόσωπα που είχαν ενδεχομένως και ποινικές ευθύνες για την κατάρρευση της οικονομίας. Με εξαίρεση λοιπόν τον θόρυβο που προηγήθηκε του διορισμού της επιτροπής για τη ΣΚΤ, οι προσδοκίες των πολιτών εκ των πραγμάτων είναι μειωμένες νοουμένου ότι το πόρισμα της επιτροπής Πικκή δεν άγγιξε το κομμάτι ποινικών ευθυνών. Στο κλίμα αυτό η δεύτερη τριμελής επιτροπή, από το 2013 και εντεύθεν με αντικείμενο ένα αμιγώς θέμα της οικονομίας, εκτός από το έργο που θα παραγάγει, καλείται να υπερασπιστεί και την τρωθείσα αξιοπιστία μιας διαδικασίας ως προς το αποτέλεσμα. Επί του γενικότερου κεφαλαίου ερευνών για την οικονομία ένας παράγοντας που αγγίζει την παρούσα επιτροπή είναι και τα αποτελέσματα των ποινικών ερευνών που ακολούθησαν της επιτροπής Πικκή, που μέχρι σήμερα δεν έχουν αποδώσει τα αναμενόμενα.

Η έρευνα

Με βάση τον περί Ερευνητικών Επιτροπών Νόμος Κεφ. 44, ο καθορισμός του πλαισίου εντός του οποίου θα κινηθεί η Επιτροπή ανήκει στην εξουσία του γενικού εισαγγελέα. Ο Κώστας Κληρίδης ανακοινώνοντας τον διορισμό της επιτροπής έδωσε το γενικό περίγραμμα του έργου της, που είναι η έρευνα προς διακρίβωση όλων των γεγονότων τα οποία σχετίζονται με την κατάσταση στην οποία περιήλθε το Συνεργατικό Πιστωτικό σύστημα στην Κύπρο. Αναφορά που φαίνεται να καλύπτει την εισήγηση του Προέδρου της Δημοκρατίας, για έρευνες και πριν από το 2013. Επίσης, ο γενικός εισαγγελέας, φαίνεται να συμφωνεί με την αναγκαιότητα διορισμού ξένων εμπειρογνωμόνων με εξειδίκευση εάν αυτό κριθεί σκόπιμο. Στους όρους εντολής δεν θα επιβάλλεται χρονικός περιορισμός σε οποιαδήποτε χρονική περίοδο την οποία θα καλύψει η έρευνα, οπότε θα επαφίεται στην Επιτροπή να κρίνει το βάθος χρόνου και τη χρονική περίοδο της έρευνας η οποία απαιτείται, ανάλογα με τα γεγονότα και την πορεία της έρευνας. Η Επιτροπή θα καλείται όπως υποβάλει την αιτιολογημένη έκθεση της εντός της προθεσμίας που επιτάσσει ο Νόμος, ήτοι εντός 3 μηνών από την ημερομηνία έκδοσης του Διατάγματος, επιφυλασσομένης της δυνατότητας παράτασης, αν καταδειχθεί ανάγκη, για ακόμα 3 μήνες.

Χρονικά το έργο της Επιτροπής, με βάση τους όρους εντολής, θα πρέπει να ολοκληρωθεί εντός τριών μηνών. Η επιτροπή εάν και εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο μπορεί να παρατείνει τις εργασίες της για άλλους 3 μήνες.

Ο γενικός εισαγγελέας της Δημοκρατίας Κώστας Κληρίδης ανακοινώνοντας τον διορισμό της Επιτροπής ουσιαστικά φαίνεται να αποδέχθηκε την εισήγηση του Προέδρου της Δημοκρατίας για επέκταση των ερευνών και πριν από το 2013.

Το προφίλ της Επιτροπής

Τα μέλη της ερευνητικής επιτροπής για τον Συνεργατισμό που διορίσθηκαν προέρχονται από τη δικαστική εξουσία και τον χρηματοπιστωτικό τομέα. Πρόεδρος της Επιτροπής θα είναι ο Γιώργος Αρέστη με πολύχρονη εμπειρία στο δικαστικό σύστημα της Κύπρου και της Ευρώπης. Μέλη της Επιτροπής διορίσθηκαν οι Γεώργιος Χαραλάμπους, οικονομολόγος και Γιώργος Γεωργίου με εμπειρία στα τραπεζικά.

- **ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΡΕΣΤΗ:** Κατάγεται από την κατεχόμενη Αμμόχωστο και είναι 73 ετών. Το 1972 ξεκίνησε την άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος και δέκα χρόνια αργότερα, μεταπήδησε στα δικαστικά έδρανα ανεβαίνοντας την πυραμίδα της δικαστικής εξουσίας. Μετά την αφυπηρέτησή του από το Ανώτατο Δικαστήριο διετέλεσε δικαστής στο Δικαστήριο της Ε.Ε. Σήμερα είναι δικαστής στο Διεθνές Δικαστήριο του Κατάρ.
- **ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ:** Με πολύχρονη επαγγελματική εμπειρία στον τραπεζικό τομέα, ο Γιώργος Χαραλάμπους είναι απόφοιτος της ΑΣΟΕ, του LSE και του Οικονομικού Τμήματος του IMF. Διετέλεσε βοηθός καθηγητής στην ΑΣΟΕ, εργάσθηκε στην Κεντρική Τράπεζα, την τράπεζα Κύπρου, στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και στην τράπεζα Αναπτύξεως.
- **ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ:** Κατάγεται από τη Λευκωσία και είναι 64 χρόνων. Είναι απόφοιτος του Πανεπιστημίου Αθηνών στον μαθηματικό κλάδο. Επαγγελματικά δραστηριοποιήθηκε στον τραπεζικό τομέα μετά την παρακολούθηση εκπαιδευτικών σεμιναρίων για χρηματοοικονομικά θέματα. Εργάσθηκε σε μεγάλες τράπεζες του εξωτερικού και της Ελλάδας.

Μέχρι και
100%
εξοικονόμηση στην κατανάλωση του ηλεκτρικού σου ρεύματος*

PETROLINA SOLAR LTD | PETROLINA

Η ηλιακή ενέργεια μπορεί να μειώσει την κατανάλωση του ηλεκτρικού σου ρεύματος μέχρι και 100%.

Η **Petrolina Solar**, προσφέρει **ολοκληρωμένες λύσεις φωτοβολταϊκών συστημάτων**, ξεκινώντας από το στάδιο της μελέτης, της αδειοδότησης, της εγκατάστασης και της τεχνικής υποστήριξης μετά από κάθε εγκατάσταση.

Βάλε κι εσύ την ηλιακή ενέργεια στο σπίτι σου.

Επικοινώνησε μαζί μας σήμερα για τον **δωρεάν** σχεδιασμό και μελέτη του φωτοβολταϊκού συστήματος που ταιριάζει στις ανάγκες σου.

Petrolina Solar. Με την αξιοπιστία του Ομίλου Πετρολίνα.

24 848 000 | petrolinasolar.com.cy

*Η υποχρέωση για πληρωμή του πάγιου τέλους του ηλεκτρικού ρεύματος εξακολουθεί να υφίσταται.

ΠΑΝΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Στον Χάρη η ευθύνη διακυβέρνησης ΣΚΤ

Από το 2015 έπρεπε να λυθεί το πρόβλημα διοίκησης και η αλλαγή νομοθετικού πλαισίου των ΜΕΔ

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Σήμερα ο Κύπριος φορολογούμενος καλείται να πληρώσει λογαριασμό ισοδύναμο με 20% του ΑΕΠ, λέει στην «Κ» ο Πανίκος Δημητριάδης.

«Αν ο σχεδιασμός δεν ήταν ικανοποιητικός για να αντιμετωπισθούν οι 'αμαρτίες' του παρελθόντος, το σχέδιο και η κρατική στήριξη €1,5 δισ. δεν θα εγκρινόταν το 2014» λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο πρώην κεντρικός τραπεζίτης Πανίκος Δημητριάδης, εξηγώντας πως για την κατάληξη του Συνεργατισμού ευθύνεται η κακή διακυβέρνηση αλλά και τα εμπόδια στο νομοθετικό πλαίσιο των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Ευθύνες επιρρίπτει για την όλη κατάσταση στον Χάρη Γεωργιάδη, χωρίς να παραλείπει τη διαβρωμένη ανεξαρτησία της Κεντρικής Τράπεζας (ΚΤΚ). Όπως σημειώνει έμειναν στις παραινέσεις αντί να προχωρήσουν στην εποπτική διαδικασία απομάκρυνσης ακατάλληλων μελών της διοίκησης ή διευθυντικών στελεχών, γιατί ήθελαν να αποφύγουν τη σύγκρουση με την κυβέρνηση.

–Επί διοίκησής σας η PIMCO είχε προχωρήσει σε έρευνα. Πόσο θα έπρεπε να είχαν μειωθεί τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια ώστε να επαληθευθούν τα νούμερα της έρευνας;

–Ο ανεξάρτητος διαγνωστικός έλεγχος της PIMCO έγινε ώστε να εκτιμηθούν οι αναμενόμενες ζημιές του τραπεζικού συστήματος για την περίοδο 2012-15. Στη συνέχεια εκπονήθηκε σχέδιο αναδιάρθρωσης των ΣΠΙ το οποίο περιλάμβανε μεταξύ άλλων την μείωση των 93 ΣΠΙ σε 18 μέσω συγχωνεύσεων και σημαντικές βελτιώσεις στην εταιρική διακυβέρνηση. Το Σχέδιο αυτό εγκρίθηκε από την Κομισιόν τον Φεβρουάριο του 2014. Συγκεκριμένοι στόχοι μείωσης των ΜΕΔ συμφωνήθηκαν μεταξύ ΚΤΚ και ΣΚΤ και ανακοινώθηκαν τον Ιούνιο 2014 (υπενθυμίζω ότι αποχώρησα από την ΚΤΚ στις 10 Απριλίου του 2014). Ο στόχος ήταν να μειωθούν τα ΜΕΔ κάτω από τα 4,5 δισ. μέχρι το τέλος του 2017 και σίγουρα δεν υλοποιήθηκε.

–Η συγχώνευση της ΣΚΤ από την Ελληνική ήταν αποτέλεσμα των αμαρτωλών χειρισμών του παρελθόντος ή έγιναν και κακοί χειρισμοί την τελευταία πενταετία;

–Δεν πρέπει να μιλάμε για συγχώνευση αλλά για εκκαθάριση της ΣΚΤ βάσει εθνικής νομοθεσίας και πώληση ορισμένων περιουσιακών στοιχείων και καταθέσεων της ΣΚΤ στην Ελληνική Τράπεζα. Τα πολλαπλά προβλήματα του συνεργατισμού πριν από το 2013 ήταν γνωστά και παρατίθενται με λεπτομέρεια στο σχέδιο αναδιάρθρωσης το οποίο ενέκρινε η Κομισιόν το 2014. Αν ο σχεδιασμός δεν ήταν ικανοποιητικός για να αντιμετωπισθούν οι «αμαρτίες» του παρελθόντος, το σχέδιο και η κρατική στήριξη €1,5 δισ. δεν θα εγκρινόταν το 2014. Στην πρόσφατη ανακοίνωσή της, η Κομισιόν είναι ξεκάθαρη ότι η ΣΚΤ δεν κατάφερε να ανακτήσει τη βιωσιμότητά της «εν μέρει εξαιτίας κακής διακυβέρνησης της ίδιας της ΣΚΤ και εν μέρει εξαιτίας εμποδίων που δημιουργήθηκαν από το κυπριακό νομικό πλαίσιο για τη ρύθμιση μη εξυπηρετούμενων δανείων».

> *Υπάρχουν πολλά παραδείγματα τραπεζών που κατέρρευσαν γιατί ακριβώς άτομα που δεν ήταν ικανά ή κατάλληλα κατάφεραν να τις θέσουν κάτω από τον έλεγχό τους με μη διαφανή ή ακόμη και με δόλιο τρόπο.*

–Η ΚΤΚ άσκησε ικανοποιητικά τον εποπτικό της έλεγχο τα τελευταία πέντε χρόνια;

–Η ανεξαρτησία της ΚΤΚ έχει διαβρωθεί από τις αλλαγές της νομοθεσίας που έγιναν το 2013 και τον διορισμό των δύο εκτελεστικών. Το ότι έμειναν στις παραινέσεις αντί να προχωρήσουν στην εποπτική διαδικασία απομάκρυνσης ακατάλληλων μελών της διοίκησης ή διευθυντικών στελεχών είναι ενδεικτικό ότι ήθελαν να αποφύγουν τη σύγκρουση με την κυβέρνηση.

–Οι διαδικασίες για να αποκτήσει μία εταιρεία τον έλεγχο τράπεζας είτε αυτή είναι απευθείας είτε μέσω εταιρείας επενδυτικής όπως η «Δήμητρα», πρέπει να είναι διαφανείς ή ενέχουν κινδύνους;

–Πρέπει οπωσδήποτε να είναι διαφανείς ώστε να είναι σε θέση η εποπτική αρχή να κρίνει τους μεγαλομετόχους αν είναι ικανοί και κατάλληλοι ως ιδιοκτήτες τράπεζας. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα τραπεζών που κατέρρευσαν γιατί ακριβώς άτομα που δεν ήταν ικανά ή κατάλληλα κατάφεραν, θέτοντάς τες υπό τον έλεγχό τους με μη διαφανή ή ακόμη και δόλιο τρόπο, π.χ. άτομα που απέσπασαν δάνειο από τραπεζικό οργανισμό για να αγοράσουν τις μετοχές του.

–Η κυβέρνηση θεωρεί πως η συμφωνία με την Ελληνική δεν είναι καλή αλλά η καλύτερη υπό τας περιστάσεις. Θα μπορούσαν να είχαν γίνει καλύτεροι χειρισμοί;

–Η πρόληψη είναι πάντοτε η καλύτερη θεραπεία. Τα προβλήματα διακυβέρνησης της ΣΚΤ αλλά και το νομοθετικό πλαίσιο θα μπορούσαν και θα έπρεπε να αντιμετωπισθούν από το 2015.

–Ο υπουργός Οικονομικών έχει προειδοποιήσει πως αν δεν αλλάξει η νομοθεσία για ΜΕΔ ενέχεται ο κίνδυνος κλονισμού κι άλλης τράπεζας…

–Συμφωνώ με τον υπουργό Οικονομικών αλλά διερωτώμαι γιατί έπρεπε να περιμένει μέχρι τώρα να κάνει αυτή την τοποθέτηση. Αν την είχε κάνει ξεκάθαρα το 2014 ή 2015 και η Πολιτεία δεν τον εισάκουε, δεν όφειλε προς τον εαυτό του να παραιτηθεί, αφού έβλεπε το τσουνάμι να έρχεται; Σήμερα, δυστυχώς, έχει ίσως τη μεγαλύτερη πολιτική ευθύνη γι' αυτά που δεν έγιναν αναφορικά με το νομοθετικό πλαίσιο, όπως επίσης και για την κακή διακυβέρνηση στη ΣΚΤ.

Το μαύρο χρήμα ευθύνεται για την κρίση

–Υπάρχουν νέα διδάγματα από τα πρόσφατα συμβάντα στη ΣΚΤ;

–Η Κύπρος σήμερα πληρώνει ένα μεγάλο τίμημα για το παραπλανητικό αφήγημα που οι ίδιοι οι κυβερνώντες έκτισαν το 2012-13. Οι αναγνώστες της «Καθημερινής» θα θυμούνται την απορία που εξέφρασα στη συνέντευξή μου πριν από δύο μήνες γιατί η κυβέρνηση ανέλαβε τον ρόλο κεντρικής τράπεζας, προσφέροντας ρευστοτική στήριξη στη ΣΚΤ. Ο υπουργός Οικονομικών μας έδωσε την απάντηση πρόσφατα όταν είπε ότι αν η Συνεργατική προσέφευγε στον ELA, «ο κλονισμός της εμπιστοσύνης των καταθετών θα ήταν απόλυτος». Σε όλο τον υπόλοιπο κόσμο, περιλαμβανομένης και της Ελλάδας, η παροχή ρευστότητας από κεντρικές τράπεζες σε τράπεζες που αντιμετωπίζουν εκροές καταθέσεων είναι εκ των ων ουκ άνευ. Χωρίς αυτήν, η παραμικρή εκροή καταθέσεων θα οδηγούσε σε τακτικές καταρρεύσεις τραπεζικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτική αστάθεια. Στην Κύπρο αυτός ο μηχανισμός έχει δαιμονοποιηθεί, όχι μόνο γιατί ήταν βολικό να υπάρχει ένα πιστόλι τον κρόταφο, αλλά και για να μετατοπισθούν οι πραγματικές ευθύνες για την κρίση. Οι ευθύνες πρέπει να αναζητηθούν στην εισροή γκρίζου, όπως και μαύρου, χρήματος κατά την περίοδο 2005-11, η οποία οδήγησε σε διπλασιασμό του μεγέθους του τραπεζικού συστήματος και πολλαπλασιασμό των κινδύνων. Σε αντίθεση η παροχή ELA κατά την περίοδο της κρίσης του 2012-13, πέραν ότι κράτησε την Κύπρο στην Ευρωζώνη και απέτρεψε την άτακτη χρεοκοπία και εκκαθάριση δύο συστημικών τραπεζών δεν κόστισε στον Κύπριο φορολογούμενο ούτε ένα σεντ (δημιούργησε μάλιστα κέρδη εκατοντάδων εκατομμυρίων για τα δημόσια ταμεία). Σήμερα ο Κύπριος φορολογούμενος καλείται να πληρώσει λογαριασμό ισοδύναμο με 20% του ΑΕΠ για το γεγονός ότι δεν είχαν εξαχθεί έγκαιρα τα σωστά διδάγματα από την κρίση του 2012-13 και αυτός είναι μάλλον η πρώτη δόση.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΣΑΡΡΗΣ

Κακώς μπήκαν τα κόμματα στη ΣΚΤ

Η διεύθυνση της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας θα έπρεπε να είχε επιλεγεί από το εξωτερικό

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Ο πολιτικός μας κόσμος πρέπει να αντιμετωπίσει το πρόβλημα με λιγότερο λαϊκισμό και περισσότερη σοβαρότητα, λέει στην «Κ» ο Μιχάλης Σαρρής.

«Τα κόμματα που εκπροσωπούνταν στον Συνεργατισμό δεν δικαιούνται να μιλούν για κακοδιαχείριση», λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο πρώην υπουργός Οικονομικών Μιχάλης Σαρρής. Επισημαίνει πως κακώς διορίστηκαν εκπρόσωποι των κομμάτων και θεωρεί πως η καλύτερη λύση θα ήταν να αναλάβει ξένος τη διεύθυνση της τράπεζας. Εκφράζει έντονες ανησυχίες για την αύξηση του δημοσίου χρέους, ενώ μιλώντας για τη συμφωνία με την Ελληνική σχολιάζει πως χάθηκε πολύτιμος χρόνος. «Η κυβέρνηση βρέθηκε μέσα στο σκληρό δίλημμα του είτε κάνω μια συμφωνία είτε καταρρέει μια τράπεζα και παρασύρει μαζί της και τη σταθερότητα του συστήματος» σημείωσε χαρακτηριστικά.

–Βρεθήκατε στο πηδάλιο μιας τράπεζας σε ακραία κρίση. Με όσα συμβαίνουν στον Συνεργατισμό, θεωρείτε πως μάθαμε από τα λάθη του παρελθόντος ή τα επαναλαμβάνουμε;

–Η περίπτωση του Συνεργατισμού θα ήταν δύσκολη κάτω από οποιεσδήποτε περιπτώσεις, η καθυστέρηση ωστόσο να αντιμετωπίσουμε ένα πραγματικό πρόβλημα αύξησε πάρα πολύ το κόστος, όπως άλλωστε έγινε και στο παρελθόν. Αν δηλαδή μπαίναμε στον μηχανισμό στήριξης από το 2012 δεν θα είχαμε τέτοιας έκτασης προβλήματα τον Μάρτιο του 2013. Με παρόμοια λογική συνεπώς, αν αρχίζαμε νωρίς την ιδιωτικοποίηση του Συνεργατισμού, τα πράγματα θα ήταν πολύ καλύτερα. Δεν υπήρξε το πολιτικό κλίμα, όπως άλλωστε δεν υπήρξε και στην περίπτωση της ΑΤΗΚ και ΑΗΚ, όπου είχαμε αναλάβει την υποχρέωση να προχωρήσουμε σε ιδιωτικοποιήσεις αλλά η κυβέρνηση σταμάτησε, όταν κατάλαβε πως η Βουλή δεν ήταν έτοιμη να εγκρίνει τέτοιες κινήσεις. Έμειναν συνεπώς μέχρι την τελευταία στιγμή με αποτέλεσμα να υπάρχει ένας μόνο αγοραστής.

–Είναι οι αμαρτίες του παρελθόντος που οδήγησαν τον Συνεργατισμό σε αυτή την κατάληξη ή έγιναν λάθος χειρισμοί κατά την τελευταία πενταετία;

–Αυτοί που χειρίστηκαν τον Συνεργατισμό τα τελευταία πέντε χρόνια παρέλαβαν μία πάρα πολύ δύσκολη περίπτωση. Ενώ θα έπρεπε να διοριστεί ένα συμβούλιο πεπειραμένων τεχνοκρατών και ίσως η διεύθυνση να έρθει από το εξωτερικό, προχωρήσαμε – κακώς κατά την άποψή μου – σε διορισμούς εκπροσώπων των κομμάτων στο Συμβούλιο του Συνεργατισμού σαν να ήταν ένας ασήμαντος ημικρατικός οργανισμός. Αυτά τα κόμματα συνεπώς παρακολουθούσαν από κοντά τη διαχείριση του Συνεργατισμού και γι' αυτό ακριβώς τον λόγο δεν δικαιολογείται ένα πολιτικό κόμμα που εκπροσωπείτο στον Συνεργατισμό να μιλάει τώρα για κακοδιαχείριση. Ήταν παρόν ως κόμμα. Έρχονταν άλλωστε στο συμβούλιο οι σημαντικές αποφάσεις.

> *Θα έπρεπε να διοριστεί ένα συμβούλιο πεπειραμένων τεχνοκρατών και ίσως η διεύθυνση να έρθει από το εξωτερικό, προχωρήσαμε -κακώς κατά την άποψή μου- σε διορισμούς εκπροσώπων κομμάτων στην Επιτροπεία του Συνεργατισμού.*

–Λέγεται πάντως πως ένα από τα κύρια προβλήματα ήταν το γεγονός ότι η τράπεζα διοικείτο από ακατάλληλα πρόσωπα.

–Αυτό δεν είναι δίκαιο, διότι ήταν ένας συνδυασμός από παράγοντες. Είχαν διοριστεί εκεί άνθρωποι που είχαν εργαστεί προηγουμένως στις τράπεζες. Όμως, τρεις ακέραιοι χαρακτήρες και ικανοί τραπεζίτες αποφάσισαν να φύγουν. Είναι άτομα που θα μπορούσαν να βοηθήσουν τον Συνεργατισμό και η Επιτροπή που έχει διοριστεί θα πρέπει να μας πει τους λόγους της παραίτησής τους, καθώς αυτό δεν ήταν καθόλου καλό σημάδι. Είχαν γίνει και διάφορες δηλώσεις από την Κεντρική Τράπεζα – η οποία θα έπρεπε να παίξει έναν πιο ενεργό ρόλο – κάποιες προειδοποιήσεις οι οποίες φαίνεται δεν εισακούστηκαν.

–Γίνεται σύγκριση της υφιστάμενης κυβέρνησης με αυτή του Δημήτρη Χριστόφια για την αύξηση του δημόσιου χρέους. Είναι λογική;

–Η σύγκριση ίσως όχι. Πάντως, η αύξηση του χρέους είναι πάρα πολύ ανησυχητική. Μας φέρνει σε επίπεδα που το κόστος δανεισμού αναχρηματοδότησης του χρέους, ιδιαίτερα όταν η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σταματήσει την αγορά κρατικών ομολόγων για να κρατήσει τα επιτόκια χαμηλά, θα επηρεάσει δυσανάλογα τις αδύναμες χώρες, όπως είμαστε εμείς, η Ιταλία και η Ελλάδα. Αδύναμες στο γεγονός ότι έχουμε πάρα πολύ υψηλό χρέος που οι αγορές το κατατάσσουν σε υψηλό ρίσκο και πιθανότατα να δανειστούμε με επιτόκια υψηλότερα από τον ρυθμό ανάπτυξής μας. Αυτό είναι πολύ επικίνδυνο σημάδι. Έχουμε επίσης έναν άγνωστο Χ, το καλό χαρτοφυλάκιο της ΣΚΤ που αγόρασε η Ελληνική. Παρόλο που τώρα εξυπηρετείται, εγκυμονεί κινδύνους και θα ήθελε να το αγοράσει σε χαμηλότερη τιμή. Σε αυτό το σημείο η κυβέρνηση ζήτησε να ανεβάσει την τιμή και να εγγυηθεί οποιασδήποτε απώλεια. Επομένως έχουμε και αυτό το ρίσκο που το λαμβάνουν υπόψη οι αγορές όπως βεβαίως και την πιθανότητα να πάρουμε από τα δάνεια που θα πάνε στην κακή τράπεζα. Αυτό θα πρέπει να το διαχειριστούμε σωστά και εκεί είναι εξαιρετικά σημαντικό να μείνει μακριά από κυβερνητικούς μηχανισμούς ώστε να έχουμε ελπίδες να πάρουμε πίσω αυτά τα επισφαλή δάνεια.

Είχαμε φτάσει στο χείλος του γκρεμού

–Ήταν μία καλή συμφωνία αυτή με την Ελληνική; Θα έπρεπε να υπάρχει περισσότερη διαφάνεια;

–Είχαμε φτάσει σε πολύ επικίνδυνο σημείο, υπήρξε τρομερή καθυστέρηση και μας έφερε στο χείλος του γκρεμού. Όπως ξέρετε είχαμε σημαντικές εκροές καταθέσεων και υπήρξε μεγάλη καχυποψία του κοινού για τη σταθερότητα του Συνεργατισμού. Επομένως η κυβέρνηση βρέθηκε μέσα στο σκληρό δίλημμα του είτε κάνω μια συμφωνία είτε καταρρέει μια τράπεζα και παρασύρει μαζί της και τη σταθερότητα του συστήματος. Η Ελληνική Τράπεζα από την άλλη δεν ήθελε να πάρει «δηλητηριώδες χάπι» όπου σώζεις μία τράπεζα και σκοτώνεις μια άλλη. Θα έπρεπε να είναι σίγουρη ότι παίρνοντας τη ΣΚΤ θα ήταν τουλάχιστον στην ίδια κατάσταση αν όχι καλύτερη από ότι προηγουμένως. Σε ό,τι αφορά τη διαφάνεια, πιστεύω πως αυτές οι διαπραγματεύσεις πρέπει να γίνονται σε έναν στενό κύκλο και όχι δημόσια. Εγώ θα περίμενα την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να ζητήσει μεγαλύτερη κεφαλαιοποίηση της νέας τράπεζας, δηλαδή Ελληνικής-Συνεργατισμού. Φαίνεται πως ζήτησαν να μείνει η κεφαλαιακή επάρκεια στο 11,3. Εγώ θα το τοποθετούσα ουσιαστικά πιο ψηλά, δεδομένου ότι οι τράπεζες στο μέλλον θα πρέπει να έχουν μεγαλύτερα κεφάλαια. Εφόσον το κάναμε τώρα έπρεπε να βρούμε ένα τρόπο να γίνει πιο δυνατή κεφαλαιοποίηση της τράπεζας ώστε να αντιμετωπίσει από μόνη της οποιαδήποτε προβλήματα στο μέλλον.

–Ήδη εκφράζονται ανησυχίες για την Τράπεζα Κύπρου…

–Θα πρέπει να βελτιωθεί το νομικό πλαίσιο. Ο πολιτικός μας κόσμος πρέπει να αντιμετωπίσει το πρόβλημα με λιγότερο λαϊκισμό και περισσότερη σοβαρότητα. Οι τράπεζες δεν είναι οι εχθροί του λαού αλλά έχουν καταθέτες που είναι ο λαός. Δεν είναι ο απλός άνθρωπος εναντίον των τραπεζών. Είναι προς το συμφέρον μας να επιβιώσουν οι τράπεζες επομένως πρέπει να δώσουμε τα κατάλληλα εργαλεία. Και οι τράπεζες βεβαίως από τη δική τους πλευρά πρέπει να ενδυναμώσουν το προσωπικό που ασχολείται με αυτά τα δάνεια και να δείξουν καλή θέληση ώστε να μετέχουν στον διακανονισμό δανείων.

Από τη Logicom μεγαλομέτοχος της νέας Ελληνικής

Το προφίλ του Ειρήναρχου Βαρνάβα, τα πρώτα βήματα, η επέκταση στην υψηλή τεχνολογία, την αφαλάτωση και τα τραπεζικά σαλόνια

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η οριστικοποίηση της συμφωνίας πώλησης της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας στην Ελληνική, εκτός από τις αλλαγές που αναμένεται να επιφέρει στον εγχώριο τραπεζικό τομέα, τους κραδασμούς που προκαλεί σε πολιτικό επίπεδο, αξίζει προσοχής και για έναν επιπλέον λόγο. Τα νέα δεδομένα που θα δημιουργήσει στο ευρύτερο επιχειρηματικό παζάρι της Κύπρου. Κεντρικό πρόσωπο πίσω από τις κυοφορούμενες ανακατατάξεις είναι ένας επιχειρηματίας με έντονη δράση εντός και εκτός Κύπρου, με ισχυρούς πολιτικούς φίλους αλλά και εχθρούς.

Το όνομα αυτού Ειρήναρχος Βαρνάβας, ο οποίος εάν και εφόσον ολοκληρωθεί αισίως η συμφωνία πώλησης της ΣΚΤ θα καταστεί ένας από τους ισχυρούς άνδρες της «νέας» Ελληνικής Τράπεζας. Ο κ. Βαρνάβας ιδρυτής και μεγαλομέτοχος της εταιρείας Logicom ετοιμάζεται να ενισχύσει την παρουσία του στο τραπεζικό επιχειρείν, μέσω της «Δήμητρας» Επενδυτικής της οποίας είναι ένας εκ των μεγαλομετόχων (29,6%) και μέλος του Δ.Σ. της εταιρείας. Στο παρασκήνιο των διεργασιών πώλησης της ΣΚΤ οι πληροφορίες θέλουν τη «Δήμητρα» Επενδυτική να αυξάνει τη μετοχική της παρουσία στη «νέα» Ελληνική, από 10,05% που είναι σήμερα έως και 22%. Σε αυτή τη διαδικασία όλα δείχνουν πως το αφεντικό της Logicom μέσω της «Δήμητρας» Επενδυτικής ετοιμάζεται να προσγειωθεί για τα καλά και στα τραπεζικά πράγματα συνεισφέροντας το ποσό των 20 εκατ. ευρώ για αύξηση της αναλογικής συμμετοχής της «Δήμητρας», στον νέο σχήμα της Ελληνικής από την απορρόφηση της ΣΚΤ. Ποιος είναι ο Ειρήναρχος Βαρνάβας ο οποίος φαίνεται να ταράζει το επιχειρηματικό τοπίο, αυτή τη φορά ενισχύοντας την παρουσία του στην υπό δημιουργία δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα της Κύπρου;

Το 90% του κύκλου εργασιών της Logicom επίσημα προέρχεται εκτός Κύπρου, έχει παρουσία σε 22 χώρες. Το υπόλοιπο 10% αφορά κυρίως δημόσιες προσφορές λογισμικού και τεχνολογικού εξοπλισμού.

Ο ιδρυτής και ιδιοκτήτης της Logicom ξεκίνησε τη διαδρομή του με μια εταιρεία πληροφορικής για να εξελιχθεί σήμερα σε εταιρεία παραγωγής τεχνολογίας με δραστηριότητες και σε άλλους τομείς τις οικονομίας, όπως η αφαλάτωση.

Από τον Αγρό

Ο Ειρήναρχος Βαρνάβας έχει συνδέσει το όνομά του με την εταιρεία διανομής προϊόντων πληροφορικής και συναρμολόγησης ηλεκτρονικών υπολογιστών την Logicom. Μια εταιρεία η οποία έχει επεκτείνει τις δραστηριότητες της και σε άλλους τομείς, όπως η αφαλάτωση νερού, ενώ παρουσιάζεται να κατέχει την μερίδα του λέοντος σε δημόσιες συμβάσεις κυρίως υψηλής τεχνολογίας. Ιδρυτής και ιδιοκτήτης της Logicom, ο Ειρήναρχος Βαρνάβα προέρχεται από οκταμελή οικογένεια της οποίας ήταν το μικρότερο μέλος. Η Logicom ιδρύθηκε το 1986, μετά το πέρας των σπουδών του στη Στοκχόλμη.

Αρχικά οι δραστηριότητες, του κ. Βαρνάβα επικεντρώθηκαν στο τομέα της πληροφορικής και στη συνέχεια στην εκπαίδευση ηλεκτρονικών υπολογιστών, για να πάρει τη σημερινή μορφή της, μετά το 1992. Η εταιρεία από τότε επεκτάθηκε εκτός Κύπρου έχοντας σήμερα παρουσία σε 22 χώρες, χωρίς, ωστόσο, να αγνοεί την εγχώρια αγορά πληροφορικής, έχοντας ιδιαίτερη προτίμηση, όπως λέγεται στις κρατικές συμβάσεις. Μια δραστηριότητα που την έχει φέρει ουκ ολίγες φορές σε σύγκρουση με άλλες εταιρείες, του είδους. Επίσημα το 90% του κύκλου εργασιών της εταιρείας προέρχεται από δραστηριότητες εκτός Κύπρου και το υπόλοιπο 10% από την εγχώρια δραστηριότητα. Η εταιρεία σύμφωνα με τον ιδρυτή και ιδιοκτήτη της, συγκαταλέγεται στους G20 των εταιρειών υψηλής τεχνολογίας παγκοσμίως.

Η ανοδική πορεία

Σύμφωνα με την εικόνα που επικρατεί σήμερα στον χώρο των ΙΤ της Κύπρου, την πορεία της Logicom την καθόρισε ο ιδρυτής της, όπως λέγεται από αντιπάλους της. Ένας μεγάλο κομμάτι της επιτυχούς διαδρομής, οφείλεται στις πολύ καλές δημόσιες σχέσεις που είχε και έχει ο Ειρήναρχος Βαρνάβας. Σχέσεις που του δίνουν την ευκαιρία να κινείται με ευελιξία στα κέντρα αποφάσεων, εξασφαλίζοντας ίσως και το μεγαλύτερο μερίδιο των δημόσιων προσφορών σε μεγάλα έργα, όπως το Τμήμα Υπηρεσιών και Πληροφορικής, της ΑΤΗΚ αλλά και της ΑΗΚ. Πέρα από τις συμβάσεις Πληροφορικής, η Logicom επέκτεινε τις δραστηριότητές της και στην αφαλάτωση νερού.

Οι αντίπαλοι του Ειρήναρχου Βαρνάβα τον κατηγορούν ότι χρησιμοποιεί κάθε τρόπο και μέσω προκειμένου να πετύχει τον στόχο του. Αυτό που λέγεται χαρακτηριστικά, ως προς τις μεθόδους που χρησιμοποιεί είναι πως εκεί που η Logicom αποτυγχάνει να είναι ο μοναδικός έγκυρος προσφοροδότης χρησιμοποιείται η μέθοδος των προσφυγών στην Αναθεωρητική Αρχή από εταιρείες που κινούνται εντός του πλαισίου ζωτικών συμφερόντων του ιδίου. Με τον τρόπο αυτό έχει κερδίσει δημόσιες συμβάσεις όπως λέγεται από την πέμπτη θέση εξοστρακίζοντας άλλες εταιρείες με προσφυγές. Κάτι ανάλογο φαίνεται να έγινε και με συμβάσεις του Τμήματος Υπηρεσιών Πληροφορικής. Η μέθοδος που εφαρμόζει για «έλεγχο» των προσφορών είναι μέσω φιλικών του εταιρειών που λαμβάνουν μέρος στην ίδια προσφορά που συμμετέχει και η Logicom. Στο χώρο των ΙΤ εταιρειών στην Κύπρο, λέγεται με ειρωνική διάθεση πως «στην Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών το πρώτο γραφείο αριστερά είναι της Logicom».

ΑΤΗΚ και ΑΗΚ

Η Logicom εμφανίζεται ως ο σχεδόν αποκλειστικός προμηθευτής λογισμικού και εξοπλισμού της ΑΤΗΚ με κάποιες συμβάσεις να της έχουν ανατεθεί χωρίς διαγωνισμό, κάτι που έχει επισημανθεί κατά καιρούς και από τον γενικό ελεγκτή της Δημοκρατίας. Η Logicom είναι η ανάδοχος εταιρεία και για τους «έξυπνους» μετρητές της ΑΗΚ, έργο το οποίο πήρε μετά από 2 διαγωνισμούς και προσφυγές στην Αναθεωρητική Αρχή. Και εδώ ο γενικός ελεγκτής φαίνεται να εντόπισε παρατυπίες που αγγίζουν ακόμα και την ενδεχόμενη διάπραξη ποινικών αδικημάτων. Κάτι ανάλογο υποστηρίζεται συνέβη και με σύμβαση του ΤΕΠΑΚ.

Αφαλατώσεις

Μια συμβατική διαφορά στην ανακαίνιση, πρώτα της Μονάδας Αφαλάτωσης Λάρνακας και στη συνέχεια της άλλης στη Λεμεσό, φούντωσαν τα όσα λέγονταν στο παρασκήνιο για τη Logicom και για τους τρόπους με τους οποίους δραστηριοποιείται επιχειρηματικά. Και στις δύο περιπτώσεις η Logicom που συμμετείχε στην κοινοπραξία που ανάλαβε την ανακαίνιση της Μονάδας Αφαλάτωσης Λάρνακας, πέτυχε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις της μερικών εκατομμυρίων ευρώ, τη στιγμή που καλείτο να καταβάλει 1 εκατ. ευρώ για καθυστέρηση στην παράδοση του έργου. Η όλη διαφορά, τότε πήρε ευρεία δημοσιότητα και όπως λέγεται μια συμβατική διαφορά μετατράπηκε σε μείζον πολιτικό πρόβλημα το οποίο άγγιξε τις διακρατικές σχέσεις Κύπρου – Ισραήλ με το εβραϊκό κράτος να παρουσιάζεται πως άσκησε πιέσεις στη Λευκωσία υπέρ της Logicom και του συνεταίρους της, μια ισραηλινή εταιρεία.

Πολιτικές προσβάσεις και η Siemens

Παράλληλα με τις επιχειρηματικές δραστηριότητες ο ισχυρός άνδρας της Logicom απέκτησε στην πορεία και ισχυρές πολιτικές προσβάσεις. Κάτι που φαίνεται και μέσα στην εταιρεία του, όπου παρουσία σε ψηλά ηγετικά πόστα έχουν πρόσωπα με πολιτική δράση τα τελευταία 20 χρόνια ή έχουν συγγενική σχέση με πολιτικά πρόσωπα. Το εύρος των προσβάσεων του κ. Βαρνάβα, όπως φαίνεται, ξεκινά από τη δεξιά και επεκτείνεται μέχρι την αριστερά. Ένα άλλο εργαλείο πολιτικής που ακολουθούσε ήταν η εργοδότηση προσώπων, που είτε απευθείας είτε μέσω τρίτων είχαν επιρροή σε τομείς που δραστηριοποιείτο.

Η Siemens

Από τότε που στην Ελλάδα ξέσπασε το σκάνδαλο με τα μαύρα ταμεία της γερμανικής Siemens, από τις έρευνες που ακολούθησαν στη δημοσιότητα ήλθαν πληροφορίες που ενέπλεκαν τον Ειρήναρχο Βαρνάβα. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με ρεπορτάζ του Τάσου Τέλλογλου στην «Κ» ο κ. Βαρνάβας και κάποιος Ράινχαρτ Σίκατσεκ υπέγραψαν συμβόλαιο ύψους 250 χιλιάδων ευρώ στο όνομα μιας δεύτερης εταιρείας του κ. Βαρνάβα, της EXACTA. Το συγκεκριμένο συμβόλαιο, σύμφωνα με το ρεπορτάζ εντοπίσθηκε στη γερμανική δικογραφία για τα μαύρα ταμεία της Siemens.

Ο ιδιοκτήτης της Logicom τότε είχε αρνηθεί οποιαδήποτε σχέση με τα «μαύρα ταμεία». Μάλιστα, όπως αναφέρεται στο ρεπορτάζ, το θέμα πήγε στη Βουλή των Αντιπροσώπων αλλά η Επιτροπή που ασχολήθηκε με το θέμα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όπως ειπώθηκε, δεν εντόπισε στοιχεία για πληρωμές από τα «μαύρα ταμεία» στην Κύπρο.

Από το bankrun της ΣΚΤ σε αυτό της Βουλής

Έσπασαν τα ταμεία

Χαμός έγινε το πρωί της Παρασκευής, καθώς οι πολίτες έτρεχαν στα Συνεργατικά για να σηκώσουν όσα λεφτά είχαν και μέχρι το μεσημέρι σηκώθηκαν 70 εκατομμύρια. Ο λόγος φυσικά ήταν όσα ελέχθησαν στην Επιτροπή Ελέγχου της Βουλής την Πέμπτη, από τον ΥΠΟΙΚ Χάρη Γεωργιάδη για τους κινδύνους από τυχόν μη υλοποίηση της συμφωνίας ΣΚΤ και Ελληνικής, ιδιαίτερα όμως από εκείνα που είπε ο διευθυντής εποπτείας της ΚΤΚ Γιάγκος Δημητρίου. Ο κ. Δημητρίου είχε πει ότι «η μόνη εναλλακτική επιλογή θα είναι η ΣΚΤ να τεθεί υπό εξυγίανση ή εάν το συμβούλιο εξυγίανσης κρίνει ότι δεν υπάρχει δημόσιο συμφέρον, τότε η ΣΚΤ θα τεθεί σε εκκαθάριση που είναι ακόμα χειρότερο γιατί τότε ενδεχομένως να μην υπάρχουν εγγυημένες καταθέσεις».

Στον αέρα

Όταν η ΚΤΚ λέει στον πολίτη ότι δεν είναι διασφαλισμένα τα χρήματα του και κάτω από 100.000 ευρώ, είναι φυσικό την επαύριον να σπεύσει να πάρει όσα λεφτά έχει στα Συνεργατικά. Κι το bankrun βρισκόταν σε εξέλιξη βγήκε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος και είπε ότι η οικονομία μας είναι στον αέρα. Ο κιτρινισμός στη δημοσιογραφία στοιχίζει συνήθως σε αυτούς που τον ασκούν, ο κιτρινισμός στην οικονομία στοιχίζει κατά κανόνα στους φορολογούμενους. Κι αν κακοφάνηκε στον κ. Γιάγκο όταν η Άννα Θεολόγου, του υπενθύμισε ότι δικαστήριο τον έχει κρίνει ως αναξιόπιστο, το bank run που προκάλεσε με τα λεγόμενα του, δικαιώνει τελικά το δικαστήριο! Τα θέλετε και τα λέτε κ. Γιάγκο ή σας ξεφεύγουν τελικά;

Οι νούσιμοι της ΚΤΚ

Πάντως, την επόμενη μέρα των δηλώσεων Γιάγκου, κάποιος νούσιμος στην Κεντρική Τράπεζα, αποφάσισε να εκδώσει επίσημη ανακοίνωση με την οποία επιχειρούσε να μαζέψει το bankrun του Γιάγκου, τονίζοντας ότι: « η ΚΤΚ επιθυμεί να διευκρινίσει και να επανατονίσει ότι οι καταθέσεις μέχρι €100.000 ανά φυσικό ή νομικό πρόσωπο και ανά πιστωτικό ίδρυμα είναι εγγυημένες στη βάση Ευρωπαϊκής Οδηγίας που έχει μεταφερθεί στην εθνική νομοθεσία. Το νούσιμο πλάσμα στην ΚΤΚ δεν είναι πάντως η κυρία Χρυστάλλα, όχι λόγω νοημοσύνης αλλά λόγω φυσικής απουσίας. Η διοικήτρια μη γνωρίζοντας προφανώς τι σημαίνει το αρχαίο ρητό, «των οικιών ημών εμπιπραμένων, ημείς άδομεν», έχει πάει διακοπές. Τι πίνετε και δεν μας δίνετε εκεί στην Κεντρική;

Αβέρωφ: Εμπρός βοηθάτε να σηκώσουμε τον ήλιο πάνω από την Κύπρο, ρε συνάδελφοι.
Άντρος: Αβέρωφ, όπως πας, θα μας πεις ότι θα κάνεις και συναυλία με τον Βασίλη!

Α λα καρτ πορίσματα

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου μιλώντας την Παρασκευή στη Βουλή, μεταξύ των πολλών είπε την ατάκα, «να γίνουν έρευνες για όλα», σημειώνοντας πως ο ΔΗΣΥ ουδέποτε δέχτηκε α λα καρτ πορίσματα. Αυτό εμμέσως αφήνει αμφιβολίες και για τη χρησιμότητα της έρευνας που πρόκειται να αρχίσει από την τριμελή επιτροπή που διόρισε ο γενικός εισαγγελέας. Στη συνέχεια ο Άβε προκατέλαβε όλη την κοινοβουλευτική ομάδα του ΔΗΣΥ δεσμεύοντάς την, ότι ενόσω γίνονται έρευνες, ουδείς θα παρευρίσκεται σε πάνελ συζήτησης που αφορά τις έρευνες αλλά και ευαίσθητα θέματα που έχουν να κάνουν με την εμπιστοσύνη στην οικονομία.

Δύο για την ερευνητική

Είναι πάντως σίγουρο ότι υπάρχουν στην εξίσωση ΣΚΤ υπάρχουν δύο ανοικτά θέματα που θα απασχολήσουν την ερευνητική επιτροπή. Το πρώτο είναι ο τρόπος εμπλοκής του διδύμου Logicom και Δήμητρα στην Ελληνική Τράπεζα. Το δεύτερο είναι το γεγονός ότι χωρίς να υπάρξει η ενδεδειγμένη διαδικασία προσελήφθη η Altamira για τη διαχείριση των ΜΕΔ. Άσε που αν ανοίξουν αυτά τα δύο κεφάλαια θα βρεθούν, όπως λέγεται, κι άλλοι σκελετοί στα ερμάρια.

Το κουφάρι

Εκκωφαντική ήταν η αποκάλυψη Αβέρωφ ότι στέλεχος του Συνεργατισμού είχε 664 λογαριασμούς σε 15 διαφορετικές ΣΠΕ. Και το εύλογο ερώτημα που προκύπτει είναι γιατί ο αρχηγός του ΔΗΣΥ, φύλαξε αυτό τον σκελετό στο ερμάρι και τον έβγαλε την Παρασκευή στη Βουλή; Αφού η ΣΚΤ ήταν υπό τον πλήρη έλεγχο της κυβέρνησης τα τελευταία πέντε χρόνια που ήταν η δυσκολία να αποκαλυφθούν όλοι αυτοί που ξεκοκάλισαν τον Συνεργατισμό και άφησαν πίσω τους ένα κουφάρι;

Συνεργατικές καρέκλες

Είναι γνωστό ότι τα κόμματα στο μεγάλο πάρτι που είχαν στήσει στον Συνεργατισμό, μετά τον θάνατο του Μακαρίου και εντεύθεν, μοιράζονταν τα ΣΠΙ, τις επιτροπείες και τις καρέκλες κατά την επιρροή που είχαν και ανάλογα συμμαχιών. Έτσι ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ, απαντώντας στα περί κομματικών διορισμών, είπε στη Βουλή «κοιτάζω αριστερά και στο κέντρο που μέχρι και πριν από λίγο καιρό και ο αντιπρόεδρος και άλλο μέλος και ο διευθυντής των ΜΕΔ σίγουρα δεν ήταν στο κόμμα μου ούτε στην Κεντρική Επιτροπή είναι». Λέγοντας Κεντρική Επιτροπή φυσικά και πυροβολούσε αριστερά. Και για να είμαι απόλυτα ορθός δεν άκουσα αντίλογο σε αυτό ούτε από τα αριστερά ούτε από το κέντρο. Ο Αβέρωφ συνέχισε λέγοντας ότι από τον ΔΗΣΥ δύο που ήταν παραιτήθηκαν εδώ και μήνες. Εδώ ο Πάφιος ελέγχεται διότι οι μήνες δεν φτάνουν ως δικαιολογία, αφού ο Συνεργατισμός βρίσκεται στα χέρια της κυβέρνησης εδώ και πέντε χρόνια.

Το περίστροφο

Ο οικολόγος Γιώργος Περδίκης αν και μίλησε για πιστόλι στον κρόταφο, δεν δίστασε να σηκώσει το δικό του περίστροφο, θέτοντας σειρά ζητημάτων όπως ότι ο Χάρης και η κυβέρνηση ενώ γνώριζαν στη σύσκεψη του Προεδρικού στις 15 Μαρτίου ποια είναι τα αποτελέσματα του εποπτικού ελέγχου για τον Συνεργατισμό, «απέφυγαν να ενημερώσουν τους πολιτικούς αρχηγούς που συμμετείχαν στη σύσκεψη». Ο κ. Περδίκης έστειλε και συστημένο μήνυμα όπου δη: Πότε θα μιλήσουν για αυτά που συνέβησαν τις τελευταίες 15 μέρες και πότε θα αναδείξουμε τις σχέσεις πολιτικών αρχηγών και βουλευτών με εταιρείες οι οποίες μετέχουν στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας που είναι ο κύριος μέτοχος της Ελληνικής Τράπεζας; » και «πότε θα μιλήσουμε για τις ύποπτες συνεδριάσεις που γίνονταν μεταξύ στελεχών αυτής της εταιρείας και στελεχών της κυβέρνησης;».

Καπνογόνο

Διαβάζοντας πίσω από τις λέξεις του Αβέρωφ Νεοφύτου, «να μην ανησυχεί ο λαός γιατί θα πάρουμε τις σωστές αποφάσεις την Παρασκευή», και προσθέτοντας σε αυτές τα λεγόμενα βουλευτών αλλά και κυβερνητικών αξιωματούχων, προκύπτει ότι υπάρχει ήδη στρωμένος δρόμος για υπερψήφιση της συμφωνίας κρατικών εγγυήσεων μεταξύ ΣΚΤ και Ελληνικής. Αν έτσι είναι τα πράγματα τότε ο κοινοβουλευτικός καβγάς δεν είναι ούτε καν για το πάπλωμα αλλά είναι απλά καπνογόνο για τα μάτια του κόσμου.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Χάρης Γεωργιάδης

Ο Χάρης βρήκε σύμμαχο τον Αβέρωφ στις δύσκολες αυτές ώρες και μαθαίνω ότι σκέφτεται μέχρι και να μετακομίσει στην Πινδάρου.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Οι ανησυχίες της Αθήνας

Η επικράτηση του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στις εκλογές της προηγούμενης Κυριακής και η πρακτική μεταβολή του σε έναν υπέρτατο άρχοντα, με το σύνολο των εξουσιών συγκεντρωμένο στα χέρια του, προκαλούν ανάμεικτα συναισθήματα στην Αθήνα.

Ο κ. Ερντογάν είναι, μεν, ο «διάβολος που ξέρουμε», αποτελεί δε έναν παίκτη ο οποίος έχει αποφασίσει να συνεχίσει τον σχεδιασμό του να μετατρέψει την Τουρκία σε καθοριστικής σημασίας περιφερειακό παίκτη. Υπό αυτή την έννοια, η πιο μεγάλη ανησυχία της Αθήνας εντοπίζεται στο πλωτό γεωτρύπανο «Φατίχ», το οποίο βρίσκεται ελλιμενισμένο στην Αττάλεια και, βάσει τουλάχιστον των δημόσιων προθέσεων υψηλόβαθμων αξιωματούχων της Αγκυρας, τους αμέσως επόμενους μήνες θα πραγματοποιήσει κάποια γεώτρηση στην Ανατολική Μεσόγειο, σίγουρα κοντά στην Κύπρο.

Ως προς τη βασική εκκρεμότητα της Ελλάδας με την Τουρκία αυτή την περίοδο, δηλαδή την κράτηση επί 122 ημέρες του ανθυπολοχαγού Αγγελου Μητρετώδη και του λοχία Δημήτρη Κούκλατζη, ελάχιστοι στην Αθήνα θεωρούν ότι ο κ. Ερντογάν είναι πιθανόν να κάνει κάποια κίνηση διπλωματικής μεγαθυμίας.

Αντιθέτως, οι πιέσεις και οι υψηλοί τόνοι για τους οκτώ φυγάδες Τούρκους στρατιωτικούς που παραμένουν στην Ελλάδα πιθανότατα θα αυξηθούν. Παρά τις έντονες προσπάθειες της κυβέρνησης να δείξει ότι η κατάσταση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις είναι καλύτερη απ' όσο έναν χρόνο ή έξι μήνες νωρίτερα, η Αγκυρα εξακολουθεί να θέτει ανοικτά όλες τις διεκδικήσεις της. Σε κάθε περίπτωση, αν η πρόσκαιρη πρεμία, όπως αυτή που αποτυπώθηκε στη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας, παραμείνει, θα φανεί το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα.

Σε στρατιωτικό επίπεδο, στην Αθήνα εξακολουθεί να υφίσταται ανησυχία για τη συνέχιση του τουρκικού εξοπλιστικού σπριντ, κυρίως επί τη βάσει της ελληνικής καχεξίας στο συγκεκριμένο σκέλος, που οφείλεται κατά κύριο λόγο στη δημοσιονομική κατάσταση.

Η ψαλίδα των εξοπλισμών στο Αιγαίο για την επόμενη πενταετία Ερντογάν αναμένεται να ανοίξει κι άλλο παρά τις αξιόλογες, πλην πεπερασμένες, προσπάθειες να διατηρηθεί κάποιο επίπεδο σε ορισμένα οπλικά συστήματα αιχμής, όπως τα F-16.

> *Το πλωτό γεωτρύπανο «Φατίχ», το ισοζύγιο των εξοπλισμών και οι διεκδικήσεις της Αγκυρας.*

Ερώτημα αποτελεί ποια θα είναι η θέση της Ελλάδας στη νέα αμερικανική στρατηγική στην περιοχή. Στην τελευταία έκθεση του CSIS που παρουσιάστηκε την περασμένη Πέμπτη στην αμερικανική πρεσβεία στην Αθήνα, έγινε σαφές ότι η Ουάσιγκτον επιθυμεί πάση θυσία τη διατήρηση της Τουρκίας στο δυτικό σύστημα συμμαχιών.

Σε αυτή την προσπάθεια, οι μικρότερες δυνάμεις της περιοχής, όπως η Ελλάδα, το Ισραήλ και η Κυπριακή Δημοκρατία, σε στενή επαφή και υπό την καθοδήγηση των ΗΠΑ θα μπορούσαν να δημιουργήσουν ένα δίκτυο ασφαλείας, συμπληρωματικό προς τον πάντα καίριο και κεντρικό ρόλο της Τουρκίας.

Ιδανικό σενάριο για την Ουάσιγκτον θα ήταν η προσέλκυση της Αγκυρας σε ένα τέτοιο σχήμα περιφερειακής ασφαλείας, παρόμοιο με τις υφιστάμενες τριμερείς και τετραμερείς συνεργασίες στις οποίες συμμετέχει η Ελλάδα.

Για το τι θα μπορούσε να κάνει η Αθήνα, προκειμένου η Αγκυρα να απομακρυνθεί από την επιρροή της Μόσχας και τη συγκυριακή συνεργασία με την Τεχεράνη, έχουν ήδη γίνει πολύ εκτενείς συζητήσεις.

Το θέμα αυτό βρέθηκε, με την ευρύτερη έννοια, στο επίκεντρο των επαφών που είχε στις ΗΠΑ πριν από περίπου ένα μήνα ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Κοτζιάς, ο οποίος συναντήθηκε, τότε, με τον επικεφαλής του Στέιτ Ντιπάρτμεντ Μάικ Πομπέο, αλλά και τον σύμβουλο Εθνικής Ασφαλείας Τζον Μπόλτον.

ΒΟΛΕΣ / *Γράφει ο* **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΠΑΡΗΣ**

Φασόλι, φασόλι άδειασε το δευτεράκι

Ρε γέλια που θα γίνουν κατά τη μεταφορά των εργασιών του Συνεργατισμού στην Ελληνική Τράπεζα. Πόσα άραγε πάλαι ποτέ παιδάκια θα κλαίνε για τα «δευτεράκια» τα οποία γέμιζαν κάθε Δευτέρα, με πεντοσέλινα, δεκασέλινα και λίρες, ώστε «φασούλι το φασούλι, να γεμίσει το σακούλι». Λεγόμενη επώνυμη κυρία, πριν από μερικές μέρες, περιέγραφε σε καφετέρια την περιπέτεια που πέρασε, πριν από μερικές βδομάδες, μέχρι να ανακαλύψει τον λογαριασμό – το ταμιευτήριο – των μαθητικών της χρόνων.

Όχι, πως είχε και μεγάλη ανάγκη, τις τρεις χιλιάδες ευρώ, τις οποίες εντόπισε, αλλά περισσότερο γιατί ήθελε να μάθει πού καταχωνιάστηκαν, μερικά από τα παιδικά της όνειρα. Θυμήθηκε τον μακαρίτη τον μπαμπά της, στο κατεχόμενο χωριό της, ο οποίος κάθε Κυριακή βράδυ της έδινε το δεκασέλινο για το ταμιευτήριο, θυμήθηκε τη μακαρίτισσα μαμά της, η οποία την «ντεμπίσιαζε» να προσέχει τα χρήματα, θυμήθηκε την καλή της δασκάλα, η οποία μάζευε τα χρήματα και συμπλήρωνε το δευτεράκι, θυμήθηκε και τα παραπονεμένα μάτια, κάποιων συμμαθητών της, οι οποίοι δεν είχαν ούτε και το πεντασέλινο.

Με την αναστάτωση των τελευταίων μηνών και τους φόβους ότι θα γίνει κούρεμα στον Συνεργατισμό, η επώνυμη κατά τα άλλα κυρία, θέλησε να βάλει μια τάξη στα δάνεια και τις καταθέσεις που διέθετε στον Συνεργατισμό. Επέμενε και αυτή στο όνειρο των γονιών της, οι οποίοι θεωρούσαν «ιερό» τον Συνεργατισμό και επαναλάμβαναν συχνά πυκνά, το σύνθημα, των τριών σωματοφυλάκων και του Συνεργατισμού «ένας για όλους και όλοι για έναν». Πήγε στον Συνεργατισμό της γειτονιάς και ζήτησε να μάθει πόσα λεφτά έχει στο δευτεράκι της.

Η πρώτη έκπληξη ήταν ότι δεν ήταν καταχωρημένο στο σύστημα το μαθητικό ταμιευτήριο. Τότε δεν υπήρχαν αριθμοί ταυτότητας και δεν έκανε κανένας τον κόπο, αργότερα να μεταφέρει τα «κιτάπια» στους υπολογιστές. Η δεύτερη και μεγαλύτερη έκπληξη, ήταν ότι της ζήτησαν το όνομα της δασκάλας, ώστε να μπορέσουν να εντοπίσουν το καταχωνιασμένο «κιτάπι». Τελικά, ύστερα από μερικές μέρες και αφού έπεσαν και κάποια τηλέφωνα, βρέθηκε το δευτεράκι και τα χρήματα, μεταφέρθηκαν στον λογαριασμό της κυρίας. Η ίδια έλεγε, ότι ένιωσε απίστευτη χαρά, όχι για τα χρήματα, αλλά γιατί μπόρεσε να ζήσει ξανά, να θυμηθεί, τις ευτυχισμένες παιδικές της στιγμούλες.

> *Θυμήθηκε τον μακαρίτη τον μπαμπά της, στο κατεχόμενο χωριό της, ο οποίος κάθε Κυριακή βράδυ της έδινε το δεκασέλινο για το ταμιευτήριο, θυμήθηκε και τα παραπονεμένα μάτια, κάποιων συμμαθητών της, οι οποίοι δεν είχαν ούτε και το πεντασέλινο.*

Τα ψέματα τέλειωσαν και ο βυθισμένος στα σκάνδαλα Συνεργατισμός περνά στην ιστορία. Τουλάχιστον, καλό θα ήταν να μη θυματοποιηθούν ξανά οι τίμιοι πελάτες και καλό θα είναι, να μη χαθούν στη μεταφορά στην Ελληνική, οι κόποι ζωής πολλών μεροκαματιάρηδων. Καλό θα είναι και αυτή η νέα έρευνα για τον Συνεργατισμό, να μην οδηγηθεί στις ελληνικές καλένδες και να ανατραπεί από τους νομικισμούς και τους τακτικισμούς, όπως οι προηγούμενες. Τα πράγματα είναι πολύ απλά και θα πρέπει να υιοθετηθεί η ιστορία του Αλ Καπόνε. Το πανίσχυρο Τμήμα Φορολογίας με τις υπερεξουσίες που διαθέτει να ανακτήσει τα κλεμμένα και να τεθούν σε δεύτερο επίπεδο οι ποινικές διώξεις, οι οποίες έτσι και αλλιώς ιστορικά στην Κύπρο δεν φέρνουν ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Τουλάχιστον να ενισχυθεί οικονομικά το κράτος, άρα και οι φορολογούμενοι πολίτες, οι οποίοι ήδη κλήθηκαν και πληρώνουν δισεκατομμύρια, για να διασωθούν οι αμαρτωλές τράπεζες και οι πονηροί τραπεζίτες. Το περί δικαίου αίσθημα δεν ικανοποιείται πλέον ούτε με μεγαλόστομες διακηρύξεις ούτε και με τιμωρίες των ενόχων. Περιμένει μόνο τη θεία δίκη από την οποία δεν μπορούν να ξεφύγουν ούτε οι πλούσιοι ούτε και οι φτωχοί, οι οποίοι νομίζουν ότι μπορούν να γίνουν θεοί σε μια μέρα.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΝΟΤΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Γλιτώσαμε τα χειρότερα

Υπάρχουν θετικά και αρνητικά στην απόφαση του Euro- group της προηγούμενης εβδομάδας, για την οποία η κυβέρνηση έσπευσε να στήσει μια κακόγουστη επικοινωνιακή φιέστα με τον κ. Τσίπρα να ανεβάζει το σόου της γραβάτας και τον κ. Καμμένο να εμφανίζεται ως ο άγγελος της πολιτικής συμφιλίωσης – τρομάρα μας. Πάντως γλιτώσαμε τα χειρότερα.

Ασφαλώς, το πιο θετικό της απόφασης του Eurogroup είναι η (έστω μικρή) ελάφρυνση του χρέους μέσω της δεκαετούς επιμήκυνσης του ενός τρίτου των δανείων μας. Η απόφαση απέχει παρασάγγας από τη δέσμευση που είχαν δώσει οι δανειστές το 2012 για μείωση του χρέους στο 110% του ΑΕΠ. Ομως είχε μεσολαβήσει και το επτάμηνο της περήφανης διαπραγμάτευσης Τσίπρα - Βαρουφάκη που βύθισε την οικονομία στα τάρταρα, απαξίωσε εντελώς τις τράπεζες και έφερε τρίτο μνημόνιο και 85 δισ. νέα δάνεια. Μια παράταση αποπληρωμής δανείων περίπου 100 δισ. ευρώ και μία δεκαετής περίοδος χάριτος δίνουν, λοιπόν, μια σημαντική ανάσα.

Από την άλλη πλευρά, τα πιο αρνητικά σημεία της απόφασης του Eurogroup είναι, πρώτον, ότι μισθωτοί και συνταξιούχοι θα χάσουν τελικά 5 δισ. ευρώ το 2019 και 2020 (από νέες περικοπές συντάξεων και μείωση αφορολόγητου ορίου), παρά το ότι ήταν αυτοί που υπέστησαν τις πιο αιματηρές θυσίες καθ' όλη τη διάρκεια της κρίσης. Και δεύτερον, ότι η χώρα παραμένει δέσμια ασφυκτικών πρωτογενών πλεονασμάτων 3,5% του ΑΕΠ (περίπου 6,5 δισ. ευρώ τον χρόνο) έως το 2022 και από κει και πέρα 2,2% (δηλαδή περίπου 4 δισ. ευρώ τον χρόνο) έως το 2060. Πλεονάσματα που καταδικάζουν την οικονομία να σέρνεται εάν δεν βρεθεί μία κυβέρνηση με σοβαρό σχέδιο και εμπιστοσύνη στον ιδιωτικό τομέα, ώστε να προωθήσει δυναμικά το άλμα ανάπτυξης που χρειάζεται η χώρα. Από κει και πέρα τα όσα πομπωδώς εξέπεμπαν μήνες τώρα οι οικονομικοί εγκέφαλοι της κυβέρνησης (Τσακαλώτος, Δραγασάκης, κ.λπ.) περί οικονομικής ελευθερίας που θα εξασφάλιζε η καθαρή έξοδος και για την ανάγκη να μην καταφύγει η χώρα σε προληπτική γραμμή στήριξης, επειδή, λέει, θα έδενε τα χέρια της κυβέρνησης σε θέματα οικονομικής πολιτικής, είναι παραμύθια για μικρά παιδιά.

Η σημαντικότερη απόφαση του Eurogroup της προηγούμενης εβδομάδας είναι η παραμονή, για μερικά ακόμη χρόνια, της τρόικας στην Ελλάδα.

Το Eurogroup αποφάσισε αντί της καθαρής εξόδου, την οποία διαλαλούσε ο κ. Τσίπρας, να προικοδοτήσει τη χώρα με 15 δισ. ευρώ που θα την εξασφαλίζουν για τα επόμενα δύο χρόνια να πληρώνει τα ομόλογα που λήγουν χωρίς να χρειάζεται να βγαίνει στις αγορές για μαζικό δανεισμό. Οι δανειστές αντιλαμβανόμενοι πόσο επώδυνο θα ήταν για τα κοινοβούλια κάποιων χωρών (π.χ. Γερμανία) να ανάψουν πράσινο φως σε μία προληπτική πιστωτική γραμμή στην Ελλάδα, όταν μάλιστα υπάρχουν τόσα ανοιχτά προβλήματα στην Ευρώπη (μεταναστευτικό, Ιταλία, Brexit), προτίμησαν να στήσουν μια «εικονική» έξοδο αφήνοντας για μετά το 2020 την επιστροφή της χώρας στις αγορές. Κάτι που βόλευε επικοινωνιακά και το αφήγημα Τσίπρα ότι η οικονομία βρίσκεται σε τόσο καλή κατάσταση και δεν χρειάζεται προληπτικό δεκανίκι από τους Γερμανούς για να βγει –κάποτε– στις αγορές. Ωστόσο η σημαντικότερη απόφαση του Eurogroup είναι η παραμονή, για μερικά ακόμη χρόνια, της τρόικας στην Ελλάδα. Με τρίμηνες αξιολογήσεις των μεταρρυθμίσεων της οικονομίας και με ποινές όταν δεν τηρούνται τα υπεσχημένα. Αλλιώς θα υπήρχε ο κίνδυνος του «Ηταν δίκαιο, έγινε πράξη». Να επιστρέψουμε πάλι, με τρία χρόνια καθυστέρηση, στο πρόγραμμα της Θεσσαλονίκης. Προς άγραν ψήφων ενόψει τον εκλογών.

Δηλαδή σε αυξήσεις μισθών και συντάξεων, σε μαζικές προσλήψεις στο Δημόσιο, σε κατάργηση ΕΝΦΙΑ και φοροαπαλλαγές. Να πάνε χαμένες όλες οι θυσίες του ελληνικού λαού. Μπορεί οι Γερμανοί να πίνουν νερό στο όνομα του κ. Τσίπρα, γιατί τα τελευταία δύο χρόνια τήρησε τις μνημονιακές δεσμεύσεις χωρίς αγανακτισμένους και κοινωνικές αναταραχές, ωστόσο όταν κάποιος σου χρωστάει σχεδόν 289 δισ. ευρώ –μόνο από τα δάνεια των τριών μνημονίων– είναι λογικό να μην αφήνεις τίποτα στην τύχη. Οποιος καεί απ' τον χυλό, φυσάει και το γιαούρτι.

Τι να πεις για να περιγράψεις το πρόσωπο της προσφυγιάς στη Συρία;

ΕΝ ΚΑΜΙΝΩ / *Του* **ΜΙΧΑΛΗ ΤΣΙΚΑΛΑ**

Οι ψευδαισθήσεις στην παιδεία σας τελείωσαν

Να πάμε τρία χρόνια πριν και να ψάξουμε το τι είχε συμβεί, από γονείς και εκπαιδευτικούς, για την ασάφεια στον τρόπο διατύπωσης ενός θέματος. Το πώς τα παιδιά δεν κατάλαβαν το νόημα και δαιμονοποιήθηκε το θέμα σε όλη τη χώρα, και εκτός αυτής, με αποτέλεσμα να λέμε ότι φταίει το θέμα όχι το παιδί. Φταίει το δάχτυλο που κρύβει το δάσος. Θέλετε να μας πείτε σήμερα κύριοι υπεύθυνοι της παιδείας, και εσείς γονείς, πως φταίει ένα θέμα, ένα οποιοδήποτε θέμα που για άλλη μια φορά καταγράφηκε η έρημος στο μέσο όρο των μαθημάτων;

Γιατί ξεσηκωθήκαμε τότε για ένα θέμα, που μπορεί να ήταν ασαφές και άξιζε ο ξεσηκωμός, και δεν ξεσηκωνόμαστε κάθε φορά που παίρνουμε τα αποτελέσματα των Παγκυπρίων; Γιατί κύριε Αναστασιάδη δεν καλείς ως Πρόεδρος της χώρας άπαντες στο Προεδρικό και να βάλεις κάτω το θέμα; Αν το μέλλον της χώρας είναι το 40 και πλέον χρόνια μακρινό Κυπριακό, γιατί να μη βάλουμε μπροστά το μέλλον των παιδιών που θα στελεχώσουν τη χώρα και που τώρα είναι τελειόφοιτοι; Γιατί δεν τους καλείς και να τους ρωτήσεις εσύ ο ίδιος Πρόεδρε, υπουργούς, γενικούς διευθυντές, φορείς, τι φταίει; Γιατί παρουσιάζεται αυτή η εικόνα στις εξετάσεις; Ποιο το επίπεδο της εκπαίδευσης, όχι της Παιδείας, αλίμονο που έχουμε σήμερα ως χώρα; Παιδεύουμε ή εκπαιδεύουμε ή παιδευόμαστε χωρίς αποτέλεσμα, πέραν των διακηρύξεων, των μεγαλεπήβολων ιδεών και των λοιπών κενοτήτων; Υπάρχει πρόβλημα, κι όσο πιο νωρίς το παραδεχτούμε τόσο το καλύτερο. Και για να βοηθήσω. Yparxei provlima. Κατανοητό τώρα; Σε πολιτικό επίπεδο, πέραν των χωρίς απαντήσεις ερωτήσεων και των αποριών, ας πούμε ότι έχουμε μπροστά μας μια μεταρρύθμιση που την περιμένουμε να ολοκληρωθεί ώστε να αλλάξει κάτι. Θα την κρίνουμε όταν θα έρθει η ώρα, ωστόσο πέντε χρόνια πέρασαν ήδη και δεν υπάρχει κανένας χώρος πλέον για δικαιολογίες. Πάμε στο σπίτι μας. «Για να φτάσει να δώσει Παγκύπριες και να μην αντιμετωπίζει το αδίδακτο κείμενο σαν τον Εωσφόρο και την κριτική σκέψη σαν την κακιά μητριά της Σταχτοπούτας, ας αναλάβει ο καθένας τις ευθύνες του.

Παιδεύουμε ή εκπαιδεύουμε ή παιδευόμαστε χωρίς αποτέλεσμα, πέραν των διακηρύξεων, των μεγαλεπήβολων ιδεών και των λοιπών κενοτήτων;

Ας μετρήσει τι και ποια βιβλία έχει σπίτι του, ας κάτσουμε ένα λεπτό να δούμε πώς θα συγκεράσουμε την τεχνολογία, την πληροφορία με την πραγματική γνώση και όχι με τα «Χ» αποτελέσματα της μηχανής αναζήτησης. Ας μάθουμε να σκεφτόμαστε από την αρχή». Αυτά είναι από την περυσινή μου άποψη για τα τότε αποτελέσματα των Παγκυπρίων. Που θα μπορούσα, στο πνεύμα της εποχής ειρωνικά, να την κάνω copy paste εδώ και να μη χρειαστεί να γράψω εκ νέου και να ρωτάω για όσα ουδείς εκ των αρμοδίων δεν απαντάει. Τελικά, όπως και στην οδήγηση στον δρόμο έτσι και στην παιδεία του παιδιού, όλα ξεκινάνε από το σπίτι. Από τη μόρφωση και τα βήματα που θα πάρει, από ένα περιβάλλον που θα στηθεί εκεί και που θα περάσει τα δικά του μηνύματα. Όταν αυτό δεν συμβαίνει, για χίλιους λόγους, για δύο χιλιάδες το να ζητάει ο γονιός τα ρέστα από το κράτος, είναι υποκριτικό. Και μαζί συμπαρασύρει και εκείνους που έχουν αποφασίσει να ασχοληθούν με το ζήτημα της παιδείας στο σπίτι. Κι έτσι κλείνει ένας κύκλος, μεταφορικά, εφόσον ουσιαστικά δεν κλείνει ποτέ και τα ίδια αυτά τα ερωτήματα θα έρθουν και του χρόνου να μας βρουν.

Ωστόσο, εμείς που ας πούμε είμαστε ενήλικες, να το παραδεχτούμε πως τελείωσαν οι ψευδαισθήσεις μας, όποιες κι αν ήταν, όπως κι αν τις είχαμε θρέψει για την παιδεία μας. Ας το παραδεχτούμε ως πολιτεία, ως άνθρωποι, ως θεσμοί κι ας σιωπήσουμε μπροστά στο εξαίσιο έργο που έχουμε παραγάγει, και για το οποίο μας ζηλεύουν ακόμη και οι τρεις από το τέλος δείκτες της Ε.Ε. Άξιοι.

tsikalasm@kathimerini.com.cy

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΓΓΕΛΟΥ Μ. ΣΥΡΙΓΟΥ**

Οι εκκρεμότητες του Ερντογάν και η Ελλάδα

Κάθε προσπάθεια καταγραφής των ανοικτών θεμάτων που απασχολούν την Τουρκία στην εξωτερική πολιτική της οδηγεί σε μακρύ κατάλογο σοβαρών εκκρεμοτήτων. Το πιο σοβαρό πρόβλημα είναι η αντιμετώπιση των Κούρδων σε Συρία, Ιράκ αλλά και στο εσωτερικό της. Το Κουρδικό είναι άμεσα συνδεδεμένο με τη συριακή κρίση. Εκεί η Τουρκία έχει εμπλακεί σε μια παγκόσμιας εμβέλειας διαμάχη. Είναι η πιο ευάλωτη πλευρά από όσους διεθνείς παίκτες συμμετέχουν σε αυτήν και το μόνο από τα κράτη της περιοχής που θίγεται τόσο άμεσα από τις συνέπειες του συριακού πολέμου. Ηδη 4 εκατ. πρόσφυγες κατακλύζουν τη χώρα. Ο τουρκικός στρατός βρίσκεται εισβολέας σε συριακά εδάφη χωρίς προοπτική άμεσης απεμπλοκής. Κουρδικές πολιτοφυλακές ελέγχουν σήμερα το μεγαλύτερο τμήμα των συνόρων της Τουρκίας με τη Συρία και το Ιράκ. Εφιάλτης...

Εδώ μπαίνει ο παράγοντας Αμερική. Η συνεργασία των ΗΠΑ με τους Κούρδους της Συρίας εναντίον του Ισλαμικού Κράτους είναι μόνον ένα από τα προβλήματα που έχει η Τουρκία με την υπερδύναμη. Ακολουθούν η αγορά ρωσικών οπλικών συστημάτων· οι σχέσεις Τουρκίας - Ισραήλ· η στάση που θα τηρήσει ο Ερντογάν έναντι του Ιράν μετά την εφαρμογή των νέων αμερικανικών κυρώσεων· η έκδοση Φετουλάχ Γκιουλέν από τις ΗΠΑ στην Τουρκία και η συνεχιζόμενη κράτηση του Αμερικανού πάστορα στις τουρκικές φυλακές. Η Αμερική επέλεξε να στηρίξει παραμονές εκλογών τον Ερντογάν. Παρέδωσε κανονικά τα μαχητικά F-35 και προχώρησε σε μια κατ' αρχήν συμφωνία μαζί του για την απομάκρυνση των Κούρδων πολιτοφυλάκων από τη συριακή πόλη Μανμπίτζ. Θα αποφύγει να ωθήσει τον Ερντογάν στα άκρα. Γνωρίζει ότι η Ρωσία επιθυμεί να χρησιμοποιεί την Τουρκία ως δηλητηριώδες απόστημα στο σώμα του ΝΑΤΟ. Θέλει, όμως, να κερδίσει χρόνο ευελπιστώντας ότι στο τέλος η Τουρκία δεν θα χαθεί από σύμμαχος για τη Δύση.

Στις σχέσεις Ε.Ε. - Τουρκίας δεσπόζει το μεταναστευτικό, που πλέον ανεβάζει και ρίχνει κυβερνήσεις σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες. Ο Ερντογάν θα το χρησιμοποιήσει. Αμεσος στόχος παραμένει η απαλλαγή Τούρκων πολιτών από θεώρηση (βίζα) για την είσοδό τους στην Ε.Ε. και η χρηματική βοήθεια για τους πρόσφυγες που βρίσκονται στη χώρα του. Μεσοπρόθεσμος στόχος είναι μια νέα τελωνειακή συμφωνία. Συνδέεται με το οριστικό καθεστώς που θα έχει η Τουρκία με την Ε.Ε. (καθότι είναι πλέον σαφές ότι δεν θα γίνει ποτέ μέλος). Οι όροι του καθεστώτος θα διαμορφωθούν μόνον αφού ξεκαθαρίσει η σχέση της Βρετανίας με την Ε.Ε.

Οι ελληνοτουρκικές σχέσεις είναι σχετικώς χαμηλά στον κατάλογο των τουρκικών προτεραιοτήτων. Κινούνται όμως αυτοτελώς από τα υπόλοιπα θέματα. Αυτό που καίει την Τουρκία είναι οι συνεχιζόμενες έρευνες για υδρογονάθρακες στην κυπριακή ΑΟΖ. Νέες ανακαλύψεις θα ενισχύσουν τη διεθνή θέση της Κύπρου. Επιπλέον θα απειλήσουν την de facto ηγεμονία που απέκτησε η Τουρκία με την εισβολή στο νησί το 1974. Τέλος, θα ξεθωριάσουν τη στρατηγική επιλογή της Αγκυρας να είναι η μοναδική οδός μεταφοράς φυσικού αερίου από την Ανατολή προς την Ευρώπη, καθιστώντας οικονομικά εφικτή τη δημιουργία αγωγού από την Ανατολική Μεσόγειο προς την Ε.Ε. μέσω Κρήτης.

Το Αιγαίο αποτελεί δευτερεύον μέτωπο εν σχέσει προς το Κυπριακό. Η Τουρκία θα το κρατάει ανοικτό για να διασπά την προσοχή μας από τα τεκταινόμενα στην Ανατολική Μεσόγειο. Ως προς την ελληνική μουσουλμανική μειονότητα, απομένει να δούμε σε ποιες κυβερνητικές/κρατικές θέσεις θα τοποθετήσει ο Ερντογάν τη σκληροπυρηνική ομάδα των εξ ελληνικής Θράκης ορμώμενων πολιτικών. Το προσφυγικό/μεταναστευτικό προς το παρόν καθορίζεται από τις σχέσεις Ε.Ε. - Τουρκίας.

Ο Ερντογάν καλείται να βρει λύσεις ή ισορροπίες σε όλα αυτά τα προβλήματα, ενώ η εθνικιστική Ακροδεξιά είναι σύμμαχός του στη Βουλή και πιθανόν να συμμετέχει με υπουργούς στην επόμενη κυβέρνηση. Η ροπή του προς την απολυταρχία περιορίζει τις δυνατότητες της γραφειοκρατίας να αποφύγει ακραίες ενέργειες. Μοναδική αναστολή του Ερντογάν θα είναι το ένστικτο αυτοσυντηρήσεώς του.

Ο κ. Αγγελος Μ. Συρίγος είναι αναπληρωτής καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Εξωτερικής Πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / *Της* **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Τα ψευδοκαύσιμα και οι ψευτοελέγχοι

Το Τμήμα Τελωνείων, λέει, θα εντατικοποιήσει τους ελέγχους για τα καύσιμα από τα Κατεχόμενα. Και αυτή η εντατικοποίηση των ελέγχων, λέει, έχει σκοπό τη διασφάλιση της τήρησης των νομοθεσιών σχετικά με τη μεταφορά καυσίμων. Όπως επίσης, λέει, το Τμήμα Τελωνείων, σε περίπτωση εντοπισμού υποθέσεων παράνομης μεταφοράς πετρελαιοειδών και καυσίμων από τις κατεχόμενες περιοχές, ανεξαρτήτως αν βρίσκονται σε ξεχωριστά δοχεία ή στη δεξαμενή καυσίμων του ίδιου του μεταφορικού μέσου, αυτά θα κατάσχονται και οι εμπλεκόμενοι θα υπόκεινται στις ποινές που προβλέπονται. Από την άλλη η κυβέρνηση, λέει, πως ο έλεγχος του Τελωνείου στα οδοφράγματα πρέπει να έχει στόχο την παράνομη εμπορία και όχι την παρεμπόδιση απλών πολιτών. Αυτό μας διαμήνυσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος υπογραμμίζοντας πως πολιτική του κράτους είναι να μπορούν οι πολίτες να διακινούνται σε όλη την επικράτεια της Δημοκρατίας, τηρουμένων των όσων προβλέπονται από τον ειδικό «Κανονισμό της Πράσινης Γραμμής», μάλιστα (!). Και τώρα που τα άκουσα όλα αυτά τα άκρως αντιφατικά και οξύμωρα, δικαιούμαι υποθέτω ως απλός πολίτης να θέσω δημόσια την υπαρξιακή μου απορία: Ποιος μας κοροϊδεύει περισσότερο σ' αυτή την υπόθεση; Το Τελωνείο ή η κυβέρνηση; Ή και οι δύο μαζί συγχρονισμένα; Καταρχάς να υπενθυμίσω ότι ο «Κανονισμός της Πράσινης Γραμμής» δεν απαγορεύει την προμήθεια καυσίμων από τα Κατεχόμενα. Αν λοιπόν δεχθούμε τον ισχυρισμό της κυβέρνησης ότι ο έλεγχος είναι τάχα μου για να αποτραπεί η παράνομη εμπορία και όχι για να παρεμποδιστεί η διακίνηση των πολιτών, τότε μπορεί κάποιο από τα αρμόδια κυβερνητικά σαΐνια να μας εξηγήσει γιατί ο τελωνιακός που θα στέκεται μπάστακας στα οδοφράγματα θα ελέγχει το ντεπόζιτο του απλού πολίτη; Και μάλιστα αφού το ελέγξει βάσει ποιων στοιχείων θα αποφασίζει αν π.χ. εγώ προμηθεύτηκα ψευδοβενζίνη επειδή ξέμεινα καθ' οδόν ή επειδή θέλω να την εμπορευτώ; Και πραγματικά πώς θα εμπορευτώ μια βενζίνη που βρίσκεται ήδη στο ντεπόζιτο του αυτοκινήτου μου; Άρα προς τι θα ελέγχεται το ντεπόζιτο του κάθε ιδιώτη; Και όταν λοιπόν ελεγχθεί το ντεπόζιτο στο πλαίσιο του τάχα μου εντατικοποιημένου ελέγχου, ποια είναι η διαφορά της από εδώ βενζίνης από την από εκεί, ώστε το σαΐνι-τελωνιακός να αποφανθεί πως πρόκειται για παρανομία; Αλλά ακόμα κι αν υπήρχε τρόπος να διακρίνει την προέλευση της βενζίνης στο αυτοκίνητο του απλού πολίτη γιατί αποτελεί παρανομία δεδομένου ότι ο «Κανονισμός της Πράσινης Γραμμής» δεν το απαγορεύει; Και εφόσον δεν το απαγορεύει ο εν λόγω κανονισμός, τότε προς τι η ανακοίνωση περί έλεγχου στα ντεπόζιτα του κάθε ιδιώτη; Με λίγα και απλά λόγια το ερώτημα που τίθεται από όλη αυτή την ιστορία είναι το εξής; Όλοι αυτοί σοβαρολογούν ή μας δουλεύουν ψιλό γαζί; Και έτσι για να εξηγούμαστε αν όντως ήθελε το κράτος να πατάξει την παράνομη εμπορία καυσίμων από τα Κατεχόμενα ας είχε την εντιμότητα να παραδεχτεί πως αυτό το ίδιο το κράτος είναι ο ηθικός αυτουργός άρα και ο πρώτος υπαίτιος της εν λόγω παρανομίας. Διότι όταν έχει το θράσος να επιβάλλει τόση ψηλή φορολογία για ένα είδος το οποίο αποτελεί πρώτη ανάγκη για τον κάθε απλό πολίτη (αφού επαρκή δημόσια συγκοινωνία δεν έχουν καταφέρει ακόμα να φτιάξουν) τότε είναι ξεδιάντροπο να έρχεται να ζητάει και τα ρέστα με τάχα μου ελέγχους που στοχεύουν στην αποτροπή της παρανομίας ή με τάχα μου διευκρινίσεις ότι οι εν λόγω έλεγχοι δεν στοχεύουν στην παρεμπόδιση της διακίνησης των πολιτών. Αν θέλουν όντως να πατάξουν την παρανομία ας προχωρήσουν στη μείωση της φορολογίας και στην άμεση άρση αυτής της αδικίας που υφίσταται ο απλός πολίτης, του οποίου τα συμφέροντα βρίσκονται πάντα στην τελευταία θέση της ιεραρχίας των όποιων κυβερνώντων. Διότι αν δεν βρίσκονταν στην τελευταία θέση, τότε προφανώς δεν θα είχαμε φτάσει στο σημείο να προμηθευόμαστε φάρμακα και καύσιμα από τα Κατεχόμενα.

elenixenou11@gmail.com

Νικητής ο αναθεωρητικός Ερντογάν και η τουρκο-ισλαμική σύνθεση

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ**

Η τακτική, και όχι μόνο, κίνηση του Ταγίπ Ερντογάν να συμμαχήσει με τους ακροδεξιούς εθνικιστές (MHP) του Ντεβλέτ Μπαχτσελί αποδείχθηκε καθοριστική στο να πετύχει την επανεκλογή του με 52,6% και στη διατήρηση της πλειοψηφίας στην εθνοσυνέλευση. Το ίδιο σοφή φαίνεται πως ήταν και η μετακίνηση των εκλογών κατά 17 μήνες ενωρίτερα πριν η αρνητική πορεία της τουρκικής οικονομίας παραγάγει αρνητικά για τον ίδιο αποτελέσματα. Φυσικά, την ίδια στιγμή δεν θα πρέπει να παραγνωρίζονται μία σειρά παράγοντες όπως η εν ισχύ κατάσταση έκτακτης ανάγκης, ο συντριπτικός έλεγχος των ΜΜΕ και η εκλογική νοθεία που όλοι μαζί συνέβαλαν στη νίκη του Ερντογάν. Θα πρέπει επίσης να σημειώσουμε πως από την πλευρά της αντιπολίτευσης είχαν γίνει πρωτόγνωρες κινήσεις με ένα επικοινωνιακό υποψήφιο (Μουχρέ Ίντζε) που δεν ήταν ηγέτης κόμματος, με τη συμφωνία συνεργασίας στον 2ο γύρο και μετεκλογικής αν κερδιζόταν η προεδρία καθώς και με την υποβοήθηση του Καλού κόμματος (ΙΥΙ) από το Ρεπουμπλικανικό (CHP) ώστε να μπορέσει να συμμετάσχει στις εκλογές. Ο Ερντογάν κατάφερε να νικήσει κατά κύριο λόγο χάρη στα οικονομικά επιτεύγματα της 15ετίας, τις νικηφόρες πολεμικές επιχειρήσεις στη Συρία και στο τουρκικό Κουρδιστάν αλλά και το συνολικό όραμα για τη χώρα του που πειστικά για τον τουρκικό λαό υλοποιεί. Σε ιδεολογικό επίπεδο ο Ερντογάν κατάφερε να επιβάλει ως τη μόνη πρόταση την τουρκοϊσλαμική σύνθεση δηλαδή τον συνδυασμό του τουρκικού εθνικισμού με το πολιτικό Ισλάμ που από τη μία ενοποιεί το εσωτερικό μέτωπο και από την άλλη επιτρέπει την προβολή της Τουρκίας ως ηγέτιδας δύναμης ανάμεσα στις μουσουλμανικές χώρες. Η νίκη του Ερντογάν σημαίνει τη συνέχιση της πολιτικής αυταρχισμού και περιορισμού της δημοκρατίας στο εσωτερικό παρά την ανακοινωθείσα πρόθεση για άρση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης. Προβληματισμός υπάρχει σε ό,τι αφορά την οικονομική πολιτική που θα ακολουθήσει. Εκεί πέραν των όποιων διακηρύξεων και σχεδιασμών η ωμή πραγματικότητα επιβάλλει την εφαρμογή πολιτικών λιτότητας από τη μία και υψηλών επιτοκίων από την άλλη. Αυτά θα οδηγήσουν αναπόφευκτα σε μείωση του ρυθμού ανάπτυξης και αναστολή ή και ματαίωση κάποιων μεγάλων έργων, όπως το κανάλι της Κωνσταντινούπολης. Στο τομέα της εξωτερικής πολιτικής η Τουρκία αναμένεται να επιχειρήσει να βρει ένα νέο σημείο ισορροπίας στις σχέσεις της με τις ΗΠΑ. Υπάρχουν πολλά σημεία τριβής όπως π.χ. ο συριακός πόλεμος και το κουρδικό YPG, η παράδοση των αμερικανικών F-35 και των ρωσικών S-400, η συνεχιζόμενη κράτηση του πάστορα Brunson κ.λπ. που επιβάλουν άμεση διαχείριση. Εκτιμώ πως από πλευράς Τουρκίας θα επιχειρηθεί και η διαμόρφωση μίας νέας σχέσης με την Ε.Ε. Η υπάρχουσα πνέει τα λοίσθια λόγω και της αλλαγής του τουρκικού πολιτεύματος. Αυτή ενδεχομένως να περιλαμβάνει την ανανέωση και αναβάθμιση της τελωνιακής ένωσης, την μερική άρση των θεωρήσεων για Τούρκους πολίτες, τα ζητήματα της μετανάστευσης, καθώς και εκείνα της ενέργειας και της τρομοκρατίας. Δύσκολα θα επιτευχθούν όλα αυτά αλλά σίγουρα παρά τους συνεχιζόμενους τουρκικούς λεονταρισμούς η Τουρκία δεν μπορεί χωρίς την Ε.Ε. Μέσα από αυτές τις ισορροπίες θα διαμορφωθεί και η τουρκική πολιτική έναντι της Κ.Δ. και της Ελλάδας που μας ενδιαφέρει άμεσα. Δηλωμένη πρόθεση του Ερντογάν η συνέχιση της αναθεωρητικής πολιτικής που εφαρμόζει προς όλες τις κατευθύνσεις και ειδικότερα σε Αιγαίο και Κύπρο. Αναμένεται κλιμάκωση της τουρκικής επιθετικότητας στην κυπριακή ΑΟΖ. Επιπρόσθετα θα υπάρξει και προσπάθεια επιβολής μίας μερικής ή και συνολικής πολιτικής διευθέτησης τουρκικών προδιαγραφών στα πλαίσια της νέας πρωτοβουλίας του ΟΗΕ. Η εξάρτηση της κυβερνητικής πλειοψηφία στην εθνοσυνέλευση από τις ψήφους του MHP θα κάνει τους όποιους συμβιβασμούς ακόμα πιο δύσκολους.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος.

Έκρηξη ηφαιστείου στην Ινδονησία.

Το στοίχημα του Ερντογάν

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Ο Τ. Ερντογάν παραμένει στο πηδάλιο του τουρκικού κράτους. Έλαβε το 52,6% με 26.324.482 ψήφους. Ο Μ. Ιντζέ 30,6% με 15.336.534 ψήφους. Ο Σ. Ντεμιρτάς 8.4% με 4.205.210 ψήφους. Η Μ. Ακσενέρ 7,3% με 3.649.238 ψήφους. Η εξήγηση αυτού του αποτελέσματος χρειάζεται μια προσέγγιση που να βασίζεται σε πραγματικά δεδομένα. Κρίνω το αποτέλεσμα ως εξής:

1. Η πρόταση που παρουσίασε στο τουρκικό εκλογικό σώμα το Κόμμα Ανάπτυξης και Δικαιοσύνης (ΚΑΔ) παραμένει πολύ ισχυρή. Το ΚΑΔ εκφράζει το κυρίαρχο πολιτικό ρεύμα στη σύγχρονη Τουρκία: το αντικεμαλικό, μετριοπαθές, σουνίτικο ρεύμα. Η κυριαρχία του ΚΑΔ από το 2002 διατηρείται παρά την αποχώρηση στελεχών πρώτης γραμμής όπως ο Γκιουλ, ο Αρίντς και ο Νταβούτογλου.

2. Ο Μουσταφά Κεμάλ πίεσε σε ασφυκτικό βαθμό την ιστορική ταυτότητα των Τούρκων. Παρά το γεγονός πως οι μεταρρυθμίσεις του είχαν ως στόχο τον εξευρωπαϊσμό του Τούρκων, η επιβολή τους με το μαστίγιο δεν επέφερε το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Έτσι με την πρώτη ευκαιρία οι πλειοψηφίες έδειχναν κάτι άλλο, όπως βεβαιώνει το παράδειγμα με τους Α. Μεντερές και Τ. Οζάλ.

3. Το ΚΑΔ έμαθε από τα λάθη του Τ. Οζάλ ή του Ν. Ερμπακάν, απέφυγε αρκετά από αυτά και από θέση ισχύος συγκρούστηκε με αρκετή επιτυχία με το κεμαλικό κατεστημένο-στρατιωτικοί, διπλωμάτες, δικαστικό σώμα, ΡΛΚ. Σε αυτή την επιτυχία έπαιξε καταλυτικό ρόλο η ενταξιακή πορεία της Τουρκίας, καθώς εξελισσόταν στην πιο καλή περίοδο των σχέσεων Ε.Ε.-Τουρκίας-2004/2009.

4. Τι έκανε το ΚΑΔ και επέβαλε την πολιτική του ατζέντα; Πρώτο, κατεδάφισε την οικονομική πολιτική των κεμαλιστών μέσα από ένα επιθετικό πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων όπως τράπεζες, μαρίνες, εργοστάσια που έλεγχαν οι στρατιωτικοί. Δεύτερο, διευκόλυνε την εισαγωγή τεχνογνωσίας με επενδύσεις από το εξωτερικό. Τρίτο, δημιούργησε μια νέα οικονομική βάση, με νέες θέσεις εργασίας λ.χ. 1 εκατ. το 2017. Τέταρτο, ενίσχυση στις κατασκευαστικές εταιρείες με στόχο να βρουν ρόλο στη Μ. Ανατολή και την Αφρική. Πέμπτο, η εκτεταμένη απασχόληση έδωσε την ευκαιρία για πρώτη φορά στην τουρκική ιστορία σε νέα κοινωνικά στρώματα να λάβουν μέρος στα αναπτυξιακά οφέλη-καταναλωτικά αγαθά, αυτοκίνητα, ταξίδια. Έκτο, η συμμετοχή της Τουρκίας στην ομάδα των G20 θεωρείται ως μια χειροπιαστή απόδειξη της αλλαγής στους αναπτυξιακούς ρυθμούς που πέτυχε ΚΑΔ: από τα όρια της χρεοκοπίας και τις αγκάλες του ΔΝΤ, στην ομάδα των G20 με τον ρυθμό ανάπτυξης να ξεπερνά το 6% το 2017.

5. Αυτή η αλλαγή δημιούργησε μια νέα κοινωνική πραγματικότητα. Η μισή Τουρκία πιστεύει με αφοσίωση σε αυτό το πλάνο, με χαρακτηριστική άνεση «παραβλέπει» λάθη της διακυβέρνησης του ΚΑΔ (λ.χ. παιδαριώδη πείσματα σε σχέση με την κρίση με τα επιτόκια της τουρκικής λίρας), συγχωρεί τις παραλείψεις της (λ.χ. αδυναμίες συντονισμού του οικονομικού της επιτελείου μετά τον Αλί Μπαμπατζάν) γιατί συνεχίζει να πιστεύει στην «καθαρότητα» των θέσεων Ερντογάν. Για τους μισούς Τούρκους είναι πολύ σημαντικό να λένε ότι «ο Ερντογάν κάνει λάθη, αλλά αυτός είναι, δεν μάς λέει τη μια ημέρα αυτό και την άλλη κάτι διαφορετικό».

Βρίσκω ενδιαφέρουσα την παρατήρηση της Ζανά Ζαμπούρ, τουρκολόγου του CERI/Sciences Po όπως την παρουσιάζει το ηλ. «Βήμα»: «Η νίκη του Ερντογάν είναι αναμφισβήτητα ένδειξη της μεγάλης του δημοφιλίας στο τουρκικό εκλογικό σώμα, ειδικά το πιο συντηρητικό κομμάτι του εκλογικού σώματος, στις αγροτικές περιοχές της Ανατολίας, και ένδειξη της ανθεκτικότητάς του απέναντι στην ενωμένη αντιπολίτευση» (ηλ. «Βήμα», 25/6/18).

6. Το αφήγημα Ερντογάν αντέχει, εκτός άλλων, γιατί το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης, το ΡΛΚ, (Ρεπουμπλικανικό Λαϊκό Κόμμα) παραμένει βαθιά προσκολλημένο στην ατζέντας της «παλαιάς» Τουρκίας. Παρά την αύξηση των ποσοστών που πέτυχε ο επικοινωνιακός Μ. Ιντζέ (30,6%), το ΡΛΚ παρέμεινε στο 22,6%. Προφανώς δεν έπεισε ότι διαθέτει απάντηση το κεντρικό ερώτημα «ποια είναι η αναπτυξιακή του πολιτική». Ο Κ. Κιλιτσντάρογλου βοήθησε τον εσωκομματικό του αντίπαλο να αυξήσει τα ποσοστά του ΡΛΚ, αλλά τίποτε αξιόλογο πέραν αυτού.

7. Η νίκη Ερντογάν θα ταυτίζεται με την υλοποίηση της νέας συνταγματικής τάξης όπως ψηφίστηκε στις 16 Απρίλιο του 2017- Πρόεδρος με πλήρεις εκτελεστικές εξουσίες, κατάργηση θέσης πρωθυπουργού, τρεις αντιπρόεδροι κ.λπ. Η νέα συνταγματική τάξη, όπως εγκρίθηκε πέρυσι, στερείται ρυθμίσεων που να διατηρούν τη διάκριση των εξουσιών (λ.χ. με θεσμοθετημένες επιρροές του υπουργού Δικαιοσύνης στο δικαστικό σύστημα) καθώς επίσης και ρυθμίσεων που θα ισορροπούν ανάμεσα στους διαφορετικούς πόλους εξουσίας- checks and balances.

8. Ο Τ. Ερντογάν θα ηγείται της Τουρκίας μέχρι το έτος 2023-ένας αιώνας από τη δημιουργία της σύγχρονης Τουρκικής Δημοκρατίας. Η επόμενη ημέρα θέτει επί τάπητος τις άμεσες προτεραιότητες για τη νέα προεδρία Ερντογάν. Όπως η άμεση κατάργηση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης, η επιστροφή στον δρόμο των μεταρρυθμίσεων, όπως έχουν καθοριστεί από την Έκθεση Προόδου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η αντιμετώπιση των προβλημάτων της οικονομίας με ανασχηματισμό του οικονομικού του επιτελείου, η επιστροφή του κουρδικού στην πολιτική της διαπραγμάτευσης και η επίλυση του Κυπριακού, γεγονός που θα δώσει ισχυρή ώθηση στις σχέσεις Ε.Ε.-Τουρκίας.

Το 2023 ολοκληρώνει τον κύκλο του με 21 χρόνια στο τιμόνι της Τουρκίας. Μέχρι τώρα ο Τ. Ερντογάν έδειξε προσήλωση στους στόχους του, πείσμα και ηγετικότητα απέναντι στους «αφοσιωμένους» του. Στις 24 Ιουνίου καθόρισε ένα νέο, δημόσιο στοίχημα, με αποδέκτη και τον ίδιο: «ο νικητής αυτών των εκλογών είναι καθένας από τα 81 εκατομμύρια συμπολίτες μας». Αυτό σημαίνει να χαμηλώσει τους τόνους και να κάνει «χειραψία» με την άλλη μισή Τουρκία.

www.larkoslarkou.org.cy

Για τη διάνοιξη του οδοφράγματος Δερύνειας: υπηρεσία ή τροχοπέδη στη λύση του Κυπριακού

Του **ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΖΑΝΝΕΤΤΟΥ**

Εδώ και μερικές μέρες παρακολουθήσαμε μια δημόσια συζήτηση με δηλώσεις και αντιδηλώσεις, επίκεντρο της οποίας ήταν το επικείμενο άνοιγμα του οδοφράγματος στη Δερύνεια. Με αφορμή την ανακοίνωση που εξέδωσε ο Δήμος Αμμοχώστου την Πέμπτη 21.6.18, ακολούθησαν δημοσιογραφικές διασκέψεις, δηλώσεις, ανακοινώσεις και άλλες δημόσιες τοποθετήσεις, οι οποίες αποκάλυψαν μια πραγματικότητα. Το γεγονός δηλαδή ότι υπάρχουν επί του θέματος διαφορετικές απόψεις. Αυτές οι διαφορετικές απόψεις υπάρχουν φυσιολογικά και εντός του Δημοτικού Συμβουλίου, γεγονός απόλυτα θεμιτό, φτάνει όλοι να έχουν τη δύναμη να τις σέβονται και να τις αντιμετωπίζουν στα πλαίσια που ορίζει η δημοκρατία.

Ανέκαθεν, στο Δημοτικό Συμβούλιο Αμμοχώστου, του μεγαλύτερου κατεχόμενου Δήμου της Κύπρου, με τους πολιτικούς συμβολισμούς που κουβαλά η Αμμόχωστος, γινόταν διαχρονικά προσπάθεια να υπάρχει πνεύμα σύμπνοιας και συναίνεσης για πολλούς και ευνόητους λόγους. Αυτό πρέπει να αναγνωριστεί σε όλους του προηγούμενους αλλά και στον νυν δήμαρχο Αμμοχώστου.

Αυτό όμως, σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να αποτελεί αυτοσκοπό. Στο Δημοτικό Συμβούλιο Αμμοχώστου συχνά συζητούνται πολιτικά θέματα, στα οποία υπάρχουν ανυπέρβλητες διαφορές μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων που εκπροσωπούνται, πολλές φορές και μεταξύ δημοτικών συμβούλων που εκπροσωπούν την ίδια πολιτική δύναμη. Θεωρώ θεμιτό, ακόμα και σε αυτές τις περιπτώσεις να καταβάλλεται προσπάθεια γεφύρωσης αυτών των διαφορών. Συχνά όμως αυτές οι προσπάθειες, καταλήγουν σε ένα ελάχιστο κοινό παρονομαστή που στο τέλος μπορεί και να μην ικανοποιεί κανέναν.

Μπροστά σε ένα τέτοιο σενάριο βρεθήκαμε τις τελευταίες μέρες. Δεν έχω σκοπό να κατακρίνω κανέναν, ούτε για τυχόν λανθασμένους χειρισμούς ούτε για τις όποιες απόψεις επί της ουσίας του θέματος. Παρά το γεγονός ότι απόψεις αρνητικές ως προς την προοπτική διάνοιξης του οδοφράγματος της Δερύνειας και οι οποίες εκφράστηκαν δημόσια το προηγούμενο διάστημα από τοπικούς φορείς και παράγοντες της ελεύθερης περιοχής Αμμοχώστου, ελαύνονται από οικονομικά κατά κύριο λόγο κίνητρα, εξακολουθώ να πιστεύω ότι στο Δημοτικό Συμβούλιο Αμμοχώστου, οι όποιες αρνητικές απόψεις υπάρχουν, αντιμετωπίζουν το θέμα κύρια με πολιτικούς όρους.

Επί της ουσίας, λοιπόν, και αφού ακούστηκαν δημόσια απόψεις που δεν περιορίζονται στο ανακοινωθέν του Δημοτικού Συμβουλίου ημερομηνίας 21.6.18, παραθέτω πιο κάτω κάποιες σκέψεις και απόψεις.

Η οποιαδήποτε οπισθοχώρηση της δικής μας πλευράς, σε ένα ΜΟΕ το οποίο έχει ήδη συμφωνηθεί, για το οποίο έγιναν εργασίες και είναι σχεδόν έτοιμο να υλοποιηθεί, αποτελεί κατά τη γνώμη μου λάθος που ισοδυναμεί με αυτοκτονία, αφού θα τορπιλίσει μια και καλή, το ήδη ψυχρό κλίμα που επικρατεί, μετά και την κατάρρευση του Κραν Μοντάνα. Το οδόφραγμα της Δερύνειας πρέπει να ανοίξει το συντομότερο δυνατό, όπως και τα υπόλοιπα, υπό συζήτηση, οδοφράγματα. Η διάνοιξη οδοφραγμάτων δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί διαφορετικά από προσπάθεια που συμβάλλει στο τελικό ξερίζωμα του συρματοπλέγματος, που βοηθάει στην επαναπροσέγγιση, στη συμφιλίωση και τη συνεργασία μεταξύ των δύο κοινοτήτων, αλλά και στη βελτίωση των συνθηκών για εξεύρεση μιας συνολικής λύσης του Κυπριακού προβλήματος. Αυτή η πολιτική προσέγγιση αποτελεί και τη διαχρονική θέση της ε/κ πλευράς στο θέμα.

Οι όποιες μονομερείς ενέργειες του κατοχικού καθεστώτος, σαφώς και είναι αρνητικές γιατί δημιουργούν νέα τετελεσμένα και συνιστούν ξεκάθαρη παραβίαση των σχετικών ψηφισμάτων και ταυτόχρονα δημιουργούν το συνειρμό ότι οι πραγματικές προθέσεις της Άγκυρας πιθανών να είναι αφενός, να βρεθεί στρυμωγμένη η δική μας πλευρά και αφετέρου, ο εποικισμός και αυτού του τμήματος της πόλης της Αμμοχώστου. Αυτά όμως τα δεδομένα δεν μπορούν να αντιμετωπίζονται με δικά μας μονομερή αντίμετρα. Μια τέτοια τακτική θα έχει ως αποτέλεσμα, με μαθηματική ακρίβεια μάλιστα, την οριστική κατάρρευση της διαδικασίας.

Εάν πραγματικά θέλουμε να απολυθεί το πρόβλημα, πρέπει να «σπρώξουμε» και την άλλη πλευρά σε κινήσεις καλής θέλησης, πρέπει να μπούμε μπροστά εμπράκτως να υποβοηθήσουμε στην ανατροπή του κακού κλίματος, και όχι να «κλείνουμε» οδοφράγματα, οπισθοχωρώντας από συμφωνηθέντα.

Ο κ. Χρύσανθος Ζαννέττος είναι μέλος του Πολιτικού Γραφείου της Κ.Ε. του ΑΚΕΛ και αντιδήμαρχος Αμμοχώστου.

Όσα δεν έγιναν για την ασφάλεια στους δρόμους

Τρέχουν πίσω από τις απώλειες ανθρώπινων ζωών στην άσφαλτο, οι ίδιες εξαγγελίες τα ίδια λόγια τα τελευταία 18 χρόνια

Η έξαρση τροχαίων περιστατικών και μάλιστα θανατηφόρων το τελευταίο διάστημα αναδεικνύει την ανάγκη λήψης αυστηρών μέτρων με βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Κάμερες και αύξηση των προστίμων βρίσκονται προ των πυλών με τους ειδικούς να υποστηρίζουν πως θα δώσουν άμεσες λύσεις.

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Δεν είναι η πρώτη φορά που παρατηρείται έξαρση των τροχαίων περιστατικών και μάλιστα θανατηφόρων, όπως επίσης δεν είναι η πρώτη φορά που επαναλαμβάνονται οι ίδιες βαρύγδουπες δηλώσεις από τους αρμοδίους για πάταξη του φαινομένου του «Μολών» της ασφάλτου και των όποιων άλλων χαρακτηρισμών που χρησιμοποιούνται κατά καιρούς για να περιγράψουν την τραγική πραγματικότητα που επικρατεί στους κυπριακούς δρόμους. Όλα αυτά μέχρι να επέλθει μια προσωρινή ύφεση του φαινομένου και η λήθη να κάνει και πάλι το θαύμα της. Το κεφάλαιο οδική ασφάλεια τα τελευταία 18 χρόνια χαρακτηρίσθηκε και ως τρίτος «Αττίλας» χωρίς μέχρι σήμερα να έχει γίνει κατορθωτό να αναχαιτιστεί. Πέρα από τις τετριμμένες ενημερωτικές εκστρατείες αλλά

> *«Όταν π.χ. το παιδί με βλέπει σε μικρή ηλικία να μη χρησιμοποιώ το κράνος ή τη ζώνη ασφάλειας πιστεύει κάποιος ότι αυτό το παιδί θα κάνει κάτι διαφορετικό όταν μεγαλώσει;».*

και την έξαρση των περιστασιακών κατασταλτικών αντιδράσεων της Αστυνομίας, η εικόνα που επικρατεί στους κυπριακούς δρόμους ελάχιστα διαφέρει από αυτή, προ μιας δεκαετίας. Η ανάγκη αύξησης των ποινών, η ανάγκη τοποθέτησης συστημάτων ελέγχου της οδικής δραστηριότητας είναι μέτρα που συζητούνται από αρχές της νέας χιλιετίας και όμως, όπως αποκαλύπτει στην «Κ» ο Ανδρέας Παπάς, πρώην διευθυντής της Τροχαίας Αρχηγείου, οι διαπιστώσεις παρέμειναν απλές διαπιστώσεις. Οι κάμερες τροχαίας, ίσως είναι το πιο ενδεικτικό παράδειγμα μιας λογικής που κύριο χαρακτηριστικό της είναι πολλά λόγια και σχεδόν ανύπαρκτα έργα.

Ψάχνουν κάμερες

Όπως αναφέρει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο κ. Παππάς το σύστημα φωτο-επισήμανσης, μαζί με τις ποινές είναι τα δύο κομβικής σημασίας μέτρα για άμεση αντιμετώπιση των τροχαίων περιστατικών. Η τοποθέτηση καμερών χαρακτηρίζεται ως μια «πονεμένη» ιστορία 18 ετών που στη διαδρομή της συνοδεύεται με υπόνοιες για διαπλοκή και μαύρο χρήμα. Η πρώτη προσπάθεια να τοποθετηθούν στους κυπριακούς δρόμους έγινε το 2002 και δεν καρποφόρησε ποτέ. Η Πολιτεία επανήλθε στο όλο θέμα τοποθετώντας στους δρόμους, κυρίως σε αστικά κέντρα, κάμερες. Προσπάθεια που είχε την ίδια κατάληξη με την αρχική με τη διαφορά ότι λειτούργησαν δοκιμαστικά. Ένα χρόνο αργότερα, το 2008, το αρμόδιο Υπουργείο βάζει και πάλι μπροστά την προμήθεια καμερών, 480 στο σύνολο, σύστημα το οποίο θα αναπτυσσόταν σε τρεις φάσεις. Από τις 480 κάμερες οι 40 θα ήταν κινητές. Οι κάμερες δεν ήλθαν ποτέ μέχρι σήμερα με μοναδική εξαίρεση δύο που έχουν τοποθετηθεί στη λεωφόρο Γρίβα Διγενή μετά το Μετόχι του Κύκκου. Δύο κάμερες που μείωσαν κατακόρυφα τα τροχαία περιστατικά στο πλέον επικίνδυνο οδικό κομμάτι της Λευκωσίας.

Πίσω από τις κάμερες

Για το δεύτερο ανεπιτυχές εγχείρημα, η επίσημη δικαιολογία που δόθηκε ήταν πως το σύστημα φωτο-επισήμανσης προκαλούσε κοινωνικά προβλήματα, αφού φωτογράφιζε οδηγό και συνεπιβάτη. Το 2008 το σύστημα που θα προμηθευόταν η Δημοκρατία θα επίλυε το συγκεκριμένο πρόβλημα φωτογραφίζοντας όχημα, οδηγό και συνεπιβάτη όχι από μπροστά αλλά από το πίσω μέρος του αυτοκινήτου. Η προμήθεια καμερών έχει επανέλθει και όπως λέγεται τα ηλεκτρονικά μάτια θα τοποθετηθούν μέχρι το 2019. Ωστόσο, πέρα από τις κάμερες και τα τσουχτερά πρόστιμα, όπως ορθώς επισημαίνει ο Ανδρέας Παπάς στην «Κ», η αλλαγή συμπεριφοράς οδηγών στους δρόμους είναι συνυφασμένη με την οικογένεια αλλά και το σχολείο. Ο κ. Παπάς στη συνέντευξή ακτινογραφεί τον Κύπριο οδηγό, βάζοντας στο τραπέζι τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν

Ανδρέας Παπάς: Το προφίλ και η συμπεριφορά του Κύπριου οδηγού

–Ασχολείστε χρόνια με το θέμα της οδικής ασφάλειας, μπορείτε να δώσετε κάποια εξήγηση γιατί συνεχίζεται ο φόρος αίματος στους κυπριακούς δρόμους;

–Τροχαία δυστυχήματα δεν γίνονται μόνο στην Κύπρο. Ενόσω υπάρχουν άνθρωποι και αυτοκίνητα θα έχουμε δυστυχήματα. Αυτό που είναι αρνητικό στην Κύπρο είναι ότι γίνονται δυστυχήματα άδικα, τα οποία με βάση την εμπειρία μου δεν γίνονται σε άλλες χώρες. Παγκόσμια κάθε χρόνο χάνουν τη ζωή τους 1,2 εκατ. άνθρωποι στους δρόμους και σε αεροπορικά δυστυχήματα χάνουν τη ζωή τους μέχρι πέντε χιλιάδες. Το λέω αυτό για να καταδείξω το μέγεθος του προβλήματος και το πόσο επικίνδυνη είναι η οδήγηση. Είναι η πιο επικίνδυνη δραστηριότητα του ανθρώπου. Για την Κύπρο δεν έχουμε παιδεία και πολιτισμό στο συγκεκριμένο θέμα. Παιδεία δεν είναι τα διπλώματα και τα μεταπτυχιακά. Παιδεία είναι όταν είσαι στα φώτα τροχαίας να σταματήσεις πίσω από τη γραμμή για να μπορεί να περάσει ο πεζός. Η σωστή συμπεριφορά είναι νοοτροπία και στην Κύπρο για να αλλάξει πρέπει να περάσει μια γενιά, δεν μπορείς μέσα σε δύο-τρία χρόνια, παρόλο που ασχολούμαστε χρόνια. Εξακολουθούμε, όμως, να μεταφέρουμε λάθη και παραλείψεις των γονιών μας και στην Κύπρο και την Ελλάδα.

–Τι πρέπει να γίνει;

–Το έχουμε εισηγηθεί πάρα πολλές φορές. Η Πολιτεία θεωρώ ότι κάνει πράγματα αλλά δεν κάνει όσα

> *Η ανάγκη για έλεγχο της τροχαίας κίνησης με κάμερες υπάρχει από το 2002. Ωστόσο, μέχρι σήμερα όποιες προσπάθειες έχουν γίνει ναυάγησαν. Η νέα προσπάθεια θέλει το σύστημα φωτο-επισήμανσης να τοποθετείται μέχρι το 2019.*

αγγίζουν το μέσο πολίτη. Αφού η νοοτροπία μας είναι λανθασμένη, πρέπει να δοθεί ρόλος στο σχολείο. Γίνονται κάποια πράγματα αλλά όχι σε μεγάλο βαθμό. Είχα εισηγηθεί το μάθημα της οδικής ασφάλειας να μπει στο Δημοτικό Σχολείο. Τα παιδιά θα πρέπει να μαθαίνουν βασικά ζητήματα οδικής ασφάλειας και γνωρίζω ότι παιδιά που πέρασαν από αυτή τη διαδικασία υπάρχουν αποτελέσματα, κάνουν παρατήρηση στους γονείς τους. Η μεγαλύτερη παιδεία είναι ο πατέρας, ο οποίος δεν πρέπει να περιμένει το σχολείο να διδάξει το παιδί μου. Όταν π.χ. το παιδί με βλέπει σε μικρή ηλικία να μη χρησιμοποιώ το κράνος ή τη ζώνη ασφάλειας, πιστεύει κάποιος ότι αυτό το παιδί θα κάνει κάτι διαφορετικό όταν μεγαλώσει;

–Άρα το καλύτερο πρότυπο και μάθημα είναι η ίδια η οικογένεια;

–Αναμφίβολα. Ένα παιδί που γεννήθηκε χθες στη Σουηδία ή στην Αγγλία έχει λιγότερες πιθανότητες να χάσει τη ζωή του στους δρόμους από ένα παιδί που γεννήθηκε, χθες, στην Κύπρο. Και υπάρχει εξήγηση. Αυτά τα παιδιά σε Σουηδία και Αγγλία όταν γίνουν τεσσάρων χρόνων και τους αγοράσουν το πρώτο ποδήλατο μαζί θα πάρουν και το κράνος. Εμείς αυτό ούτε να το διανοηθούμε. Το παιδί στην Κύπρο μεγαλώνει λάθος. Η πιο πειθαρχημένη γενιά σήμερα είναι οι 25 έως 35 χρόνων. Αλλά υπάρχει πρόβλημα με τις μεγαλύτερες ηλικίες. Ο παππούς, όταν παίρνει το παιδί από το σχολείο δεν του βάζει ζώνει ασφάλειας π.χ. εν αντιθέσει με τους γονείς, με αποτέλεσμα το παιδί να αποκτά διπλή προσωπικότητα πάνω σε θέματα οδικής ασφάλειας. Η ρίζα του κακού είναι ότι τα παιδιά μας δεν έχουν παιδεία από το σπίτι, το σχολείο δεν προσφέρει την παιδεία που πρέπει.

Η οικογένεια και το σχολείο εμφανίζονται από τον Ανδρέα Παπά πρώην διευθυντή Τροχαίας Αρχηγείου ως καθοριστικοί παράγοντες αλλαγής νοοτροπίας στους δρόμους. Ο κ. Παπάς χαρακτηρίζει τον Κύπριο κακό οδηγό, ασυνείδητο, βιαστικό, ανυπόμονο και ξεροκέφαλο.

–Η Κύπρος μπορεί να γίνει Αγγλία-Σουηδία στο θέμα της συμπεριφοράς στους δρόμους;

–Πιστεύω 100% μετά από δέκα χρόνια, αλλά έπρεπε να είχαμε αρχίσει. Γίνονται προσπάθειες. Πριν από δύο χρόνια είχε γίνει ένα μεγάλο σεμινάριο της Αστυνομίας για την οδική ασφάλεια από το οποίο προέκυψε η αύξηση των ποινών. Όλοι συμφώνησαν πως οι ποινές είναι χαμηλές. Έγινε το προφίλ του Κύπριου οδηγού. Ο Κύπριος είναι κακός οδηγός, είναι ασυνείδητος, είναι βιαστικός, είναι ανυπόμονος, είναι ξεροκέφαλος. Αυτά είναι ευρήματα από συνεντεύξεις μεγάλου αριθμού οδηγών. Υπάρχουν πολλοί οδηγοί που έχουν όλα αυτά τα χαρακτηριστικά, αυτή η κατηγορία διατρέχει μεγαλύτερο κίνδυνο από άλλους οδηγούς. Η λέξη απροσεξία σημαίνει δεν πρόσεξα κάτι. Η απροσεξία στο αυτοκίνητο συνεπάγεται κόστος, η απροσεξία στην καθημερινότητα μπορεί να είναι ένα απλό λάθος χωρίς συνέπειες για την ανθρώπινη ζωή. Η εκπαίδευση είναι σημαντικό κομμάτι μείωσης των περιστατικών στους δρόμους. Στην Ε.Φ. π.χ. τα σεμινάρια που έχω κάνει έχουν μειώσει τα περιστατικά κατά 60%. Στην Κύπρο χρησιμοποιούν τη ζώνη ασφαλείας, στα μπροστινά καθίσματα σε ποσοστό 75% και στα πίσω καθίσματα 10%.

–Ποιες είναι οι αιτίες θανατηφόρων περιστατικών στους δρόμους στην Κύπρο;

–Τα τελευταία πέντε χρόνια η πρώτη αιτία πρόκλησης δυστυχημάτων είναι η κατανάλωση αλκοόλ. Η μεγάλη ταχύτητα είναι η δεύτερη αιτία και μία τρίτη που περνά απαρατήρητη είναι η αμελής οδήγηση.

–Μέχρι οι νέες γενιές αποκτήσουν σωστή παιδεία και συμπεριφορά στους δρόμους τι μέτρα πρέπει να ληφθούν;

–Οι σημερινοί 30άρηδες και 35άρηδες, που έχουν μια ισορροπημένη οδική συμπεριφορά θα πρέπει να την εμφυσήσουν και μέσα στο σπίτι τους. Οι γονείς θα πρέπει να προτρέπουν τα παιδιά τους κατά τις νυχτερινές εξόδους να μην οδηγούν. Τον Σεπτέμβριο του 2017 στην Καλλιπόλεως, στη Λευκωσία είχαμε ένα θανατηφόρο με θύματα δύο φοιτητές, τα ξημερώματα. Εάν αυτοί οι δύο φοιτητές ήταν στο Λονδίνο δεν θα έχαναν τη ζωή τους. Θα τους προστάτευε το κράτος. Δεν λειτουργούν κέντρα έως στις 5 η ώρα το πρωί για να πάρει κάποιος το αυτοκίνητο να γυρίσει στο σπίτι. Επιπλέον γνωρίζουν ότι εάν συλληφθούν να οδηγούν με αλκοόλ θα έχει επιπτώσεις. Οι νόμοι δεν είναι για να τιμωρήσουν αλλά για να προστατεύσουν τους πολίτες. Έχουμε πολλά αυτοκίνητα και λίγους δρόμους. Οι αυστηρές ποινές είναι ένα μέτρο. Η φωτο-επισήμανση είναι ένα σημαντικό μέτρο. Παγκύπρια υπάρχουν 300 διασταυρώσεις που θα ελέγχονται σε 24ωρη βάση. Αυτή τη στιγμή εάν περάσεις με κόκκινο το πρόστιμο είναι 85 ευρώ. Αστείο ποσό.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΤΡΕΑ Θ. ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ**

Μέτρα για την οδική ασφάλεια

Καθημερινό πλέον κατάντησε το λυπηρό φαινόμενο των θανατηφόρων τροχαίων δυστυχημάτων και της σοβαρής παραβατικής συμπεριφοράς στους δρόμους της χώρας. Το πλέον ανησυχητικό είναι δυστυχώς η έξαρση που παρατηρείται σε οδηγούς υπό την επήρεια ναρκωτικών ουσιών. Για πολλοστή φορά βρεθήκαμε να τρέχουμε πίσω από τις εξελίξεις, να ανταλλάσσουμε ευχολόγια και αφορισμούς και να αδυνατούμε να υλοποιήσουμε μια εθνική στρατηγική, διά μέσου πραγματικής συναίνεσης.

Οι προσπάθειες της Αστυνομίας έχουν ομολογουμένως εντατικοποιηθεί και σίγουρα δεν είμαι εξ αυτών που μηδενίζει τις προσπάθειες της Αστυνομίας ή μετατοπίζει τις ευθύνες στους εύκολους στόχους.

Το κίνημα «Συμμαχία Πολιτών» προσφάτως κατέθεσε για διάλογο μια εμπεριστατωμένη πρόταση, που περιλαμβάνει είκοσι συγκεκριμένα μέτρα και πρόθεσή μας στο κίνημα είναι να προωθήσουμε τέτοιες νομοθετικές ρυθμίσεις έτσι ώστε να ενισχυθεί το έργο της Αστυνομίας, με απώτερο στόχο να λειτουργήσουμε και προληπτικά και κατασταλτικά. Παραθέτω ενδεικτικά δέκα από τα μέτρα:

1. Εισαγωγή μαθήματος οδικής συμπεριφοράς στη μέση εκπαίδευση.

2. Δημιουργία διαβαθμίσεων στην άδεια οδήγησης, τουλάχιστον πέντε επιπέδων, που να υποδεικνύει και το επίπεδο εκάστου οδηγού. Οι νέοι οδηγοί να έχουν κανονική άδεια υπό δοκιμασία και να επιβραβεύονται αναλόγως της οδικής επάρκειας τους εντός διαστήματος, όχι λιγότερου του ενός έτους. Σε περίπτωση αποτυχίας η δοκιμαστική περίοδος να παρατείνεται.

3. Βελτίωση του οδικού φωτισμού και της σηματοδότησης σε παγκύπρια βάση.

4. Πλήρης αξιοποίηση φωτοεπισήμανσης (καμερών) στους δρόμους, ειδικά στα φώτα τροχαίας.

5. Οι οδηγοί που προκαλούν δυστυχήματα να υποχρεώνονται να περάσουν από αριθμό επιμορφωτικών μαθημάτων και η άδειά τους να υποβιβάζεται σε άδεια υπό δοκιμασία.

6. Οι κάτοχοι άδειας οδήγησης από την Ε.Ε. ή και τρίτες χώρες να πρέπει να περάσουν την ίδια και πλήρη διαδικασία, όπως και οι Κύπριοι αρχάριοι οδηγοί.

7. Αυστηρός έλεγχος συμμόρφωσης στις πρόνοιες του Νόμου, όσο αφορά στις επαγγελματικές άδειες οδήγησης, που θα πρέπει να τυγχάνουν επανεκτίμησης και επανέκδοσης ανά τριετία.

8. Η εκπαίδευση των στρατιωτών μας στα μεγάλα και βαρέα οχήματα να γίνεται από επαγγελματίες εκπαιδευτές οδηγών.

9. Θέσπιση αυστηρότερων μέτρων ελέγχου και παρακολούθησης των αδειοδοτημένων σχολών οδήγησης, που να συμπεριλαμβάνει την αξιολόγηση των οδηγών που πέρασαν από εκάστη σχολή.

10. Αξιολόγηση των αδειοδοτημένων εκπαιδευτών οδήγησης και αναγραφή του ονόματος των σχολών τους στην άδεια οδήγησης των μαθητών τους.

Πέραν από μέτρα, θα πρέπει ταυτόχρονα να προσφέρουμε και κίνητρα για τους σωστούς οδηγούς, η επιβράβευση των οποίων μπορεί κάλλιστα να αποτελέσει κινητήρια δύναμη για καλλιέργεια σωστής νοοτροπίας και οδικής συνείδησης. Τέτοια κίνητρα μπορούν να αποτελέσουν οι οικονομικές ελαφρύνσεις στα τέλη άδειας κυκλοφορίας οχημάτων, στα τέλη εγγραφής, καθώς και στα ασφαλιστικά σχέδια, εάν και εφόσον μια τέτοια εθνική στρατηγική καταφέρει να συστρατεύσει και να ευθυγραμμίσει τα καλώς νοούμενα συμφέροντα όλων των εμπλεκομένων και επηρεαζόμενων φορέων και οργανισμών.

Εν κατακλείδι, το κίνημα «Συμμαχία Πολιτών» αναλαμβάνει εκ νέου πρωτοβουλία για να προωθήσει τα μέτρα για δημόσιο διάλογο και ακολούθως για νομοθετική υιοθέτηση. Δεν θα επαναλάβω τα χιλιοειπωμένα ευχολόγια, απλώς θα υπενθυμίσω ότι μόνο με συγκεκριμένα μέτρα και εθνική στρατηγική θα μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά αυτό το μεγάλο πρόβλημα.

Ο Αντρέας Θ. Θεμιστοκλέους είναι αντιπρόεδρος Κινήματος «Συμμαχία Πολιτών».

Ο κατήφορος

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η κυβέρνηση βρίσκει μπροστά της όλα όσα χρησιμοποίησε η ίδια για να έλθει και να εδραιωθεί στην εξουσία. Δεν είχε κανέναν απολύτως ενδοιασμό ή φραγμό, γιατί διψούσε για εξουσία και είχε τη φόρα του άφθαρτου νέου παίκτη. Της άρεσε επίσης το στερεότυπο του «κακού παιδιού» που, σε αντίθεση με τους πολιτικούς του παρελθόντος, δεν σταματούσε πουθενά.

Στην πολιτική, όμως, οι αμαρτίες και οι υπερβολές του παρελθόντος βρίσκουν έναν τρόπο να επανεμφανίζονται ξαφνικά και να σε κατατρύχουν. Ειδικά σε μία χώρα χωρίς έρμα, η οποία κινείται συνεχώς στο «κόκκινο» της συναισθηματικής φόρτισης.

Προδότες, μερκελιστές και άλλα πολλά φώναζαν οι οπαδοί και τα στελέχη ΣΥΡΙΖΑ και ΑΝΕΛ στους πολιτικούς τους αντιπάλους. Τώρα ακούν ακριβώς τα ίδια. Και σε μεγάλο βαθμό, από ανθρώπους που τους ψήφισαν. Εχουν τεράστια ευθύνη, γιατί έπαιξαν με τα χειρότερα ένστικτα ενός ταλαιπωρημένου από την κρίση λαού. Τον πότισαν συστηματικά με μίσος, φοβία και θυμό.

Εκαναν όμως κάτι άλλο, πολλά χρόνια, ακόμη και πριν από την κρίση. Δίδαξαν τις τεχνικές των προπηλακισμών και της βίαιης διαμαρτυρίας. Νομιμοποίησαν τον πολιτικό χουλιγκανισμό σαν θεμιτή έκφραση διαμαρτυρίας στο πλαίσιο της αστικής δημοκρατίας και τα «παιδιά» τους μεγάλωσαν με αυτή τη λογική. Ολα επιτρέπονταν με βάση το δόγμα τους, το γιαούρτωμα, η διάλυση μιας παρέλασης, ακόμη και το ξύλο.

Τώρα ανακαλύπτουν ότι πίσω από τα σημερινά ανάλογα φαινόμενα βρίσκονται επιχειρηματικές συνωμοσίες και ακροδεξιές οργανώσεις. Μήπως τους ένοιαζε ότι βρέθηκαν πλάι πλάι με όλους τους παραπάνω στο πλαίσιο του ιερού αντιμνημονιακού αγώνα; Ή μήπως δεν ήταν οι ίδιοι που καθιέρωσαν τις άθλιες διαδικτυακές καμπάνιες εναντίον ιδεολογικών τους αντιπάλων. Τώρα είναι και εκείνοι στο στόχαστρο και δεν το αντέχουν.

Οσο για τους κακούς «νταβατζήδες», είναι εντυπωσιακό πώς άλλαξαν ρόλο. Κάποτε ήταν συνομιλητές, εταίροι, ίσως και κάτι παραπάνω στην προσπάθεια να ελεγχθεί το μιντιακό τοπίο και να στηθεί μία νέα... υγιής διαπλοκή. Τώρα είναι θανάσιμοι εχθροί, που θέλουν το τέλος της συγκυβέρνησης.

Εχοντας γράψει όλα αυτά, οφείλω να ξεκαθαρίσω ότι θα ήταν εξαιρετικά ανθυγιεινό για τη δημοκρατία μας να πέσει μία κυβέρνηση, η σημερινή ή η επόμενη, κατά τρόπο ανορθόδοξο. Αυτή η κυβέρνηση πρέπει να φύγει ντυμένη πολιτικά, θεσμικά, όπως επιβάλλει η δημοκρατία μας. Θα τη συνέφερε να μπορέσει να αποχωρήσει μέσα σε μία αχλύ μυστηρίου, με υπόνοιες για συνωμοσίες και αποστασίες. Δεν συμφέρει όμως τον τόπο, ούτε και την αντιπολίτευση που θα έκανε μεγάλο λάθος να ταυτισθεί με μεθοδεύσεις και ετερόκλητα συμφέροντα. Θα τα βρει και εκείνη μπροστά της, αν δοκιμάσει αυτόν τον, φαινομενικά εύκολο, δρόμο. Αν δεν σταματήσουμε τον κατήφορο των θεσμών και της ποιότητας της δημοκρατίας, δεν θα γίνουμε κανονική χώρα.

«Περίεργη» αντίληψη

Του **ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΤΑΓΚΟΥ**

Τα σχόλια του πρωθυπουργού και του προέδρου της Βουλής (του Π. Πολάκη δεν έχουν τόση σημασία, ακριβώς επειδή προέρχονται από αυτόν) μετά την ομόφωνη αθωωτική απόφαση του Εφετείου για την Ηριάννα και τον Περικλή δείχνουν πώς αντιλαμβάνονται τον θεσμό της Δικαιοσύνης, με την έννοια του ρόλου και της λειτουργίας της, οι Συριζέλ. Χωρίς η συγκεκριμένη επισήμανση να έχει οποιαδήποτε σχέση με την ουσία αυτής της υπόθεσης ή να εκφράζει κριτική διάθεση απέναντι στη σχετική απόφαση του δικαστηρίου. Από την άλλη πλευρά, όμως, επιβεβαιώνεται άλλη μία φορά ότι οι Αλ. Τσίπρας, Ν. Βούτσης, Π. Καμμένος και οι υπόλοιποι της σημερινής συγκυβέρνησης αντιμετωπίζουν τη δικαστική εξουσία με κριτήρια απολύτως πολιτικά και ακόμη περισσότερο, κομματικά. Με την έννοια ότι στην πραγματικότητα δυσκολεύονται πολύ να δεχθούν την ανεξαρτησία της, επιθυμούν διακαώς τη χειραγώγησή της και το αποδεικνύουν με κάθε ευκαιρία.

Τα σχόλια Τσίπρα και Βούτση για την υπόθεση της Ηριάννας και του Περικλή είναι ίσως η πιο αθώα περίπτωση, αν και κανονικά δεν έχουν κανένα λόγο δύο κορυφαίοι παράγοντες του πολιτεύματος να επιδοκιμάζουν ή να αποδοκιμάζουν δικαστικές αποφάσεις και μάλιστα με τέτοια θέρμη. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το έκαναν για να διαβεβαιώσουν το αριστερό ακροατήριο, που αμφισβητεί πλέον την αριστεροσύνη τους, ότι παραμένουν... αριστεροί. Αυτό τους απασχολεί ιδιαίτερα τελευταία και όσο πλησιάζουν οι εκλογές, καθώς πολλές από τις αποφάσεις, συμπεριφορές και σχέσεις (με τους ΑΝΕΛ, π.χ.) οδηγούν σε... δεξιά συμπεράσματα.

Ο πρωθυπουργός πάντως έχει δηλώσει στο παρελθόν ότι διατηρεί το δικαίωμα άσκησης κριτικής και έκφρασης δυσαρέσκειας για δικαστικές αποφάσεις με τις οποίες διαφωνεί, άρα και ευαρέσκειας εφόσον συμφωνεί. Αλλο βέβαια να κρίνουν οι πολίτες και άλλο η εκτελεστική εξουσία να διεκδικεί συνεχώς μία σχέση υπακοής και χειραγώγησης της δικαστικής εξουσίας προς αυτήν, όπως έχει εξασφαλίσει ο Ερντογάν και επιθυμεί ο Τραμπ.

Η «περίεργη» αντίληψη των Συριζέλ περί της διάκρισης των εξουσιών, που αποτελεί βασικό πυλώνα του δημοκρατικού πολιτεύματος, δεν προκύπτει μόνο από δηλώσεις αξιωματούχων της κυβέρνησης.

Προκύπτει και από συμπεριφορές σε ποικίλα θέματα, όπως η αντιπαράθεση με το ΣτΕ για τις τηλεοπτικές άδειες, η υπόσχεση του πρωθυπουργού προς τον Ερντογάν –την επικαλείται ο Τούρκος πρόεδρος χωρίς να τη διαψεύδει κατηγορηματικά το Μαξίμου– για την άμεση παράδοση των οκτώ αξιωματικών, ασχέτως αν δεν υλοποιήθηκε, η χρησιμοποίηση της Δικαιοσύνης στην υπόθεση Novartis για να σπιλωθούν πολιτικοί αντίπαλοι, η έμμεση αλλά σαφής απειλή προς Μητσοτάκη ότι θα τον μπλέξουν με τη Δικαιοσύνη, η πίεση του Π. Καμμένου με τη βοήθεια του Ν. Βούτση (αυτός ειδικά θα έπρεπε να είναι πιο προσεκτικός) να επέμβει εισαγγελέας στην απόπειρα εισβολής στο γραφείο του Κ. Κατσίκη, πριν αποδειχθεί ότι επρόκειτο για... Ρουβίκωνες.

Αντίθετα, δεν εκδηλώθηκε ευαισθησία, αφού ο πρωθυπουργός έχει αυτοανακηρυχθεί υπερασπιστής του κοινού περί δικαίου αισθήματος, για την απαράδεκτη διαιώνιση της δίκης των μελών της Χρυσής Αυγής για τη δολοφονία του Π. Φύσσα, τον ανελέητο κατατρεγμό του Ανδρ. Γεωργίου, τη συχνή δικαστική επείκεια απέναντι σε «μπαχαλάκηδες» των λεγόμενων συλλογικοτήτων, ή την αθώωση του Π. Καμμένου για την προτροπή «λιντσαρίσματος» του Πάχτα. Αναμφίβολα, λοιπόν, η αντίληψη της κυβέρνησης Συριζέλ περί Δικαιοσύνης και δικαστικής εξουσίας ουδεμία σχέση έχει και με προσχήματα περί αντικειμενικότητας ή εφαρμογής των νόμων. Είναι πολλά τα τρωτά στη λειτουργία της Δικαιοσύνης με ευθύνη των λειτουργών της, αλλά είναι επίσης βέβαιο ότι οι Συριζέλ τη βλέπουν σαν «εργαλείο» προς κομματική χρησιμοποίηση.

Παζάρια με τους μετανάστες

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Η συμφωνία που πέτυχαν οι ηγέτες της Ε.Ε. για τη διαχείριση της μετανάστευσης δεν προτείνει συνολική λύση σε ένα πρόβλημα που έχει διχάσει την Ευρώπη και πολλές χώρες-μέλη. Είναι, όμως, σημαντική, επειδή προσφέρει στην Ε.Ε. την ευκαιρία να συνεχίζει να επιδιώκει μια πιο ολοκληρωμένη πολιτική, χωρίς να τινάζεται η προσπάθεια στον αέρα. Πριν από τη Σύνοδο Κορυφής στις Βρυξέλλες, η καγκελάριος Μέρκελ υπογράμμισε ότι το ζήτημα θα μπορούσε είτε να ενισχύσει είτε να διαλύσει την Ευρώπη. Η μέση λύση ίσως να μην ενίσχυσε την Ενωση, αλλά ούτε τη διέλυσε. Επίσης, φαίνεται ότι η κ. Μέρκελ θα αποφύγει κρίση με τους συντηρητικούς Βαυαρούς κυβερνητικούς εταίρους της, οι οποίοι απειλούσαν να κλείσουν τα σύνορα και να επιστρέψουν μετανάστες και πρόσφυγες στις χώρες από τις οποίες εισήλθαν στην Ε.Ε.

Οι πρωθυπουργοί της Ελλάδας και της Ισπανίας συμφώνησαν οι χώρες τους να δεχθούν την επιστροφή μεταναστών και προσφύγων που θα έχουν καταγραφεί στις χώρες τους αλλά, από εδώ και πέρα, θα εντοπιστούν στα σύνορα της Γερμανίας ή της Αυστρίας. Η προοπτική να συγκεντρωθούν περισσότεροι μετανάστες και πρόσφυγες στις χώρες εισόδου είναι τρομακτική, μια και είναι ήδη φανερή η αδυναμία διαχείρισης του προβλήματος, όπως βλέπουμε στα νησιά του Αιγαίου. Είναι σημαντικό, όμως, το γεγονός ότι οι δύο πρωθυπουργοί προσέφεραν στην καγκελάριο χείρα βοηθείας, καθιστώντας άκυρη την απειλή των Βαυαρών να δράσουν μονομερώς με την επιστροφή ανθρώπων προς τις χώρες εισόδου. Εάν οι κυβερνητικοί εταίροι της κ. Μέρκελ είχαν προχωρήσει σε τέτοια πράξη, η καγκελάριος θα ήταν αναγκασμένη να αποπέμψει τον υπ. Εσωτερικών Χορστ Ζεεχόφερ, με κίνδυνο να πέσει η κυβέρνησή της. Τότε πιθανώς να μην προχωρούσαν οι συνομιλίες για την περαιτέρω εμβάθυνση της Ε.Ε., οπότε η Ελλάδα, όπως και η Ενωση, θα ήταν πολλαπλώς ζημιωμένη. Η συμφωνία για τη μετανάστευση, αποτέλεσμα ολονύκτιας διαπραγμάτευσης, με έντονες διαφωνίες, κατέληξε και σε σειρά άλλων μέτρων, μεταξύ αυτών η συνέχιση της συμφωνίας με την Τουρκία για τον έλεγχο της ροής ανθρώπων. Καθώς η Αγκυρα ανέστειλε διμερή συμφωνία με την Ελλάδα για την επιστροφή μεταναστών, αναμένεται η Ε.Ε. να επιχειρήσει να λύσει αυτό το πρόβλημα. Επίσης, αναμένεται μεγαλύτερη ευρωπαϊκή συμμετοχή στη διαφύλαξη των συνόρων και στη διαχείριση των μεταναστών και προσφύγων. Η Ε.Ε. είναι ένα συνεχές παζάρι, οι χώρες πρέπει να δίνουν για να παίρνουν. Και εφόσον κάποιες χώρες φαίνονται εμπράκτως να συμβάλλουν στην προσπάθεια διαχείρισης του θέματος της μετανάστευσης με τις ευρωπαϊκές αξίες της αλληλεγγύης και του ανθρωπισμού, οι υπόλοιπες οφείλουν να το εκτιμήσουν αυτό.

Για να πετύχει η μεταναστευτική πολιτική, η Ε.Ε. πρέπει να πάρει πολύ σοβαρά το ζήτημα και όχι να λαμβάνει πυροσβεστικά μέτρα κάτω από συνθήκες κρίσης. Αυτό συνεπάγεται δίκαιη διαχείριση και διανομή των βαρών, καθώς και αξιόπιστη πολιτική προς τρίτες χώρες. Στη δική μας περίπτωση αυτό αφορά τη διαφύλαξη των συνόρων μας και την ανθρώπινη διαχείριση των κέντρων διαμονής και καταγραφής ανθρώπων. Τα σύνορα της Ελλάδας, με άλλα λόγια, πρέπει να αντιμετωπίζονται ως σύνορα της Ευρώπης. Και αυτό, βεβαίως, σημαίνει ότι η ομηρία δύο Ελλήνων στρατιωτικών από την Τουρκία οφείλει να είναι κορυφαίο ζήτημα για την Ε.Ε., η οποία πρέπει να πιέσει την Αγκυρα έως ότου εγκαταλείψει την ακραία συμπεριφορά της προς την Ελλάδα. Από ελληνικής πλευράς, πάντως, η διαχείριση του μεταναστευτικού έως τώρα υπήρξε τραγικά ελλιπής, αδικώντας τους κατοίκους συγκεκριμένων περιοχών, όπως στη Λέσβο και τη Χίο, με τη γνωστή τακτική της εγκατάλειψης, και της προχειρότητας, όπου λίγοι φιλότιμοι προσπαθούν να λύσουν μόνοι τους τα προβλήματα. Αδικούνται και άνθρωποι οι οποίοι, είτε βρέθηκαν εδώ σε αναζήτηση καλύτερης ζωής είτε για να σωθούν από κινδύνους, αξίζουν ανθρώπινη και δίκαιη μεταχείριση έως ότου εξεταστούν οι αιτήσεις τους. Εάν τα παζάρια στις Βρυξέλλες προσφέρουν την ευκαιρία να λυθούν αυτά τα προβλήματα αργότερα, η σύνοδος ίσως να μη μείνει στην ιστορία ως επιτυχία – αλλά δεν ήταν ούτε καταστροφή.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Ελευθερία της παρλαπίπας

«Καθαρή» έξοδος από τα *μνημόνια* – «θολή» έξοδος από τα *μνημόνια* – «χωρίς» *μνημόνια* η χώρα, αλλά «υπό επιτροπείαν» ασφυκτική ώς το 2060!

Παίζουν με τη ζωή μας οι μανιακοί της εξουσίας, ξεσκολισμένοι στο παιχνίδι των εντυπώσεων. Με την απλή, τη στοιχειώδη λογική, το «βγαίνουμε από τα *μνημόνια*» θα σήμαινε: Στα οχτώ χρόνια της εξευτελιστικής επιτρόπευσης, κατορθώσαμε μεταρρυθμίσεις θεσμικές, που εγγυώνται την εξυγίανση του δημόσιου βίου, επομένως και της οικονομίας. Τιθασεύσαμε το παμφάγο κομματικό κράτος.

Εγγίζει τα όρια της παραφροσύνης: Πανηγυρίζουν, με τις Τράπεζες κλειστές (capital controls), τη φορολογία σε ύψη που αποκλείουν κάθε ενδεχόμενο επένδυσης, τους μισθούς και τις συντάξεις, κατά το μέγιστο ποσοστό, σε επίπεδα λιμοκτονίας. Λιμάνια, αεροδρόμια, οδικό δίκτυο, τρένα, υποδομές της κοινωνικής λειτουργίας, διαχείριση και τροφοδοσία των τουριστικών συγκροτημάτων, όλα ξεπουλημένα στην ιδιωτική, διεθνή κερδοσκοπία. Ομως οι εξουσιαστές γιορτάζουν. Βάζουν γραβάτες, βγάζουν γραβάτες οι κάποτε «επαναστάτες με τα αμπέχονα», επιδείχνοντας και σημειολογικά ότι δεν πιστεύουν σε τίποτα πέρα από τη μέθη της εξουσίας.

Θριαμβολογούν (σε κρεσέντο παραλογισμού) επειδή θα μπορούν και πάλι να δανείζονται! Με λογιστικά τερτίπια και έχοντας υποθηκεύσει τα πάντα, θα μπορούν να επιστρέψουν στους διεθνείς τοκογλύφους. Να μην περιορίζονται στην εξάρτηση από τους «εταίρους». Πανηγυρίζουν που τους παραχωρήθηκε ξανά η πρόσβαση στην «πρέζα» από τα γνωστά τους «βαποράκια».

> *Θριαμβολογούν, επειδή θα μπορούν και πάλι να δανείζονται!*

Και η τάχα αντιπολίτευση τι αντιτάσσει στην «επιτυχία» της Ριζοσπαστικής Αριστεράς, της αδιάντροπα υποταγμένης στην ασυδοσία και απανθρωπία των «Αγορών»; Της αντιτάσσει ότι το ίδιο κατόρθωμα θα μπορούσε να έχει επιτευχθεί «ήδη από το 2014» – τη χρεώνει την καθυστέρηση!! Αυτό μόνο, δεν ξέρει τίποτε άλλο να πει η αξιωματική αντιπολίτευση. Επαγγέλλεται ότι την ίδια σημερινή ντροπή θα μπορούσε να την έχει «κατορθώσει» η ίδια ως κυβέρνηση, πριν τέσσερα χρόνια – αν δεν την είχε ανατρέψει η αγανάκτηση και ανδία του λαού.

(Αλλά τι μπορεί να περιμένει κανείς από ένα κόμμα που φιλοδοξεί, εξήντα δύο χρόνια τώρα, να εκφράσει τους Ελληνες με δάνειες γαλλικές επωνυμίες: *Parti Radical* – ΕΡΕ, *Nouvelle Republique* – Νέα Δημοκρατία! Είναι τόσο «υδαρής» η πολιτική ταυτότητα αυτού του κόμματος, ώστε μπορεί να κυβερνάται και από μέλη οικογένειας πολιτικά αντίπαλης, αντιμαχόμενης τον ιδρυτή του.)

Με την απλή, τη στοιχειώδη λογική, τι θα σήμαινε «βγαίνουμε από τα μνημόνια»; Θα σήμαινε ότι στα οχτώ αυτά χρόνια της εξευτελιστικής και απάνθρωπης επιτρόπευσης, του διεθνούς διασυρμού της χώρας, του εφιάλτη της ανεργίας, του αβάσταχτου άγχους για τα καίρια της επιβίωσης, κατορθώσαμε να τιθασεύσουμε κάποια από τα αίτια ή τις παραμέτρους της συμφοράς:

– Δικάσαμε τους φυσικούς αυτουργούς του εξωφρενικού υπερδανεισμού της χώρας.

– Περιορίσαμε τον αριθμό των βουλευτών στους 120, μειώσαμε τις «αποζημιώσεις» τους, καταργήσαμε τις επταμελείς παρασιτικές κουστωδίες που «δικαιούτο» κάθε βουλευτής.

– Κατασφαλίσαμε το ασυμβίβαστο υπουργικού και βουλευτικού αξιώματος για να εξαλειφθεί το ρουσφέτι.

– Καθιερώσαμε μονοεδρική εκλογική περιφέρεια, για να περιοριστεί δραστικά η κραιπάλη του προεκλογικού διαφημιστικού ανταγωνισμού, επομένως και η «διαπλοκή».

– Αναδιοργανώσαμε εξ υπαρχής τη δομή, λειτουργία, στελέχωση και καταμερισμό εργασίας κάθε υπουργείου, κάθε δημόσιου οργανισμού.

– Επιβάλαμε συστήματα αδιάβλητης και φερέγγυας αρχικής κρίσης και συνεχούς αξιολόγησης των δημόσιων λειτουργών. Τολμήσαμε την απόλυση των παρασιτικά διορισμένων, συνδέσαμε το ύψος των απολαβών με την ποιότητα της εργασιακής προσφοράς.

– Ακυρώσαμε τη συνταξιοδότηση όσων αποχώρησαν από την εργασία τους σε ηλικία μικρότερη των 45 ετών και όσων εργάστηκαν για διάστημα λιγότερο από 15 χρόνια.

Είχαμε οχτώ χρόνια στη διάθεσή μας για να πάρουμε τα αυτονόητα μέτρα ανάκαμψης της οικονομίας, νοικοκυρέματος του κράτους – να τολμήσουμε τις εξόφθαλμα αναγκαίες μεταρρυθμίσεις. Και στα οχτώ αυτά χρόνια είχαν όλα τα κόμματα της Βουλής μετοχή στις κυβερνήσεις που διαχειρίστηκαν τον εφιάλτη – όλα, εκτός από την εισαγόμενη ψυχοπαθολογία των ακροτήτων και τα μικρορετάλια των γραφικών.

Το κωμικοτραγικό είναι, πως σε τέτοιες προτάσεις ρεαλιστικών μεταρρυθμίσεων ο κάθε ελλαδίτης επαγγελματίας της εξουσίας (και μακάρι να είναι άδικη η γενίκευση) θα αντιτάξει με απόλυτη βεβαιότητα: «Τέτοια μέτρα μόνο μια δικτατορία μπορεί να τα πάρει»! Που σημαίνει: Εχουν ταυτίσει την άσκηση της πολιτικής, οριστικά και τελεσίδικα, με τον αδίστακτο αμοραλισμό, την τυφλή ιδιοτέλεια, την εξαπάτηση των πολιτών, την αδιάντροπη χυδαιότητα. Κάθε απόπειρα μεταρρυθμίσεων για τίμιο κοινοβουλευτισμό, πιστεύουν (ή καμώνονται) ότι θα βίαζε τη λαϊκή θέληση και μόνο περιφρονητές του Συντάγματος θα την επιχειρούσαν.

Μακάβρια η πιστοποίηση: Ονομάζουμε «δημοκρατίες» τις πιο ωμές τυραννίες οικονομικής ανελευθερίας, που όμως παρέχουν στον εξανδραποδισμένο πολίτη «ελευθερία έκφρασης», δηλαδή ακίνδυνη για τους τυράννους παρλαπίπα.

Τα πολεμικά F-35, τα θωρηκτά και ο Τσώρτσιλ

Το θρίλερ με τα μαχητικά και το ιστορικό προηγούμενο ακύρωσης παράδοσης οπλισμού στην Τουρκία πριν από 105 χρόνια

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Οι πανηγυρικοί τόνοι που χρησιμοποιεί η Αγκυρα για την παραλαβή του πρώτου μαχητικού αεροσκάφους πέμπτης γενιάς F-35 αποτελούν μόνο το πρώτο επεισόδιο ενός διπλωματικού θρίλερ, το οποίο έχει τουλάχιστον ενάμιση χρόνο ώς την τελική κλιμάκωσή του. Τα πρώτα F-35 πέρασαν στην κυριότητα της Τουρκίας με μια θεαματική τελετή στο Τέξας, αλλά δεν προβλέπεται να προσγειωθούν στη βάση της Μαλάτειας στην ανατολική Τουρκία πριν από τον Νοέμβριο του 2019. Εκ πρώτης όψεως, καθώς η Τουρκία συμμετέχει ως συμπαραγωγός στο πρόγραμμα των F-35, η πιθανότητα ακύρωσης της παράδοσης των μαχητικών μοιάζει απόμακρη. Δεδομένου, όμως, του εξαιρετικά αρνητικού κλίματος που υπάρχει στο Κογκρέσο, αφενός λόγω των ολοκληρωτικών μεθόδων που διέρχεται ο Ερντογάν για να κυβερνήσει, αφετέρου, λόγω της συμφωνίας με τη Ρωσία για την προμήθεια αντιαεροπορικών πυραύλων S-400, οι πιθανότητες «ατυχήματος» στην πορεία προς τον Νοέμβριο του 2019 δεν πρέπει να αποκλείεται. Δεν θα είναι η πρώτη φορά που συμβαίνει κάτι τέτοιο.

Η μάχη στο Αιγαίο

Υπάρχει ένα ιστορικό προηγούμενο ακύρωσης προμήθειας εξοπλισμών, που αφορούσε πάλι συστήματα τα οποία θα ανέτρεπαν πλήρως τις ισορροπίες στο Αιγαίο, στις παραμονές του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Το 1913, μετά τους καταστροφικούς για την Τουρκία Βαλκανικούς Πολέμους και, κυρίως, λόγω της απώλειας πρόσβασης στο Αιγαίο στο οποίο το ελληνικό Ναυτικό, με αιχμή του δόρατος το θωρακισμένο καταδρομικό «Γεώργιος Αβέρωφ» κυριαρχούσε σχεδόν ολοκληρωτικά, οι Οθωμανοί ξεκίνησαν μια εκστρατεία συγκέντρωσης χρημάτων για να αγοράσουν έναν στόλο ικανό να τους «βγάλει» από τον περιορισμό των Δαρδανελλίων. Οι Οθωμανοί προχώρησαν στην αγορά δύο υπερσύγχρονων θωρηκτών (τύπου Dreadnought) από τους Βρετανούς, προκειμένου να εξισορροπήσουν την κατάσταση στο Αιγαίο, αλλά και στη Μαύρη Θάλασσα, όπου κυριαρχούσε ο ρωσικός στόλος.

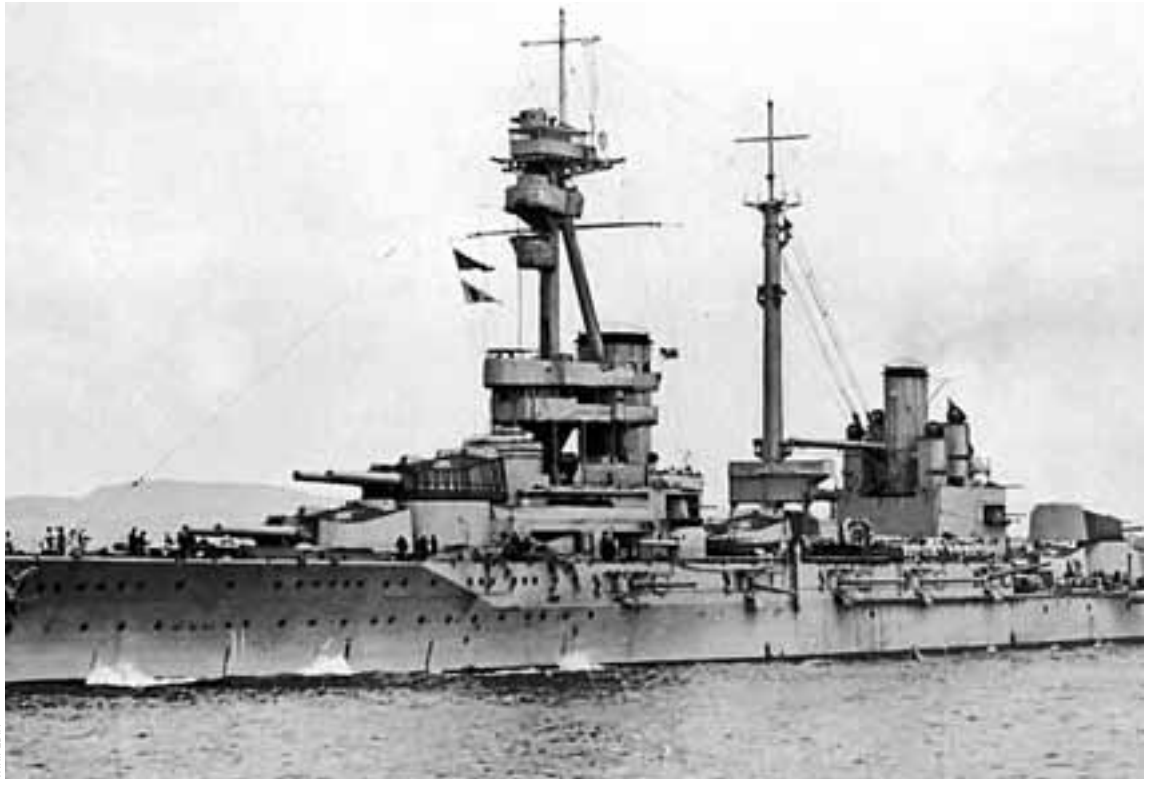

WIKIPEDIA

Το θωρηκτό τύπου Dreadnought «Σουλτάνος Οσμάν Α΄», ως «HMS Agincourt», που δεν έφτασε ποτέ στην Κωνσταντινούπολη, αφού επιτάχθηκε από το Βασιλικό Ναυτικό της Βρετανίας.

> *Οι Οθωμανοί αγόρασαν δύο πανίσχυρα πλοία από τους Βρετανούς, αλλά ο Τσώρτσιλ αντέδρασε μπλοκάροντας τη διαδικασία...*

Τα δύο πλοία, «Σουλτάνος Οσμάν Α΄» και «Ρεσαντιέχ», κατασκευάστηκαν σε βρετανικά ναυπηγεία. Μάλιστα, το «Σουλτάνος Οσμάν Α΄» έφερε περισσότερα βαρέα πυροβόλα από οποιοδήποτε άλλο θωρηκτό της κλάσης του εκείνη την εποχή. Παρά το γεγονός ότι οι Τούρκοι είχαν πληρώσει για την απόκτηση των δύο θωρηκτών, ο Ουίνστον Τσώρτσιλ, υπουργός Ναυτικών τότε (πρώτος λόρδος του Ναυαρχείου μεταξύ 1911-1915) αποφάσισε να τα επιτάξει υπέρ του Βασιλικού Ναυτικού και, μάλιστα, να αποζημιώσει την Υψηλή Πύλη. Η κίνηση δεν ήταν δίχως αντιδράσεις ακόμη και στη Βρετανία. Ο Τσώρτσιλ επικαλέστηκε τα βρετανικά σχέδια εκτάκτου ανάγκης, ήδη καταγεγραμμένα από το 1912, βάσει των οποίων το Ηνωμένο Βασίλειο θα επιτρεπόταν να επιτάξει ξένα πλοία σε περίπτωση ξεσπάσματος πολέμου. Και, βεβαίως, το 1914, ο πόλεμος ήταν σε ορατή απόσταση και... πολύ περισσότερο, η Τουρκία ήταν ουδέτερη.

Ο Τσώρτσιλ (περιγράφεται από τον Φρόμκιν ως ο πλέον «τουρκόφιλος» της κυβέρνησης του Χέρμπερτ Ασκουιθ) σκεφτόταν ότι το μικρό προβάδισμα που είχε το Βασιλικό Ναυτικό έναντι του γερμανικού σε θωρηκτά τύπου Dreadnought (τα οποία τελικά έκριναν τον πόλεμο στη θάλασσα), δεν ήταν αρκετό. Ο Τσώρτσιλ ζήτησε από το επιτελείο του Ναυτικού στις 28 Ιουλίου 1914 να βρει τρόπους επίταξης των δύο τουρκικών πλοίων. Οι Τούρκοι μάλλον είχαν καταλάβει ότι κάτι συμβαίνει, όπως φαίνεται από την προειδοποίηση που απηύθυνε το Φόρεϊν Οφις στον Τσώρτσιλ την επόμενη μέρα (29 Ιουλίου), ότι το «Σουλτάνος Οσμάν Α΄» είναι έτοιμο να αναχωρήσει από τα ναυπηγεία, παρότι οι εργασίες δεν έχουν ολοκληρωθεί. Ο Τσώρτσιλ αντέδρασε άμεσα, διατάσσοντας τους ναυπηγούς να μην αφήσουν το πλοίο να φύγει, αλλά και στέλνοντας φρουρά πάνω στο θωρηκτό, προκειμένου να εμποδίσει τους Τούρκους ναύτες να επιβιβαστούν σε αυτό και να υψώσουν την οθωμανική σημαία. Στις 30 Ιουλίου, ο γενικός εισαγγελέας διαφώνησε με τη στάση του Τσώρτσιλ, αν και τελικά δέχθηκε ότι το συμφέρον της Κοινοπολιτείας είναι υπερκείμενο. Η στάση αυτή εγκρίθηκε και από το υπουργικό συμβούλιο. Τελικά, στις 3 Αυγούστου, η Υψηλή Πύλη στην Κωνσταντινούπολη, ειδοποιήθηκε ότι ο «Σουλτάνος Οσμάν Α΄» θα ενταχθεί στο Βασιλικό Ναυτικό, και η οθωμανική αυτοκρατορία θα αποζημιωθεί δεόντως, για τα χρήματα που είχε δαπανήσει για την κατασκευή και την αγορά των πολεμικών πλοίων.

Πηγές:
- Fromkin, David, A Peace to end all Peace, 1989
- Gough, Barry, Churchill and Fisher: The titans at the Admiralty who fought the First World War, 2017

Η εξαπάτηση

Η κρίση του Τσώρτσιλ σε εκείνη την κρίσιμη φάση του Ιουλίου του 1914 αποδείχθηκε σωστή. Στις 4 Αυγούστου 1914, ούτε 40 ημέρες μετά τη δολοφονία του Αρχιδούκα της Αυστρίας στο Σεράγεβο, η Βρετανία και η Γερμανία του Κάιζερ βρέθηκαν επισήμως σε εμπόλεμη κατάσταση. Δύο ημέρες νωρίτερα, η οθωμανική αυτοκρατορία και η γερμανική αυτοκρατορία υπέγραφαν σύμφωνο συμμαχίας μεταξύ τους. Η ιστορική έρευνα τόσο στα διπλωματικά αρχεία της Γερμανίας όσο και στα οθωμανικά, απέδειξε ότι την 1η Αυγούστου 1914, ο Ενβέρ και ο Ταλάτ, σε μια συνάντησή τους με τον Γερμανό πρέσβη στην Κωνσταντινούπολη βαρώνο Φον Βάγκενχαϊμ, υποσχέθηκαν ότι θα εντάξουν τον «Σουλτάνο Οσμάν Α΄» στον γερμανικό στόλο. Προφανώς, οι Οθωμανοί υποσχέθηκαν κάτι το οποίο ήδη γνώριζαν ότι οι Βρετανοί έχουν επιτάξει, αλλά σε εκείνη τη φάση οι Γερμανοί το αγνοούσαν. Τελικά, τα «Σουλτάνος Οσμάν Α΄» και «Ρεσαντιέχ» αποτέλεσαν σημαντική προσθήκη στο Βασιλικό Ναυτικό και, δύο χρόνια αργότερα, διακρίθηκαν ως «HMS Agincourt» και «HMS Erin» στη ναυμαχία της Γιουτλάνδης.

Καλοκαιρινές πίτσες
από τον Χριστόφορο Πέσκια

Το αρνάκι του καλοκαιριού
από τον Αστέριο Κουστούδη

Χειροποίητα μακαρόνια της Κύπρου
από τη Μαριλένα Ιωαννίδου

«Πειραγμένα» πιάτα θαλασσινών
από την Αθηνά Λοϊζίδου

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΙΟΥΛΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Περίπλοκο το παιχνίδι στη σκακιέρα των Σκοπίων

Μόνο με το «χαρτί» του ΝΑΤΟ ο Ζάεφ θα επιδιώξει να περάσει τη συμφωνία

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Η παραπομπή της επόμενης συζήτησης για την πιθανή διεύρυνση της Ε.Ε. με την ΠΓΔΜ και την Αλβανία στα τέλη του 2019, ανέδειξε, μεταξύ άλλων, την απόφαση ορισμένων εταίρων να μην αφήσουν «μικρά» θέματα, όπως αυτό, να εμπλακούν στην επιβαρυμένη ευρωπαϊκή ατζέντα. Τελικά, ο πρωθυπουργός της ΠΓΔΜ Ζόραν Ζάεφ θα πρέπει να πείσει τους συμπολίτες του να εγκρίνουν τη συμφωνία των Πρεσπών στο δημοψήφισμα που θα πραγματοποιηθεί στη γειτονική χώρα στα τέλη Σεπτεμβρίου, με βασικό επιχείρημα την πρόσκληση από το ΝΑΤΟ, η οποία θα δοθεί σε λίγες ημέρες. Στους επόμενους τρεις μήνες η γειτονική χώρα αναμένεται να γίνει πεδίο έντονων τριβών και αντιπαραθέσεων, καθώς πίσω από την έγκριση ή μη της συμφωνίας των Πρεσπών, συμπαρατάσσονται πολύ συγκεκριμένες δυνάμεις.

Οι Αμερικανοί θα ήθελαν να δουν τη χώρα να εντάσσεται στο ΝΑΤΟ. Στη Βορειοατλαντική Συμμαχία, βέβαια, αυτή την περίοδο υπάρχουν εντονότερες ανησυχίες, όπως για παράδειγμα, τι μπορεί να προκύψει από τη συνάντηση του προέδρου των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ με τον Ρώσο ομόλογό του Βλαντιμίρ Πούτιν, στις 13 Ιουλίου στο Ελσίνκι, μόλις 24 ώρες μετά το πέρας της συνόδου κορυφής του ΝΑΤΟ στις Βρυξέλλες. Όπως είναι γνωστό, οι Ρώσοι αντιτίθενται σε οποιαδήποτε επέκταση του ΝΑΤΟ στα Δυτικά Βαλκάνια. Από την οπτική γωνία της Ουάσιγκτον, όπως αναφέρουν σχετικά και αμερικανικές διπλωματικές πηγές, η συμφωνία για το «Μακεδονικό» θα βρεθεί στο στόχαστρο της Μόσχας, στο πλαίσιο μιας ευρείας στρατηγικής που έχει ώστε να δημιουργεί προβλήματα στο ΝΑΤΟ, από τη Βαλτική έως την Ανατολική Μεσόγειο.

Ο ρόλος του Ορμπαν

Μέσα στην ΠΓΔΜ, πέρα από το όποιο τοπικό μπρα ντε φερ δυνάμεων, υπάρχει και ένας αστάθμητος παράγοντας που επηρεάζει ιδιαίτερα την κοινή γνώμη. Στα Σκόπια υφίσταται το παράδοξο στοιχείο του ελέγχου πολλών σημαντικών ΜΜΕ (κυρίως εφημερίδων) από ουγγρικά επιχειρηματικά συμφέροντα, τα οποία συνδέονται με την αυταρχική κυβέρνηση του Βίκτορ Ορμπαν. Τα συγκεκριμένα ΜΜΕ δεν είναι κατά της λύσης, αλλά είναι συντεταγμένα στη γενική αρχή που εκπέμπει αυτού του τύπου η Δεξιά, η οποία ιεραρχεί την Ε.Ε. κάτω από την αξία του έθνους-κράτους. Γεγονός που εξηγεί και την παρουσία του ίδιου του κ. Ορμπαν στα Σκόπια στις διαδηλώσεις του VMRO-DPMNE.

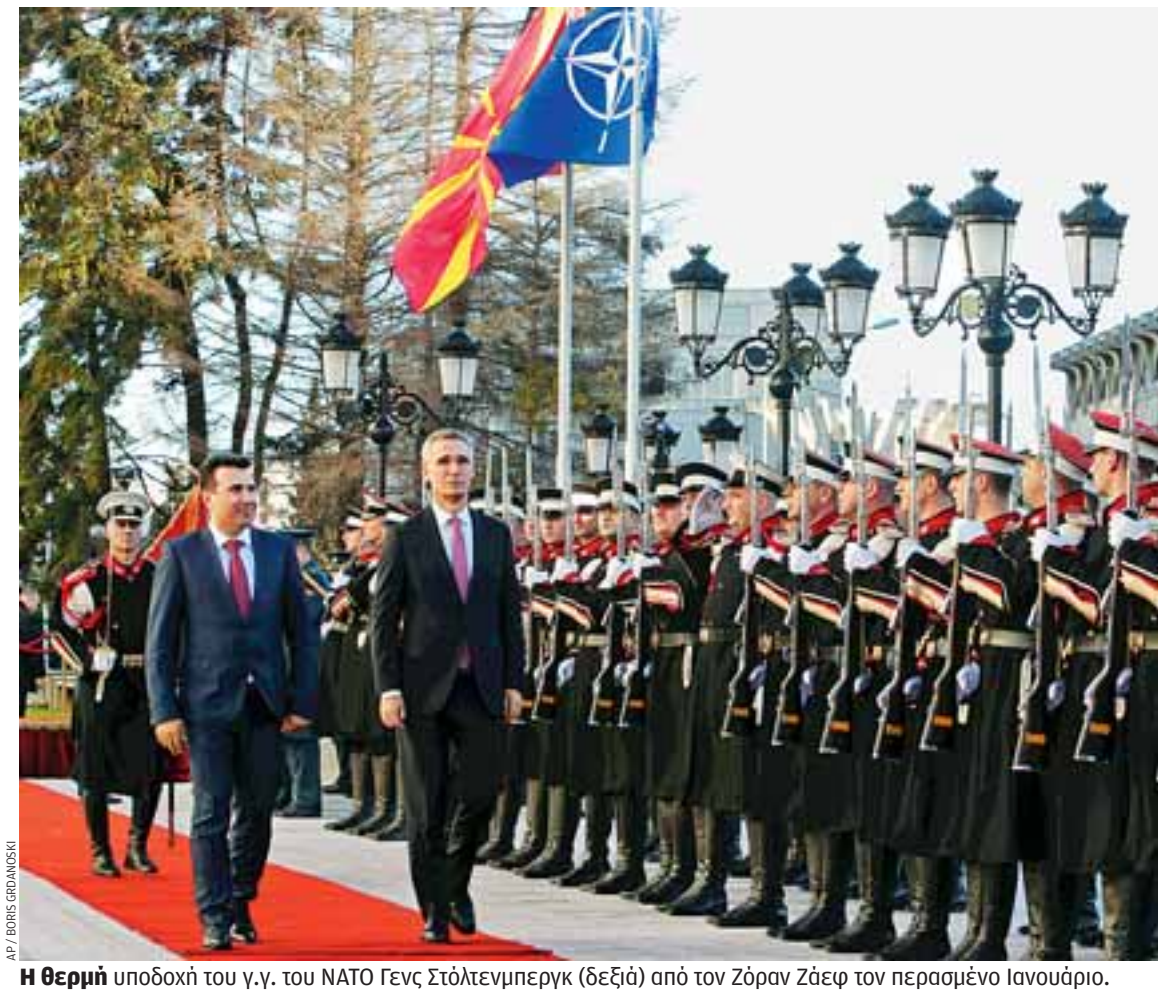

AP / BORIS GRDANOSKI

Η θερμή υποδοχή του γ.γ. του ΝΑΤΟ Γενς Στόλτενμπεργκ (δεξιά) από τον Ζόραν Ζάεφ τον περασμένο Ιανουάριο.

Η Ε.Ε. παρέπεμψε τη σχετική συζήτηση για τα τέλη του 2019 – Θερμοί αναμένονται οι επόμενοι τρεις μήνες στην ΠΓΔΜ.

Στο ζήτημα της διεύρυνσης της Ε.Ε., πέρα από τη γαλλική, επί της αρχής, αρνητική στάση, στο τελικό αποτέλεσμα έπαιξαν ρόλο και ορισμένες εξελίξεις μέσα στη χώρα. Παρά το γεγονός ότι η πρόταση της Κομισιόν για αποσύνδεση της υποψηφιότητας της ΠΓΔΜ από εκείνη της Αλβανίας, τύχανε της θετικής ανταπόκρισης από αρκετές χώρες στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (πλην της Ιταλίας), αντιμετώπιζε προβλήματα στα Σκόπια. Οι Αλβανοί της ΠΓΔΜ δεν δέχονταν μια λύση η οποία θα άφνε τα Τίρανα εκτός διαδικασιών Ε.Ε. Ως εκ τούτου, για τη σλαβομακεδονική πολιτική τάξη των Σκοπίων είναι εξαιρετικά προβληματικό το γεγονός ότι οι επιδόσεις της ΠΓΔΜ στον τομέα των μεταρρυθμίσεων δεν αρκούν, καθώς θα πρέπει να συνοδεύονται και από ανάλογες κινήσεις και στην Αλβανία. Στην κυβέρνηση Ζάεφ ευελπιστούν ότι έως το καλοκαίρι του 2019 τα πράγματα θα έχουν αλλάξει. Εως τότε, απομένουν αρκετά βήματα, κατ' αρχάς το δημοψήφισμα για τη συμφωνία των Πρεσπών στα τέλη Σεπτεμβρίου ή αρχές Οκτωβρίου και, μετά, η συνταγματική αναθεώρηση.

Ενδιαφέρον έχει το τι πρόκειται να συμβεί τις αμέσως επόμενες ημέρες και στο ζήτημα της διευθέτησης των διμερών διαφορών με την Αλβανία. Αν και ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Κοτζιάς έχει δηλώσει ότι επιθυμεί να κλείσει μια συμφωνία με την Αλβανία ταχέως, φαίνεται πως υπάρχουν κρίσιμες διαφορές ανάμεσα σε Αθήνα και Τίρανα ιδιαίτερα στο ζήτημα της ΑΟΖ. Παράλληλα, εκτός υπουργείου Εξωτερικών, στο εσωτερικό του κυβερνώντος κόμματος έχουν αρχίσει να ακούγονται φωνές υπέρ της μετάθεσης των διαπραγματεύσεων με τα Τίρανα σε ευθετότερο πολιτικό χρόνο, ώστε να μην προστεθεί ακόμη ένα εθνικό θέμα στα διαχειριστικά προβλήματα της κυβέρνησης.

Θετική εξέλιξη

Μία από τις πλέον ενδιαφέρουσες εξελίξεις των τελευταίων ημερών, όπως αποκάλυψε η «Κ» ήδη από την περασμένη Πέμπτη, είναι η πρόσκληση της Ελλάδας στη Διαδικασία του Βερολίνου, δηλαδή την άτυπη ομάδα που έχει συγκροτηθεί ώστε χώρες της Ε.Ε. να διατηρούν ένα φόρουμ συνεργασίας με τα Δυτικά Βαλκάνια. Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα από στρατηγικής πλευράς είναι ότι η επόμενη συνεδρίαση θα πραγματοποιηθεί στο Λονδίνο στις 10 Ιουλίου, μία ημέρα πριν από τη σύνοδο του ΝΑΤΟ. Σε πρακτικούς όρους, στην Αθήνα επιτρέπεται να συμμετάσχει σε ένα αρκετά «κλειστό» κλαμπ, στο οποίο όμως την πλειοψηφία διατηρούν οι «σκληροί» της Ανατολικής Ευρώπης σε ζητήματα όπως το προσφυγικό. Από τους έμπειρους παρατηρητές, η συμμετοχή της Αθήνας μαρτυρά, επίσης, τη θερμή περίοδο που διανύουν οι σχέσεις της Αγκελα Μέρκελ με τον Αλέξη Τσίπρα.

AP / MICHEL LIPCHITZ

Μπιλ Κλίντον, Ζακ Σιράκ και Χέλμουτ Κολ στο Παρίσι, τον Δεκέμβριο του 1995, για την περίφημη συμφωνία του Ντέιτον.

AP / ENRICO OLIVERIO

Ιγκόρ Ιβανόφ, Λαμπέρτο Ντίνι, Μαντλίν Ολμπράιτ, Γιόσκα Φίσερ την ημέρα της υπογραφής της συμφωνίας του Κουμάνοβο.

EPA / GEORGI LICOVSKI

Μπόικο Μπορίσοφ και Ζόραν Ζάεφ υπογράφουν, τον Αύγουστο του 2017 στα Σκόπια, σύμφωνο φιλίας μεταξύ Βουλγαρίας - ΠΓΔΜ.

Οι συμφωνίες που άλλαξαν τον χάρτη των Βαλκανίων

Από τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας στη δημιουργία νέων κρατών – Οι διενέξεις, οι συγκρούσεις και ο ρόλος των μεγάλων δυνάμεων

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΖΙΜΑ**

Η συμφωνία των Πρεσπών χαιρετίστηκε από τη διεθνή κοινότητα ως ένα σημαντικό βήμα για την περαιτέρω σταθεροποίηση και πρόσδεση στις ευρωατλαντικές δομές των Βαλκανίων, ειδικά των Δυτικών που υποφέρουν ακόμη από τα μεταπολεμικά τραύματα που άφησε ο αιματηρός γιουγκοσλαβικός εμφύλιος. Οι σύμμαχοι μπορεί να δήλωναν ότι «κατανοούν» τις ευαισθησίες των δύο πλευρών γύρω από την Ιστορία, στην πραγματικότητα, όμως, ελάχιστα έως καθόλου τους απασχολούσε η «ιδιοκτησία» του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Εκείνο που τους ενδιέφερε ήταν να εξαλείψουν μια εστία τριβής μεταξύ γειτόνων, η οποία υπό προϋποθέσεις θα μπορούσε να προκαλέσει ανεπιθύμητες επιπλοκές στις ευαίσθητες εθνοτικές και συνοριακές ισορροπίες. Η μάχη επιρροής βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη και ένα από τα πεδία σύγκρουσης (το άλλο είναι η Σερβία) ήταν και παραμένει το πολυεθνικό κράτος-κλειδί της FYROM, το οποίο οι δυτικοί βιάζονται να εντάξουν στις δομές του ΝΑΤΟ και της Ε.Ε, ώστε να το «προστατεύσουν» από τη ρωσική, τουρκική και σαουδαραβική διάβρωση.

Ξεφεύγει κατά πολύ, λοιπόν, από μια στενή «ελληνοσκοπιανή» υπόθεση αυτός ο συμβιβασμός και έρχεται να συμπληρώσει μια σειρά από άλλες συμφωνίες, οι οποίες διαμόρφωσαν τον μεταπολεμικό συνοριακό χάρτη στα Βαλκάνια και συνέβαλαν στη σταθεροποίησή τους.

Η συμφωνία του Ντέιτον, το 1995, ήταν αυτή που έθεσε τέλος στο λουτρό αίματος στη Βοσνία και έβαλε τις βάσεις για τη δημιουργία του σημερινού κράτους της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης. Είχαν καταβληθεί μέχρι τότε πολλές προσπάθειες της διεθνούς κοινότητας για την ειρήνευση στον εμφύλιο της Βοσνίας που διήρκεσε από το 1992 έως και το 1995, και άφησε πίσω του δεκάδες χιλιάδες νεκρούς, ακόμα περισσότερους τραυματίες και εκατομμύρια πρόσφυγες. Καμία δεν ευοδώθηκε, καθώς Σέρβοι, Βόσνιοι μουσουλμάνοι και Κροάτες προέβαλλαν τις δικές τους διεκδικήσεις και χρειάστηκε η «διπλωματία της μπουλντόζας» του Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ για να προσέλθουν οι εμπόλεμοι στο τραπέζι της διαπραγμάτευσης.

Έγινε αυτό στις αρχές Νοεμβρίου 1995, όταν «προσκλήθηκαν» στην αμερικανική στρατιωτική βάση του Ντέιτον, στο Οχάιο των ΗΠΑ, ο Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς, ο Κροάτης Φράνιο Τούτσμαν και ο Βόσνιος Αλίγια Ιζετμπέκοβιτς. Βγήκαν από εκεί ύστερα από περίπου ένα μήνα συνομιλιών, υπό το άγρυπνο μάτι του ΥΠΕΞ των ΗΠΑ Γουόρεν Κρίστοφερ, του Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ, του Καρλ Μπιλντ για λογαριασμό των Ευρωπαίων και του Ιγκόρ Ιβανόφ από την πλευρά της Ρωσίας, έχοντας υπογράψει συμφωνία με την οποία τερματιζόταν ο πόλεμος και η Βοσνία-Ερζεγοβίνη γινόταν ανεξάρτητο κράτος. Στις 14 Δεκεμβρίου 1995, η συμφωνία θα υπογραφεί στο Παρίσι και διαχώριζε το νεόκοπο κράτος σε δύο τομείς: τον κροατο-μουσουλμανικό, που έπαιρνε το 51% των εδαφών και τον σερβικό το 49%. Αλλά άρχισε το 1998 ο πόλεμος στο Κόσοβο και ακολούθησαν οι νατοϊκοί βομβαρδισμοί στη Σερβία, που θα τερματιστούν το καλοκαίρι του 1999 με τη συμφωνία του Κουμάνοβο και το ψήφισμα 1244 του Συμβουλίου Ασφάλειας του ΟΗΕ. Στην πόλη αυτή της FYROM, στα σύνορα με τη Σερβία, στρατηγοί της Ομοσπονδιακής Γιουγκοσλαβίας και του ΝΑΤΟ υπέγραψαν στις 9 Ιουνίου συμφωνία με την οποία έλαβε τέλος ο αεροπορικός βομβαρδισμός της Σερβίας (78 ημέρες). Προέβλεπε την άμεση αποχώρηση γιουγκοσλαβικών δυνάμεων από το Κόσοβο.

Οι Δυτικοί θέλουν να «προστατεύσουν» τη FYROM από τη ρωσική, τουρκική και σαουδαραβική διάβρωση.

Είχε προηγηθεί επιχείρηση τύπου Ντέιτον, αυτή τη φορά με τη σύγκληση ειρηνευτικής διάσκεψης από τον διεθνή παράγοντα στο Ραμπουγέ της Γαλλίας, όπου κλήθηκαν Σέρβοι και Αλβανοί του Κοσόβου, υπό το βλέμμα των εκπροσώπων ΗΠΑ, Ε.Ε., Ρωσίας, να βρουν ειρηνική λύση προκειμένου να αποφευχθούν οι βομβαρδισμοί. Το εγχείρημα απέτυχε καθώς οι Σέρβοι θεώρησαν εξευτελιστικούς τους όρους και ακολούθησαν οι βόμβες και οι πύραυλοι...

Στις 10 Ιουνίου το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ εξέδωσε ψήφισμα με το οποίο διαμόρφωνε τη νέα πραγματικότητα στο Κόσοβο. Επαναβεβαίωνε την εδαφική ακεραιότητα της Γιουγκοσλαβίας (αυτής που είχε απομείνει) και διακήρυσσε την ουσιαστική αυτονομία και πραγματική αυτοδιοίκηση στο Κόσοβο.

Ο δρόμος για την απόσχιση της αλβανοκρατούμενης σερβικής επαρχίας είχε ανοίξει. Εννιά χρόνια μετά, τον Φεβρουάριο του 2008, το Κόσοβο θα ανακηρύξει την ανεξαρτησία του. Ο χάρτης της Βαλκανικής είχε αλλάξει με την προσθήκη ενός ακόμη κράτους.

Από το Κόσοβο στο Τέτοβο

Το συνοριακό status της περιοχής απειλήθηκε τρία χρόνια μετά τη συμφωνία του Κουμάνοβο, όταν στη FYROM ξέσπασαν ένοπλες συγκρούσεις μεταξύ Αλβανών και σλαβομακεδονικού στρατού και αστυνομίας.

Ο κίνδυνος της απόσχισης των Αλβανών του Τετόβου και της πρόσδεσής τους στο Κόσοβο ή στην Αλβανία ενεργοποίησε Ευρωπαίους και Αμερικανούς που έφεραν τους εμπολέμους στις 13 Αυγούστου του 2001 στην Αχρίδα, όπου υπέγραψαν την ομώνυμη συμφωνία-πλαίσιο για την αρμονική συμβίωση των δύο βασικών εθνοτήτων, και ο πόλεμος έληξε. Οι διαφορές όμως σοβούσαν απειλώντας να ενεργοποιήσουν ιστορικές, εθνοτικές και εδαφικές διενέξεις. Η Βουλγαρία, μολονότι ήταν η πρώτη χώρα που αναγνώρισε τη FYROM με τη συνταγματική της ονομασία, δεν αποδέχθηκε την ύπαρξη μακεδονικού έθνους και γλώσσας, θεωρώντας ότι οι Σλαβομακεδόνες ήταν βουλγαρικό φύλο.

Μια προσπάθεια να υπογραφεί συμφωνία φιλίας για να κλείσουν αυτά τα θέματα, που επιχειρήθηκε επί Γκλιγόροφ, δεν τελεσφόρησε.

Το φορτίο της διευθέτησης της δυνάμει επικίνδυνης αυτής εκκρεμότητας επωμίσθηκε ο πρωθυπουργός Ζάεφ, ο οποίος την 1η Αυγούστου του 2017 υπέγραψε στα Σκόπια μαζί με τον Μπορίσοφ σύμφωνο φιλίας. Σε μια προσπάθεια να ξεπερασθούν ορισμένα επίμονα ιστορικά εμπόδια, το κείμενο ανέφερε ότι η συμφωνία «υπογράφεται στη μακεδονική γλώσσα, σύμφωνα με το μακεδονικό σύνταγμα και στη βουλγαρική γλώσσα, σύμφωνα με το βουλγαρικό σύνταγμα». Οπως και στη συμφωνία με την Ελλάδα, έτσι και εδώ ο διεθνής παράγοντας υποδέχθηκε με ικανοποίηση την «ιστορική πρωτοβουλία» των δύο πλευρών, θεωρώντας πως συγκροτείται άξονας σταθερότητας στην καρδιά της Βαλκανικής.

Πόλεμος για την ηγεμονία στη νύχτα

Η δολοφονία του Μανώλη Καραγιάννη και το ξεκαθάρισμα λογαριασμών του υποκόσμου που μαίνεται δύο χρόνια

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΥΛΙΩΤΗ**

Στα τέλη του 2014, αστυνομικοί της Ασφάλειας κατέγραφαν τις επικοινωνίες ενός 40χρονου Αλβανού που ήταν ύποπτος για συμμετοχή σε ομάδα εκβιαστών, με επικεφαλής τον φυλακισμένο εκείνη την εποχή Μανώλη Καραγιάννη. Το απόγευμα της 7ης Δεκεμβρίου ο «Αρμάντο», όπως ήταν το ψευδώνυμό του, δέχθηκε κλήση από το καρτοτηλέφωνο της Γ΄ πτέρυγας του Κορυδαλλού. Στην άλλη άκρη της τηλεφωνικής γραμμής ήταν ο Καραγιάννης, που σε έντονο ύφος ακούστηκε να λέει στον συνεργό του: «Να του πεις ότι στον Πειραιά δεν υπάρχει αυτός, στον Πειραιά υπάρχω μόνο εγώ».

Δέκα μέρες αργότερα, ο Καραγιάννης και ακόμα 16 άτομα κατηγορήθηκαν ότι εκβίαζαν καταστηματάρχες στη Δυτική Αττική, στον Πειραιά και στο κέντρο της Αθήνας, ζητώντας τους χρήματα για «προστασία». «Είμαι από την ομάδα του Καραγιάννη. Θα σου παίρνουμε 50 ευρώ την εβδομάδα ή 200 ευρώ τον μήνα. Αν έρθει κάποιος από άλλη ομάδα να του ξεκαθαρίσεις ότι είναι τα παιδιά του Καραγιάννη εδώ και πρόσεξε τι θα πεις στο Εκβιαστών» είχε απειλήσει τον ιδιοκτήτη μεζεδοπωλείου στο Ίλιον, ο υπαρχηγός της ομάδας.

Το πρωί της περασμένης Τετάρτης, ο «Καράφλας», όπως αποκαλούσαν τον 45χρονο Καραγιάννη φίλοι και εχθροί, έπεσε νεκρός από καταιγισμό πυρών στο Παλαιό Φάληρο. Ενοπλοι του έστησαν ενέδρα στη συμβολή των οδών Αίαντος και Ναϊάδος και πυροβόλησαν εναντίον του 60 φορές. Δέχθηκε σφαίρες στα πόδια και στον θώρακα και κατέληξε στο νοσοκομείο από ακατάσχετη αιμορραγία. Πρόκειται για την τελευταία μιας σειράς δολοφονικών επιθέσεων στον πόλεμο για την επικυριαρχία στη νύχτα. Στον Καραγιάννη εξάλλου είχαν αποδοθεί πολλά από τα συμβόλαια εις βάρος των «βαρώνων» και η εκτέλεσή του αποτελεί πράξη αντεκδίκησης. «Και 100 μέτρα κάτω από τη γη να κρυφτείς θα σε βρουν», τον είχε πρόσφατα προειδοποιήσει ένας στενός συνομιλητής του.

Πηγή που μίλησε στην «Κ» αποδίδει τον φόνο Στεφανάκου σε κοντινό του άνθρωπο, με τον οποίο είχε έρθει σε ρήξη λίγους μήνες νωρίτερα.

Η «αλυσίδα»

Ο κύκλος του αίματος άνοιξε την 21η Απριλίου του 2016 με τη δολοφονία στον Αλιμο του Μανώλη Γιατράκη, ιδιοκτήτη strip club στη λεωφόρο Συγγρού. Εναν χρόνο αργότερα, τον Μάιο του 2017, ακολούθησε ο φόνος του ποινικού Βασίλη Γρίβα και στο διάστημα που μεσολάβησε μέχρι σήμερα νεκροί από τα πυρά πληρωμένων δολοφόνων έπεσαν ο Βασίλης Στεφανάκος, ένα από τα πιο «βαριά» ονόματα στη νύχτα και ο «νονός» Γιώργος Λίτσας. Κρίκο στην αλυσίδα του αίματος ενδέχεται να αποτελεί και ο φόνος, τον Μάιο, του πρώην αστυνομικού των ΕΚΑΜ Σπύρου Παπαχρήστου. Ο 57χρονος είχε δεσμούς με πολιτικούς και ισχυρούς επιχειρηματίες, ενώ ταυτόχρονα διατηρούσε επαφές με άτομα του υποκόσμου. Δέχθηκε πυροβολισμούς έξω από ταβέρνα στην Παλλήνη και η δολοφονία του φέρεται να υπήρξε καταλύτης των πρόσφατων εξελίξεων.

Οι Μανώλης Καραγιάννης, Βασίλης Γρίβας και Γιώργος Λίτσας (νεκροί από σφαίρες τους τελευταίους 13 μήνες) αποτελούσαν στο πρόσφατο παρελθόν την ηγεσία μιας εκ των δύο ισχυρότερων ομάδων «μπράβων» της πρωτεύουσας. Ηλεγχαν πάνω από 60 καταστήματα στην Πετρούπολη, στη Νίκαια, στον Κορυδαλλό, στον Πειραιά και στην παραλιακή και βρίσκονταν σε «πόλεμο» με την ομάδα των Βασίλη Στεφανάκου, Παναγιώτη Βλαστού και Γιάννη Σκαφτούρου. Σύμφωνα με δικαστικά έγγραφα, ο Βλαστός είχε «παραγγείλει» τη δολοφονία του Καραγιάννη αντί αμοιβής 50.000 ευρώ και είχε έρθει σε επικοινωνία με Ρώσο εκτελεστή. Και ο Γρίβας όμως, που σε συνομιλητές του σχολίαζε ότι «βάλανε να με σκοτώσουν γιατί με φοβούνται και με σέβονται» είχε αναθέσει σε συνεργό του τον φόνο των τριών αντιπάλων του. Δεν είδε ποτέ το σχέδιό του να υλοποιείται, καθώς το πρωί της 3ης Μαΐου 2017 δολοφονήθηκε με επτά σφαίρες έξω από σχολείο στα Γλυκά Νερά. Ο φόνος έγινε μπροστά στα μάτια του 11χρονου γιου του, ο οποίος είχε μόλις ανοίξει την πόρτα για να κατέβει από το αυτοκίνητο, όταν είδε έναν κουκουλοφόρο να πλησιάζει το τζάμι του οδηγού και να πυροβολεί τον πατέρα του.

Οι υποψίες για τη δολοφονία του Βασίλη Γρίβα ή «Μπίλι» στράφηκαν αρχικά στην «ομάδα Στεφανάκου» και στη συνέχεια στον Μανώλη Καραγιάννη, ο οποίος τα τελευταία χρόνια είχε έρθει σε ρήξη με τους παλιούς συνεταίρους και δημιουργήσει τη δική του ομάδα μπράβων, με «φουσκωτούς» κυρίως από την Αλβανία. Με προσοχή, όμως, εξετάζεται και το ενδεχόμενο η δολοφονία να συνδέεται με μια πανομοιότυπη επίθεση εις βάρος ενός 50χρονου «ποινικού», το 2010, στο Αιγάλεω. Το θύμα ήταν σε κόντρα με τον Γρίβα και είχε δεχθεί ένοπλη επίθεση τη στιγμή που μετέφερε στο σχολείο το ανήλικο παιδί του. Αν και πυροβολήθηκε στο κεφάλι κατάφερε να επιβιώσει.

Εκτέλεση με 27 σφαίρες

Τον φόνο του Γρίβα ακολούθησε, αρχές του έτους, η εκτέλεση συμβολαίου θανάτου εις βάρος του Βασίλη Στεφανάκου. Μετά πολλά χρόνια στη φυλακή, όπου εξέτιε ποινές για ανθρωποκτονίες, εκβιασμούς, εκρήξεις αλλά και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ο 57χρονος πέρασε τον Αύγουστο του 2016 την έξοδο του Κορυδαλλού και –σύμφωνα με μια εκδοχή– είχε αποφασίσει να ασχοληθεί αποκλειστικά με την εταιρεία διανομής υγραερίου που είχε συστήσει. Το βράδυ της 8ης Ιανουαρίου, όμως, τη στιγμή που έβγαινε από τα γραφεία της εταιρείας δέχθηκε 27 σφαίρες από δύο πληρωμένους δολοφόνους, που είχαν στήσει ενέδρα στη λεωφόρο Αθηνών. Και σε αυτή την περίπτωση, υπ' αριθμόν ένα ύποπτος για τον φόνο του «αρχηγού των αρχηγών», όπως πολλοί αποκαλούσαν τον Στεφανάκο, θεωρήθηκε ο Μανώλης Καραγιάννης. Η αντιπαλότητά τους ήταν γνωστή και μάλιστα οι φήμες λένε ότι την περίοδο που οι δύο άνδρες ήταν κρατούμενοι στις φυλακές Λάρισας είχαν δώσει δημόσια «όρκο» αλληλοεξόντωσης.

Τους μήνες που μεσολάβησαν μέχρι σήμερα, πάντως, προέκυψαν πληροφορίες που ίσως οδηγήσουν την έρευνα σε άλλη κατεύθυνση. Πηγή με γνώση του θέματος, που μίλησε στην «Κ» υπό τον όρο της ανωνυμίας, απέδωσε τον φόνο του Στεφανάκου σε κοντινό του άνθρωπο, με τον οποίο ήρθε σε ρήξη λίγους μήνες πριν από τη δολοφονία στο πλαίσιο επαφών που έκανε ο 57χρονος για να κλείσει ανοικτά μέτωπα. Σύμφωνα με αυτή την εκδοχή, ο δράστης ερμήνευσε την οργή του Στεφανάκου ως απειλή και έσπευσε να τον δολοφονήσει φοβούμενος για τη ζωή του.

Ο κύκλος του αίματος

Με αμείωτη ένταση μαίνεται ο πόλεμος για την επικυριαρχία στη νύχτα την τελευταία διετία. Ο κύκλος του αίματος άνοιξε τον Απρίλιο του 2016 με τη δολοφονία του Μ. Γιατράκη και μετρά ήδη έξι νεκρούς. Τελευταίο όνομα στον κατάλογο των «νονών», που έπεσαν νεκροί από τα πυρά ανταγωνιστών τους, είναι αυτό του Μ. Καραγιάννη, που την Τετάρτη δέχθηκε δέκα σφαίρες κοντά στο κρησφύγετό του στο Π. Φάληρο και κατέληξε λίγη ώρα αργότερα από ακατάσχετη αιμορραγία.

Βασίλης Γρίβας
47 ετών
Δολοφονήθηκε την 3η Μαΐου 2017.
Επεσε νεκρός σε ενέδρα θανάτου έξω από το δημοτικό σχολείο του 11χρονου γιου του στα Γλυκά Νερά. Ήταν παλιός αθλητής bodybuilding και είχε κατ' επανάληψη στο παρελθόν κατηγορηθεί για συμμετοχή σε ομάδες εκβιαστών. Σε δικογραφία της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής το 2011 περιγραφόταν ως επικεφαλής ομάδος «μπράβων» που είχε υπό τον έλεγχό της 67 καταστήματα στην Πετρούπολη, στη Νίκαια, στον Κορυδαλλό, στον Πειραιά, στον Νέο Κόσμο αλλά και στην παραλιακή λεωφόρο Ποσειδώνος. Εις βάρος του είχε γίνει απόπειρα δολοφονίας και το 2003. Επεσε νεκρός από επτά σφαίρες, δύο στο κεφάλι και πέντε στο σώμα.

Βασίλης Στεφανάκος
57 ετών
Δολοφονήθηκε το βράδυ της 17ης Ιανουαρίου 2018 έξω από τα γραφεία της εταιρείας του στη λεωφόρο Αθηνών. Δέχθηκε τη δολοφονική επίθεση τη στιγμή που έμπαινε στο αυτοκίνητό του. Οι δράστες, τουλάχιστον δύο, επέβαιναν σε μοτοσικλέτα και «γάζωσαν» τον Στεφανάκο με καλάσνικοφ. Στη δικογραφία των 217 «μπράβων» που είχε σχηματίσει το τμήμα Δίωξης Εκβιαστών της Ασφάλειας, ο 57χρονος περιγραφόταν ως ένα από τα ηγετικά στελέχη μιας από τις μεγαλύτερες ομάδες εκβιαστών, που είχαν υπό τον έλεγχό τους τουλάχιστον 46 νυχτερινά μαγαζιά στη Δυτική Αττική, στο Μπουρνάζι, στον Κορυδαλλό, στο Χαϊδάρι, στο Αιγάλεω κ.α.
Οι δράστες πυροβόλησαν εναντίον του με καλάσνικοφ τουλάχιστον 22 φορές. Είχε αποφυλακιστεί τον Αύγουστο του 2016.

Μανώλης Καραγιάννης
45 ετών
Δολοφονήθηκε το πρωί της Τετάρτης 27ης Ιουνίου 2018. Επεσε σε ενέδρα θανάτου στο Παλαιό Φάληρο. Από το σημείο της επίθεσης αστυνομικοί περισυνέλεξαν 60 κάλυκες, ενώ το θύμα δέχθηκε 10 σφαίρες από πολεμικό καλάσνικοφ και ένα 45άρι πιστόλι.
Προσπάθησε να ανταποδώσει, πυροβολώντας τρεις φορές κατά των δολοφόνων του. Συμμετείχε το 2011 στην ίδια ομάδα «μπράβων» μαζί με τους Βασίλη Γρίβα και Γιώργο Λίτσα, ενώ πιο πρόσφατα (2014) είχε κατηγορηθεί ως επικεφαλής ομάδας εκβιαστών που δραστηριοποιείτο στη Δ. Αττική, στον Πειραιά και αλλού. Η ομάδα του ήταν σε αντιπαλότητα με εκείνη των Π. Βλαστού, Β. Στεφανάκου και Γ. Σκαφτούρου.

Γιώργος Λίτσας
45 ετών
Δολοφονήθηκε το βράδυ της 19ης Απριλίου 2018 λίγα μέτρα από το σπίτι του, στους Αγίους Αναργύρους. Πριν προλάβει να αποβιβαστεί από το αυτοκίνητό του δέχθηκε καταιγισμό πυρών από καλάσνικοφ. Από το σημείο της ένοπλης επίθεσης αστυνομικοί περισυνέλεξαν 11 κάλυκες. Ο «Μπούμπι», όπως ήταν το ψευδώνυμό του, είχε βαρύ ποινικό παρελθόν και το 2016 είχε δεχθεί ένοπλη επίθεση σε καφενείο στους Αγ. Αναργύρους.

Μιχάλης Γιατράκης
42 ετών
Δολοφονήθηκε την 21η Απριλίου 2016.
Επεσε νεκρός σε ενέδρα θανάτου έξω από το σπίτι του στην οδό Κεφαλληνίας στον Αλιμο. Αθλητής bodybuilding & επιχειρηματίας, φέρεται ως συνιδιοκτήτης strip club στη λεωφόρο Συγγρού. Δέχθηκε 14 σφαίρες από καλάσνικοφ. Το αυτοκίνητο των δραστών βρέθηκε καμένο στο Ελληνικό. Είχε κλαπεί από τη Νέα Σμύρνη.

Σπύρος Παπαχρήστου
Πρώην αστυνομικός των ΕΚΑΜ
57 ετών
Επεσε νεκρός δημερώματα της 1ης Μαΐου, με πέντε σφαίρες σε ταβέρνα στην Παλλήνη. Φέρεται να είχε διασυνδέσεις με ισχυρούς οικονομικούς παράγοντες αλλά και άτομα της νύχτας. Εξετάζεται διασύνδεση της υπόθεσης με το μπαράζ δολοφονιών μεταξύ των «νονών» της νύχτας.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Πέπλο μυστηρίου για τον φόνο του πρώην αστυνομικού των ΕΚΑΜ

Μετά τους Βασίλη Γρίβα και Βασίλη Στεφανάκο ήταν η σειρά του Γιώργου Λίτσα να πέσει τον Απρίλιο νεκρός στον πόλεμο της νύχτας. Ο «Μπούμπι», όπως ήταν το ψευδώνυμό του, είχε λάβει ένα πρώτο απειλητικό μήνυμα τον Φεβρουάριο του 2016, όταν άγνωστοι είχαν «γαζώσει» με καλάσνικοφ καφενείο μέσα στο οποίο βρισκόταν, στους Αγίους Αναργύρους. Το περιστατικό ερμηνεύθηκε ως «μήνυμα» προς τον Λίτσα και, παρότι τη στιγμή της επίθεσης στο κατάστημα ήταν σε εξέλιξη οικογενειακή γιορτή, δεν υπήρξαν τραυματισμοί.

Ο 45χρονος είχε συμπεριληφθεί στη μεγάλη δικογραφία του Τμήματος Δίωξης Εκβιαστών με κατηγορουμένους 217 μπράβους, ενώ είχε κατηγορηθεί για τη λεηλασία στην Εθνική Τράπεζα στην Αλόννησο (Αύγουστος 2010) και την αιματηρή λεηλασία στο Γενικό Κρατικό Νίκαιας, με θύμα τον ταμία Δημήτρη Μαντούβαλο. Εως το 2011 ηγείτο της μιας από τις δύο μεγαλύτερες ομάδες εκβιαστών της πρωτεύουσας, ωστόσο, τα χρόνια που ακολούθησαν ήρθε σε ρήξη με τους συνεταίρους του Βασίλη Γρίβα και Μανώλη Καραγιάννη και ακολούθησε αυτόνομη πορεία. Κάποιες πληροφορίες τον ήθελαν να έχει αποδυναμωθεί και ουσιαστικά να έχει αποσυρθεί από το παιγνίδι της «προστασίας», ενώ άλλες πηγές ενημέρωσης ανέφεραν ότι παρέμενε ισχυρός διατηρώντας υπό τον έλεγχό του καταστήματα στον Πειραιά και στην παραλιακή. Δολοφονήθηκε με σφαίρες από καλάσνικοφ το βράδυ της 19ης Απριλίου κοντά στο σπίτι του, στους Αγίους Αναργύρους. Ο φόνος του είχε παρόμοια χαρακτηριστικά με αυτούς των Βασίλη Γρίβα και Βασίλη Στεφανάκου και θεωρήθηκε συνέχεια στον πόλεμο των «νονών».

Σήμερα, τρεις μήνες μετά την εκτέλεση του συμβολαίου θανάτου, δύο είναι τα επικρατέστερα σενάρια για την ταυτότητα των δραστών. Το πρώτο θέλει εκείνους που έχουν ανάμειξη στη δολοφονία Στεφανάκου να αποφάσισαν να «αποσύρουν» από το παιγνίδι της διαδοχής και τον Λίτσα, προκειμένου ο δρόμος προς την ηγεμονία τους να είναι απρόσκοπτος. Βασικός ύποπτος σε αυτή την περίπτωση είναι ένας ηλικίας περίπου 40 ετών μπράβος, που ανήκε στο παρελθόν στην ομάδα του Βασίλη Στεφανάκου και έχει κατηγορηθεί για συμμετοχή σε απόπειρες δολοφονίας, εκρήξεις και άλλα αδικήματα. Το δεύτερο σενάριο θέλει τον «Μπούμπι» να έπεσε νεκρός κατ' εντολήν του Μανώλη Καραγιάννη, με τον οποίο τα τελευταία χρόνια ανήκαν σε αντίπαλα στρατόπεδα. Τα δεδομένα, πάντως, περιπλέκει ο φόνος του πρώην αστυνομικού της ΕΚΑΜ Σπύρου Παπαχρήστου – ένα περιστατικό που καλύπτεται από πέπλο μυστηρίου και ακατάσχετης σεναριολογίας. Ο 57χρονος, που είχε στο παρελθόν κατηγορηθεί για εμπλοκή σε σοβαρή υπόθεση διαφθοράς, διατηρούσε ισχυρά ερείσματα στο εσωτερικό της ΕΛ.ΑΣ. και ταυτόχρονα στενούς δεσμούς με ηγετικά «στελέχη» της νύχτας, όπως οι δολοφονηθέντες Μανώλης Καραγιάννης και Γιώργος Λίτσας.

Ο Γιώργος Λίτσας, γνωστός και ως «Μπούμπι», είχε έρθει σε ρήξη με τους συνεταίρους του, Γρίβα και Καραγιάννη. Ολοι είχαν την ίδια τύχη...

Μετά την παραίτησή του από το Σώμα φέρεται να δραστηριοποιείτο στην παροχή υπηρεσιών «ασφαλείας» σε καταστήματα και μπαρ, ενώ αναλάμβανε συνοδείες «επωνύμων» στην Αττική και στη Μύκονο. Τραυματίστηκε θανάσιμα από σφαίρες, αρχές Μαΐου, έπειτα από διαπληκτισμό του με αγνώστους έξω από ταβέρνα στην Παλλήνη. Ο φόνος του δεν ήταν προσχεδιασμένος και μάλιστα υπάρχουν υπόνοιες ότι γνώριζε και συνομίλησε με τους δράστες πριν αυτοί τον πυροβολήσουν στο χέρι και στην πλάτη.

Τα σενάρια

Ενα από τα σενάρια που διακινούνται στο εσωτερικό της ΕΛ.ΑΣ. θέλει τον Παπαχρήστου να δολοφονήθηκε από τον Καραγιάννη, με τον οποίο ήρθε σε σύγκρουση επειδή ο πρώην αστυνομικός τον θεώρησε υπεύθυνο για τη δολοφονία του Γιώργου Λίτσα, με τον οποίο διατηρούσε φιλικές σχέσεις. Σύμφωνα με αστυνομική πηγή, υπάρχουν υπόνοιες ότι το βράδυ του φόνου είχαν φυσική παρουσία έξω από την ταβέρνα της Παλλήνης και άρα άμεση εμπλοκή στη δολοφονία ο ίδιος ο Καραγιάννης και ένας ακόμη Αλβανός από την ομάδα του. Εάν αυτό επιβεβαιωθεί, τότε η πρόσφατη δολοφονική ενέδρα εις βάρος του «καράφλα», όπως ήταν γνωστός ο Καραγιάννης, θα αποτελεί πράξη αντεκδίκησης από εκείνους που τον θεώρησαν υπεύθυνο για τον φόνο του πρώην ΕΚΑΜίτη.

Οι πλέον καχύποπτοι αφήνουν μάλιστα υπονοούμενα για τον ρόλο που διαδραμάτισαν εν ενεργεία αστυνομικοί για τον εντοπισμό του άγνωστου μέχρι πρότινος κρησφυγέτου του Καραγιάννη στο Παλαιό Φάληρο. Πηγή εκτός ΕΛ.ΑΣ. αποκάλυψε στην «Κ» ότι το τελευταίο διάστημα εν ενεργεία αστυνομικοί ρωτούσαν τους συναδέλφους τους για τις κινήσεις του Καραγιάννη μετά την αποχώρησή του από το Α.Τ. Δραπετσώνας, όπου έδινε το «παρών» μετά την αποφυλάκισή του. Μια άλλη εκδοχή, πάντως, θέλει τον Καραγιάννη να έπεσε νεκρός από τα πυρά ανταγωνιστή του, ο οποίος μετά τους φόνους των Γρίβα, Στεφανάκου και Λίτσα θέλησε να γίνει ο απόλυτος κυρίαρχος στη νύχτα.

«Ημουν χαμένος σε έναν εικονικό κόσμο»

Οι συγκλονιστικές ιστορίες ενηλίκων που ασχολούνται παθολογικά με τα βιντεοπαιχνίδια και η αντιμετώπιση του εθισμού

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

SHUTTERSTOCK

Η συντριπτική πλειονότητα των εθισμένων στα βιντεοπαιχνίδια στην Ελλάδα αποτελείται από νεαρούς άντρες που ξαγρυπνούν μπροστά σε μια οθόνη.

Τα μαζικά διαδικτυακά παιχνίδια πολλαπλών παικτών (MMORPG), όπως αυτό στη φωτογραφία, είναι ιδιαίτερα δημοφιλή μεταξύ των εθισμένων στο gaming.

Η ψηφιακή επικοινωνία με παίκτες σε άλλες χώρες παρέχει στους εξαρτημένους μια ψευδαίσθηση κοινωνικότητας.

Για να έρθει στη συνάντησή μας, χρειάστηκε να μπει στο μετρό. Μέσα στο βαγόνι έσκυψε το κεφάλι. Προσπάθησε να εστιάσει στο πάτωμα, σε κάποιο χρώμα, σε οτιδήποτε θα του αποσπούσε την προσοχή, γιατί δεν άντεχε τόσο κόσμο ολόγυρα. Βγαίνει από το σπίτι του δύο φορές την εβδομάδα. Δεν μπορεί παραπάνω. Λέει ότι αλλιώς νιώθει πίεση, ότι έχει ταχυπαλμίες. Επί χρόνια, του ήταν αφόρητο να απομακρυνθεί ακόμη και από το δωμάτιό του. Παρέμενε εκεί, άυπνος μπροστά στην οθόνη του υπολογιστή, βυθισμένος σε κάποιο διαδικτυακό παιχνίδι.

«Αν κάτσω ακίνητος, δεν νιώθω το πέρασμα του χρόνου. Εχει χαθεί αυτή η αίσθηση. Και ξεχνάω εύκολα. Ο,τι δεν έχει σχέση με το gaming δεν ενδιαφέρει το μυαλό μου, το διαγράφω», λέει ο Θανάσης. Είναι 28 ετών, έχει αραιό μούσι και φοράει γυαλιά μυωπίας με λεπτό μεταλλικό σκελετό. Συναντιόμαστε στα γραφεία του Τμήματος Προβληματικής Χρήσης Διαδικτύου της μονάδας απεξάρτησης «18 Ανω», όπου είναι θεραπευόμενος. Δέχεται να μιλήσει με μόνη παράκληση να μη δημοσιευθεί το πραγματικό όνομά του.

Η πρώτη επαφή του με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια ήταν σε παιδική ηλικία με τις κονσόλες Amiga και Playstation. Τότε αφιέρωνε το πολύ τέσσερις ώρες την ημέρα σε αυτή την ασχολία. «Το Ιντερνετ με έβαλε περισσότερο στο τριπάκι», λέει. Τα μαζικά διαδικτυακά παιχνίδια πολλαπλών παικτών (MMORPG), όπως τα δημοφιλή World of Warcraft (WoW) και League of Legends (LoL), σταδιακά τον απορροφούσαν όλο και περισσότερο. «Είχα μπει σε "πρόγραμμα"», λέει και περιγράφει μια καθημερινότητα που περιελάμβανε έως και 20 ώρες σχεδόν αδιάλειπτου παιχνιδιού με μικρές παύσεις για ύπνο.

Φαύλος κύκλος

Στην πορεία, έμεινε χωρίς παρέες γιατί όποτε έβγαινε για καφέ μιλούσε για όσα γίνονταν στον εικονικό κόσμο – κάτι που δεν ενδιέφερε τους φίλους του. Διέκοψε τις σπουδές του και τα τελευταία έξι χρόνια δεν είχε σχέση, δεν έχει πάει στον κινηματογράφο, δεν έχει κάνει διακοπές. Ελειψε μόνο δύο φορές από την Αθήνα για δύο εβδομάδες συνολικά, όταν επισκέφθηκε σε άλλη πόλη παίκτες που είχε γνωρίσει στο διαδικτυακό παιχνίδι Lineage. Και τότε πάντως δεν έμεινε μακριά από υπολογιστή. «Επαιζα γιατί ήθελα την ευχαρίστηση, την έξοδο. Αλλά δεν έπαιρνα αυτό. Οταν τελείωνε το παιχνίδι, αισθανόμουν άσχημα. Το ένιωθα σαν ανάγκη ότι έπρεπε να ξαναπαίξω», λέει περιγράφοντας ουσιαστικά τον φαύλο κύκλο της εξάρτησης.

Πρόσφατα ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας αναγνώρισε τον εθισμό στα βιντεοπαιχνίδια ως διαταραχή της διανοητικής υγείας. Ο δρ Πέτρος Λεβούνης, επικεφαλής του ψυχιατρικού τμήματος του Πανεπιστήμιου Rutgers στο Νιου Τζέρσεϊ και ειδικός σε θέματα εξαρτήσεων, εξηγεί στην «Κ» ότι αυτή η εξέλιξη θα βοηθήσει την ιατρική έρευνα, τα διαγνωστικά μοντέλα αλλά και τη θεραπεία των ασθενών. Πριν από δέκα χρόνια στη Νέα Υόρκη, κατά τη διάρκεια μιας επιδημίας χρήσης κρυσταλλικής μεθαμφεταμίνης, ο κ. Λεβούνης διαπίστωσε ότι αρκετοί ασθενείς εμφάνιζαν και καταναγκαστική σεξουαλική συμπεριφορά. Στράφηκε τότε στη μελέτη των συμπεριφορικών εξαρτήσεων και δέχθηκε έπειτα τους πρώτους ασθενείς με εθισμό στα βιντεοπαιχνίδια. Τα σύνδρομα στέρησης που είχαν (άγχος, δυσφορία και διαταραχές ύπνου, μεταξύ άλλων) θύμιζαν αυτά των εξαρτημένων από ουσίες όπως η κοκαΐνη.

Η εξάρτηση από τα βιντεοπαιχνίδια αναγνωρίστηκε ως διαταραχή της διανοητικής υγείας.

Και στην Ελλάδα οι ειδικοί αντιλήφθηκαν σταδιακά τις διαστάσεις του προβλήματος. Το 2008, το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕΘΕΑ) είχε μια ομάδα έγκαιρης παρέμβασης για εφήβους χρήστες κάνναβης. Διαπιστώθηκε όμως ότι οι ανήλικοι που συμμετείχαν τότε στο πρόγραμμα εμφάνιζαν κυρίως εξάρτηση από τα ηλεκτρονικά παιχνίδια. Την τελευταία εξαετία, 125 έφηβοι και περίπου 350 γονείς έχουν απευθυνθεί στη Μονάδα Εγκαιρης Παρέμβασης της Προβληματικής Χρήσης Διαδικτύου του ΚΕΘΕΑ. Αυτή την περίοδο οκτώ παιδιά και 35 γονείς δέχονται συμβουλευτική, ενώ άλλοι 22 γονείς αναμένουν τη σειρά τους για ραντεβού.

Πότε όμως κάποιος θεωρείται εθισμένος στα βιντεοπαιχνίδια; Η Αναστασία Βλαχογεωργάκη, σύμβουλος εξαρτήσεων και θεραπεύτρια οικογένειας στο ΚΕΘΕΑ, εξηγεί στην «Κ» ότι η χρήση θεωρείται υπερβολική όταν ο παίκτης δεν είναι πλέον λειτουργικός στην υπόλοιπη ζωή του, όταν υπάρχει μια μονοδιάστατη ενασχόληση.

«Δεν σημαίνει ότι όποιος παίζει κάποιο ηλεκτρονικό παιχνίδι θα εθιστεί. Πάρα πολύ κόσμος παίζει. Γι' αυτό δίνουμε έμφαση και στα προβλήματα που μπορεί να υπάρχουν πίσω από τον εθισμό», λέει η ψυχίατρος Στέλλα Χρηστίδη, επιστημονική υπεύθυνος στο Τμήμα Προβληματικής Χρήσης Διαδικτύου του «18 Ανω», που ανήκει διοικητικά στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής.

Το «18 Ανω» δέχεται ενηλίκους. Περιστατικά που έχουν χρονίσει και συχνά εμφανίζουν προϋπάρχουσα ή συνυπάρχουσα ψυχοπαθολογία. Το άγχος, η κατάθλιψη, σε κάποιες περιπτώσεις και οι μαθησιακές δυσκολίες, συναντώνται σε εξαρτημένους από βιντεοπαιχνίδια. Ακόμη και η διαταραχή ελλειμματικής προσοχής μπορεί να θεωρηθεί από κάποιους ειδικούς προδιαθεσικός παράγοντας. Η κ. Χρηστίδη αναφέρει ότι ορισμένοι θεραπευόμενοι διηγούνται και παλιές εμπειρίες σχολικού εκφοβισμού. «Δυσκολεύονται να ανταποκριθούν στην πραγματικότητα και απομονώνονται στο σπίτι», λέει.

Η ενημέρωση

Για τον 28χρονο Θανάση όλα μπορεί να είχαν εξελιχθεί διαφορετικά εάν, όπως λέει, υπήρχε σχετική ενημέρωση για την πιθανότητα εξάρτησης από τα βιντεοπαιχνίδια ή τους τρόπους αντιμετώπισης όσο ήταν ακόμη παιδί.

Η Αναστασία Βλαχογεωργάκη από τη μονάδα του ΚΕΘΕΑ που ειδικεύεται σε παιδιά και εφήβους λέει ότι οι γονείς δεν πρέπει να βάζουν ταμπέλες. Δεν ωφελεί να τους λένε: «Είσαι εξαρτημένος». Αυτή την περίοδο, λόγω καλοκαιριού και περισσότερου ελεύθερου χρόνου, αυξάνονται τα αιτήματα που δέχεται από γονείς καθώς ανησυχούν για υποτροπή των παιδιών στην υπερβολική χρήση διαδικτυακών παιχνιδιών. «Χρειάζεται ήρεμη και συνεπής αντιμετώπιση. Να τροφοδοτούν τα παιδιά με άλλες δραστηριότητες», λέει.

Στα δέκα χρόνια που παρακολουθεί στις ΗΠΑ το θέμα του εθισμού στο gaming, ο ψυχίατρος Πέτρος Λεβούνης δέχεται πιο συχνά ενηλίκους ασθενείς που υποστηρίζουν χωρίς δισταγμό ότι πάσχουν από αυτή την εξάρτηση. Μπορεί όμως να μην είναι αυτό το βασικό θέμα που τους βασανίζει. «Νιώθουν αγχωμένοι, δυστυχισμένοι και μπορεί να ψάχνουν για οτιδήποτε ενδέχεται να εξηγήσει καλύτερα την κατάστασή τους», λέει και φέρνει ως παράδειγμα την περίπτωση 18χρονου ασθενούς του. Οι γονείς του θεωρούσαν ότι πάσχει από εθισμό στα βιντεοπαιχνίδια λόγω της πολύωρης ενασχόλησής του με αυτά. Ο έφηβος όμως διαγνώστηκε με σχιζοφρενική διαταραχή και έλαβε ειδική αγωγή.

Τα δύσκολα βήματα επιστροφής στην πραγματικότητα...

Αυτή την περίοδο στο 18 Ανω παρακολουθούνται 30 ενήλικες για την προβληματική χρήση του Διαδικτύου. Ολοι είναι άντρες, όπως συχνά συμβαίνει στην εξάρτηση από τα βιντεοπαιχνίδια. «Ο χρήστης έχει χάσει πια τον έλεγχο, παίζει περισσότερο από όσο έχει σχεδιάσει και αυτό γίνεται προτεραιότητα εις βάρος άλλων δραστηριοτήτων. Μπορεί να γνωρίζει ή να βλέπει τις αρνητικές συνέπειες αλλά δεν μπορεί να σταματήσει», λέει η ψυχίατρος Στέλλα Χρηστίδη.

Σε αυτή τη θέση είχε βρεθεί παλιότερα και ο 35χρονος σήμερα Επαμεινώνδας. Στα φοιτητικά του χρόνια είχε περάσει έξι μήνες κλεισμένος στο σπίτι. Είχε τυπική επικοινωνία με τους γονείς του, συμπλήρωνε δύο ή τρεις ημέρες άυπνος, έτρωγε μόνο πρόχειρο φαγητό. Για τον ίδιο αφετηρία της κατάχρησης ήταν οι νέες δυνατότητες που παρείχε το Διαδίκτυο. «Οσο και να έπαιζες Super Mario κάποτε θα τελείωνε. Πόσες φορές να το τερματίσεις; Το βάζεις στο ράφι και περιμένεις να βγει το επόμενο», λέει αναφερόμενος στο δημοφιλές παιχνίδι της Nintendo. «Ολα τα παιχνίδια παλιά είχαν αρχή και τέλος. Τίτλοι όμως όπως το World of Warcraft δεν τελειώνουν ποτέ», επισημαίνει.

«Στα μάτια πολλών ήμουν φυσιολογικός, χωρίς να ξέρουν ότι τα βράδια με απασχολούσε το gaming», λέει 35χρονος που έπαιζε οκτώ ώρες καθημερινά.

Επιβαρυντικά μπορεί να λειτουργεί πλέον και το γεγονός ότι με την εξάπλωση της χρήσης των smartphones όλα βρίσκονται «ένα κλικ μακριά». Ο ψυχίατρος Πέτρος Λεβούνης εξηγεί ότι για κάποιους ειδικούς παίζει ρόλο στον εθισμό και η δομή των βιντεοπαιχνιδιών. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία τα παιχνίδια έχουν γίνει πιο δύσκολα. Η επιβράβευση του χρήστη δεν είναι δεδομένη, ούτε προκύπτει άμεσα μόλις ανοίξει μια εφαρμογή, προκαλώντας αδημονία στον παίκτη.

Με τον καιρό ο Επαμεινώνδας κατάφερε έως έναν βαθμό να οριοθετήσει τον χρόνο που δαπανά στα διαδικτυακά παιχνίδια. Τελείωσε τις σπουδές του με αντικείμενο την Πληροφορική, βρήκε εργασία και διατήρησε τις παρέες του παρότι καθημερινά περνούσε οκτώ ώρες καθηλωμένος σε μια οθόνη, παίζοντας. Οταν όμως απέκτησε δική του οικογένεια διαπίστωσε ότι και αυτός ο χρόνος ήταν υπερβολικός. «Για εμένα υπήρχαν δύο κόσμοι. Τότε στα μάτια πολλών ήμουν φυσιολογικός, χωρίς να ξέρουν ότι τα βράδια συνήθως με απασχολούσε και αυτό το κομμάτι», αναφέρει ο Επαμεινώνδας. «Το gaming είναι κουραστικό. Οταν φτάσεις στα 30 και δεν κοιμηθείς δύο συνεχόμενα βράδια δύσκολα θα συνέλθεις την τρίτη μέρα. Ακόμα και η εγχείρηση που έκανα στη μέση οφείλεται στην έντονη καθιστική ζωή που είχα».

Πώς αντιμετωπίζεται όμως αυτή η εξάρτηση; Ολοι οι ειδικοί που μίλησαν στην «Κ» λένε ότι βασικό εργαλείο κατά του εθισμού είναι η ψυχοθεραπεία. Σε ορισμένες περιπτώσεις ανάλογα με συνυπάρχουσες ψυχικές ασθένειες μπορεί να γίνει και χρήση φαρμακευτικής αγωγής. Ο κ. Λεβούνης θυμάται την περίπτωση ενός ασθενούς του που εργαζόταν ως μάνατζερ εστιατορίου στη Νέα Υόρκη. «Δαπανούσε 25 με 30 ώρες την εβδομάδα στο gaming – πέρα από τις ώρες που αφιέρωνε στο να το σκέφτεται. Εκρυβε αυτή την ενασχόλησή του από συναδέλφους και συγγενείς. Αποφάσισε να μεταναστεύσει στο Λονδίνο – παρότι αυτά τα παιχνίδια είναι προσβάσιμα διεθνώς. Ηθελε να έρθει σε ρήξη με τον τρόπο ζωής του, με τη ρουτίνα που είχε διαμορφώσει», περιγράφει.

Η κ. Χρηστίδη εξηγεί ότι στόχος των προγραμμάτων απεξάρτησης δεν είναι να σταματήσει η χρήση του υπολογιστή από τον θεραπευόμενο. Αλλωστε, οι υπολογιστές είναι εργαλείο και μέρος της ζωής μας. Στόχος είναι να μη χρησιμοποιούνται για διαδικτυακά παιχνίδια.

Μάχη να κρατηθούν μακριά

Ο Επαμεινώνδας, θεραπευόμενος και αυτός στο 18 Ανω, δεν έχει αφιερώσει ούτε ένα λεπτό στο gaming από τον Ιανουάριο. «Είπαμε να το δοκιμάσουμε για μία εβδομάδα και έχουν συμπληρωθεί μήνες», αναφέρει όταν συναντιόμαστε στα γραφεία της μονάδας. Είναι ψηλός, με ήρεμο λόγο και φοράει μια μπλούζα με το σήμα του Flash, του σούπερ ήρωα των κόμικς της DC. Αναζητά τώρα εναλλακτικές δραστηριότητες για να γεμίσει τον ελεύθερο χρόνο του.

Αντίστοιχα ο 28χρονος Θανάσης προσπαθεί να μετριάσει τη χρήση διαδικτυακών παιχνιδιών. Κοιμάται περισσότερο και μόλις ξυπνήσει δεν θα συνδεθεί αμέσως στον υπολογιστή, αλλά θα μιλήσει με τους γονείς του, θα βοηθήσει στις δουλειές του σπιτιού. Πλέον δεν τρώει στο δωμάτιό του, αλλά στην κουζίνα. Το μεσημέρι που συναντιόμαστε έχει ήδη κλείσει πέντε ώρες εκτός οποιουδήποτε διαδικτυακού παιχνιδιού.

«Εχω φτάσει 28 χρόνων και δεν έχω κάνει κάτι και με φοβίζει αυτό. Μέχρι πότε θα μπορούν να με συντηρήσουν οι γονείς μου;». Θυμάται ότι υπήρχαν ημέρες που μιλούσε μόνο αγγλικά. Αυτή η ψηφιακή επικοινωνία με άλλους χρήστες των ίδιων παιχνιδιών διεθνώς του παρείχε μια ψευδαίσθηση κοινωνικότητας. Παρέμενε όμως μόνος του, στο δωμάτιό του. «Δεν ζούσα στην Ελλάδα. Ημουν χαμένος σε έναν εικονικό κόσμο», λέει. «Αλλοι λένε ότι θέλουν να αποκτήσουν χρήματα, ή να κάνουν πολλά ταξίδια. Εγώ δεν είχα στόχο, γενικά. Ούτε να παίζω μέχρι να πεθάνω ήθελα, που λέει ο λόγος. Πρόσφατα άρχισα να σκέφτομαι για στόχους. Θέλω να τελειώσω τη θεραπεία, να πιάσω μια δουλειά, να αποκτήσω δική μου οικογένεια».

Θολά σημεία για τους πρόσφυγες

Τα δύο στρατόπεδα της Συνόδου Κορυφής της Ε.Ε. συμφώνησαν σε μέτρα που θα εφαρμοστούν εθελοντικά από τα κράτη-μέλη

Της ανταποκρίτριάς μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ **ΕΛΕΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗ**

Μπορεί να ήταν γεμάτη εντάσεις, αντιπαραθέσεις ακόμα και θεατρινισμούς η 12ωρη Σύνοδος Κορυφής της Ε.Ε. με βασικό θέμα το προσφυγικό, αλλά από ουσία λίγα ήταν τα απτά αποτελέσματα που μπορεί να επιδείξει. Αλλωστε, δεν είναι μυστικό ότι ο βασικός σκοπός της πολύωρης διαπραγμάτευσης ήταν πολιτικός, καθώς οι μεταναστευτικές ροές έχουν σημειώσει πτώση 95% από το 2015.

Και δεν ήταν άλλος από το να δώσει, πρώτον, μία ανάσα πνοής στην κυβέρνηση συνεργασίας της Αγκελα Μέρκελ και δεύτερον, να αποδείξει ο νέος Ιταλός πρωθυπουργός ότι κατάφερε μια πιο δίκαιη ανακατανομή των προσφυγικών βαρών. Ωστόσο, παρά την προσπάθεια των «28» να επιδείξουν ότι έχουν ένα κοινό όραμα για την αντιμετώπιση του φαινομένου, το χάσμα ανάμεσα στο ανατολικό και στο δυτικό μπλοκ της Ενωσης είναι πιο εμφανές από ποτέ. «Καταφέραμε να καταλήξουμε σε μια συμφωνία στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Αλλά αυτό στην πραγματικότητα ήταν το ευκολότερο μέρος του έργου μας, σε σύγκριση με τα όσα μας περιμένουν όταν αρχίσουμε να την εφαρμόζουμε», είπε ο πρόεδρος του Συμβουλίου Ντόναλντ Τουσκ.

Ευρωπαίος αξιωματούχος είπε στην «Κ» ότι η Μέρκελ «σώθηκε» από τον Αλέξη Τσίπρα και τον Πέδρο Σάντσεθ.

Η Σύνοδος είχε άτυπα τον τίτλο «η σωτηρία της Μέρκελ», εντούτοις αυτός που έκλεψε τις εντυπώσεις ήταν ο πρωτοεμφανιζόμενος Ιταλός πρωθυπουργός Τζουζέπε Κόντε, που έκανε αυτό που δεν συνηθίζεται σε τέτοιες συναντήσεις: Εβαλε βέτο στα συμπεράσματα της Συνόδου για θέματα εκτός του προσφυγικού μέχρι να συμφωνηθούν όλες οι παράμετροι που ήθελε η Ιταλία για το θέμα. Ο ίδιος τόνισε ότι ως δικηγόρος δεν μπορεί να συναινέσει σε μία συμφωνία πριν αποφασιστούν όλα, για να δεχθεί τα πειράγματα του Βούλγαρου ομολόγου του Μπόικο Μπορίσοφ ότι ο ίδιος στο παρελθόν ήταν πυροσβέστης.

Από εκεί ξεκίνησε μία μακρά διαπραγμάτευση, που από τη μία η Ιταλία ζητούσε περισσότερη βοήθεια και αλληλεγγύη ως χώρα πρώτης υποδοχής και η Γερμανία στήριξη για την επιστροφή προσφύγων από το έδαφός της στις πρώτες χώρες εισόδου και από την άλλη οι Ανατολικοευρωπαίοι, υπό την ηγεσία του Ούγγρου πρωθυπουργού Βίκτορ Ορμπαν και την ένθερμη στήριξη του Αυστριακού καγκελαρίου Κουρτς, διατήρησαν τη θέση που έχουν τα τελευταία τρία χρόνια: Οτιδήποτε αποφασιστεί θα πρέπει είναι σε εθελοντική βάση ώστε αυτοί να μη συμμετάσχουν.

Καθώς οι ηγέτες βρίσκονταν πολύ μακριά από το να συμφωνήσουν οποιαδήποτε αναθεώρηση της Συμφωνίας του Δουβλίνου, αναγκάστηκαν να καταλήξουν σε μία σειρά από μέτρα που θα λειτουργήσουν μέχρι να πραγματοποιηθεί η ολική συμφωνία κάποια στιγμή στο μέλλον. Ο πρόεδρος της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν έπαιξε σημαντικό ρόλο, καθώς πρότεινε τον συμβιβασμό με την εισαγωγή στα συμπεράσματα των «ελεγχόμενων κέντρων» που θα δημιουργηθούν σε κράτη-μέλη, μόνο σε εθελοντική βάση. Σε αυτά θα διαφοροποιούνται οι παράτυποι μετανάστες, οι οποίοι θα επιστρέφονται, από αυτούς που χρήζουν διεθνούς προστασίας. Ο Ελληνας και ο Ιταλός πρωθυπουργός αλλά και ο Μακρόν δήλωσαν ότι δεν προτίθενται να φιλοξενήσουν «ελεγχόμενα κέντρα» στις χώρες τους. Παράλληλα, αναμένεται τα κράτη που ήδη διαθέτουν hotspots να ενισχυθούν περαιτέρω.

«Πλατφόρμες αποβίβασης»

Οι ηγέτες συμφώνησαν επίσης στη δημιουργία «πλατφορμών αποβίβασης» εκτός ευρωπαϊκών εδαφών, με σκοπό να εξαρθρωθούν τα κυκλώματα των διακινητών. Οι πλατφόρμες, σύμφωνα με τα συμπεράσματα της Συνόδου Κορυφής, θα πρέπει να λειτουργούν με τη βοήθεια της Υπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες και τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, αλλά δεν υπάρχουν περαιτέρω λεπτομέρειες για το πώς θα λειτουργούν, πού και πότε.

Αυτή που επέμεινε ιδιαίτερα να μη διακοπεί η συνάντηση χωρίς κάποια συγκεκριμένη συμφωνία, όταν πλέον η ώρα ήταν περασμένη και οι ηγέτες ήταν κουρασμένοι, ήταν η καγκελάριος Μέρκελ που χρειαζόταν απεγνωσμένα κάτι για να παρουσιάσει ως επιτυχία στον κυβερνητικό της εταίρο. Η ίδια, όπως έλεγε Ευρωπαίος αξιωματούχος στην «Κ», «σώθηκε» από τους Σοσιαλιστές εταίρους της, τον Αλέξη Τσίπρα και τον Ισπανό πρωθυπουργό Πέδρο Σάντσεθ που προχώρησαν σε συμφωνία μαζί της, δηλώνοντας έτοιμοι να δεχθούν πάλι τους αιτούντες άσυλο που θα εντοπιστούν στο μέλλον στα σύνορα της Γερμανίας, εφόσον έχουν προέλθει από τις χώρες τους. «Εχουμε ακόμα πολύ δρόμο για να γεφυρώσουμε τις διαφορές μας», τόνισε η κ. Μέρκελ, ελπίζοντας ότι η συμφωνία που θα φέρει στο Βερολίνο θα θεωρηθεί αρκετή από τον κυβερνητικό της εταίρο, ενώ για τον Ιταλό πρωθυπουργό «ήταν μια μακρά διαπραγμάτευση, αλλά από σήμερα η Ιταλία δεν είναι πλέον μόνη της».

Ο πρωτοεμφανιζόμενος Ιταλός πρωθυπουργός Τζουζέπε Κόντε έκανε αυτό που δεν συνηθίζεται σε τέτοιες συναντήσεις. Εβαλε βέτο στα συμπεράσματα της Συνόδου για θέματα εκτός του προσφυγικού μέχρι να συμφωνηθούν όλες οι παράμετροι που ήθελε η Ιταλία για το θέμα.

Πλήρης ακινησία στα θέματα οικονομίας

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Δύο χρόνια μετά το σοκ του βρετανικού δημοψηφίσματος, το άλμα προς τα εμπρός, με το οποίο η Ευρωπαϊκή Ενωση θα ξεπερνούσε το εμπόδιο της βρετανικής εξόδου, μοιάζει όλο και περισσότερο με βουτιά σε ζοφερό τέλμα. Το βασικό στοίχημα για τη σταθεροποίηση της Ε.Ε., η αναμόρφωση της Ευρωζώνης, παραμένει χίμαιρα, η διαχείριση του Brexit αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο ενός επιζήμιου για όλους «σκληρού Brexit», ενώ ο πολιτικός χρόνος τελειώνει.

Στα συμπεράσματα της Συνόδου Κορυφής της Παρασκευής δεν υπάρχει η παραμικρή αναφορά στον έστω και μικρό προϋπολογισμό της Ευρωζώνης, που είχαν εξαγγείλει την περασμένη εβδομάδα στο Μέσεμπεργκ οι ηγέτες της Γαλλίας και της Γερμανίας, ούτε φυσικά αναφορά σε άλλες προτάσεις όπως η κοινή ασφάλιση ανεργίας και το ταμείο που θα παρενέβαινε για τη διάσωση προβληματικών τραπεζών. Το κοινό ανακοινωθέν αναφέρει ότι «θα ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις για την Ευρωπαϊκή Ασφάλιση Κατάθέσεων», χωρίς χρονοδιαγράμματα, στόχους και λεπτομέρειες, ενώ μεταθέτει μια σειρά ζητημάτων για αργότερα.

Η επιδίωξη της σταθεροποίησης της Ευρωζώνης επισκιάστηκε σχεδόν ολοκληρωτικά από τις έντονες διαφωνίες για το μεταναστευτικό, με τις ιαχές του υπουργού Εσωτερικών της Γερμανίας (και εχθρού κάθε μεταρρύθμισης της Ευρωζώνης) Χορστ Ζεεχόφερ να μονοπωλούν το ενδιαφέρον. Μετά την προχθεσινή αποτυχία, απομένει μόνο μία σύνοδος κορυφής, τον Δεκέμβριο, πριν από τις ευρωεκλογές του 2019, οι οποίες αναμένεται να αλλάξουν τον πολιτικό χάρτη της Ευρώπης.

Ο προϋπολογισμός

Οι περίφημες 10 λέξεις (14 στα ελληνικά) υπέρ των οποίων πολεμούσε ο Γάλλος υπουργός Οικονομικών Μπρινό Λε Μερ («προϋπολογισμός της Ευρωζώνης, με δικούς του πόρους για την οικονομική σταθεροποίηση και τη σύγκλιση») λάμπουν διά της απουσίας τους, παρότι οι αρχικές φιλοδοξίες του Γάλλου προέδρου Μακρόν για προϋπολογισμό έως και 200 δισ. ευρώ είχαν ούτως ή άλλως ψαλιδιστεί από την καγκελάριο Μέρκελ στα 10-20 δισ. ευρώ. Σύμφωνα με τις γαλλογερμανικές προτάσεις, οι πόροι του προϋπολογισμού θα προέρχονταν από πανευρωπαϊκό φόρο επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, προοπτική που δυσαρέστησε τραπεζικούς παραδείσους όπως η Ολλανδία και το Λουξεμβούργο. Με επικεφαλής τον πρωταθλητή στη μεταβίβαση φορολογικών βαρών από τις πολυεθνικές επιχειρήσεις στους πολίτες, Ολλανδό πρωθυπουργό Μαρκ Ρούτε, 12 χώρες (Ολλανδία, Αυστρία, Φινλανδία, Λιθουανία, Λετονία, Εσθονία, Ιρλανδία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο, Μάλτα καθώς και οι εκτός Ευρωζώνης Δανία, Σουηδία) τάχθηκαν κατηγορηματικά εναντίον του προϋπολογισμού της Ευρωζώνης. Σύμφωνα με τις χώρες αυτές, το μόνο που απαιτείται είναι «καλύτερες επιδόσεις στις διαρθρωτικές και δημοσιονομικές πολιτικές, με βάση τους κοινούς κανόνες».

Πλήρης ακινησία παρατηρείται και στο μέτωπο της μετατροπής του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας σε Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο, με χώρες όπως η Ιταλία να αντιδρούν στην προοπτική αυτόματου κουρέματος των ομολόγων των χωρών που προσφεύγουν στον μηχανισμό. «Λέμε όχι στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο», δήλωσε ο Ιταλός πρωθυπουργός Τζουζέπε Κόντε, «αν μας υποχρεώνει να βαδίσουμε σε προδιαγεγραμμένα μονοπάτια, αφαιρώντας την ικανότητα αυτόνομης χάραξης αποτελεσματικής οικονομικής πολιτικής». Επίσης, «αν υπάρξουν προαπαιτούμενα που αφορούν την αναδιάρθρωση χρέους μπορεί να αποσταθεροποιήσουν την οικονομία, αντί να τη σταθεροποιήσουν».

Ο Γάλλος πρόεδρος Μακρόν θεωρούσε ότι τα μέτρα, όπως ο προϋπολογισμός, όχι μόνο θα κατασιγάσουν τις αμφιβολίες των αγορών, θωρακίζοντας την Ευρωζώνη απέναντι στην επόμενη κρίση, αλλά και θα χρησιμεύσουν ως εργαλείο καταπολέμησης του λαϊκισμού. Αυτό μπορεί όντως να ισχύει για τις χώρες του ευρωπαϊκού Νότου, όμως στον ευρωπαϊκό Βορρά, τα μέτρα αυτά τον τροφοδοτούν – άλλη μία πτυχή του πολιτικού αδιεξόδου που αποκαλύπτεται σε όλο του το τρομακτικό μεγαλείο.

Ενα «μίνι ΝΑΤΟ» μέσα στο ΝΑΤΟ και στην Ευρωπαϊκή Ενωση

Το σχέδιο του Γάλλου προέδρου βρήκε ανταπόκριση, προκαλώντας πονοκέφαλο στη Βορειοατλαντική Συμμαχία

Μνημόνιο κατανόησης υπέγραψαν τη Δευτέρα στο Λουξεμβούργο οι υπουργοί Αμυνας εννέα κρατών της Ευρωπαϊκής Ενωσης, με στόχο τη δημιουργία στρατιωτικής δύναμης ταχείας επέμβασης σε περιοχές κρίσης.

Με την πρωτοβουλία αυτή, που παρουσίασε πρώτος ο Γάλλος πρόεδρος Μακρόν σε ομιλία του πέρυσι το φθινόπωρο στη Σορβόννη, συμφώνησε και η Βρετανία, που επιδιώκει με τον τρόπο αυτό να διατηρήσει την αμυντική συνεργασία με την Ευρώπη μετά το Brexit.

Η πρωτοβουλία επιτρέπει στα κράτη αυτά της Ευρώπης να εξασφαλίσουν την αμυντική τους αυτονομία, πέρα από τις δομές του ΝΑΤΟ, αλλά και της Ευρωπαϊκής Ενωσης. Η εξέλιξη αυτή φέρεται να έχει προκαλέσει την ανησυχία του ΝΑΤΟ, επιτελείς του οποίου εκτιμούν ότι η δημιουργία τέτοιας δύναμης ταχείας επέμβασης θα περιορίσει την επιχειρησιακή ικανότητα της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας και θα οδηγήσει σε αμυντική απομάκρυνση των ευρωπαϊκών κρατών από τις ΗΠΑ.

Μιλώντας την περασμένη Κυριακή στην εφημερίδα Le Figaro, η Γαλλίδα υπουργός Αμυνας, Φλοράνς Παρλί, είπε ότι η υπόθεση της ευρωπαϊκής άμυνας απαιτεί «κοινή στρατηγική κουλτούρα», που θα μειώσει στο ελάχιστο τους χρόνους απόφασης και αντίδρασης σε περιόδους κρίσης.

Επιτελείς εκτιμούν ότι θα οδηγήσει σε αμυντική απομάκρυνση των ευρωπαϊκών κρατών από τις ΗΠΑ.

Η δημιουργία νέου, ανεξάρτητου αμυντικού θεσμού θα επιτρέψει τη συμμετοχή της Βρετανίας σε κοινές αμυντικές πρωτοβουλίες μετά την έξοδο της χώρας από την Ενωση.

Η σπουδή του προέδρου Μακρόν να δώσει σάρκα και οστά σε αυτό το φιλόδοξο αμυντικό σχέδιο δεν έχει να κάνει μόνο με την πρόθεσή του να καταστήσει την Ευρώπη αμυντικά ανεξάρτητη από τις ΗΠΑ, αποσκοπώντας ταυτόχρονα στη θεσμοθέτηση αξιόπιστης νέας δύναμης ταχείας επέμβασης.

Ανησυχία

Ο αργός ρυθμός της ευρωπαϊκής αμυντικής ενσωμάτωσης προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία, καθώς η Ε.Ε. δεν θεωρείται ικανή να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά κρίσεις στην περιφέρειά της, όπως έδειξε και η προσφυγική κρίση στη Μεσόγειο.

Η Ευρωπαϊκή Ενωση έχει ήδη δημιουργήσει τέσσερα πολυεθνικά σώματα στρατού, από το 2007 έως σήμερα, χωρίς ωστόσο να έχει προχωρήσει την ανάπτυξή τους.

Η απρόβλεπτη φύση της κυβέρνησης Τραμπ στην Ουάσιγκτον και οι «στενές σχέσεις», που φέρεται να διατηρούν μέλη της οικογένειας Τραμπ και ανώτατα στελέχη της αμερικανικής κυβέρνησης με τη Μόσχα και το καθεστώς Πούτιν καθιστούν αναγκαία, σύμφωνα με Ευρωπαίους αξιωματούχους, τη δημιουργία νέου αυτόνομου αμυντικού φορέα

Πρώτη αποστολή των εμπνευστών του νέου αμυντικού δόγματος θα πρέπει τώρα να είναι η ενίσχυση της διμερούς συνεργασίας μεταξύ Παρισίων και Βερολίνου στο θέμα της αμυντικής βιομηχανίας, που θα δημιουργήσει τις απαραίτητες συνθήκες για εμβάθυνση και εδραίωση της στρατιωτικής συνεργασίας, πέρα από τους νατοϊκούς περιορισμούς.

REUTERS

Η Συμμαχία Πρωτοβουλίας Ευρωπαϊκής Επέμβασης (ΕΙΙ)

ΠΗΓΕΣ: AFP, European External Action Service, Graphic News / ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Getty Images

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στην πίσω αυλή της Ρωσίας, με το βλέμμα στη Δύση

Δέκα χρόνια αναμένει η Γεωργία το «ναι» Ε.Ε., ΝΑΤΟ – Ελπίδες και αντιφάσεις

Της απεσταλμένης μας στη ΓΕΩΡΓΙΑ
ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ

Στην πρώτη παράλληλο της κεντρικής λεωφόρου Τζορτζ Μπους, που οδηγεί στο αεροδρόμιο του Τμπιλίσι στη Γεωργία, υπάρχει ένα γκράφιτι: μια μητέρα σκεπάζει στοργικά με την ομπρέλα της το παιδί της για να το προστατεύσει από τη βροχή. Πάνω στην ομπρέλα της σχηματίζεται το λογότυπο του ΝΑΤΟ. Το σχέδιο είναι ενδεικτικό για μια χώρα που έχει επιλέξει σαφώς την αγκαλιά της Δύσης (Ε.Ε. και ΝΑΤΟ), παρόλο που οι υποσχέσεις για συμμετοχή σε αμφότερες τις δομές, Ενωση και Συμμαχία, παραμένουν –δέκα χρόνια μετά τη σύνοδο του Βουκουρεστίου– αόριστες. Ηδη παρατηρείται στον γενικό πληθυσμό μια κόπωση ενταξιακής αναμονής: κάποιοι ηλικιωμένοι νοσταλγούν την πάλαι ποτέ Σοβιετική Ενωση, η ρωσική προπαγάνδα βρίσκει όλο και μεγαλύτερο έδαφος, αφού υπογραμμίζει τον κίνδυνο απώλειας της γεωργιανής ταυτότητας και της ορθόδοξης παράδοσης μέσα στο ευρωπαϊκό χωνευτήρι, η Ε.Ε. που τελεί σε κρίση φαντάζει λιγότερο ελκυστική από ό,τι στο παρελθόν. Οι μειονότητες τοποθετούν στα σπίτια τους δορυφορικά πιάτα, που πιάνουν ρωσικά κανάλια. Ο ολιγάρχης Μπιτζίνα Ιβανισβίλι, ο οποίος ελέγχει το κυβερνών κόμμα και διετέλεσε και ο ίδιος πρωθυπουργός της χώρας, δημιούργησε την περιουσία του στη Ρωσία, έχει ρωσική υπηκοότητα και διατηρεί σχέσεις με τη Μόσχα, όπως και μετοχές στην Γκαζπρόμ. Οι φήμες τον εμφανίζουν να έχει αποψιλώσει μεγάλη δασική έκταση, καταστρέφοντας το μικροκλίμα της περιοχής, για να «πρασινίσει» το σπίτι του, ένα συγκρότημα αξίας 40 εκατ. ευρώ που φέρεται ότι έχει ιδιωτικό ζωολογικό κήπο με ζέβρες και πιγκουίνους. Ο μεγαλοϊδεατισμός του εκφράστηκε πολιτικά με τη δημιουργία του κόμματος-κινήματος «Γεωργιανό όνειρο», που ίδρυσε το 2012 ως απάντηση στον Μιχαήλ Σαακασβίλι, επί μακρόν πρόεδρο της χώρας, ο οποίος διώκεται από το νέο καθεστώς.

Λύνει και δένει

Ο Ιβανισβίλι, αν και έχασε τη γεωργιανή υπηκοότητα και δεν μπορεί να είναι πλέον υποψήφιος, εξακολουθεί να διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην πολιτική ζωή της χώρας. «Δεν καταλαβαίνω γιατί παραιτήθηκε πριν από λίγες εβδομάδες ο πρωθυπουργός της χώρας», μας είπε ο πρόεδρος της Γεωργίας, Γκιόργκι Μαργκβελασβίλι, και κάποιοι από την ομάδα των Ευρωπαίων δημοσιογράφων κάγχασαν γιατί είναι γνωστό πως ο Ιβανισβίλι βρίσκεται και πάλι πίσω από τη συγκεκριμένη αποπομπή. Η σχέση αγάπης-μίσους με τη Ρωσία έχει καθημερινές εκφάνσεις στη Γεωργία. Στα σύνορα με τα «κατεχόμενα (σ.σ. από τη Ρωσία) εδάφη», όπως τα αποκαλούν οι Γεωργιανοί, τη νότια Οσετία και την Αμπχαζία, οι περίπου 40 ρωσικές βάσεις είναι ορατές διά γυμνού οφθαλμού, δεν χρειάζονται καν τα κιάλια των μελών της αποστολής παρακολούθησης της Ε.Ε., που σταθμεύουν εκεί. Η δύναμη, που αποτελείται συνολικά από 200 Ευρωπαίους, ανάμεσά τους και δέκα Ελληνες, και είναι επιφορτισμένη να επιτηρεί τη συμμόρφωση με τις συμφωνίες του 2008, είναι ιδιαίτερα προσεκτική στην επιλογή των λέξεων: κάνει λόγο για καθημερινές «προσαγωγές» από τους Ρώσους της απέναντι όχθης. Στον αντίποδα, οι Γεωργιανοί τις χαρακτηρίζουν απαγωγές και το πρόστιμο των χιλιάδων ρουβλίων, που καλούνται να καταβάλουν οι συλληφθέντες «λύτρα». Κάθε τόσο η ρωσική πλευρά μεταφέρει τα σύνορα εκατό μέτρα πιο μέσα στη γεωργιανή επικράτεια, με αποτέλεσμα οι χωρικοί να διστάζουν να αφήσουν τα ζώα τους να βοσκήσουν στις διαφιλονικούμενες περιοχές. Την ίδια στιγμή, ωστόσο, η πλειονότητα των τουριστών είναι ρωσικής καταγωγής, ειδικά ο θρησκευτικός τουρισμός είναι εξαιρετικά διαδεδομένος. Γι' αυτό άλλωστε τα think tanks και οι ΜΚΟ έχουν εμπλέξει θρησκευτικούς ηγέτες και ομάδες στις φιλοευρωπαϊκές εκστρατείες τους. «Είτε θα γίνουμε Ευρωπαίοι είτε θα παραμείνουμε για πάντα η πίσω αυλή της Ρωσίας. Αυτό είναι για εμάς το υπαρξιακό δίλημμα», λένε στην ευρωπαϊκή δημοσιογραφική αποστολή εκπρόσωποι των οργανώσεων αυτών, θεωρώντας ότι η απάντηση είναι δεδομένη. «Δεν έχουμε την πολυτέλεια της ουδετερότητας», τονίζουν.

Παρατηρείται στον γενικό πληθυσμό μια κόπωση ενταξιακής αναμονής, ενώ η ρωσική προπαγάνδα κερδίζει έδαφος.

Η ασφάλεια και η οικονομία παραμένουν οι βασικές προτεραιότητες της κοινής γνώμης, σύμφωνα με τις περισσότερες δημοσκοπήσεις. Παρά την υποστήριξη της Ε.Ε., ωστόσο, η χώρα παραμένει προσκολλημένη σε παρωχημένα μοντέλα ανάπτυξης. Ενας οίκος μόδας που επισκεπτόμαστε στα περίχωρα της Τιφλίδας διαθέτει ήδη ατελιέ στο Παρίσι και καταγράφει ανθηρές ηλεκτρονικές πωλήσεις. Το 80% και πλέον του τζίρου της εταιρείας, όμως, προέρχεται από τις κρατικές παραγγελίες για την προμήθεια στολών στην αστυνομία, στον στρατό και στην πυροσβεστική.

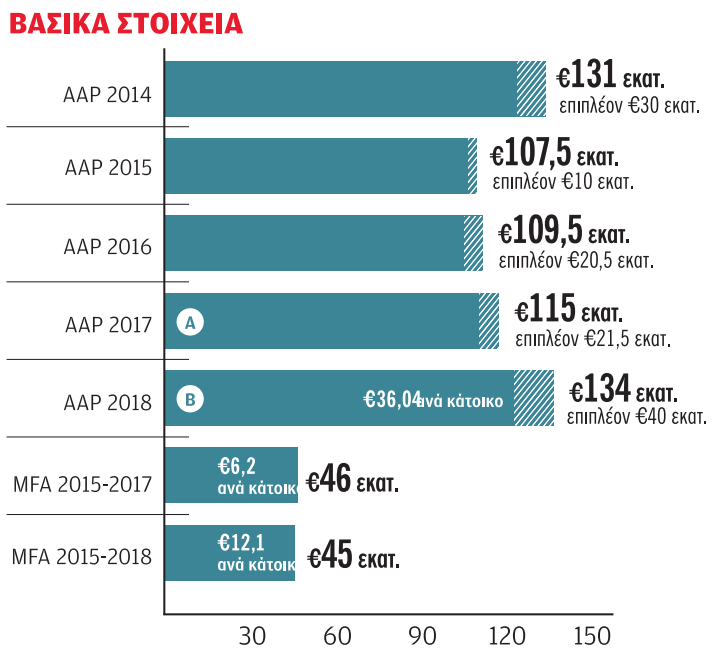

ΑΑΡ=ετήσια προγράμματα δράσης
MFA=μακροοικονομική υποστήριξη

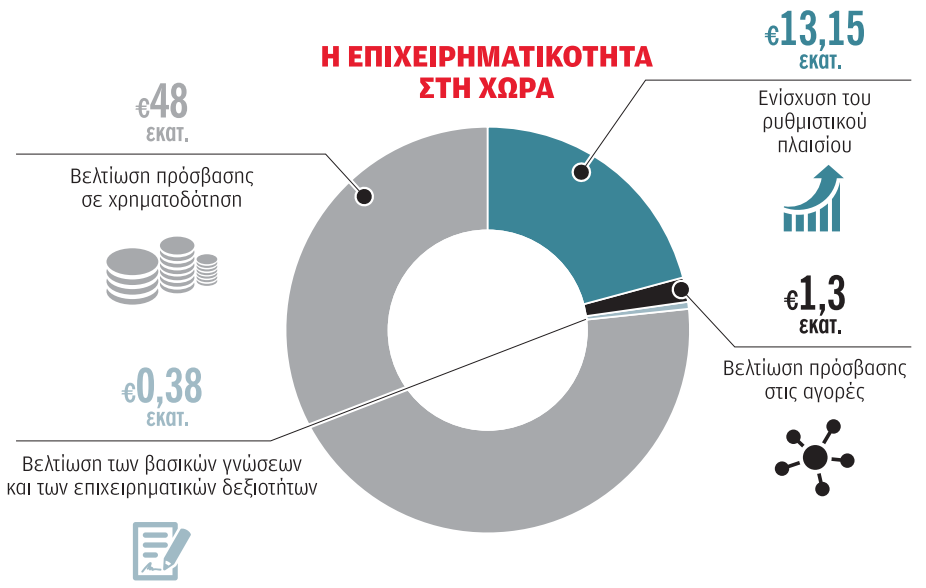

ΠΗΓΕΣ: IISS Military Balance, Reuters

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

REUTERS / DAVID MDZINARISHVILI

«Τι καλά που ήμασταν επί ΕΣΣΔ», λέει η Νάτια, άνεργη, μητέρα δύο παιδιών.

THE NEW YORK TIMES / DANIELLE VILLASANA

«Καλιφόρνια του Καυκάσου», λόγω μπαρ, ο τίτλος της Τιφλίδας.

Κρασί, νερό, τουρισμός και θέση στον χάρτη

Στις προθήκες των πολυάριθμων wine bars της Τιφλίδας ξεχωρίζει ένα μπουκάλι. Εχει τη μορφή του Ιωσήφ Στάλιν, του διασημότερου τέκνου της χώρας, ένα σφυροδρέπανο ως brand-name και κοστίζει 95 λάρι, περίπου 32 ευρώ. Τα τελευταία χρόνια η γεωργιανή πρωτεύουσα με την πολυσχιδή πολεοδομία, ένα κράμα σοβιετικού κλασικισμού στις πλατιές λεωφόρους, αλλά και οθωμανικών και ιρανικών επιρροών στα σπίτια και στα ιαματικά λουτρά της παλιάς πόλης, που μυρίζουν θειάφι, έχει εξασφαλίσει διάφορους τίτλους, από «ευρωπαϊκή πρωτεύουσα των κλαμπ» μέχρι «Καλιφόρνια του Καυκάσου». Η κουλτούρα των κλαμπ και των πλανόδιων μουσικών είναι πανταχού παρούσα στις πλατείες Ελευθερίας και Μεϊντάνι στην πόλη. Από εκεί ακριβώς ξεκίνησε άλλωστε η πρόσφατη κυβερνητική κρίση. Χιλιάδες νέοι άνθρωποι ξεχύθηκαν τον Μάιο στους δρόμους της πόλης για να διαμαρτυρηθούν για τις ιδιαίτερα βίαιες επιδρομές της αστυνομίας σε δύο δημοφιλή κλαμπ της πρωτεύουσας, απαιτώντας τις παραιτήσεις του πρωθυπουργού και του υπουργού Εσωτερικών. Το επιχείρημα των διαδηλωτών ήταν ότι επρόκειτο για μια επίδειξη κρατικής ισχύος και ένα πλήγμα στην προοδευτική υποκουλτούρα των χώρων συνάθροισης της νεολαίας στο όνομα της επιβεβαίωσης των συντηρητικών αξιών της χώρας. Ενας στους τρεις νέους είναι άνεργος στη χώρα και πολλοί αναγκάζονται να μεταναστεύσουν στη Ρωσία, όπου έχουν καλύτερες προοπτικές. Ενας από τους λόγους για την ανεργία των νέων είναι η αναντιστοιχία σπουδών και αναγκών της αγοράς εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό πληθαίνουν οι επαγγελματικές σχολές που εκπαιδεύουν ξυλουργούς ή οινοπαραγωγούς, καθώς το κρασί γνωρίζει τεράστια άνθηση στη χώρα. Δεν είναι πολλοί οι τομείς που θα μπορούσαν να δώσουν αναπτυξιακή άνθηση στη Γεωργία. Εκτός από τη δεδομένη αγροτική παραγωγή και κάποια λιγοστά commodities, το νερό, ο τουρισμός και η γεωπολιτική θέση της χώρας είναι τα σημαντικότερα κεφάλαιά της. Δεν είναι τυχαίο ότι η Κίνα την έχει εντάξει στο ευρύτερο πρόγραμμά της για το φιλόδοξο σχέδιο «Μια ζώνη, ένας δρόμος» με στόχο την αναβίωση του Δρόμου του Μεταξιού, ενώ καίριος θα είναι ο ρόλος της χώρας και στη διέλευση των αγωγών ΤΑΝΑΡ και ΤΑΡ για τη μεταφορά του αζερικού φυσικού αερίου στις ευρωπαϊκές αγορές. Ενας από τους μεγαλύτερους εμπορικούς εταίρους της Τιφλίδας είναι και το Ιράν, και η αποχώρηση των ΗΠΑ από τη συμφωνία με την Τεχεράνη θέτει τη Γεωργία ενώπιον ενός δύσκολου διλήμματος. «Παρακολουθούμε προσεκτικά τη σύγκρουση», μας είπε ο πρόεδρος της χώρας, Γκιόργκι Μαργκβελασβίλι, επισημαίνοντας με νόημα ότι η αντιπαράθεση αυτή είναι αρκετά πιο σύνθετη από ό,τι φαίνεται εκ πρώτης όψεως, αφού περιλαμβάνει και την Ε.Ε.

Τα δυνατά χαρτιά της χώρας και η «ισορροπία» ανάμεσα σε ΗΠΑ και Τεχεράνη.

«Υπ' ατμόν» ο στρατηγός Κέλι από τον Λευκό Οίκο

Ο Τζον Κέλι, στο προαύλιο της προεδρίας στην Ουάσιγκτον.

Ο προσωπάρχης του Λευκού Οίκου, Τζον Κέλι, φαίνεται ότι θα είναι το επόμενο θύμα του Αμερικανού προέδρου στη μακρά σειρά εκκαθαρίσεων, που έχει απογυμνώσει την αμερικανική κυβέρνηση από όσα στελέχη δεν είναι αρεστά στον ίδιο τον Ντόναλντ Τραμπ. Ενα από τα πρόσωπα που βρίσκονται στον στενό κύκλο του προέδρου αποκάλυψε στην «Γουόλ Στριτ Τζέρναλ» ότι ο Κέλι δεν μπορεί πλέον να συνεχίσει τη δουλειά του, διότι ο Τραμπ έχει σταματήσει να τον ακούει. Κατά την ίδια πηγή, ο Κέλι δεν αγαπάει πλέον τη δουλειά του και θεωρεί πως ο πρόεδρος δεν θέλει να έχει στην πραγματικότητα προσωπάρχη.

Μια σοβαρή περιπλοκή στην αντικατάσταση του Κέλι ενδέχεται, πάντως, να προέλθει από τη συνταξιοδότηση του δικαστή Αντονι Κένεντι, αφού ο Τραμπ θα χρειαστεί πιθανόν τον προσωπάρχη του για τον εντοπισμό ενός σοβαρού αντικαταστάτη του μέλους του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Ο Κέλι θεωρείται ότι επέβαλε την τάξη στον Λευκό Οίκο του Τραμπ.

Δύο στελέχη θεωρούνται τα επικρατέστερα για τη διαδοχή τού Κέλι: ο επικεφαλής του γραφείου προϋπολογισμού του Λευκού Οίκου, Μικ Μαλβέινι, και ο προσωπάρχης του αντιπρόεδρου Πενς, Νικ Εϊρς.

Στελέχη της προεδρίας αρνούνται, πάντως, ότι ο πρόεδρος Τραμπ σχεδιάζει να απολύσει τον προσωπάρχη του.

Ο πρόεδρος Τραμπ συνηθίζει, όμως, να μιλά ανοικτά για το ενδεχόμενο αντικατάστασης συμβούλων και συνεργατών του, εγκαταλείποντας συχνά τα σχέδια αυτά. Σε δηλώσεις της το βράδυ της Πέμπτης, η εκπρόσωπος Τύπου του Λευκού Οίκου, Λίντσεϊ Ουόλτερς, υπογράμμισε ότι συνομίλησε την ίδια ημέρα με τον πρόεδρο Τραμπ και τον Τζον Κέλι και ότι και οι δύο άνδρες αρνήθηκαν επίμονα κάθε σχέδιο αντικατάστασης προσωπικού. «Ο πρόεδρος Τραμπ είπε ότι τα σενάρια αυτά είναι παντελώς αναληθή. Πρόκειται για ψευδείς ειδήσεις. Μίλησα επίσης με τον στρατηγό Κέλι, ο οποίος δήλωσε πλήρη άγνοια», είπε η κ. Ουόλτερς. Ο ρόλος του Κέλι, όμως, έχει υποβαθμιστεί δραστικά τους τελευταίους μήνες, με νέους συμβούλους του Τραμπ να αναδεικνύονται στην πρώτη γραμμή. Μεταξύ αυτών ξεχωρίζει το πρώην στέλεχος του συντηρητικού ειδησεογραφικού δικτύου Fox News, Μπιλ Σάιν, ο οποίος αναμένεται να αναλάβει ρόλο επικεφαλής επικοινωνίας της προεδρίας. Ο Κέλι συνηθίζει να αστειεύεται δημόσια, λέγοντας ότι η θητεία του στον Λευκό Οίκο υπήρξε η δυσκολότερη δουλειά στη σταδιοδρομία του, ξεπερνώντας ακόμη και τις πολεμικές αποστολές, στις οποίες συμμετείχε.

Α.Ρ.

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΙΟΥΛΙΟΥ 2018

Η τεχνολογία πρωταγωνιστεί στο Μουντιάλ

Μέχρι στιγμής στα γήπεδα της Ρωσίας ο Video Assistant Referee (VAR) έχει σχολιαστεί περισσότερο από τους Μέσι και Ρονάλντο

Του **ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΤΟΦΗ**

Η μεγαλύτερη καινοτομία στον χώρο του ποδοσφαίρου κατά τον 21ο αιώνα, δεν είναι άλλη από την εισαγωγή της τεχνολογίας ως «σύμμαχος» των διαιτητών. Στα γήπεδα της Ρωσίας, ο VAR κλέβει τις εντυπώσεις από τους λαμπερούς αστέρες του παγκοσμίου ποδοσφαίρου, οι οποίοι προσπαθούν να κερδίσουν το χρυσό αγαλματίδιο και μια θέση στην ιστορία. Ο Video Assistant Referee, κατάφερε να δημιουργήσει εχθρούς αλλά και φανατικούς υπέρμαχους μετά τους 48 πρώτους αγώνες της διοργάνωσης που έφεραν και την ολοκλήρωση της φάσης των ομίλων.

Έχοντας ως αντιπροσωπευτικό δείγμα την πρώτη φάση του Μουντιάλ, εξάγεται το συμπέρασμα ότι το εργαλείο που ονομάζεται VAR δεν οδήγησε σε αλλοίωση των αποτελεσμάτων που να φτάνουν στο σημείο αποκλεισμού ομάδας ή ομάδων. Εκεί όπου ο Video Assistant Referee είχε απήχηση, ήταν στο πλασάρισμα των φαβορί κάθε ομίλου στην πρώτη ή δεύτερη θέση σε δύο περιπτώσεις και συγκεκριμένα στους ομίλους Β και C.

Στο δεύτερο όμιλο η Ισπανία έκοψε πρώτη το νήμα, με τον VAR να απονέμει δικαιοσύνη στον τρίτο αγώνα των «La Rojas» στον όμιλο, κατακυρώνοντας το γκολ που πέτυχε ο Άσπας στο 90ό λεπτό απέναντι στο Μαρόκο, επιτρέποντας την αναρρίχηση στην κορυφή εκεί όπου υπερτέρησε της Πορτογαλίας στη βαθμολογία. Επιπρόσθετα η ομάδα του Κριστιάνο Ρονάλντο είδε το Ιράν να ισοφαρίζει στο τρίτο λεπτό της καθυστέρησης στον μεταξύ τους αγώνα από το σημείο του πέναλτι και τη συνδρομή της τεχνολογίας.

Στον τρίτο όμιλο, Γαλλία και Δανία πέρασαν χέρι-χέρι στην επόμενη φάση με την μεταξύ τους αναμέτρηση να σημαδεύεται από την πρώτη άγονη ισοπαλία του τουρνουά, αποδοκιμασίες από τους θεατές για το θέαμα αλλά και τουλάχιστον δύο περιπτώσεις πέναλτι που δεν υποδείχθηκαν. Πρώτη χρονικά αδικήθηκε η Δανία με τον Μάρτιν Μπρέθγουεϊτ να ζητάει παράβαση στο 4ο λεπτό του αγώνα, το οποίο υπό προϋποθέσεις θα έβαζε τις βάσεις για επικράτηση που θα εξασφάλιζε στους Σκανδιναβούς την πρωτιά του ομίλου.

Αργεντινοί και Νιγηριανοί φώναζαν, αλλά ο Τσακίρ έβλεπε το βίντεο και αποφάσιζε για τα πέναλτι.

Παρόλο που ο VAR αποτελείται από τέσσερα ζευγάρια μάτια, η συμμετοχή του ανθρώπινου παράγοντα καθιστά ακόμα και αυτήν την καινοτομία ευάλωτη σε λάθη.

Αντιπαράδειγμα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ο έκτος όμιλος, εκεί όπου ο VAR έκανε παρέμβαση στο δεύτερο λεπτό της καθυστέρησης του αγώνα μεταξύ Νοτίου Κορέας και Γερμανίας. Οι Ασιάτες βρήκαν τον δρόμο προς τα αντίπαλα δίκτυα, ωστόσο, η αρχική υπόδειξη του επόπτη ήταν η ακύρωση του γκολ λόγω υποψίας οφσάιντ, γεγονός που αναιρέθηκε με τη συνδρομή της τεχνολογίας. Το χρονικό σημείο ήταν τέτοιο που δεν επέτρεπε στους παγκόσμιους πρωταθλητές να πετύχουν δύο γκολ και να συνεχίσουν την υπεράσπιση του στέμματος, ωστόσο, με την ίδια λογική, λίγα ήταν και τα χρονικά περιθώρια για αντίδραση ακόμα και αν το σκορ παρέμενε στο 0-0.

Η χρήση του βίντεο κατακύρωσε το γκολ της Νοτίου Κορέας στο δεύτερο λεπτό της καθυστέρησης, που έστειλε σπίτι της τη Γερμανία.

Οταν «έκλεισε τα μάτια»

Παρόλο που ο VAR αποτελείται από τέσσερα ζευγάρια μάτια, η συμμετοχή του ανθρώπινου παράγοντα καθιστά ακόμα και αυτήν την καινοτομία ευάλωτη σε λάθη. Σε τουλάχιστον τρεις περιπτώσεις ο Video Assistant Referee δεν δικαιώθηκε από την επαναληπτική προβολή, όπως για παράδειγμα στον αγώνα μεταξύ Πορτογαλίας και Ιράν όταν ο Κριστιάνο Ρονάλντο ξέφυγε από την... τσιμπίδα του νόμου. Ο Πορτογάλος σταρ κτύπησε τον Μορτέζα Πουραλιγκάνι, ωστόσο ακόμα και η τεχνολογία δεν ήταν ικανή να απονέμει δικαιοσύνη με τον σταρ της Ρεάλ Μαδρίτης να τη γλυτώνει μάλλον φθηνά με κίτρινη κάρτα.

Οι Άγγλοι οπαδοί αλλά και οι απανταχού ποδοσφαιρόφιλοι είδαν τον Χάρι Κέιν να σωριάζεται στο χορτάρι μετά από λαβή Τυνήσιου αμυντικού στις 18 Ιουνίου, όχι όμως ο Κολομβιανός διαιτητής Βίλμαρ Πέρεθ και η ομάδα που στελέχωσε τον VAR. Παρόμοιο και ενδεχομένως ακόμα πιο οφθαλμοφανές περιστατικό καταγράφηκε στον επεισοδιακό αγώνα μεταξύ Σερβίας και Ελβετίας με πρωταγωνιστή τον Αλεξάντερ Μίτροβιτς. Ο 23χρονος επιθετικός εξαναγκάστηκε σε ανώμαλη προσγείωση στο χορτάρι όχι από έναν, αλλά από δύο αμυντικούς οι οποίοι κυριολεκτικά τον αγκάλιασαν, χωρίς όμως ο έμπειρος Γερμανός διαιτητής Φέλιξ Μπριχ να υποδείξει την άσπρη βούλα.

Ρεκόρ από την άσπρη βούλα

Το τέλος των αγώνων του δεύτερου ομίλου της διοργάνωσης, σήμανε και τη δημιουργία ενός νέου ρεκόρ που αφορά τον αριθμό των περιπτώσεων κατά τις οποίες η μπάλα στήθηκε στην άσπρη βούλα. Στην αναμέτρηση απέναντι στο Ιράν, ο Κριστιάνο Ρονάλντο κλήθηκε να εκτελέσει το υπ' αριθμόν 19 πέναλτι της διοργάνωσης, με προηγούμενη κορυφαία επίδοση τα 18 που υποδείχθηκαν το 1990 στην Ιταλία, το 1998 στη Γαλλία και το 2002 στη συνδιοργάνωση Νοτίου Κορέας και Ιαπωνίας. Μάλιστα, στον ίδιο αγώνα ο VAR έκανε παρέμβαση προκειμένου να υποδείξει το 20ό πέναλτι του τουρνουά, με το οποίο οι Ιρανοί ισοφάρισαν σε 1-1, αναπτερώνοντας τις λιγοστές πιθανότητες που είχαν ακόμα και για πρόκριση. Η συνδρομή της τεχνολογίας αποτυπώνεται και στην ατομική παραγωγικότητα των ποδοσφαιριστών με τον Χάρι Κέιν να βρίσκεται στην κορυφή των σκόρερ με πέντε γκολ και τρεις εύστοχες εκτελέσεις πέναλτι. Την επίδοσή του θα μπορούσε να ισοφαρίσει ο Κριστιάνο Ρονάλντο εάν ευστοχούσε από τα έντεκα βήματα στον αγώνα με το Ιράν, έχοντας ήδη τέσσερα γκολ και μία νίκη στη μονομαχία από τα έντεκα βήματα με αντίπαλο την Ισπανία. Είναι άλλωστε χαρακτηριστικό ότι στα επτά από τα δέκα τελευταία μουντιάλ, ο πρώτος σκόρερ είχε βρει τον δρόμο προς τα αντίπαλα δίκτυα έξι φορές, στατιστικό το οποίο αναμένεται να ξεπεραστεί.

Crash test: Οι αρετές και τα μειονεκτήματα των Εμπεσίλιο, Ντε Βινσέντι

Της **ΒΕΡΟΝΙΚΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ**

Η σύγκριση των Λορέντζο Εμπεσίλιο και Τόμας Ντε Βινσέντι είναι πέρα για πέρα αναπόφευκτη. Πρωτίστως, διότι οι δύο αγωνίζονται στη θέση του άξονα (κατά κύριο λόγο), αν και τα ποδοσφαιρικά χαρακτηριστικά τους διαφέρουν. Αποτελούν δύο εκ των κορυφαίων παικτών που ξεχώρισαν για την τεχνική τους και αγαπήθηκαν όσο λίγοι από τους «γαλαζοκίτρινους» για το πάθος και την προσφορά τους. Στην προσπάθειά μας να αναδείξουμε εάν ο ΑΠΟΕΛ προέβη σε σωστή κίνηση αποκτώντας τον «Ντέβι» στη θέση του Εμπεσίλιο (εντάχθηκε επίσημα στο στρατόπεδο των πιθανών αντιπάλων του ΑΠΟΕΛ στον 2ο προκριματικό γύρο του Τσάμπιονς Λιγκ, Ερυθρό Αστέρα) σκιαγραφούμε τους δύο παίκτες.

Ο παίκτης «βαρόμετρο»

Ο 26χρονος Ολλανδός Λορέντζο Εμπεσίλιο κατηφόρισε στο νησί μας τη μεταγραφική περίοδο του Ιανουαρίου το 2016-2017, έχοντας σπουδαίες παραστάσεις με τη φανέλα του «Αίαντα» σε νεαρότερη ηλικία και της ρωσικής Ανζί. Ένας από τους λόγους απόκτησής του, η παρουσίασή του (θεωρητικά όπως φάνηκε στη συνέχεια) ως πολυθεσίτης στη μεσοεπιθετική γραμμή.

Ο Ολλανδός υπογράφοντας συμβόλαιο συνεργασίας 2,5 χρόνων πρόλαβε να καταγράψει σε μιάμιση σεζόν 2.532 λεπτά συμμετοχής στο πρωτάθλημα, χρόνος που μεταφράζεται σε 37 συμμετοχές εκ των οποίων οι 29 ως βασικός. Με τους «γαλαζοκίτρινους» πέτυχε 10 γκολ με πιο παραγωγική χρονιά τη φετινή «βλέποντας» δίκτυα 8 φορές, ενώ σε απολογισμό καρτών δέχθηκε 10 κίτρινες. Στις άλλες εγχώριες διοργανώσεις σημείωσε 8 εμφανίσεις (5 ως βασικός) σκοράροντας μόλις ένα γκολ και δεχόμενος τρεις κίτρινες. Αντίστοιχα, στην Ευρώπη αγωνίστηκε συνολικά 884 λεπτά (Γιουρόπα 2016-2017 και Τσάμπιονς Λιγκ 2017-2018) σε 13 αγώνες (10 στο αρχικό σχήμα) μένοντας «άσφαιρος», ενώ δέχτηκε 5 κίτρινες. Αξιοσημείωτο είναι ότι δεν αποβλήθηκε ποτέ από αγώνα του ΑΠΟΕΛ.

Σκιαγραφούμε τους δύο ποδοσφαιριστές προσπαθώντας να αναδείξουμε εάν ο ΑΠΟΕΛ προέβη σε σωστή κίνηση αποκτώντας τον «Ντέβι» στη θέση του Εμπεσίλιο

Ο Εμπεσίλιο ήταν ο ποδοσφαιριστής που τράβηξε πολλές φορές την ομάδα στους ώμους του κυρίως την περσινή περίοδο, πετυχαίνοντας καθοριστικά γκολ. Ακόμη και σε περιόδους γενικού ντεφορμαρίσματος της ομάδας, αποτελούσε τον παίκτη βαρόμετρο. Ο Ολλανδός άσος είναι καταρτισμένος με σπουδαία τεχνική, διαθέτοντας ντρίμπλα, ενώ καταληκτικά αγωνίστηκε με αρκετή σταθερότητα, αποδίδοντας με σχετική επιτυχία ως «δεκάρι» και σε λιγότερο βαθμό ως εξτρέμ ή δεύτερος επιθετικός. Σε αρκετά παιχνίδια ήταν επιπόλαιος και ατομιστής, όμως κατά γενική ομολογία, ήταν ο ποδοσφαιριστής που με μια ατομική ενέργεια μπορούσε να αλλάξει τον ρου του αγώνα. Με τον ΑΠΟΕΛ πανηγύρισε δύο πρωταθλήματα.

Ο Λορέντζο Εμπεσίλιο έπαιξε ενάμιση χρόνο στον ΑΠΟΕΛ αλλά τώρα μπορεί να είναι αντίπαλός του.

Ο Ντέβι επιστρέφει μαζί με την τρέλα του για να βοηθήσει επιθετικά τους πρωταθλητές.

Ο «άτακτος» μάγος

Ο 29χρονος Αργεντίνος άσος Τόμας Ντε Βινσέντι, αφού πήγε δανεικός το 2013 από τον Ολυμπιακό Πειραιώς στον «Αίαντα» της Ηπείρου, ήρθε με το ίδιο «καθεστώς» στην Κύπρο από τον Γιώργο Δώνη τη μεταγραφική περίοδο του Ιανουαρίου 2014. Η απόδοσή του ήταν εκπληκτική από την πρώτη εμφάνιση και δεν άργησε να γίνει το αγαπημένο παιδί των «Πορτοκαλί».

Την επόμενη σεζόν η παρουσία του κρίθηκε κάτι περισσότερο από επιτακτική και έτσι ο ΑΠΟΕΛ αγόρασε τα δικαιώματά του από τον Ολυμπιακό, πραγματοποιώντας οικονομική υπέρβαση, υπογράφοντας 3ετές συμβόλαιο.

Στους «γαλαζοκίτρινους» αγωνίστηκε για το πρωτάθλημα συνολικά 5133 λεπτά σε 66 ματς (62 στο βασικό σχήμα). «Μάτωσε» τα αντίπαλα δίκτυα 30 φορές, αλλά ο... εκρηκτικός του χαρακτήρας στοίχησε πολλάκις, αφού αντίκρυσε 21 φορές κίτρινη και 1 κόκκινη. Στις άλλες εγχώριες διοργανώσεις κατέγραψε 15 συμμετοχές (11 ως βασικός) έχοντας σκοράρει και «δει» κάρτα από 6 φόρες. Στην Ευρώπη συμμετείχε 3 φορές στο Τσάμπιονς Λιγκ και 1 στο Γιουρόπα. 1553 λεπτά και 21 συμμετοχές, τις 17 ως βασικός μετρώντας 7 γκολ, 3 κίτρινες και 1 κόκκινη. Ο «Ντέβι» έχει κατακτήσει 3 πρωταθλήματα και 2 κύπελλα με τον ΑΠΟΕΛ.

Αναμφίβολα, πρόκειται για ένα τεράστιο ποδοσφαιριστή που αν και εξόργισε πολλές φορές με τα τερτίπια του τους οπαδούς του ΑΠΟΕΛ, αυτοί πίνουν νερό στο όνομά του! Η επιστροφή του με τριετή συμφωνία, προκάλεσε ευφορία στις τάξεις των «γαλαζοκιτρίνων», καθώς ο «Ντέβι» είναι παίκτης που μπορεί να κάνει ποιοτική διαφορά. Στο παρελθόν αγωνίστηκε με ευχέρεια εξίσου καλά ως «δεκάρι», εξτρέμ, μέχρι και ως επιθετικός και αποτελεί πολυεργαλείο για έναν προπονητή. Γνωρίζει πολλά καντάρια μπάλα και έχει το πάθος για να οδηγήσει τον ΑΠΟΕΛ στην επίτευξη των στόχων του.

Τα αρνητικά στην περίπτωση του έχουν να κάνουν με τον ιδιόρρυθμο χαρακτήρα του που «μαγνητίζει» τις κάρτες και η μεγάλη αγωνιστική απραξία του. Ο Ντε Βινσέντι έχει να αγωνιστεί σε επίσημο παιχνίδι από τις 29 Σεπτεμβρίου του 2017 με την Άλ Αχλί.

Παρότι και οι δύο παίκτες θεωρούνται πολύ προικισμένοι ποδοσφαιρικά, ο Ντε Βινσέντι σε αντιπαραβολή με τον Εμπεσίλιο, υπερέχει στην επιθετική δεινότητα βάσει αριθμών, αλλά και στο γεγονός ότι μπορεί να δώσει ουσιαστικές και όχι μόνο θεωρητικές λύσεις σε πολλές θέσεις. Εάν παρουσιαστεί πιο ήρεμος και συνετός σ' αυτή τη δεύτερη του θητεία θα μπορέσει να προσφέρει. Ως εκ τούτου κρίνεται θετική κίνηση η απόκτηση του από τον ΑΠΟΕΛ στη θέση του Ολλανδού. Άλλωστε ουδείς αναντικατάστατος...

ΑΠΟΨΗ

Και στο τέλος πάντα ο κύκλος κλείνει

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Έκπληξη σίγουρα αποτελεί το να αποχωρεί από το Μουντιάλ η Γερμανία, από τη φάση των ομίλων. Μια αμφιβολία προκύπτει αν πρόκειται για έκπληξη... μεγατόνων, γιατί με βάση τη συνολική εικόνα των γερμανών στη διοργάνωση, μάλλον φυσιολογικά έφυγαν νωρίς..

Το ποδόσφαιρο, όπως και η ζωή γενικότερα, κύκλους κάνει και ο κάθε κύκλος κάποτε κλείνει. Ο κύκλος, λοιπόν, αυτής της γερμανικής ομάδας έκλεισε, θα μπορούσε αυτό να γίνει και με πιο ήπιο τρόπο, με ένα αποκλεισμό στην επόμενη φάση, η ουσία ωστόσο δεν αλλάζει. Ήταν φανερό, πως η τωρινή έκδοση της Εθνικής Γερμανίας, καμία σχέση δεν είχε με προηγούμενες διοργανώσεις. Είναι απόλυτα φυσιολογικό για ομάδες, σε επίπεδο εθνικής ή συλλόγων, να κλείνουν τον κύκλο τους και πολύ δύσκολη είναι η προσπάθεια να διατηρεί μια ομάδα για πολλά χρόνια τον πρωταγωνιστικό της ρόλο. Και ακόμη πιο δύσκολο για εθνικές ομάδες, αφού οι επιλογές παικτών δεν εξαρτώνται από μεταγραφές.

Και ούτε η Γερμανία είναι η μόνη εθνική ομάδα, απ' όσες πρωταγωνιστούν ή πρωταγωνίστησαν τα τελευταία χρόνια, που βρίσκονται κοντά ή οριακά στο κλείσιμο ενός κύκλου ή στη δύσκολη αρχή του ανοίγματος ενός άλλου. Η Ισπανία δείχνει να παλεύει για την όσο το δυνατό πιο ομαλή μετάβαση από τον παλιό στο νέο κύκλο, για τη Βραζιλία εδώ και χρόνια έκλεισε ένας... λαμπερός κύκλος, με αμφίβολη ακόμη τη λάμψη του επόμενου, ενώ βίαια έκλεισε ο κύκλος, πριν από την τελική φάση του Μουντιάλ, για τους Ιταλούς. Παραδείγματα μπορούμε να βρούμε πολλά και σε επίπεδο ομάδων - συλλόγων.

Το να κλείνει ένας κύκλος, να ολοκληρώνεται μια εποχή για μια ομάδα είναι αναπόφευκτο. Άρα, το σημαντικό έχει να κάνει με την όσο το δυνατό ομαλή μετάβαση από το παλιό στο καινούργιο και κυρίως στο πόσο γρήγορα επανέρχεσαι.

Τα υπόλοιπα, μηδενισμοί και αφορισμοί, κοντή μνήμη γιατί πάντα οι τελευταίες εντυπώσεις μένουν, είναι απλώς χαρακτηριστικά γνωρίσματα φιλάθλων – οπαδών και όσων, έστω από άλλη ιδιότητα, με τον ίδιο τρόπο σκέψης τοποθετούνται...

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Ρόνι Λέβι και σεβασμός

Κατανοητή η φιλοδοξία για ένα προπονητή να εργαστεί στην εθνική ομάδα της χώρας του. Γι' αυτό και σε μεγάλο βαθμό η Ανόρθωση έδειξε κατανόηση στο θέμα Ρόνι Λέβι, διατηρώντας μια στάση χαμηλών τόνων για πολλές μέρες και παρά το γεγονός πως πρόσφατα ανανέωσε το συμβόλαιο του προπονητή της, πράγμα που σημαίνει πως ικανοποίησε τις απαιτήσεις και τα θέλω του. Η φιλοδοξία από τη μία και ο σεβασμός από την άλλη. Από τη στιγμή που το θέμα, χρονικά, παρατράβηξε, πρώτος και καλύτερος ο Ρόνι Λέβι θα έπρεπε να βγει και να ξεκαθαρίσει στους συμπατριώτες του, πως έχω συμβόλαιο, θα το τιμήσω και ψάξτε για άλλον. Πολύ πριν το κάνει ο Ανδρέας Παντελή...

* * * * *

Ιστορική... αποτυχία!

Ο αποκλεισμός της Γερμανίας από τη φάση των ομίλων αποτέλεσε ένα από τα μεγαλύτερα σοκ στην ιστορία του Μουντιάλ. Το πιο εντυπωσιακό στατιστικό που συνόδευσε τον απρόσμενο αποκλεισμό της ήταν οι 72 τελικές προσπάθειες (!) που είχαν οι Γερμανοί στα τρία παιχνίδια των ομίλων και τα μόλις δύο γκολ που σημείωσαν. Ήταν οι περισσότερες τελικές προσπάθειες που είχε ποτέ ομάδα σε φάση ομίλων και το ποσοστό ευστοχίας (μόλις 2,77%!) το χαμηλότερο που καταγράφηκε στην ιστορία των Μουντιάλ!

* * * * *

Λουκάκου για fair play

Ο Ρομέλου Λουκάκου είναι μέχρι τώρα δικαιωματικά ο κάτοχος του τίτλου του fair play στο Μουντιάλ της Ρωσίας. Στο ματς Βέλγιο - Τυνησία, ο επιθετικός της Γιουνάιτεντ έπεσε στην περιοχή με υποψία πέναλτι, με το σκορ στο 2-1. Ωστόσο, αντί να ζητήσει από τον διαιτητή να συμβουλευτεί το VAR, του έδειξε πως ο Μουσταφά δεν τον ανέτρεψε και δεν υπάρχει κανένα πέναλτι! Είναι ο μόνος που επέδειξε μέχρι τώρα αυτήν τη υποδειγματική συμπεριφορά τη στιγμή που όλοι οι άλλοι είτε προπονητές είτε ποδοσφαιριστές κυνηγούν τους διαιτητές για να εκμαιεύσουν υπέρ τους απόφαση μέσω VAR.

Το πήρε πάνω του

Ο Ντούσαν Κέρκες έχει ρόλο πρωταγωνιστή στην ΑΕΛ στο κεφάλαιο προγραμματισμός και οι παίκτες που φέρνει ή διώχνει είναι περιπτώσεις προσαρμοσμένες στα «θέλω» του. Ζητά συγκεκριμένα πράγματα από τους ποδοσφαιριστές που θα παίζουν στην ομάδα που φτιάχνει και το βασικό στοιχείο είναι τα τρεξίματα. Θα δούμε μια ΑΕΛ που θα «καταπίνει» κάθε εκατοστό του γηπέδου και δυσκολοκατάβλητη, με στόχο να υπάρχει αναβάθμιση ποιότητας στην επιθετική γραμμή. Είναι στα πρώτα του βήματα ο Ντούσαν και αγαπητή προσωπικότητα στις τάξεις του κόσμου της ομάδας και αυτό βοηθά στο να υπάρχει εμπιστοσύνη. Πολύτιμος σύμμαχος τα καλοκαίρια.

* * * * *

Ιδια των προπονητών η μοίρα

Πριν από τον ντροπιαστικό αποκλεισμό της Γερμανίας, ο Γιόακιμ Λεβ ήταν πολύ ψηλά στην εκτίμηση των ποδοσφαιρόφιλων. Θυμηθείτε απλά το ενδιαφέρον της Ρεάλ Μαδρίτης, λίγο μετά την αποχώρηση Ζιντάν. Παγκόσμιος πρωταθλητής με τη Γερμανία το 2014 και με πορεία τουλάχιστον μέχρι τα ημιτελικά στις άλλες διοργανώσεις. Αρκούσε μια αποτυχημένη παρουσία (στο σύνολο), μια απρόσμενη ήττα και ένας οδυνηρός αποκλεισμός, για να μετατραπεί ο Γιόακιμ Λεβ σε προπονητή περιορισμένων δυνατοτήτων, με εμμονές, με αδυναμία να εμπνεύσει τους ποδοσφαιριστές, ενώ αυτοί που επικρότησαν την απόφαση ανανέωσης του συμβολαίου του μέχρι το 2022, λίγο πριν από την έναρξη του Μουντιάλ, ασκούν τώρα κριτική στη γερμανική ομοσπονδία. Παντού ίδια η μοίρα των προπονητών...

* * * * *

Μαραντόνα... στα τάρταρα

Ο παλαίμαχος Άγγλος άσος Γκάρι Λινεκερ αναφέρθηκε στις χειρονομίες με τις οποίες ο Ντιέγκο Μαραντόνα πανηγύρισε το νικητήριο γκολ της Εθνικής Αργεντινής στο ματς με τη Νιγηρία. Μεταξύ άλλων σημείωσε χαρακτηριστικά: «Φοβάμαι πως ο Μαραντόνα κινδυνεύει να γίνει γελοίος». Δυστυχώς, ο Αργεντινός δεν έχει γίνει απλώς γελοίος. Ο τεράστιος αυτός ποδοσφαιριστής με τις ιδιαιτερότητες που τον χαρακτηρίζουν έχει ρίξει το επίπεδό του στα τάρταρα.

* * * * *

Απλώς, η καλύτερη!

Σε μια περίοδο που όλα τα φώτα είναι στραμμένα στα γήπεδα της Ρωσίας, σε μια μικρή πόλη της νοτιοανατολικής Ισπανίας, την Ταραγόνα, η Ελένη Αρτυματά έγραψε τη δική της ιστορία στους Μεσογειακούς Αγώνες. Η 32χρονη πρωταθλήτριά μας κατέκτησε το χρυσό μετάλλιο για τρίτη διαδοχική διοργάνωση, έφτασε συνολικά τα έξι μετάλλια στους αγώνες και παράλληλα έγινε η πρώτη Κύπρια αθλήτρια που κατέκτησε μετάλλια σε τέσσερα διαφορετικά αγωνίσματα (στα 100 μ., 200 μ., 4Χ100 και τώρα στα 400 μ.)! Οι ιστορικές επιτυχίες στους 18ους Μεσογειακούς Αγώνες αποτέλεσαν την επιβεβαίωση ότι η Αρτυματά είναι ο κορυφαία αθλήτρια στίβου που έβγαλε ποτέ η χώρα μας.

* * * * *

Η σημαία που κατέβηκε...

Αυτό είναι το πιο σημαντικό που μπορεί να μας προσφέρει το βίντεο στο ποδόσφαιρο. Μια σημαία που σηκώθηκε εις βάρος της Νοτίου Κορέας ακυρώνοντάς της ένα γκολ, κατέβηκε μετά την επαναληπτική προβολή που είδε ο διαιτητής. Αν δεν υπήρχε «υποχρέωση» του διαιτητή να πάει να το ξαναδεί, το πιθανότερο είναι πως το γκολ δεν θα μετρούσε. Αν είναι να φέρει αίσθημα δικαιοσύνης και υπέρ των «μικρών», τότε καλώς να ορίσει το VAR.

ΑΠΟΨΗ

Το σήριαλ που πλήγωσε

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ**

«Ειλικρινά, πάντα προσπάθησα να είμαι ο «Ράφαελ Λόπες» που όλοι ήξεραν και είμαι βέβαιος ότι κανείς δεν έχει τίποτα να πει για τον επαγγελματισμό μου. Αφήνω την Ομόνοια με καθαρή καρδιά και συνείδηση. Είναι προσωπική απόφαση. Θέλω ακόμα να δείξω την αξία μου στον κόσμο, επειδή πιστεύω ακράδαντα ότι έχω ακόμα πολλά να δώσω». Απόσπασμα από το μήνυμα του Ράφαελ Λόπες που ανέβηκε στο Instagram την περασμένη Τετάρτη. Μήνυμα που αποτελεί αποχαιρετιστήριο προς την οικογένεια των πρασίνων. Λίγο αργότερα εκδόθηκε και η «πράσινη» επίσημη ανακοίνωση για λύση συμβολαίου με κοινή συναίνεση.

Άλλη μια πτυχή του σήριαλ που άρχισε πέρυσι με πρωταγωνιστές τους τρεις Πορτογάλους (Μαργκάσα, Λόπεζ, Σοάρες), τον Ιβάιλο Πέτεφ και τη διοίκηση της Ομόνοιας. Οι ποδοσφαιριστές τέθηκαν εκτός πλάνων μετά από εισήγηση του προπονητή, ενώ στη συνέχεια η διοίκηση επανέφερε τους δύο (Λόπεζ, Σοάρες). Όλα αυτά μέσα σε ένα όργιο φημών αλλά και αναρτήσεων στα κοινωνικά δίκτυα ότι οι τρεις παίκτες έχουν τεθεί εκτός γιατί έχουν κάνει κάτι μεμπτό. Το σήριαλ συνεχίστηκε με την Ομόνοια να κοινοποιεί προσφάτως στον Μαργκάσα ότι παραμένει εκτός πλάνου και καλείται σε επαφές για να εξευρεθεί τρόπος λύσης του συμβολαίου του. Η πρώτη συνάντηση απέβη άκαρπη με τον ποδοσφαιριστή να διατηρεί τη θέση ότι θέλει να παραμένει ποδοσφαιριστής της ομάδας εφόσον τον επιλέξει ο προπονητής. Ο Ράφα Λόπεζ αποτελεί παρελθόν. Παραμένει ο Αλεξ Σοάρες.

Είναι όντως ένα ψυχοφθόρο σήριαλ που έφθασε εδώ που έφθασε λόγω της αχαρακτήριστης συμπεριφοράς του Πέτεφ και των ανεπαρκών χειρισμών της προηγούμενης διοίκησης.

Εννοείται ότι τα θύματα της όλης υπόθεσης είναι οι τρεις ποδοσφαιριστές που δέχθηκαν αιχμές προσβλητικές περί του χαρακτήρα τους (ιδίως ο Μαργκάσα) από τον κάθε ποδοσφαιρικό παντογνώστη. Δόξα τω Θεώ, διαθέτουμε πολλούς τέτοιους.

«Ξέρουμε τι έχουμε περάσει και θα δείξει ο χρόνος ποια είναι η αλήθεια», ανέβασε ανάμεσα σε άλλα ο Ρενάτο Μαργκάσα. Το ότι ο χρόνος θα δείξει ποια είναι η αλήθεια δεν είναι σίγουρο. Το σίγουρο είναι ότι αυτό το σήριαλ άφησε πληγές.

Eurobank Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΙΟΥΛΙΟΥ 2018

Eurobank Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.	Χ.Α.	Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
4,30%	-1,76%	-1,26%	-2,37%	-0,99%	-2,67%	0,78%	6,62%	-0,02%

ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ
Ανοδος της τιμή του μαύρου χρυσού Σελ. 9

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΟΥΣΟΣ

Κοσμοπολίτικο θέρετρο θα καταστεί η Αγία Νάπα

Επενδύσεις εκατοντάδων εκατομμυρίων έρχονται στην Αγία Νάπα, η οποία θα γίνει κοσμοπολίτικο τουριστικό θέρετρο. Ο δήμαρχος Γ. Καρούσος αναφέρθηκε σε γήπεδο γκολφ, μαρίνα, νέα ξενοδοχεία και θεματικά πάρκα. Αναφέρεται επίσης στη μείωση των αφίξεων και το υφυπ. Τουρισμού. **Σελ. 6**

ΕΛΛΑΔΑ

Ψαλίδι στις συντάξεις θα πέσει και το 2019

Ο επανυπολογισμός των συντάξεων και η κατάργηση της προσωπικής διαφοράς φέρνουν το 2019 μεγάλες περικοπές στις συντάξεις, που θα πλήξουν και τους χαμηλοσυνταξιούχους. Σύμφωνα με εκτιμήσεις οι μειώσεις θα ξεκινούν από 73 ευρώ και θα φθάνουν τα 173 για συντάξεις 1.000 ευρώ. **Σελ. 8**

ΤΟΥΡΚΙΑ

Η έλλειψη ρευστότητας φρενάρει έργα 13 δισ.

Ο Ταγιπ Ερντογαν σχεδιάζει να εορτάσει τα 100 χρόνια από την ίδρυση της τουρκικής δημοκρατίας με νέα φαραωνικού τύπου έργα υποδομών με προϋπολογισμό 13 δισ. δολάρια. Ωστόσο, αυτό θα κριθεί από το κατά πόσον οι ξένοι είναι πρόθυμοι να συνεχίσουν να χρηματοδοτούν την Τουρκία. **Σελ. 11**

Real Estate

Επαγγελματικά ακίνητα προτιμούν οι επενδυτές

Κεφάλαια ύψους 144 εκατ. ευρώ τοποθετήθηκαν στην αγορά ακινήτων κατά τη διάρκεια των πρώτων πέντε μηνών του έτους για την απόκτηση γραφείων, καταστημάτων και ξενοδοχειακών ακινήτων. Η εικόνα διαφέρει έναντι του 2017, όταν τα καταστήματα και τα ξενοδοχεία πρωταγωνίστησαν. **Σελ. 12**

Βαρύ το κόστος των ανακεφαλαιοποιήσεων

Τριάντα δισ. ευρώ κόστισαν στο ελληνικό δημόσιο – Στα 1,75 δισ. η ενίσχυση του Συνεργατισμού

Οι ανακεφαλαιοποιήσεις τραπεζών κοστίζουν στα κράτη. Αυτό έγινε και στην Ελλάδα αλλά και στην Κύπρο στην περίπτωση του Συνεργατισμού. Το 2015 στο πλαίσιο του ελέγχου του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM) διεφάνη η ανάγκη αύξησης των προβλέψεων του Συνεργατισμού, έναντι των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων, οδηγώντας σε πρόσθετη κεφαλαιουχική ενίσχυση από την κυβέρνηση ύψους 175 εκατ. ευρώ, ενώ είχε προηγηθεί η ένεση 1,5 δισ. ευρώ. Για να περιορίσει τις εκροές καταθέσεων, το κράτος εξέδωσε ομόλογα συνολικής αξίας 2,35 δισ. ευρώ, που μαζί με 150 εκατ. ρευστά διαθέσιμα, τα κατέθεσε στη ΣΚΤ. Το ίδιο προτίθεται να κάνει με ομόλογο 1 δισ. ευρώ αυτή τη φορά, ώστε να ολοκληρωθεί η συμφωνία μεταξύ Ελληνικής και ΣΚΤ. Τα ομόλογα, όμως, δεν αποσκοπούν στην ανακεφαλαιοποίηση της ΣΚΤ, αλλά για τη στήριξη της ρευστότητας. Στην Ελλάδα, από τις ανακεφαλαιοποιήσεις τραπεζών το Δημόσιο έχασε 30 δισεκατομμύρια ευρώ. Στο μεταξύ, σημαντικές διαφωνίες μεταξύ ΣΚΤ και ΕΤΥΚ παρουσιάζονται στις διαπραγματεύσεις για το σχέδιο εθελούσιας εξόδου. **Σελ. 3**

Με ρυθμό χελώνας η ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας

Επιβεβαιώνονται οι εκτιμήσεις περί επιβράδυνσης της παγκόσμιας οικονομίας στις αρχές του 2018. Η αμερικανική οικονομία αναπτύχθηκε με ετήσιο ρυθμό 2% το πρώτο τρίμηνο του 2018, τον χαμηλότερο τον τελευταίο χρόνο, ενώ είχε αναπτυχθεί με ρυθμό 2,9% το τέταρτο τρίμηνο του 2017. Παρόμοια είναι η εικόνα και στην Ευρωζώνη, με την ανάπτυξη να έχει επιβραδυνθεί σημαντικά το πρώτο τρίμηνο του έτους, και την ΕΚΤ να αναθεωρεί τον Ιούνιο σημαντικά επί τα χείρω την πρόβλεψη για την ανάπτυξη του 2018. **Σελ. 10**

Σε πρόσωπα εκτός Κύπρου πιστώνεται το δημ. χρέος

Κατέχουν πάνω από το 82%

Κάτι παραπάνω από το 82% του δημοσίου χρέους της Κύπρου αντιστοιχεί σε πρόσωπα που δεν κατοικούν στην Κύπρο. Η Eurostat κατατάσσει την Κύπρο πρώτη στη λίστα στις χώρες που το δημόσιό τους χρέος ανήκει σε «ξένα χέρια». Όχι σε νέες φορολογίες λέει ο ΥΠΟΙΚ. **Σελ. 4**

Η πλαστική σακούλα έχει την τιμή της

Τέλος πλέον το «δωρεάν»

Παρελθόν αποτελούν οι δωρεάν πλαστικές σακούλες. Από σήμερα θα χρεώνονται προς €0,05 +ΦΠΑ, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής Οδηγίας για μείωση των πλαστικών αντικειμένων μιας χρήσης που έχει ως στόχο την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης. Δωρεάν παραμένουν μόνο οι σακούλες σε φρουταρία, ιχθυοπωλείο και κρεοπωλείο και λαϊκές αγορές. **Σελ. 5**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**2,13%**	**-0,13%**
Γερμανία	0,32%	-0,01%
Γαλλία	0,70%	0,00%
Ιταλία	2,77%	0,05%
Ισπανία	1,36%	0,03%
Ιρλανδία	0,84%	0,01%
Ελλάδα	3,99%	-0,25%
Ην. Βασίλειο	1,26%	-0,01%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BB	R-4
Fitch	BB+	B
Moody's	Ba3	NP
S&P	BB+	B

ΑΠΟΨΗ / *Του* **ΠΑΜΠΟΥ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ**

Ένα συν για την Ελλάδα και ένα πλην για την Κύπρο

Την περασμένη βδομάδα η Ελλάδα κατέληξε σε συμφωνία με τους ευρωπαίους εταίρους της για το τέλος της άμεσης επιτήρησης και την ελάφρυνση του δημοσίου χρέους. Στην Κύπρο προσλαμβάνουμε τις εξελίξεις στην Ελλάδα κυρίως μέσω των ελλαδικών ΜΜΕ. Η κάλυψη από τα Μέσα αυτά επηρεάζεται από την πολιτική ζωή και τις παραταξιακές διαμάχες. Έτσι πιθανόν να μην γίνεται πλήρως κατανοητή η σημασία αυτών των εξελίξεων. Ασφαλώς η Ελλάδα εξακολουθεί να έχει εξυπηρετήσει ένα δυσθεώρητο δημόσιο χρέος (180%του ΑΕΠ), προβλήματα ανταγωνιστικότητας, υψηλή φορολογία, γραφειοκρατία και διαφθορά. Όμως έχει επιτύχει να ξεκολλήσει από την ύφεση και κυρίως έχει καταφέρει να φαίνεται συνεπής στις δεσμεύσεις της. Πολύ λίγοι περίμεναν ότι θα μπορούσε η χώρα να βγάλει τα μνημόνια χωρίς να χρεοκοπήσει ξανά ή να βρεθεί σε πολιτικό και κοινωνικό χάος.

Εσωτερικά η ελληνική κυβέρνηση επι-

> **Στην Κύπρο, η οποία θεωρείτο από τους ξένους ως ένα επιτυχές πείραμα προσαρμογής, ξαφνικά έχουμε μια τεράστια επιδείνωση του δημοσίου χρέους.**

κρίνεται από τους πολιτικούς της αντιπάλους για αθέτηση υποσχέσεων, ασυνέπεια και μεταλλάξεις. Μια ματιά όμως στις δηλώσεις και τις αντιδράσεις των διεθνών οργανισμών και του ξένου τύπου καταγράφει μια διαφορετική ανάγνωση, θετική ως προς το παρόν αν και κάπως διστακτική ως προς τις προοπτικές της Ελλάδας. Η θετική αποτίμηση από τους εξωτερικούς παράγοντες θα επιτρέψει στην Ελλάδα να δανείζεται από τις διεθνείς αγορές ως άλλο ένα βήμα προς την κανονικότητα. Ασφαλώς η δυνατότητα αυτή από μόνη της δεν διορθώνει τη μεγάλη ζημιά που έχει υποστεί η Ελλάδα από τις συνέπειες του υπερδανεισμού και του ασφυκτικού δημοσιονομικού καθεστώτος που επέβαλαν τα μνημόνια.

Και ενώ συνέβη αυτή η θετική εξέλιξη στην Ελλάδα, στην Κύπρο, η οποία θεωρείτο από τους ξένους ως ένα επιτυχές πείραμα προσαρμογής, ξαφνικά έχουμε μια τεράστια επιδείνωση του δημοσίου χρέους. Η επιδείνωση αυτή δεν σχετίζεται με χειροτέρευση των μακροοικονομικών δεδομένων. Είναι ο λογαριασμός κρατικής παρέμβασης για να κλείσει μια κρατικοποιημένη τράπεζα, η Συνεργατική, και να αναλάβει με κρατικές εγγυήσεις τα καλά δάνειά της μια ιδιωτική τράπεζα. Από την πλευρά των ξένων παραγόντων, πρόκειται για δυσάρεστη έκπληξη. Οι παρατηρήσεις των ξένων οίκων αξιολόγησης και των διεθνών οργανισμών επεσήμαναν ανελλιπώς το πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων, η ταχύτητα όμως με την οποία έτρεξαν οι εξελίξεις στον Συνεργατισμό και το ύψους του κόστους που αναλαμβάνουν τα δημόσια ταμεία πρέπει να τους εξέπληξαν και αυτούς. Κατά συνέπεια, οι αναμενόμενες αναβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της Κύπρου αναβάλλονται επ' αόριστο, ενώ υπάρχει κίνδυνος να αυξηθεί το κόστος δανεισμού όταν η Κύπρος θα δοκιμάσει αν αντλήσει κεφάλαια από τις διεθνείς αγορές. Βεβαίως, η κυπριακή οικονομία εξακολουθεί να έχει με το μέρος της μεγάλη αύξηση στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και η οικονομική μεγέθυνση είναι συνήθως το καλύτερο φάρμακο, ακόμα και για δύσκολες ασθένειες.

Πώς τα φέρνει λοιπόν η ζωή, να έχουν ανατραπεί οι προσδοκίες αυτές τις μέρες για την Ελλάδα θετικά και για την Κύπρο αρνητικά, ενώ για πολλά χρόνια είχαμε συνηθίσει το αντίθετο σενάριο.

pwc

Χτίζουμε σχέσεις εμπιστοσύνης και ανταποκρινόμαστε σε σημαντικές προκλήσεις

Χρειαζόμαστε τη συγκατάθεσή σας για να συνεχίσουμε να επικοινωνούμε μαζί σας

Συμπληρώστε τη φόρμα:
www.pwc.com.cy/give-your-consent

ΑΠΟΨΗ Του **ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ**

Τα παλιά κόλπα είναι τα καλύτερα

Συνηθίζεται στις ταχυδακτυλουργικές παραστάσεις. Να επαναλαμβάνονται τα δοκιμασμένα, παλιά, κόλπα. Επειδή απαιτούν εντατική προετοιμασία, ακρίβεια στις κινήσεις, είναι σταθερό μέρος των παραστάσεων.

Την πρακτική ταχυδακτυλουργών θύμιζε χθες ο πρωθυπουργός Αλ. Τσίπρας όταν ανήγγειλλε ότι οι συντελεστές ΦΠΑ στα πέντε νησιά του Βόρειου και Ανατολικού Αιγαίου δεν θα αυξηθούν αύριο. Στη Χίο, στη Λέσβο, στη Σάμο, στην Κω και στην Λέρο, θα συνεχίσουν να ισχύουν οι συντελεστές ΦΠΑ 17% και 9%, παρότι η πλειοψηφία της Βουλής ψήφισε την αύξησή τους.

Ετσι προχωρούν τα πράγματα. με μισές αλήθειες και ολόκληρα προσχήματα.

Η «θεαματική» ανακοίνωση μάλιστα έγινε με την αλαζονική εξαγγελία ότι «όσο διαρκεί η μεταναστευτική κρίση και όσο είμαι εγώ πρωθυπουργός –και απ' ό,τι φαίνεται και τα δύο θα διαρκέσουν πολύ– δεν θα υπάρξει άνοδος στο ΦΠΑ στα νησιά». Κατάφερε με μία πρόταση, να προεξοφλήσει όχι μόνο τη συνέχιση της μεταναστευτικής κρίσης αλλά και τη λαϊκή βούληση στις επόμενες εκλογές.

Επιπλέον, κατάφερε να λύσει ένα πρόβλημα που ο ίδιος δημιούργησε καθώς η δημοσιονομική ωφέλεια από την αύξηση των συντελεστών ΦΠΑ στα νησιά αυτά δεν ήταν περισσότερα από 30 εκατ. και προφανώς γι' αυτό οι εταίροι συμφώνησαν.

Το θέμα είχε προτεραιότητα στην πολιτική αντιπαράθεση και ρητορική τα προηγούμενα χρόνια. Πάντα ήταν από τα αγαπημένα κόλπα. Ο πρωθυπουργός Αλ. Τσίπρας στο διάγγελμά του τον Δεκέμβριο του 2016 είχε αναγγείλει ότι κατάφερε τη «μείωση του ΦΠΑ στα ακριτικά νησιά του Βόρειου και Ανατολικού Αιγαίου που έχουν χτυπηθεί από την προσφυγική κρίση». Μετά μάθαμε ότι η μείωση αυτή είχε περιορισμένη διάρκεια, οπότε η προπαγάνδα αναβαθμίστηκε. Το «παλαιό καθεστώς» κατηγορήθηκε ότι είχε αναλάβει σχετικές δεσμεύσεις κι άρα δεν είναι ευθύνη της κυβέρνησης. Η αλήθεια, βέβαια, είναι ότι η «διευθέτηση» του φορολογικού καθεστώτος στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου περιλαμβανόταν στις δεσμεύσεις που είχε υπογράψει ο Ελληνας πρωθυπουργός ύστερα από 17ωρη διαπραγμάτευση τον Ιούλιο του 2015.

Ταυτόχρονα, όμως, ήταν μία ακόμη ευκαιρία στον υπουργό Αμυνας και πρόεδρο των ΑΝΕΛ Π. Καμμένο για ηρωικές δηλώσεις.

Χαρακτήρισε, τον Μάιο του 2016, «εγκληματική και αντισυνταγματική» την αύξηση ΦΠΑ στα νησιά, χωρίς να τον ενοχλεί ότι την ψήφισε. Τον επόμενο μήνα, αποκάλυψε ότι έφθασε «σε σημείο να παραιτηθεί» γιατί τα πράγματα είναι σοβαρά καθώς «μία από αυτές τις κόκκινες γραμμές είναι το θέμα ΦΠΑ στα νησιά». Πρόσθεσε μάλιστα πως εάν ο κάτοικος του νησιού «χάσει το προνόμιο του χαμηλού ΦΠΑ θα προκληθεί να κάνει αυτό που κάνει για τις ιατρικές υπηρεσίες, να παίρνει το καράβι το πρωί και να πάει να ψωνίζει απέναντι. Θα διαλυθούν οι τοπικές αγορές και θα κλείσουν τα νησιά».

Ευτυχώς, δεν χάθηκαν τα νησιά μας, γιατί βρέθηκε η λύση. Κανείς δεν σκέφθηκε νωρίτερα να μη δημιουργηθεί το πρόβλημα, διατηρώντας τους χαμηλούς συντελεστές; Είπαμε, είναι καλύτερο να γίνει το δοκιμασμένο κόλπο και να ενθουσιαστούν οι θεατές. Ηδη σχεδιάζεται η συνέχεια ώστε να μείνει ζωντανό το ενδιαφέρον.

Εφευρέθηκε το μεταφορικό ισοδύναμο. Κάθε οικογένεια νησιωτών θα εισπράττει κι ένα ποσό για να ταξιδεύει.

Ετσι προχωρούν τα πράγματα· με μισές αλήθειες και ολόκληρα προσχήματα. Με εντυπωσιακές προφάσεις, ώστε να παριστάνουν κάποιοι ότι λύνουν προβλήματα, ενώ οι άλλοι υποκρίνονται ότι τους πίστεψαν.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Στη Βουλή έκαναν προθέρμανση για την Ολομέλεια της 6ης Ιουλίου.

Αγγελία θανάτου

«Υπό τις περιστάσεις και με τα δεδομένα που είχαμε μπροστά μας, αυτό ήταν το καλύτερο που μπορούσε να επιτευχθεί» εξήγησε στη βουλή ο προϊστάμενος εποπτείας της Κεντρικής Τράπεζας Γιάγκος Δημητρίου. Σωστά αυτά. Τόσο καιρό πού είσαστε ως Κεντρική Τράπεζα όμως.

Αναζητείται η Χρυστάλλα Γιωρκάτζη

Δημοσιογράφοι αλλά και βουλευτές μεταξύ σοβαρού και αστείου αναζητούσαν την Χρυστάλλα Γιωρκάτζη στη βουλή. Η κατάρρευση του Συνεργατισμού αποτελεί μαύρη κηλίδα στην πορεία της Κεντρικής Τράπεζας αλλά και στη σταδιοδρομία της κ. Γιωρκάτζη. Χωρίς να λέμε ότι φέρει αυτή την ευθύνη αλλά κάποιο μέρος της είναι άξιον απορίας γιατί δεν έχει εμφανιστεί στη βουλή για ένα τόσο σοβαρό ζήτημα.

Οι εκποιήσεις αποτελούν θέμα επιβίωσης

Δεν είναι μυστικό ότι η αδυναμία εκποιήσεων σε σύντομο χρονικό διάστημα συνέτεινε στη καθυστέρηση της μείωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων του Συνεργατισμού αλλά και του τραπεζικού συστήματος γενικότερα. Εδώ θα πρέπει να αναφέρουμε ότι πολλές φορές η Κεντρική Τράπεζα έχει θίξει το θέμα αλλά οι βουλευτές μας θέλουν να κάνουν κοινωνική πολιτική με τα κεφάλαια των τραπεζών αντί να αναζητήσουν άλλους τρόπους να στηρίξουν αυτούς που πραγματικά έχουν πρόβλημα. Οι ευρωπαϊκές αρχές έχουν τρίξει τα δόντια πολλές φορές αλλά τώρα φαίνεται πως η υπομονή τους εξαντλείται. Κυβέρνηση και βουλή θα πρέπει να αναζητήσουν λύσεις στα χρονικά και κανονιστικά πλαίσια που ζήτησαν οι ευρωπαϊκές αρχές. Σε αντίθετη περίπτωση θα κλαίμε επί ερειπίων και του χρόνου.

Ρεβάνς από Άντρο Κυπριανού

Όταν ο ΔΗΣΥ το 2013 με αφορμή το Μαρί κέρδισε τις εκλογές με το επιχείρημα ότι ο Χριστόφιας τα τίναξε όλα στον αέρα βρήκε μεγάλη ανταπόκριση στο εκλογικό σώμα. Το επιχείρημα βέβαια ήταν παρατραβηγμένο, καθώς τη μεγαλύτερη ευθύνη έφεραν οι ίδιες οι τράπεζες και η κακή εποπτεία. Στις πρόσφατες εκλογές ο ΔΗΣΥ και πάλι κέρδισε τις εκλογές με κύριο επιχείρημα την ανάπτυξη «θαύμα». Στην πραγματικότητα γνώριζε από το 2017 το πρόβλημα του Συνεργατισμού ωστόσο το έκρυψε κάτω από το χαλί και ο αρχηγός της αντιπολίτευσης το ανέδειξε στην προχθεσινή του ομιλία στη βουλή για το θέμα των εγγυήσεων. Η αλήθεια είναι πως ο ΔΗΣΥ έκανε πάρτι τα προηγούμενα χρόνια και ζητά από το ΑΚΕΛ να κάνει την καθαρίστρια γιατί θα έχουν όλοι συνέπειες. Ο Άντρος δεν τσίμπησε και ο Αβέρωφ ζητά από τους βουλευτές του μοματόριουμ δηλώσεων επί του θέματος για να στείλει το μήνυμα ότι τα πράγματα είναι κρίσιμα.

Διακύβευμα η διασφάλιση των καταθέσεων

Η ωμή τοποθέτηση της Κεντρικής Τράπεζας δεν άρεσε σε πολλούς βουλευτές οι οποίοι και επέκριναν τον Γιάγκο Δημητρίου για εκβιαστικά διλήμματα. Βέβαια όσοι δεν προκρίνουν ή δεν εγκρίνουν την συμφωνία με την Ελληνική δεν απαλλάσσονται και των ευθυνών που φέρει η βουλή για τη διασφάλιση των καταθέσεων. Διότι όπως είπαν και οι ευρωπαϊκές αρχές αν η Ελληνική κριθεί ότι δεν θα είναι βιώσιμη δεν θα ανάψουν το πράσινο φως και η εναλλακτική είναι το χειρότερο σενάριο.

Ξενοδοχείο εργοδοτεί παράνομους

Μικρό αριθμό παράνομων ξένων εργατών απασχολεί ξενοδοχείο στην Αγία Νάπα το οποίο αυθαίρετα σύμφωνα με μια εκδοχή έχει απολύσει και Κύπριο διευθυντή εστιατορίου ο οποίος δεν συμπλήρωσε τους έξι μήνες. Τι κάνει το Υπουργείο Εργασίας; Αν και το πρόβλημα των παράνομων εργατών είναι πολύ περιορισμένο κάποιοι δεν διστάζουν να παρανομούν ώστε να τη βγάλουν φθηνά.

Αιμοφιλικοί κάνουν έρανο

Δεν έχει χρήματα το Υπουργείο Οικονομικών να στηρίξει τους αιμοφιλικούς για την αναγκαία φαρμακευτική αγωγή που χρειάζονται με αποτέλεσμα ο σύνδεσμός τους να κάνει συνεχώς έρανο. Είναι ντροπή τη στιγμή που το κράτος σκορπά δεξιά και αριστερά εκατομμύρια να αφήνει στον δρόμο ανθρώπους που η φύση τους έχει αδικήσει. Και μάλιστα όταν τα οικονομικά του κράτους το επιτρέπουν.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Αποταμίευση

Αποταμίευση καλείται η διαδικασία συσσώρευσης/φύλαξης/αποθήκευσης/εξοικονόμησης ρευστού για μελλοντική χρήση, είτε για κατανάλωση (δαπάνη για απόκτηση και άμεση χρήση αγαθών και υπηρεσιών) είτε για επένδυση (δέσμευση/δαπάνη κεφαλαίου για μελλοντική μεγιστοποίησή του ή για δημιουργία νέων κεφαλαιουχικών αγαθών).

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing, The Cyprus Business School

ΑΠΟΨΗ Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Την έχουμε «μια χαρά»

Σε αμέτρητες ξένες ταινίες και τηλεοπτικές σειρές βλέπουμε συχνά πλάνα από οικιστικές γειτονιές, όπου, για παράδειγμα, ένας εφημεριδοπώλης περνάει με το ποδήλατο του και πετάει τις εφημερίδες στον μπροστινό κήπο του σπιτιού, κάπου εκεί διέρχεται κάποιος που κάνει τζόκινγκ στην άκρη του δρόμου, παιδάκια μπορεί να παίζουν αμέριμνα στον κήπο και ο άλλος να βάζει κερί στο αυτοκίνητο του μπροστά από το γκαράζ του. Η γειτονιά δείχνει να είναι πεντακάθαρη, το γρασίδι να είναι κομμένο στο ίδιο ύψος μερικά χιλιοστά πάνω από το έδαφος, οι ψηλές ιτιές εκατέρωθεν του δρόμου να κάνουν αισθητή την παρουσία τους δίνοντας μια αίσθηση «παλαιωσης» στη γειτονιά. Όσο πιο κοντά πάει το πλάνο προς το σπίτι τόσο πιο έντονα μπορεί να γίνονται αντιληπτά τα διάφορα θαμνοειδή που το περιστοιχίζουν, δίνοντας μια πιο «ατημέλητη» φυσική ομορφιά.

Είναι πολλά τα επαναλαμβανόμενα παράξενα στοιχεία που μπορεί να προσέξει κάποιος σε ξένες ταινίες και δη αμερικανικές. Για παράδειγμα, πέραν από το γεγονός ότι με το που πέφτει μια γροθιά αμέσως ακούς τις σειρήνες των περιπολικών που φτάνουν, ένα άλλο στοιχείο είναι πως πάντα, μα πάντα οι δρόμοι είναι βρεγμένοι, βρέχει δεν βρέχει. Το τελευταίο μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση μέχρι που το έψαξα και έμαθα πως γίνεται επίτηδες επειδή αυξάνει την αντανάκλαση των φώτων και κάνει τη σκηνή πιο ενδιαφέρουσα και πιο τρισδιάστατη.

Σε αυτό το πλαίσιο θεωρούσα πως και το γρασίδι και οι κήποι που περιέγραψα πιο πάνω τυγχάνουν περιποίησης λόγω των αναγκών των γυρισμάτων, έτσι ώστε να δείχνουν ωραία και συνάμα να εντυπώνεται στο μυαλό του θεατή με πλάγιο τρόπο μια σωστή παιδεία του συγκεκριμένου λαού αναδεικνύοντας και με αυτό τον τρόπο, τον πολιτισμό του. Το άλλο, δηλαδή το να συντονίζεται όλη η γειτονιά για το τι ομοιογενές κήπο θα είχαν για κάποια χιλιόμετρα μήκος και να τον διατηρούσαν, μου φάνταζε απίθανο. Όλα καλά, μέχρι που μιλούσα προχθές με ένα φίλο που έζησε σε μια πολιτεία στην Αμερική. «Ξέρεις», μου λέει, «όταν πήγα να ενοικιάσω το πρώτο μου σπίτι με κήπο, παζαρεύοντας τον ιδιοκτήτη, μου είπε μεταξύ άλλων πως στο ενοίκιο θα περιλαμβάνει τελικά και την περιποίηση του κήπου στην πρόσοψη της κατοικίας. Εγώ χαμογέλασα, συλλογιζόμενος πως με υποχρέωσε. Πόσο θα στοίχιζε να κόβεις το γρασίδι μια κάθε τόσο μαζί πέντε κλαδιά από τον φράκτη; Έπιασε αυτός το (ειρωνικό) χαμόγελό μου και μου λέει: άσε να σου εξηγήσω λίγο τι γίνεται επειδή προφανώς και δεν ξέρεις τη νομοθεσία και τους κανονισμούς. Αν δεν περιποιείσαι το γρασίδι μπροστά από το σπίτι και το αφήνεις να μεγαλώνει και δεν κλαδεύεις τους θάμνους και τους αφήνεις να αγριεύουν, τότε θα έρθει ο Δήμος και θα σου δώσει 48ωρη προειδοποίηση να τα περιποιηθείς. Αν δεν το πράξεις, πληρώνεις 250 δολάρια πρόστιμο την ημέρα!»

Έτσι είναι λοιπόν. Ψάχνοντας το μαθαίνεις και άλλα πράγματα. Αυτοί οι κήποι στις προσόψεις των σπιτιών μπορεί να είναι ιδιωτικοί ή δημόσιοι ή συνδυασμός, αλλά το δημόσιο σου επιβάλλει τι θα φυτέψεις. Μπορεί κιόλας να σου τα φυτέψει αυτό. Σου επιβάλλει όμως πώς και πότε θα τα περιποιείσαι και δεν μπορείς να παρεκκλίνεις ποσώς από αυτό. Αν έχεις γρασίδι απαγορεύεται να το αφήσεις έστω να κιτρινίσει και να ψηλώσει περισσότερο από όσο το θέλουν. Απαγορεύεται να έχεις επιθετικά φυτά τα οποία μπορεί να επηρεάσουν τις ανέσεις των γειτόνων. Απαγορεύεται να φυτεύεις εποχιακά λουλούδια κατά το δοκούν.

Απαγορεύεται να κόβεις δέντρα τα οποία μπορεί να είναι και διατηρητέα. Απαγορεύεται επίσης να κλαδεύεις τέτοια δέντρα έστω και αν κλαδιά τους νιώθεις πως σε ενοχλούν. Σε τέτοιες περιπτώσεις αποτίνεσαι σε ειδικό τμήμα που θα εξετάσει το αίτημά σου. Αν υπάρχει πρόβλημα νερού, τότε απαγορεύεται να φυτεύεις ποικιλίες φυτών που θέλουν έντονο πότισμα. Οι κανονισμοί πάνε σε τέτοια λεπτομέρεια που ρυθμίζουν μέχρι την ιδιωτική κομποστοποίηση, το φύτεμα λαχανικών για ιδίαν χρήση, τον τραυματισμό πουλιών και αν μπορείς να παρέμβεις για να το σώσεις κ.λπ. Και έρχεσαι αναπόφευκτα στα δικά μας δεδομένα, όπου ο καθένας κάνει ό,τι θέλει. Κλαδεύεις; Και γιατί να ξοδέψεις κάτι σεντς για να αγοράσεις πλαστικές σακούλες να βάλεις μέσα τα κλαδέματά σου; Ή σιγά μην κόψεις να πας στο «πρασινο σημείο» του Δήμου σου για να τα αποθέσεις. Πολύ εύκολα πας στο απέναντι κενό οικόπεδο και τα πετάς αφήνοντας τη μητέρα φύση να τα αποσυνθέσει σε βάθος χρόνου. Και για να μη σε υποψιαστεί κανείς, κατ' ακρίβεια πας στο λοξώς απέναντι οικόπεδο για να νομίζουν όλοι ότι είναι του γείτονα Αν είσαι τυχερός, μπορεί ο βλάκας ο γείτονας να πλήρωσε 80 ευρώ να φέρει ένα κάδο (skip) να βάλει μέσα τα δικά του, οπότε τα ρίχνεις εκεί μέσα το βράδυ όταν ο άλλος βλέπει Μουντιάλ και ρέφαρες.

Ομοιόμορφες γειτονιές; Μα τι φρούτο είναι και τούτο; Εδώ το Τμήμα Δασών κλαδεύει τα πεύκα και τους φίκους κάνοντας τα να μοιάζουν ωσάν να πάσχουν από κωλικούς, με τους ιδιωτικούς κήπους στις προσόψεις θα ασχοληθούμε; Και αν πεις στους δημάρχους να επιβάλουν πρόστιμα, είτε θα σου πουν πως δεν επιθυμούν να φάνε ξύλο ή θα σε ρωτήσουν για ποιο γενικό σχεδιασμό γειτονιών κάνουμε αναφορά. Και θα έχουν δίκιο και στα δύο.

Μπορεί να είμαστε τελικά πιο ελεύθερη χώρα από την Αμερική, αλλά είμαστε φαίνεται και πιο απολίτιστοι. Είναι εδώ που μπερδεύτηκε η δημοκρατία με την ασυδοσία, το πλάνο με την αναρχία, ο σεβασμός στο κοινό καλό με τον εγωισμό, η οργάνωση με την αναβολή και όλα μαζί.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO, APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Deloitte.

Φορολογικός Οδηγός 2018
Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε

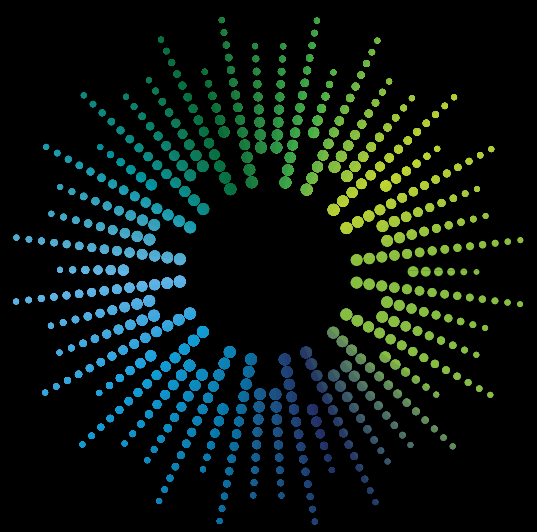

• Όλες οι νέες φορολογικές αλλαγές και άλλες σχετικές αλλαγές
• Το φορολογικό ημερολόγιο 2018
• Όλο το φορολογικό πλαίσιο που ισχύει στην Κύπρο

Η έκδοση του Φορολογικού Οδηγού εντάσσεται στα πλαίσια της πάγιας πολιτικής της Deloitte για πλήρη, έγκυρη και λεπτομερή ενημέρωση των φορολογουμένων.

Την ηλεκτρονική έκδοση, στην Ελληνική και Αγγλική γλώσσα, του Φορολογικού Οδηγού 2018 της Deloitte μπορείτε να τη βρείτε στην ιστοσελίδα www.deloitte.com/cy

© 2018 Deloitte Limited

Tax

Οι ανακεφαλαιοποιήσεις κοστίζουν στο κράτος

Τριάντα δισ. ευρώ κόστισαν στο ελληνικό οι τράπεζες – Η κεφαλαιακή ενίσχυση του Συνεργατισμού ανήλθε στο 1,75 δισ.

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Όταν τα κράτη εμπλακούν στα μετοχικά κεφάλαια των τραπεζών, η πρόσφατη ιστορία δείχνει πως βγαίνουν στο τέλος ζημιογόνα, με τη στήριξή τους να έχει μόνο βραχυπρόθεσμο όφελος για τις τράπεζες και την οικονομία του εκάστοτε κράτους.

Η Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα ανακεφαλαιοποιήθηκε το 2013 από το κυπριακό κράτος με κεφάλαια 1,5 δισ. ευρώ, λαμβάνοντας όμως το 99% της, που το κατέστησε ως τον κύριο μέτοχο.

Η κεφαλαιοποίηση της ΣΚΤ βασίστηκε σε αποτελέσματα ελέγχου, που έδειχναν ότι είχε αρνητικά κεφάλαια ύψους 300 εκατ. ευρώ και χρηματοδοτήθηκε από τη δανειακή σύμβαση του μνημονίου. Έπειτα, το 2015 στο πλαίσιο του ελέγχου του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM), διαφάνηκε η ανάγκη αύξησης των προβλέψεων έναντι των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων, οδηγώντας σε πρόσθετη κεφαλαιουχική ενίσχυση από την κυβέρνηση ύψους 175 εκατ. ευρώ. Η

Τα ομόλογα όμως δεν αποσκοπούν στην ανακεφαλαιοποίηση της ΣΚΤ, αλλά για τη στήριξη της ρευστότητας και της συναλλαγής που θα ακολουθήσει.

Το κράτος μετά την πράξη θα διαθέτει Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια αξίας 7 δισ. ευρώ, Εξυπηρετούμενα Δάνεια 0,5 δισ. ευρώ, ακίνητα αξίας 600 εκατ. ευρώ, 166 εκατ. ευρώ μετοχών σε εταιρείες, αλλά και μετρητά ύψους 73 εκατ. ευρώ.

συμφωνία προέβλεπε να συγχωνευτούν τα 93 Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα σε 18 και έπειτα να ενοποιηθούν σε ένα, όπως και έγινε. Επίσης, έκλεισε το 50% των καταστημάτων του Συνεργατισμού και από 349 το 2013, μειώθηκαν σε 172 το 2018, ενώ το προσωπικό από 2.976 άτομα το 2013 μειώθηκε σε 2.649 το τρέχον έτος.

Το μισθολόγιο επίσης μειώθηκε κατά 23,8%, καθώς μειώθηκαν και τα λειτουργικά έξοδα της τράπεζας κατά 17%. Για να περιορίσει τις εκροές καταθέσεων των πελατών της ΣΚΤ που κορυφώθηκαν κατά τις προεδρικές εκλογές του 2018 στην Κύπρο, το κράτος εξέδωσε ομόλογα συνολικής αξίας 2,35 δισ. ευρώ, που μαζί με 150 εκατ. ρευστά διαθέσιμα, τα κατέθεσε στη Συνεργατική Κυπριακή. Το ίδιο προτίθεται να κάνει με ομόλογο 1 δισ. ευρώ αυτή τη φορά, ώστε να ολοκληρωθεί η συμφωνία μεταξύ Ελληνικής και ΣΚΤ.

Τα ομόλογα, όμως, δεν αποσκοπούν στην ανακεφαλαιοποίηση της ΣΚΤ, αλλά για τη στήριξη της ρευστότητας και της συναλλαγής που θα ακολουθήσει. Έναντι αυτών, το κράτος θα κρατήσει περιουσιακά στοιχεία 8,3 δισ. ευρώ. Σε αυτά τα 8,3 δισ. ευρώ το κράτος μετά την πράξη θα διαθέτει Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια αξίας 7 δισ. ευρώ, Εξυπηρετούμενα Δάνεια 0,5 δισ. ευρώ, ακίνητα αξίας 600 εκατ. ευρώ, 166 εκατ. ευρώ μετοχών σε εταιρείες, αλλά και μετρητά ύψους 73 εκατ. ευρώ.

Εχασε η Ελλάδα

Η ιστορία όμως επαναλαμβάνεται, καθώς το ελληνικό Δημόσιο έχασε και αυτό χρήματα ύψους 30 δισεκατομμυρίων ευρώ. Δεν είναι πρωτόγνωρο γεγονός δηλαδή ότι το κυπριακό δημόσιο έχασε χρήματα από τον Συνεργατισμό. Οι μεταρρυθμίσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα μπορεί να έδωσαν μια «ανάσα» στις ελληνικές τράπεζες, αλλά σύμφωνα με τα δεδομένα, το ελληνικό κράτος έχασε και σημαντικό ποσοστό στις τράπεζες εκτός από δισεκατομμύρια ευρώ. Συγκεκριμένα για την AlphaBank, το ελληνικό κράτος έχασε το 92% του μεριδίου που κατείχε, της τάξεως του 10,96%. Σε χρήματα, αυτό μεταφράζεται σε 3,93 δισ. ευρώ, από μια ανακεφαλαιοποίηση της τάξεως των 4,27 δισ. ευρώ. Για τη Eurobank, το κράτος έχασε σχεδόν το 99% του 2,58% που κατείχε στην τράπεζα, ενώ χρηματικώς μεταφράζεται σε ζημιά 5,78 δισ. ευρώ. Η στήριξη στην εν λόγω τράπεζα ήταν της τάξης των 5,83 δισ. ευρώ. Για την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος η Ελλάδα είχε μεγάλο ποσοστό, που φτάνει στο 40,39%. Απώλεσε συνολικά στα 10,48 δισ. ευρώ από τη συνολική στήριξη του 11,48 δισ. ευρώ, ήτοι το 91% αυτής. Τέλος, στην Τράπεζα Πειραιώς το κράτος κατείχε το 26,42% της τράπεζας, με τη συνολική της στήριξη να φτάνει στα 10,3 δισ. ευρώ. Από αυτή τη στήριξη το κράτος έχασε 9,96 δισ. ευρώ, δηλαδή το 97% της στήριξης που παρείχε.

Τα κεφάλαια αυτά προήλθαν από τρία συνολικά μνημόνια και μπήκαν στις τράπεζες για την ανακεφαλαιοποίηση τους συνολικά 29,9 δισ. ευρώ. Η έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σχετική του έκθεση για τη χρηματοπιστωτική κρίση αναφέρει όλες τις λεπτομέρειες της στήριξης και των αδυναμιών που κόστισε στο ελληνικό Δημόσιο αυτά τα χρήματα.

Διαφωνίες για την εθελούσια

Νέο ραντεβού αύριο αναμένεται να έχουν οι συντεχνίες και η ΕΤΥΚ με τη Διοίκηση του Συνεργατισμού για να ορίσουν το Σχέδιο Εθελούσιας Εξόδου και να διανεμηθεί στους εργαζομένους της ΣΚΤ. Στόχος να αποχωρήσουν 900 άτομα από τη Συνεργατική, αλλά με την απόσταση να είναι τόσο μεγάλη αναφορικά με τα ζητούμενα των συντεχνιών και τα ζητούμενα της ΣΚΤ, δεν θα είναι εύκολη υπόθεση. Σύμφωνα με εγκύκλιο της ΕΤΥΚ, η ΣΚΤ προτείνει ποσό αποζημίωσης ίσο με το 1/4 του ετήσιου μισθού επί τα χρόνια υπηρεσίας και καταβολή του ποσού σε 2 δόσεις. Προτείνει ως ελάχιστο ποσό αποζημίωσης τα 40 χιλ. ευρώ και μέγιστο τις 180 χιλ. ευρώ. Η πρόταση περιλαμβάνει πληρωμή συσσωρευμένων αδειών μέχρι δύο έτη, Ταμείο Υγείας για τρία χρόνια, ασφάλεια ζωής για άλλα τρία, Ταμείο Ευημερίας για τρία χρόνια, μετατροπή των συμβατικών δανείων σε εμπορικά δάνεια, ενώ για όσους υπαλλήλους έχουν μη εξυπηρετούμενα δάνεια προτείνεται κατακράτηση του 30% επί του συνολικού ποσού για ένα εξάμηνο, μέχρι να διευθετήσουν τις υποχρεώσεις τους. Η ΕΤΥΚ θέλει το Σχέδιο να απευθύνεται σε όλο το προσωπικό, με την αποζημίωση να είναι ίση με 5 ετήσιους μισθούς με μέγιστο ποσό τις 200 χιλ. ευρώ και ελάχιστο τις 100 χιλ. ευρώ. Ζητάει το δικαίωμα επιλογής (Τράπεζα, Φορέας, Σχέδιο, κτλ.), να ισχύει και για τους εργαζόμενους της Altamira, να συνεχισθεί η κάλυψή τους για πέντε χρόνια (Σχέδιο Υγείας + Ασφάλεια Ζωής) και πληρωμή του συνόλου των συσσωρευμένων αδειών και διατήρηση των όρων των συμβατικών δανείων και μετά την αποχώρηση. Η Ένωση αναφέρει πως σε περίπτωση που όσοι ζητήσουν να ενταχθούν στο σχέδιο δεν είναι ο επιδιωκόμενος αριθμός, τότε τον αριθμό των ατόμων να αναλάβει η κυβέρνηση και να τους εργοδοτήσει στο Δημόσιο.

pwc

Γραφειοκρατία και έλλειψη ταλέντου οι μεγαλύτερες ανησυχίες για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις

Σε €324 δις ετησίως ανέρχεται το κόστος της έλλειψης ταλέντου, σύμφωνα με έρευνα της PwC

Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις σε όλη την Ευρώπη θεωρούν ότι η ρύθμιση και η γραφειοκρατία στη δική τους τοπική οικονομία αποτελούν μεγαλύτερη απειλή για την ανάπτυξή τους από τη ρύθμιση και τη γραφειοκρατία που επιβάλλεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Σύμφωνα με έρευνα της PwC, στην οποία συμμετείχαν 2,450 εταιρείες από 31 ευρωπαϊκές χώρες συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου, το 39% των ερωτηθέντων εκφράζει ανησυχία για τη γραφειοκρατία στη δική τους χώρα, έναντι του 29%, που θεωρεί ως μεγαλύτερο πρόβλημα τη γραφειοκρατία της ΕΕ.

Ο Mark Smith, Επικεφαλής Πελατών και Αγορών στην Περιφέρεια Ευρώπης, Μέσης Ανατολής και Αφρικής της PwC, δηλώνει σχετικά: «Το πιο εντυπωσιακό εύρημα της έρευνάς μας είναι ότι παρά τη διαδεδομένη αντίληψη ότι οι ρυθμιστικές και γραφειοκρατικές παρεμβάσεις των αρχών της ΕΕ επηρεάζουν αρνητικά την επιχειρηματική πρωτοβουλία και παγιδεύουν τις εταιρείες στα δίκτυα της γραφειοκρατίας, οι πλείστες ιδιωτικές επιχειρήσεις δεν συμμερίζονται την άποψη αυτή. Θεωρούμε ότι το εύρημα αυτό κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για πολλές κυβερνήσεις. Θα πρέπει να κάνουν πολύ περισσότερα για να κερδίσουν την εμπιστοσύνη των ιδιωτικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται εντός της δικαιοδοσίας τους, αρχίζοντας με τη γραφειοκρατία αλλά και το κόστος συμμόρφωσης με τις ρυθμιστικές απαιτήσεις».

Η έρευνα της PwC αναδεικνύει επίσης ένα ευρύτερο και διαχρονικό ζήτημα που αφορά τις ιδιωτικές επιχειρήσεις σε όλη την Ευρώπη. Συγκεκριμένα, οι ευρωπαϊκές ιδιωτικές επιχειρήσεις θεωρούν ως τη μεγαλύτερη πρόκληση που έχουν να αντιμετωπίσουν την έλλειψη δεξιοτήτων, η οποία αποτελεί εμπόδιο στην πρόσληψη του κατάλληλου ταλαντούχου δυναμικού, που θα δώσει ώθηση στην ανάπτυξη. Με βάση τους υπολογισμούς της PwC, η έλλειψη ταλέντου κοστίζει στις ιδιωτικές επιχειρήσεις της ΕΕ €324 δις ετησίως σε χαμένα έσοδα. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί περίπου στο συνολικό ετήσιο ΑΕΠ της Πορτογαλίας, της Ουγγαρίας και της Κροατίας.

Παρόλ' αυτά, οι ιδιωτικές επιχειρήσεις εκφράζουν σήμερα τα υψηλότερα ποσοστά αισιοδοξίας των τελευταίων χρόνων. Παρουσιάζονται αισιόδοξες για τις προοπτικές ανάπτυξης στην Ευρώπη, όπου, παρά τα σημάδια αδυναμίας που παρουσιάστηκαν πρόσφατα, η περιοχή βίωσε μια περίοδο περίπου δύο ετών θετικής ανάπτυξης. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι ιδιωτικές επιχειρήσεις στην Κύπρο είναι ιδιαίτερα αισιόδοξες, με ποσοστό 78,6% να δηλώνει ότι οι προοπτικές ανάπτυξης θα βελτιωθούν το προσεχές έτος.

Επιπλέον, οι ιδιωτικές επιχειρήσεις στην Ευρώπη δηλώνουν αισιόδοξες σε ό,τι αφορά την ικανότητα επέκτασης τους στην εγχώρια αγορά, εστιάζοντας στους πελάτες τους και υιοθετώντας ψηφιακές τεχνολογίες. Ανάμεσα στους συμμετέχοντες της έρευνας της PwC, τη μεγαλύτερη αισιοδοξία εκφράζουν οι μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις (οι οποίες ορίζονται ως επιχειρήσεις με ετήσια έσοδα €50 δις μέχρι €100 δις).

Ωστόσο, μόλις το 31% των ιδιωτικών επιχειρήσεων στην Ευρώπη αναφέρει ως προτεραιότητα την ψηφιοποίηση. Αυτό συνεπάγεται ότι πολλές ιδιωτικές επιχειρήσεις εξακολουθούν να υποτιμούν τόσο τη σημασία του ψηφιακού μέλλοντος όσο και τις δυνατότητές που προσφέρει, αλλά και την αναστάτωση που επιφέρει στις εργασίες.

Η πλήρης έκθεση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα www.pwc.com/private-business-survey

Neodent Dental & Speech Center
Μαρία Μιτα
BSc Εγγεγραμμένη Λογοπαθολόγος
Αγίου Γεωργίου 65, Αρ. Διαμ. 201, Ανθούπολη
Τηλ. 22 385815 / 99 129129
email. neodentmaria@hotmail.com

ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

Ζητούνται καθηγητές φυσικής και μαθηματικών για άμεση εργοδότηση.

Για περισσότερες πληροφορίες στο τηλ.: 99323643
email: chrisoxd@hotmail.com

Ανακοίνωση αναφορικά με την αίτηση των πιστωτών

Η τράπεζα ABLV, AS, με αριθμό καταχώρισης 50003149401 (εφεξής η «Τράπεζα») που τελεί σε διαδικασία εκκαθάρισης, ενημερώνει δια του παρόντος ότι η συνεδρία των μετόχων στις 26 Φεβρουαρίου 2018 αποφάσισε να εγκρίνει την έναρξη της εθελοντικής εκκαθάρισης της Τράπεζας. Τα παρακάτω άτομα ορίζονται ως εκκαθαριστές: Eva Berlaus, Arvīds Kostomārovs, Andris Kovaļčuks και Elvijs Vēbers. Στις 12 Ιουνίου 2018, η Επιτροπή Οικονομικών και Κεφαλαιαγοράς ενέκρινε την απόφαση της συνεδρίας των μετόχων της Τράπεζας σχετικά με την εθελοντική εκκαθάριση, η οποία θεωρείται ως ημέρα έναρξης της εθελοντικής εκκαθάρισης της Τράπεζας.

Για εξασφάλιση της προστασίας των συμφερόντων όλων των πιστωτών και σύμφωνα με τις προβλέψεις της Ενότητας 211 των πιστωτικών ιδρυμάτων της Δημοκρατίας της Λετονίας, οι εκκαθαριστές καλούν δια του παρόντος τους πιστωτές της Τράπεζας να καταθέσουν τις αξιώσεις τους (ή τα παράπονά τους) στην Τράπεζα έως και τις 18 Σεπτεμβρίου 2018, στην Επιτροπή Εκκαθάρισης, στην οδό 23 Elizabetes St., Riga, LV-1010, Δημοκρατία της Λετονίας. Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στην ιστοσελίδα www.ablv.com.

Το ίδρυμα που είναι εξουσιοδοτημένο να αναθεωρήσει παράπονα σχετικά με την εκκαθάριση είναι: Η Επιτροπή Οικονομικών και Κεφαλαιαγοράς, με διεύθυνση: 1 Kungu St., Riga, LV-1050, Republic of Latvia.

Paziņojums latviešu valodā pieejams www.ablv.com.

Το δημ. χρέος της Κύπρου στα χέρια των ξένων

Κατέχουν το 82,2% από το 97,5% - Στην πρώτη θέση μεταξύ των 28

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Το 82,2% του δημοσίου χρέους της Κύπρου ανήκει σε πρόσωπα που δεν κατοικούν στην Κύπρο, με το υψηλότερο ποσοστό ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (eurostat) για το 2017 που δημοσιοποιήθηκαν την περασμένη εβδομάδα, η Κύπρος αν και παρουσιάζεται με τα δεδομένα του δημοσίου χρέους στο 97,5%, δηλαδή πριν εκδώσει τα εννέα ομόλογα που έδωσαν ένεση ρευστότητας στον Συνεργατισμό για να σταματήσει τις εκροές καταθέσεων, δείχνουν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό δημοσίου χρέους αντιστοιχεί στους ξένους. Τα ίδια δεδομένα καταδεικνύουν πως το 14,2% του δημοσίου χρέους της Κύπρου αντιστοιχεί σε εγχώρια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ενώ μόνο το 3,7% του χρέους αντιστοιχεί σε κατοίκους της Κύπρου που δεν έχουν σχέση με το χρηματοπιστωτικό τομέα. Εντούτοις, όπως είναι ήδη γνωστό, το κράτος εξέδωσε εννέα ομόλογα για να στηρίξει τη ρευστότητα της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας τον Απρίλιο του 2018 ύψους 2,35 δισ. ευρώ, ενώ αναμένεται στο επόμενο διάστημα μόλις κατακυρωθεί η συμφωνία μεταξύ Ελληνικής και Συνεργατισμού να εκδώσει άλλο ένα ομόλογο, αυτή τη φορά ύψους 1 δισ. ευρώ. Οι δύο κινήσεις αναμένεται να φέρουν όπως έχει δηλώσει ήδη ο υπουργός Οικονομικών Χάρης Γεωργιάδης το δημόσιο χρέος στο 110%, ύψος που ξεπερνά κατά τρεις μονάδες το δημόσιο χρέος που είχε η Κύπρος στα χρόνια των μνημονίων. Το είδος των ομολόγων που εξέδωσε όμως η Κυπριακή Δημοκρατία τον Απρίλιο, όπως αυτό που αναμένεται να εκδώσει, είναι Κρατικά Ονομαστικά Χρεόγραφα Αναπτύξεως (ΚΟΧΑ). Τα εννέα συνολικά ΚΟΧΑ που εξέδωσε έχουν αγοραστές εγχώρια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, άρα, το 14,2% αναμένεται σχεδόν να διπλασιαστεί, με το 14,2% να γίνει στο άμεσο μέλλον μετά και την έκδοση του 1 δισ. ομολόγων, στο 26,7%.

Τα εννέα συνολικά ΚΟΧΑ που εξέδωσε έχουν αγοραστές εγχώρια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, άρα, το 14,2% αναμένεται σχεδόν να διπλασιαστεί, με το 14,2% να γίνει στο άμεσο μέλλον μετά και την έκδοση του 1 δισ. ομολόγων, στο 26,7%.

Οι δύο κινήσεις αναμένεται να φέρουν, όπως έχει δηλώσει ήδη ο υπουργός Οικονομικών Χάρης Γεωργιάδης, το δημόσιο χρέος στο 110%, ύψος που ξεπερνά κατά τρεις μονάδες το δημόσιο χρέος που είχε η Κύπρος στα χρόνια των μνημονίων.

Ακολουθεί η Λετονία

Αναφορικά με το μερίδιο του δημοσίου χρέους που κατέχουν οι μη κάτοικοι των ίδιων χωρών, ακολουθεί η Λιθουανία (73%), η Λετονία (68%), η Φινλανδία, η Αυστρία και η Σλοβενία (με 67%). Αντίθετα, το μεγαλύτερο μέρος του χρέους που κατείχε ο τομέας των χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων (κάτοικοι) καταγράφονται στη Σουηδία και τη Δανία (και οι δύο 69%), με τη Μάλτα και την Ιταλία στο 62%. Γενικά, σε ολόκληρη την Ε.Ε., λιγότερο από το 10% του χρέους ανήκαν στους μη χρηματοπιστωτικούς τομείς (μη χρηματοοικονομικούς) επιχειρήσεις, νοικοκυριά και μη κερδοσκοπικά ιδρύματα που εξυπηρετούν νοικοκυριά), με εξαιρέσεις τη Μάλτα (26%), Ουγγαρία (20%), Πορτογαλία (13%) και Ιρλανδία (11%)

Όχι νέα φορολογία

Παρά την αύξηση του δημοσίου χρέους στο 110%, ο υπουργός Οικονομικών πριν από μερικές ημέρες στην ετήσια συνέλευση του ΣΕΛΚ διαμήνυσε πως δεν πρόκειται να επέλθει όποια νέα φορολογική επιβάρυνση από την έκδοση των ομολόγων για την ιδιωτικοποίηση της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας. Πρόσθεσε πως το φορολογικό πλαίσιο της Κύπρου πρέπει να παραμείνει απλό, ελκυστικό και προβλέψιμο, με την πολιτική δέσμευση της κυβέρνησης για τις φορολογικές επιβαρύνσεις να μη μεταβάλλεται ούτε λόγω της μη επαναλαμβανόμενης επιβάρυνσης του χρέους που κατέστη αναγκαία προκειμένου οριστικά να αντιμετωπιστούν οι εστίες αβεβαιότητας στο τραπεζικό σύστημα. Έγινε όπως είπε, για να «έχουμε στη χώρα μας τράπεζες που θα είναι απαλλαγμένες από τις παθογένειες και τα λάθη του παρελθόντος». Υπογράμμισε για ακόμα μία φορά ότι η εκχώρηση προς το κράτος ενός εξαιρετικά μεγάλου χαρτοφυλακίου δανείων, ακινήτων και συμμετοχών, διασφαλίζει μια νέα σημαντική πηγή δημοσίων εσόδων. Προϋπόθεση δε, όπως σημείωσε, είναι η μη εμπλοκή του κράτους στην διαχείριση αυτών του περιουσιακών στοιχείων, τη βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δικαστικών διαδικασιών, κινήσεις που η κυβέρνηση ήδη προωθεί και που υπέδειξε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Όχι σε σύγκριση

Σε συνέντευξή του στην «Κ» ο πρώην υπουργός Οικονομικών της Κύπρου Μιχάλης Σαρρής, ερωτηθείς εάν γίνεται σύγκριση της υφιστάμενης κυβέρνησης με αυτή του Δημήτρη Χριστόφια για την αύξηση του δημόσιου χρέους, απάντησε αρνητικά. Πρόσθεσε όμως πως η αύξηση του χρέους είναι πάρα πολύ ανησυχητική. Όπως εξήγησε, φέρνει τη χώρα σε επίπεδα που το κόστος δανεισμού αναχρηματοδότησης του χρέους, ιδιαίτερα όταν η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σταματήσει την αγορά κρατικών ομολόγων για να κρατήσει τα επιτόκια χαμηλά, θα επηρεάσει δυσανάλογα τις αδύναμες χώρες όπως είναι η Ιταλία και η Ελλάδα. Εξήγησε ότι προχωρά στον χαρακτηρισμό αδύναμες, διότι υπάρχει πάρα πολύ ψηλό χρέος που οι αγορές το κατατάσσουν σε υψηλό ρίσκο και πιθανότατα να δανειστεί η Κύπρος με επιτόκια ψηλότερα από τον ρυθμό ανάπτυξη. Σύμφωνα με τον κ. Σαρρή, υπάρχει ένας άγνωστος Χ για το δημόσιο χρέος, αφού αν και το καλό χαρτοφυλάκιο της Συνεργατικής που αγόρασε η Ελληνικής εξυπηρετείται, εγκυμονεί κινδύνους και θα ήθελε να το αγοράσει σε χαμηλότερη τιμή. Σε αυτό το σημείο η κυβέρνηση ζήτησε να ανεβάσει την τιμή και να εγγυηθεί οποιασδήποτε απώλεια, εξήγησε, επομένως υπάρχει και αυτό το ρίσκο που το λαμβάνουν υπόψη οι αγορές. «Αυτό θα πρέπει να το διαχειριστούμε σωστά και εκεί είναι τρομερά σημαντικό να μείνει μακριά από κυβερνητικούς μηχανισμούς ώστε να έχουμε ελπίδες να πάρουμε πίσω αυτά τα επισφαλή δάνεια», κατέληξε σχετικά για το δημόσιο χρέος.

Μετρούν αντίστροφα για εφαρμογή του ΓεΣΥ

Εντατικές διεργασίες από πλευράς του ΟΑΥ για εφαρμογή του νέου Σχεδίου Υγείας στη βάση χρονοδιαγραμμάτων

Του **ΣΤΕΛΙΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ**

Τις διαδικασίες για μετάβαση στο νέο σύστημα υγείας συνεχίζει εντατικά ο ΟΑΥ, ο οποίος ουσιαστικά μετρά αντίστροφά για την εφαρμογή της πρώτης φάσης του ΓεΣΥ. Καθώς απομένουν μόλις 335 μέρες ο οργανισμός θα πρέπει να τρέξει εντατικά όλες τις εκκρεμότητες, ώστε να εφαρμοστεί στην ώρα του το νέο σύστημα υγείας. Ένα σύστημα υγείας στο οποίο θα ενταχθούν, βάσει των τελευταίων υπολογισμών, πέραν των 842 χιλιάδων πολιτών, ενώ στη βάση υπολογισμών που έχουν γίνει από πλευράς ΟΑΥ θα συμμετέχουν και πέριξ των 10 χιλιάδων παρόχων υγείας. Για τον σκοπό αυτό ο οργανισμός περιμένει μέχρι τις 13 Ιουλίου την απάντηση του ΠΙΣ στην πρόταση που του έγινε για τις αμοιβές των προσωπικών και ειδικών γιατρών, ενώ παράλληλα έχει αρχίσει και τις διαβουλεύσεις με τους φαρμακοποιούς.

Στις 13 Ιουλίου αναμένεται η απάντηση του ΠΙΣ στο κεφαλαιώδες ζήτημα των αμοιβών των προσωπικών και ειδικών γιατρών.

Συνεχίζονται οι διαβουλεύσεις με τους παρόχους υγείας με στόχο να ολοκληρωθούν μέχρι τον Αύγουστο.

Το επόμενο διάστημα θα ξεκινήσουν και επίσημα οι διαβουλεύσεις με τα κλινικά εργαστήρια. Ταυτόχρονα, ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας προχωρεί και με τις υπόλοιπες εκκρεμότητες, καθώς θα πρέπει να ολοκληρώσει και την επικοινωνιακή στρατηγική μέσα από την οποία θα απευθυνθεί προς το κοινό για να πληροφορήσει τον κάθε πολίτη για τα δικαιώματα αλλά και τις υποχρεώσεις του στο νέο σύστημα υγείας.

Σύστημα πληροφορικής

Ένα άλλο σημαντικό κομμάτι για την εφαρμογή του ΓεΣΥ στη βάση χρονοδιαγραμμάτων είναι και το σύστημα πληροφορικής μέσα στο οποίο θα ενταχθούν τόσο οι πάροχοι υγείας όσο και οι ασθενείς. Ο ΟΑΥ να τονίζει ότι ήδη έχουν αρχίσει να παραδίδονται κομμάτια του συστήματος πληροφορικής και τυγχάνουν εξέτασης από τον οργανισμό. Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα η παράδοση ολόκληρου του συστήματος πρέπει να ολοκληρωθεί αρχές του 2019. Ακολούθως θα ξεκινήσει η εγγραφή στο σύστημα των προσωπικών γιατρών οι οποίοι στο τέλος της ημέρας θα πάρουν την απόφαση να συμβληθούν με τον οργανισμό και να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο νέο σύστημα υγείας.

Αρχές του νέου έτους μάλιστα αναμένεται να αρχίσει και η εμπλοκή των ασθενών στο ΓεΣΥ, καθώς το διάστημα εκείνο θα πρέπει να εγγραφούν και οι ίδιοι στο σύστημα πληροφορικής, επιλέγοντας ταυτόχρονα τον προσωπικό τους ιατρό. Την 1η Μαρτίου του ίδιου έτους θα αρχίσει η καταβολή των συνεισφορών για την πρώτη φάση του ΓεΣΥ. Αρχικά οι εργαζόμενοι θα καταβάλλουν το 1,70% του μισθού, οι εργοδότες 1,85 % και το κράτος 1,65%. Οι αυτοεργοδοτούμενοι θα πληρώνουν ως συνεισφορά το 2,55%, ενώ οι συνταξιούχοι, οι εισοδηματίες και αξιωματούχοι 1,70%. Ενώ με την εισαγωγή της δεύτερης φάσης την 1 Μαρτίου 2020 οι εργαζόμενοι θα καταβάλλουν το 2,65% του μισθού τους, οι εργοδότες το 2,9%, το κράτος, το 4,7%, ενώ οι αυτοτελώς εργαζόμενοι το 4% και οι συνταξιούχοι, εισοδηματίες και αξιωματούχοι το 2,65%.

Συνεχείς διαβουλεύσεις

Αυτό που φαίνεται μέχρι στιγμής να απασχολεί έντονα και τον ΟΑΥ είναι η τελική απόφαση του ΠΙΣ στην πρόταση που έχει υποβληθεί για να συμβληθούν οι γιατροί με τον οργανισμό. Όπως σημειώνεται από πλευράς ΟΑΥ έχουν καταθέσει όλα τα στοιχεία στον ΠΙΣ και περιμένουν την δική του τοποθέτηση, αναλόγως της οποίας θα μελετήσουν και τα επόμενα βήματά τους. Μιλώντας στην «Κ» εκ μέρους του ΠΙΣ ο πρόεδρος της Επιτροπής Δεοντολογίας Βάσος Οικονόμου επανέλαβε τη θέση του συλλόγου για ένα σωστό ΓεΣΥ. Τόνισε επίσης ότι δεν είναι η ώρα της επίρριψης ευθυνών αλλά η ώρα της συναίνεσης για την εφαρμογή του νέου συστήματος υγείας πάνω στις σωστές βάσεις. Επισήμανε ότι οι γιατροί συνεχίζουν να έχουν την άποψη ότι θα πρέπει να γίνουν αποφασιστικές τομές στον χώρο της υγείας μέσα από ένα πιο μεγάλο προϋπολογισμό για να αφεθεί το ΓεΣΥ να λειτουργήσει χωρίς προβλήματα.

Όπως τόνισε ο δρ Οικονόμου ο Ιατρικός Σύλλογος θα απαντήσει στην πρόταση του ΟΑΥ σε συνάντηση που θα έχουν, αφού πρώτα συναντηθούν και συζητήσουν τα προσχέδια αμοιβών με τις επιστημονικές τους εταιρείες. Μάλιστα, όπως τόνισε, ζήτησαν και πήραν από τον ΟΑΥ το χρηματικό πόσο για κάθε ιατρική πράξη επισημαίνοντας ότι η πρόταση του Οργανισμού ήταν δομημένη σε μονάδες. Καταληκτικά ο δρ Οικονόμου επισήμανε ότι για τον ΠΙΣ είναι κατανοητό οι γιατροί να θέλουν ακριβώς το ποσό της αμοιβής τους αφού αποφασίσουν να συμβληθούν με τον ΟΑΥ, τονίζοντας μάλιστα ότι θα προχωρήσουν στην τελική τους εισήγηση βασισμένοι πάνω στα θέλω του μέσου γιατρού.

«Τέλος» από σήμερα για τις πλαστικές σακούλες

Από €0,05 +ΦΠΑ θα διατίθενται πλέον οι τσάντες σε υπεραγορές, φαρμακεία και καταστήματα ένδυσης και υπόδησης

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Όσοι καταναλωτές επισκεφθούν σήμερα υπεραγορές και καταστήματα θα πρέπει να έχουν συνυπολογίσει στο ποσό που θα πληρώσουν στο ταμείο επιπλέον €0,05 +ΦΠΑ για κάθε πλαστική σακούλα που θα χρησιμοποιήσουν. Πρόκειται για την πρώτη μέρα κατά την οποία τίθεται σε εφαρμογή η ευρωπαϊκή Οδηγία για μείωση των πλαστικών αντικειμένων μιας χρήσης που έχει ως στόχο την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης στους πολίτες.

Σύμφωνα με τον πρόεδρο του Παγκύπριου Συνδέσμου Λιανικού Εμπορίου Μάριο Αντωνίου, οι υπεραγορές οι οποίες έχουν τον μεγαλύτερο όγκο σε πλαστικές σακούλες, έχουν ολοκληρώσει την πολύμηνη προετοιμασία τους για το θέμα, ενημερώνοντας σχετικά τους καταναλωτές είτε με ενημερωτικά φυλλάδια είτε με ανακοινώσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Με τις εκστρατείες αφενός πληροφορούν το κοινό για τις διάφορες παραλλαγές των διαφόρων επαναχρησιμοποιημένων σακουλών και αφετέρου τις διάφορες τιμές ώστε να επιλέξει ο καταναλωτής την εναλλακτική λύση. Οι επιλογές ποικίλουν από υφασμάτινες ή πλαστικές διαφόρων μεγεθών αναλόγως των προτιμήσεων και των αναγκών του κάθε καταναλωτή. Η έντονη προώθηση των επαναχρησιμοποιούμενων σακουλών είχε πάντως ως αποτέλεσμα ήδη οι καταναλωτές να επιδεικνύουν έντονη κινητικότητα στην αγορά επαναχρησιμοποιούμενων.

Δωρεάν παραμένουν οι σακούλες σε φρουταρία, ιχθυοπωλείο και κρεοπωλείο και λαϊκές αγορές.

Υπό συζήτηση το πώς θα αξιοποιηθεί το συγκεντρωθέν ποσό από τις πωλήσεις των πλαστικών σακουλών. Να διατεθεί σε εκστρατείες περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης φαίνεται να είναι η πρόταση που επικρατεί.

«Στο τέλος της ημέρας ο στόχος είναι η μείωση στις πλαστικές σακούλες και να αλλάξει η νοοτροπία μας και θα πρέπει να εκπαιδευτούμε για την επαναχρησιμοποιούμενη τσάντα» τονίζεται από πλευράς Συνδέσμου Λιανικού Εμπορίου και εξάλλου αυτός είναι και ο στόχος της ευρωπαϊκής Οδηγίας.

Οι εξαιρέσεις

Οι χρεώσεις θα ισχύσουν και στα καταστήματα ένδυσης και υπόδησης, καθώς επίσης και στα φαρμακεία. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι οι νέοι κανονισμοί αφορούν τις λεπτές πλαστικές σακούλες από 15 μέχρι 50 mm, ενώ από τη χρέωση εξαιρούνται οι πλαστικές σακούλες η χρήση των οποίων κρίνεται απαραίτητη για λόγους υγιεινής ή για προϊόντα για τα οποία δεν υπάρχει πρωτογενής συσκευασία. Έτσι, λοιπόν, δωρεάν θα συνεχίσουν να παρέχονται οι μικρές σακούλες στο τμήμα φρουταρίας, του ιχθυοπωλείου και του κρεοπωλείου και λαϊκές αγορές.

Πού καταλήγουν τα έσοδα

Η ευρωπαϊκή Οδηγία δεν καθορίζει το πώς θα διατίθενται τα χρήματα που θα συγκεντρώνονται από τις πωλήσεις. Για τον σκοπό αυτό την περασμένη Δευτέρα ο Σύνδεσμος Λιανικού Εμπορίου είχε συνάντηση με για το θέμα με το Τμήμα Περιβάλλοντος.

Θέση του Συνδέσμου ήταν ότι το σύνολο του ποσού θα πρέπει να προορίζεται για τη χρηματοδότηση των στοχευμένων ενεργειών και εκστρατειών που έχουν να κάνουν με την ευαισθητοποίηση του κοινού και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τη χρήση της πλαστικής σακούλας και της αγοράς των επαναχρησιμοποιούμενων σακουλών. Ωστόσο, γι' αυτό δεν έχουν ληφθεί μέχρι στιγμής συγκεκριμένες αποφάσεις.

Εκατό ανά άτομο

Με την εφαρμογή της οδηγίας αναμένεται μείωση από τις εκατό σακούλες που αναλογούν ανά άτομο στην Κύπρο σε ετήσια βάση. Την ίδια ώρα ο μέσος ευρωπαϊκός όρος ανέρχεται στις 220 σακούλες ανά άτομο, ενώ στην Ελλάδα για κάθε άτομο αντιστοιχούσαν τον Ιανουάριο 400. Έξι μήνες μετά την επιβολή χρεώσεων, τα στοιχεία κάνουν λόγο για μείωση έως και 80% από τη συνολική χρήση.

Πάντως, βάσει της ευρωπαϊκής οδηγίας η κατανάλωση μέχρι το 2019 πρέπει να μειωθεί κάτω από 90 σακούλες ανά κεφαλή ετησίως, ενώ μέχρι το 2025 θα πρέπει να είναι κάτω από 40 πλαστικές σακούλες ανά κεφαλή. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τον στόχο, τότε η χρέωση αλλάζει και αυξάνεται η τιμή, με τη χρέωση να αυξάνεται κατά €0,05 και φτάνει τα €0,09 η οποία θα ισχύσει από την 1η Ιανουαρίου 2019.

Σειρά έχουν τα καλαμάκια

Και μετά τις σακούλες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φαίνεται να επικεντρώνεται στα πλαστικά καλαμάκια και τα πλαστικά μπουκάλια, ενώ ήδη έχει καταθέσει την πρώτη πανευρωπαϊκή στρατηγική για τα πλαστικά υλικά στο πλαίσιο της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία. ενώ τον Μάιο του ίδιου έτους πρότεινε νέους κανόνες για τα πλαστικά μιας χρήσης, οι οποίοι βάζουν στο στόχαστρο τα πλαστικά προϊόντα που συναντάμε περισσότερο στις παραλίες και τις θάλασσες της Ευρώπης, όπως καλαμάκια, πλαστικά μαχαιροπήρουνα και πλαστικά μπουκάλια. Απώτερος στόχος της στρατηγικής είναι μέχρι το 2030 να διατίθενται πλέον μόνο ανακυκλώσιμες πλαστικές συσκευασίες στην αγορά της Ε.Ε.

Σχεδόν 16.000 τόνοι

Εντυπωσιακές είναι οι επιδόσεις της Κύπρου στην παραγωγή απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών, καθώς το 2014 ο όγκος έφτασε στους 15,822 τόνους απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών, ενώ ανακυκλώθηκε περίπου το 50%. Την ίδια ώρα το 42% των κατοίκων της Κύπρου δεν διαχωρίζουν τα πλαστικά απορρίμματα για ανακύκλωση, ούτε για το 87% που αγοράζει προϊόντα με περιττή πλαστική συσκευασία, ούτε επίσης για το 78% που χρησιμοποιούν πλαστικά μαχαιροπήρουνα και ποτήρια μιας χρήσης. Σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Ε. οι Ευρωπαίοι πολίτες παράγουν σε ετήσια βάση 25 εκατομμύρια πλαστικά απορρίμματα, ενώ λιγότερο από το 30% προωθείται για ανακύκλωση. Το 85% των απορριμμάτων στις παραλίες αφορούν πλαστικά υλικά, ενώ 500 χιλιάδες τόνοι καταλήγουν στη θάλασσα κάθε χρόνο.

Το τέλος πλαστικής σακούλας από σούπερ μάρκετ απέφερε στο Ελληνικό Δημόσιο 4 εκατ.

Περί τα 4 εκατομμύρια ευρώ μπήκαν στα κρατικά ταμεία μόνο από τον κλάδο των σούπερ μάρκετ το πρώτο τρίμηνο του 2018 από το περιβαλλοντικό τέλος και τον αντίστοιχο ΦΠΑ που επιβάλλεται από τις αρχές του έτους στις πλαστικές σακούλες. Η απόδοση του μέτρου στα σούπερ μάρκετ ξεπέρασε τις προσδοκίες με τη χρήση της λεπτής πλαστικής σακούλας να καταγράφει μείωση 76% κατά το πρώτο τρίμηνο, μείωση που μετά το Πάσχα είναι ακόμη μεγαλύτερη. Ωστόσο, η Ελλάδα απέχει ακόμη σημαντικά από τον στόχο που έχει τεθεί από την Κομισιόν περί 90 λεπτών πλαστικών σακουλών κατά κεφαλήν το αργότερο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2019. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοινώθηκαν από το Ινστιτούτο Ερευνας Λιανεμπορίου Καταναλωτικών Αγαθών (ΙΕΛΚΑ) σε συνέντευξη Τύπου με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος, στο τέλος του 2018 εκτιμάται θα έχουν διατεθεί από το κανάλι των σούπερ μάρκετ 1,5 δισεκατομμύριο σακούλες λιγότερες σε σύγκριση με το 2017. Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΙΕΛΚΑ, η ετήσια κατανάλωση λεπτής πλαστικής σακούλας μόνον από τα σούπερ μάρκετ ανερχόταν μέχρι και το 2017 σε 2,7 - 2,9 δισεκατομμύρια τεμάχια.

Η εικόνα σε ό,τι αφορά την απόδοση του μέτρου είναι αρκετά διαφορετική στις υπόλοιπες κατηγορίες του εμπορίου και των υπηρεσιών. Στα εξειδικευμένα καταστήματα τροφίμων (αρτοποιεία, κρεοπωλεία κ.ά.) παρατηρείται εκτεταμένη εφαρμογή, ενώ σε άλλους κλάδους του λιανεμπορίου, όπως στα είδη ένδυσης, παρατηρείται το φαινόμενο της πλήρους κατάργησης της πλαστικής σακούλας και της αντικατάστασης από χάρτινη. Περιορισμένη είναι η εφαρμογή του μέτρου στον κλάδο εστίασης με εξαίρεση τις οργανωμένες αλυσίδες, όπως επίσης και στην περιφέρεια σε σύγκριση με τα μεγάλα αστικά κέντρα, ενώ έχουν εξαιρεθεί του μέτρου οι σακούλες στις λαϊκές αγορές. Με βάση τα παραπάνω και με δεδομένο ότι το κανάλι των σούπερ μάρκετ αντιπροσωπεύει το 50% των πωλήσεων του λιανεμπορίου τροφίμων, υπολογίζεται ότι ακόμη και εάν συνολικά η χρήση της πλαστικής σακούλας μειωθεί κατά 65% (βέλτιστο σενάριο) η αναλογία θα είναι 130-135 σακούλες ανά κάτοικο ετησίως.

Στο τέλος του 2018 εκτιμάται θα έχουν διατεθεί από το κανάλι των σούπερ μάρκετ 1,5 δισεκατομμύριο σακούλες λιγότερες σε σύγκριση με το 2017.

Υπενθυμίζεται ότι από την πρώτη Ιανουαρίου 2018 εφαρμόζεται περιβαλλοντικό τέλος 0,03 ευρώ στη λεπτή πλαστική σακούλα που μαζί με τον ΦΠΑ φτάνει τα 0,04 ευρώ, ενώ από την 1η Ιανουαρίου 2019 το τέλος θα αυξηθεί στα 0,07 ευρώ που μαζί με τον ΦΠΑ θα φτάσει τα 0,09 ευρώ ανά σακούλα. Σε ό,τι αφορά τις μελλοντικές απαγορεύσεις στη χρήση πλαστικών σε αρκετές συσκευασίες, οι οποίες αναμένεται να προκαλέσουν τουλάχιστον στην αρχή σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής, ο πρόεδρος του ΙΕΛΚΑ κ. Κ. Μαχαίρας υποστήριξε ότι οι λιανεμπορικές αλυσίδες μπορούν να απορροφήσουν μεγάλο μέρος αυτού, προκειμένου να μην μετακυλισθεί στην τιμή καταναλωτή. Εκτίμησε, εξάλλου, ότι οι αλυσίδες σούπερ μάρκετ θα ξεκινήσουν οι ίδιες να εφαρμόζουν τη στρατηγική της χρήσης λιγότερου πλαστικού στα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Α/ΦΟΙ Λανίτη
Μέλος του Ομίλου Coca-Cola HBC AG

ΠΩΛΕΙΤΑΙ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΑΚΙΝΗΤΟ ΣΤΟ ΔΑΛΙ

Το ακίνητο βρίσκεται εντός της βιομηχανικής ζώνης του Ιδαλίου και αποτελείται από:
• 3 Βιομηχανικές αποθήκες: 5.400 τ.μ.
• 8 Βιομηχανικά τεμάχια: 42.000 τ.μ.
Υπάρχει υπόλοιπο συντελεστή δόμησης.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Νικόλας Παπαδόπουλος
+357 25 343934
limassoldanos@danos.com.cy

Θανάσης Σπαντιδέας
+30 210 3600172
thanos_spandideas@athenseconomics.gr

RICS Δανός ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ & ΕΚΤΙΜΗΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ
An alliance member of BNP PARIBAS REAL ESTATE
ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
JLL Alliance Partner

Επενδύσεις εκατοντάδων εκατομμυρίων στην Αγ. Νάπα

Γ. Καρούσος: Κοσμοπολίτικο τουριστικό θέρετρο θα καταστεί σύντομα ο δήμος

«Το όραμά μας είναι απλό και ίσιο. Να καταστήσουμε την Αγία Νάπα ένα κοσμοπολίτικο τουριστικό κέντρο μέχρι το 2030», δηλώνει ο Γιάννης Καρούσος.

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Γήπεδο γκολφ, μαρίνα, νέα ξενοδοχεία και θεματικά πάρκα, είναι επενδύσεις οι οποίες έρχονται σύντομα και που αναμένεται να αναβαθμίσουν σημαντικά την Αγία Νάπα, καθιστώντας την κοσμοπολίτικο τουριστικό θέρετρο. Αυτό εξάλλου αποτελεί και το όραμα του δημάρχου της πόλης Γιάννη Καρούσου, όπως το περιγράφει στην συνέντευξή του στην «Κ». Την ώρα που το όνομα του φαίνεται να πέφτει στο τραπέζι ως πιθανή επιλογή υφυπουργού Τουρισμού, ο κ. Καρούσος τοποθετείται για τους λόγους της φετινής μείωσης στις αφίξεις, τα Κατεχόμενα, τα πακέτα all inclusive και τα καταλύματα τύπου Airbnb.

–Στους κορυφαίους επενδυτικούς προορισμούς η Αγία Νάπα. Πώς αξιοποιείται αυτή η διάκριση;

–Πρόκειται για ένα ανεξάρτητο οργανισμό ο οποίος το 2017 επέλεξε την Αγία Νάπα και την χαρακτήρισε ως Prime City Destination. Έκριναν ότι είναι ελκυστική η Αγία Νάπα για επενδύσεις, ότι το κλίμα είναι το κατάλληλο, ότι η πόλη καινοτομεί και ότι είναι μια πόλη με ψηλό βαθμό ελκυστικότητας στην επένδυση και στην καινοτομία. Είναι πολύ σημαντικό γιατί πρόκειται για ανεξάρτητο οργανισμό, είναι μια αναγνώριση σε δήμο και ιδιώτες και εμείς θα το αξιοποιήσουμε. Μετά τη μαρίνα Αγίας Νάπας, η επόμενη μεγάλη επένδυση, είναι το γήπεδο γκολφ από την εταιρία Ayia Napa forest golf το οποίο κατέθεσε την πολεοδομική του άδεια για το masterplan. Ταυτόχρονα, υπάρχει εξαιρετικό ενδιαφέρον για τις 15 νέες αιτήσεις για ξενοδοχεία ή που σχεδιάζουν να κτίσουν ξενοδοχεία πέντε αστέρων, και μάλιστα αρκετοί από τους ιδιοκτήτες και τους επενδυτές είναι πρίγκιπες, Σαουδάραβες. Κάποιες αιτήσεις υποβλήθηκαν, κάποιες εξετάζονται. Φαίνεται επίσης ότι θα έχουμε και ένα από τα τέσσερα περιφερειακά καζίνο. Υπάρχει και συγκεκριμένη πρόταση από επενδυτές για θεματικές αναπτύξεις όπως οικολογικά πάρκα από Ρώσους επενδυτές. Μιλάμε για επενδύσεις εκατοντάδων εκατομμυρίων οι οποίες δρομολογούνται για το 2018, το 2019 αλλά και τα επόμενα 5-10 χρόνια.

–Όλα αυτά θα γίνουν στη βάση συγκεκριμένου πλάνου;

–Ο στόχος μας είναι να γίνει το παραλιακό μέτωπο τουριστικό, συνδυασμός τουριστικού, οικιστικού και εμπορικού και στο πιο πίσω μέτωπο να επιτραπούν θεματικές αναπτύξεις που θα υποστηρίξουν την υποδομή που θέλουμε να δημιουργήσουμε. Εμείς βάλαμε ένα όραμα κάτω, ένα όραμα πολύ απλό, ίσιο. Μέχρι το 2030 να μετατρέψουμε την Αγία Νάπα στο καλύτερο και πιο κοσμοπολίτικο τουριστικό θέρετρο της Μεσογείου κάτι το οποίο συμφωνεί με την Εθνική στρατηγική για τον τουρισμό. Αυτή η έρευνα χώριζε την Κύπρο σε 13 τουριστικά θέρετρα και λέει η Αγία Νάπα θα πρέπει μέχρι το 2030 να μετατραπεί σε ένα από τα τρία καλύτερα ευρωπαϊκά τουριστικά θέρετρα σε θέματα παραλίας, θάλασσας και νυκτερινής διασκέδασης, στη βάση διεθνών προτύπων.

–Η αλλαγή στο προφίλ της Αγίας Νάπας συνδέεται και με τον τερματισμό του προγράμματος των τουριστών 18-30, κάτι το οποίο είδατε με θετικό μάτι.

–Πολλοί νομίζουν ότι είμαστε ένα αγγλικό τουριστικό θέρετρο, αλλά μόνο το 8,5% των Βρετανών τουριστών που έρχονται στην Κύπρο έρχονται Αγία Νάπα. Δηλαδή από τις 700 χιλιάδες τουρίστες φτάσαμε σε σημείο να έχουμε την ομάδα των 15 χιλιάδων οι οποίοι με τα προβλήματα που δημιουργούν, ταρακουνούν ένα ολόκληρο τουριστικό θέρετρο. Και πέραν αυτού δεν προσφέρουν ούτε οικονομικά γιατί είναι οι ίδιοι που κυκλοφορούν με 120 αγγλικές λίρες και αγοράζουν πακέτα all inclusive. Έτσι δεν προσφέρουν τίποτε στην τοπική κοινωνία και οικονομία ούτε στον τουρισμό και δεν καταλαβαίναμε τον λόγο που τους έφερναν οι τουριστικοί πράκτορες. Τα ξενοδοχεία που έμεναν οι συγκεκριμένοι τουρίστες θα μετατραπούν σε μπουτίκ ξενοδοχεία να φιλοξενήσουν καλύτερης ποιότητας κόσμο. Ήδη του χρόνου έκλεισε συμβόλαιο από μεγάλη γερμανική εταιρία για 40 χιλιάδες Γερμανούς. Γίνεται μια ολόκληρη προσπάθεια για να πάρουμε την Αγία Νάπα εκεί που θέλουμε και θα πρέπει να αναβαθμιστεί και η νυχτερινή ζωή.

–Υπάρχει μείωση φέτος στις κρατήσεις. Έχει επηρεαστεί και η περιοχή σας;

> **«Δεν κάναμε τίποτα για τη μείωση που καταγράφεται φέτος στο τουριστικό ρεύμα» υπογραμμίζει ο κ. Καρούσος, που υπολογίζει μείωση της τάξης του 30% από τη ρωσική αγορά.**

> **Σε μπουτίκ ξενοδοχεία θα μετατραπούν τα καταλύματα που χρησιμοποιούσαν οι τουρίστες του προγράμματος 18-30, το οποίο τερματίζεται φέτος.**

–Φέτος οι αφίξεις στον τουρισμό είναι μειωμένες, είναι δεδομένο το επιβεβαιώνουν οι τουριστικοί πράκτορες, το επιβεβαιώνουν οι ξενοδόχοι, το επιβεβαιώνει και η αγορά. Το ξέραμε όμως πως όταν ανοίξει η Τουρκία και η Αίγυπτος, δύο τουριστικά θέρετρα ανταγωνιστικά προς εμάς, τα οποία ήταν κλειστά τόσα χρόνια, ότι θα επηρεαζόμασταν. Αν οι Ρώσοι που είναι το 40% της αγοράς έχουν μείωση 30% αυτό σημαίνει περίπου 12% μείωση στον συνολικό τουρισμό, ενώ έχουν μειωθεί και τα ποσά που ξοδεύουν. Εγώ το έλεγα πριν από δύο χρόνια ότι πρέπει να ανταγωνιστούμε την Τουρκία και την Αίγυπτο. Ίσως όχι στις τιμές, αλλά θα μπορούσαμε σε θέματα ασφάλειας και εμπειρίας. Δυστυχώς όμως δεν τα καταφέραμε. Αλλά όταν εδώ και δύο χρόνια δεν καταφέραμε να λύσουμε το θέμα της ηχορύπανσης, συζητούμε τώρα γιατί έχουμε μείωση;

–Δηλαδή η μείωση προήλθε από δικά μας λάθη;

–Είναι καθαρά θέμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, το ότι δεν λύσαμε τα προβλήματά μας. Κραχτισμός, οπτικές ρυπάνσεις, ηχορύπανση. Το θέμα είναι ότι δεν κάναμε τίποτε για να αντιμετωπίσουμε αυτή τη μείωση. Γίνεται να έχουμε πρόβλημα με την ηχορύπανση και να μην γίνεται τίποτε; Να το παίρνει η κυβέρνηση στη βουλή και η Βουλή να μην το προχωρά; Οι Ρώσοι πράκτορες από τον Γενάρη μας προειδοποιούσαν ότι θα έχουμε πρόβλημα. Είναι δυνατό την ώρα που ο τουρισμός μας να έχει προοπτικές να φτάσει μέχρι το 35% του ΑΕΠ μας, να μην έχουμε ακόμα Υφυπουργείο Τουρισμού;

Airbnb και πράκτορες

–Ποια είναι η θέση σας για τα all inclusive;

–Το all inclusive δυστυχώς είναι αναγκαίο κακό και δεν μπορεί να αναστραφεί διότι πλέον το ζητεί η αγορά. Πρόβλημα δημιουργείται όταν ξεπεράσει κάποιο ποσοστό. Στην Κύπρο τα επίπεδα του all inclusive είναι στο 25%, ενώ στην Αγία Νάπα είναι στο 47%. Είναι και στο πλαίσιο της ηθικής, να καταλάβουμε ότι πρέπει να δουλεύουν και οι δίπλα μας γιατί αλλιώς θα καταστραφούν οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες είναι συμπληρωματικές των ξενοδοχείων. Και όταν κλείσουν αυτές, κατά συνέπεια θα κλείσουν και τα ξενοδοχεία. Σίγουρα δεν μπορείς να το απαγορεύσεις. Αυτό που μπορείς να κάνεις είναι να δίνεις κίνητρο στον τουρίστα να βγει έξω από το ξενοδοχείο. Και γι' αυτό εμείς εφαρμόζουμε την ολοκληρωμένη τουριστική εμπειρία, ώστε φεύγοντας ο τουρίστας να παίρνει λίγη Αγία Νάπα μαζί του.

–Πόσο επηρεάζουν τον τουρισμό μας τα Κατεχόμενα;

–Σίγουρα επηρεάζουν την τουριστική βιομηχανία. Υπάρχει σημαντικός αριθμός τουριστών που έρχονται στο Αεροδρόμιο Λάρνακας και πάνε με ταξί στα Κατεχόμενα, κάτι που καταδεικνύεται και από τα στοιχεία του ΚΟΤ. Πρόκειται για ένα θέμα πολιτικό, που επηρεάζει τις επιχειρήσεις κυρίως της Επαρχίας Αμμοχώστου. Δεν γίνεται ένας πράκτορας ο οποίος επιδοτείται από την κυπριακή δημοκρατία να παίρνει εκδρομές στα Κατεχόμενα.

–Και τα καταλύματα τύπου Airbnb; Είναι απειλή για την ποιότητα του τουριστικού μας προϊόντος;

–Τα καταλύματα τύπου Airbnb αφορούν μια συγκεκριμένη αγορά, φέρνουν αρκετούς τουρίστες στην Κύπρο και δημιουργούν καινούργια τάση.

Ο επόμενος ανταγωνιστής του Airbnb θα είναι οι ίδιοι οι τουριστικοί πράκτορες οι οποίοι πλέον θα ενοικιάζουν βίλες και θα προσφέρουν μάλιστα και μεταφορικό μέσο από το αεροδρόμιο. Σίγουρα δεν είναι απειλή, είναι μια αγορά που φέρνει περισσότερο κόσμο και που συμπληρώνει το τουριστικό προϊόν, πρέπει όμως να θεσμοθετηθεί, να καταγραφούν τα καταλύματα σε μητρώο να έχουν ασφάλεια και να είναι υγειονομικά ελεγμένα και να πληρούν τις προδιαγραφές. Εγώ διαφωνώ ότι ανταγωνίζονται τα ξενοδοχεία. Σε κάποιους δεν αρέσει αλλά αν αξιοποιηθεί σωστά μπορεί να φέρει περισσότερο τουρισμό.

Ο Πρόεδρος θα αποφασίσει τον νέο Υφυπουργό

–Αυτό με φέρνει στην επόμενή μου ερώτηση. Το όνομα σας έχει ακουστεί για τη θέση του πρώτου υφυπουργού Τουρισμού.

–Αν ακούγεται το όνομά μου, αυτό εμένα με τιμά, αλλά ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα αποφασίσει ποιος θα είναι ο υφυπουργός. Αυτό που θέλω να πω, είναι ότι ο πρώτος υφυπουργός Τουρισμού πρέπει να προέρχεται από τον τουρισμό και να έχει την δυναμική και την θέληση και την εμπειρία να λύσει όλα αυτά τα προβλήματα. Διότι θα τα βάλει με παλιά κατεστημένα που υπάρχουν, θα πρέπει να κλείσει τον ΚΟΤ, να προωθήσει νομοσχέδια, να αναβαθμίσει τις παραλίες, να δει πώς θα βελτιώσει την ασφάλεια, πώς θα λύσουμε τα θέματα που έχουμε στον τουρισμό. Έχει πάρα πολλή δουλειά το Υφυπουργείο Τουρισμού με πιο σημαντικό την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής, και όλα εξαρτώνται από το πρώτο άτομο που θα αναλάβει να το υλοποιήσει. Εμένα με τιμά προς το παρόν ότι πολλοί συζητούν το όνομά μου σε ολόκληρη την Κύπρο ότι είμαι αυτούς που πληρούν τα κριτήρια.

–Θα ήσασταν θετικός σε μια τέτοια πρόταση;

–Γενικότερα υπάρχουν αρκετοί νέοι που έχουν ικανότητες, που μπορούν να παίξουν ρόλο και θα πρέπει να αξιοποιηθούν σε διάφορες θέσεις. Από την πλευρά μου ο σκοπός μου είναι να προσφέρω στα κοινά του τόπου με οποιοδήποτε τρόπο μπορώ.

Ανάγκη αποτελεσματικότερης σύνδεσης επιχείρησης και εκπαίδευσης

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΘΩΜΟΓΛΟΥ***

Η ανεργία –ιδιαίτερα η ανεργία των νέων και η μακροχρόνια ανεργία– παραμένει, παρά την άνοδο της απασχόλησης που παρατηρείται τελευταία, το οξύτερο οικονομικό και κοινωνικό πρόβλημα της χώρας: φτωχοποιεί, περιορίζει φορολογικά και ασφαλιστικά έσοδα, διευρύνει τη φυγή επιστημονικού προσωπικού στο εξωτερικό, ενισχύει αντικοινωνικές συμπεριφορές, καθιστά απαγορευτικούς ορθολογικούς προγραμματισμούς (οικογενειακούς και επαγγελματικούς) και αδρανοποιεί μια ολόκληρη (νέα) γενιά που, παντού, αποτελεί μοχλό ανανέωσης, καινοτομίας και εκσυγχρονισμού.

Ενας από τους βασικούς λόγους του υψηλού ποσοστού ανεργίας είναι η αναποτελεσματική σύνδεση της αγοράς εργασίας με το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας, της επιχείρησης με το θρανίο.

Είναι ενδεικτικές οι κάτωθι δύο εκφάνσεις της αναποτελεσματικότητας αυτής:

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση προετοιμάζει στελέχη, ο αριθμός και το επίπεδο τεχνολογικής εξειδίκευσης των οποίων υπερτερεί εμφανώς εκείνων που η αγορά, με τη σημερινή δομή του παραγωγικού δυναμικού, έχει ανάγκη, με συνέπεια τη φυγή «εγκεφάλων» στο εξωτερικό και τη σπατάλη, λόγω ετεροαπασχόλησης ανθρώπινων πόρων.

Ταυτόχρονα, η δευτεροβάθμια τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση προσφέρει στην αγορά εργασίας άτομα με γνώσεις και δεξιότητες, οι οποίες δεν ανταποκρίνονται, περισσότερο ή λιγότερο, στις ανάγκες των επιχειρήσεων, γεγονός που δυσχεραίνει την κατάλληλη στελέχωση ενός σημαντικού ποσοστού τους.

Και στις δύο περιπτώσεις (έλλειμμα δεξιοτήτων και υπερπροσφορά εξειδικευμένων στελεχών) το σχετικό κόστος το πληρώνει η εθνική οικονομία με τη μορφή είτε δαπανών εκπαίδευσης που δεν πρόκειται να αποσβεσθούν στον τόπο μας, καθώς οι χώρες υποδοχής θα αξιοποιήσουν, ανέξοδα, το ελληνικό επιστημονικό προσωπικό που μεταναστεύει, είτε με τη μορφή απώλειας παραγωγής ή (και) αδυναμίας βελτίωσης παραγωγικότητας, λόγω ανεπαρκούς εξειδίκευσης στελεχών των επιχειρήσεων.

Είναι προφανές πως η υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής αντιμετώπισης της σημερινής αναντιστοιχίας ανάμεσα στο εκπαιδευτικό και στο παραγωγικό μας σύστημα είναι επιτακτική.

Σε δύο τομείς πιστεύω ότι θα πρέπει να επικεντρωθούν οι σχετικές προσπάθειες:

Α) Το σημερινό και διαχρονικό στρεβλό και ξεπερασμένο, κατά γενικήν αναγνώριση, παραγωγικό μας πρότυπο θα πρέπει να εκσυγχρονισθεί, προσαρμοζόμενο στις διεθνείς εξελίξεις και στις ανάγκες της χώρας.

Ο βασικός κορμός του παραγωγικού μας συστήματος αποτελείται από μονάδες, χαμηλής, λόγω και του υπερβολικά μικρού μεγέθους, παραγωγικότητας, που δραστηριοποιούνται, κατά βάση, σε τομείς μη διεθνώς εμπορεύσιμων προϊόντων και υπηρεσιών, χαμηλής, επίσης, προστιθέμενης, εγχωρίως, αξίας και απασχολούν κυρίως άτομα χαμηλής ειδίκευσης και αμοιβής. Η ελληνική παραγωγή ελάχιστα σύνθετα προϊόντα ή υπηρεσίες έντασης γνώσης περιλαμβάνει, ενώ τα περισσότερα είδη της δεν απαιτούν προσωπικό υψηλής ειδίκευσης.

Αμεση προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στη δημιουργία σύγχρονων, εξωστρεφών και καινοτόμων μονάδων, ικανοποιητικού μεγέθους, στελεχωμένων με το κατάλληλα εξειδικευμένο προσωπικό (σταθερές θέσεις πλήρους απασχόλησης, ικανοποιητικές αποδοχές, ευοίωνες προοπτικές).

Β) Σημαντική ώθηση στην ορθολογικότερη λειτουργία του εθνικού συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης θα δώσει και η ενεργότερη εμπλοκή του επιχειρηματικού κόσμου στη διαδικασία της διά βίου μάθησης (συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και επανειδίκευση) με την ίδρυση, εκ μέρους του, σχολών επαγγελματικής κατάρτισης και την οργάνωση κλαδικών προγραμμάτων για την κάλυψη των ειδικότερων αναγκών εξειδίκευσης που δημιουργούν οι νέες τεχνολογικές εξελίξεις και η διαφοροποίηση του αναπτυξιακού προτύπου της χώρας.

Προνομιακή θέση στην αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού κατέχουν τα Επιμελητήρια, καθώς η μεν νομική τους μορφή και οργάνωση αποτελούν εγγύηση παροχής ποιοτικών υπηρεσιών, η δε άμεση και στενή επαφή τους με τις επιχειρήσεις–μέλη τους παρέχει τη δυνατότητα ταχείας επισήμανσης των σχετικών ελλείψεων και αναγκών.

Ο διευρυμένος ρόλος των γαλλικών και γερμανικών επιμελητηρίων στον χώρο της επαγγελματικής εκπαίδευσης (θεωρούνται στη χώρα τους δεύτερα υπουργεία Παιδείας) είναι ενδεικτικός των δυνατοτήτων που ο θεσμός αυτός έχει και στη χώρα μας στη βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς εργασίας, μέσω της οργάνωσης, με το μικρότερο δυνατό κόστος, ευέλικτων εκπαιδευτικών συστημάτων.

Η μετατροπή της ελληνικής οικονομίας από μια εσωστρεφή, χαμηλής εξειδίκευσης και ανταγωνιστικότητας παραγωγική μηχανή, σε μια οικονομία της γνώσης, διεθνούς εμβέλειας, αποτελεί μονόδρομο για την οριστική έξοδο της χώρας από την κρίση, τον περιορισμό της ανεργίας και την εξάλειψη της σύγχρονης «πολιτιστικής γενοκτονίας» (braindrain) που δυναμιτίζει τις προοπτικές της.

* Ο κ. Παύλος Θωμόγλου είναι επιχειρηματίας, μέλος Δ.Σ. ΕΒΕ.

Εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση από τη Ρωσία

σε χιλ. ταξιδιώτες

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
107,3	204	199,6	309,1	276	451,2	738,9	874,8	1.352,9	1.250,2	512,8	595,5	588,7

ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ

σε εκατ. ευρώ

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
130	233,1	237,8	400,5	301,4	495,9	743	943,9	1.338,6	1.156,6	421,3	436,1	418,1

ΠΗΓΗ: ΤτΕ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η Τουρκία «κλέβει» Ρώσους τουρίστες από την Ελλάδα

Η χώρα έγινε πιο ανταγωνιστική λόγω υποτίμησης της τουρκικής λίρας

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Συνεχή «διαφυγή» Ρώσων τουριστών από την ελληνική αγορά προς την τουρκική αναφέρουν πηγές του ξενοδοχειακού κλάδου ότι εκδηλώνεται το τελευταίο διάστημα. Η μεγάλη υποτίμηση της τουρκικής λίρας και η επίσης μεγάλη άνοδος του ευρώ έναντι του ρωσικού ρουβλίου αποτελούν τις κύριες αιτίες αυτής της τάσης που, με βάση τα τρέχοντα δεδομένα, οδηγεί σε μείωση της τάξης του 8% των αφίξεων από τη Ρωσία το 2018.

Ομως, σε πιο μακροπρόθεσμη θεώρηση τα στοιχεία είναι συντριπτικά: η υποχώρηση των αφίξεων από τη Ρωσία προσεγγίζει το -55% από τα προ πενταετίας υψηλά. Οι αφίξεις από 1,352 εκατομμύρια το 2013 έχουν υποχωρήσει στα επίπεδα των 588.000 ταξιδιωτών το 2017, πρώτη χρονιά οργανωμένης στροφής των Ρώσων προς την Τουρκία, ενώ οι ταξιδιωτικές εισπράξεις από τη Ρωσία από 1,3 δισ. ευρώ το 2013 έχουν υποχωρήσει σχεδόν κατά 70%, στα 418 εκατομμύρια πέρυσι. Τέτοια είναι η έκταση της ανταγωνιστικότητας της Τουρκίας σε σχέση με την Ελλάδα στη ρωσική αγορά, που ορισμένες πληροφορίες από Ελληνες ξενοδόχους αναφέρουν ότι ένα - δύο ρωσικά πρακτορεία που είχαν προκαταβάλει το 15% της αξίας των κρατήσεών τους στην Ελλάδα προτίμησαν να χάσουν τις προκαταβολές αυτές και να στείλουν τους παραθεριστές τους στην Τουρκία. «Ακόμα και με τη χαμένη προκαταβολή στην εξίσωση, η Τουρκία φαίνεται πως για αυτές τις περιπτώσεις ήταν ελκυστικότερη οικονομικά για πράκτορες και πελάτες», εξηγεί στην «Κ» ρωσική διπλωματική πηγή που ρωτήθηκε σχετικά και επιβεβαίωσε εμμέσως την τάση αυτή. Εάν οι περιπτώσεις αναδρομολόγησης Ρώσων προς την Τουρκία γενικευθούν, γεννάται μείζον ζήτημα αναπλήρωσης των κρατήσεων αυτών, και μάλιστα την τελευταία στιγμή, από όσους ξενοδόχους έχουν την ατυχία να υποστούν αυτή τη ζημία, εξηγούν άλλες πηγές. Στελέχη του ελληνικού τουριστικού κλάδου, πάντως, αμφιβάλλουν για το εύρος φαινομένων όπως τα προαναφερθέντα, χαρακτηρίζοντάς τα μεμονωμένα. Αποψη που στηρίζει και η περίπλοκη και χρονοβόρα διαδικασία αναδρομολόγησης αεροπορικών πτήσεων. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, όλοι αναγνωρίζουν πως η ανταγωνιστικότητα της Τουρκίας, μετά και την υποτίμηση της τουρκικής λίρας –κατά 18% έναντι του ευρώ από την αρχή του έτους– την αποκατάσταση των σχέσεων Μόσχας - Αγκυρας, την πτώση του ρουβλίου έναντι του ευρώ (κατά 50% μέσα σε μια πενταετία) και την επιβολή νέων κυρώσεων από τη Δύση, έχει εκτοξευθεί.

Πρακτορεία στέλνουν Ρώσους στην Τουρκία ακόμα κι αν έχουν δώσει προκαταβολές σε ελληνικά ξενοδοχεία.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΙΝΣΕΤΕ που εξετάζουν τον προγραμματισμό των θέσεων των αεροπορικών από τη Ρωσία προς τα 14 περιφερειακά αεροδρόμια, παρατηρείται μείωση της τάξης του 8% στα τέλη Απριλίου σε σχέση με την ίδια περίοδο του περασμένου έτους. Σε κάθε περίπτωση, αυτή η μείωση είναι μικρότερη από την αρχικά διαφαινόμενη, που βρισκόταν στο -12%. Σε όλα τα περιφερειακά αεροδρόμια αναμένεται πτώση των αφίξεων Ρώσων, με εξαίρεση τα αεροδρόμια της Θεσσαλονίκης, της Κέρκυρας, της Καλαμάτας και της Ρόδου, ενώ έχει προγραμματιστεί και μία καινούργια σύνδεση με το αεροδρόμιο των Χανίων για φέτος.

Η Ελλάδα έχει διολισθήσει, έτσι, στην 11η θέση των προτιμήσεων των Ρώσων, την ώρα που η Τουρκία είναι ο δεύτερος δημοφιλέστερος προορισμός τους στη Μεσόγειο μετά την Ισπανία.

Αυξήθηκαν κατά 919 εκατ. ευρώ οι καταθέσεις τον Μάιο

Αύξηση κατά 919 εκατ. ευρώ παρουσίασαν τον Μάιο οι καταθέσεις που διατηρούν οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά στις τράπεζες, έναντι αύξησης κατά 870 εκατ. ευρώ που σημειώθηκε τον προηγούμενο μήνα Απρίλιο.

Οι συνολικές καταθέσεις του ιδιωτικού τομέα ανήλθαν στα 128,1 δισ. ευρώ, από τα οποία τα 23,2 δισ. ευρώ είναι καταθέσεις από επιχειρήσεις, ενώ στα 104,8 δισ. ευρώ ανήλθαν οι καταθέσεις των νοικοκυριών.

Από τα 919 εκατ. ευρώ που ήταν η αύξηση των συνολικών καταθέσεων τον Μάιο, τα 580 εκατ. ευρώ προήλθαν από την αύξηση της ρευστότητας που διατηρούν οι επιχειρήσεις στις τράπεζες. Συγκεκριμένα, οι καταθέσεις των επιχειρήσεων αυξήθηκαν κατά 13,1% έναντι αύξησης 4,9% που είχε παρατηρηθεί τον Απρίλιο.

Σύμφωνα με τα αναλυτικά στοιχεία της ΤτΕ, οι καταθέσεις των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων αυξήθηκαν κατά 747 εκατ. ευρώ, έναντι αύξησης κατά 120 εκατ. ευρώ τον προηγούμενο μήνα, ενώ οι καταθέσεις των ασφαλιστικών επιχειρήσεων και των λοιπών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων μειώθηκαν κατά 167 εκατ. ευρώ, τον Μάιο του 2018, έναντι αύξησης κατά 746 εκατ. ευρώ τον προηγούμενο μήνα.

Στη συνολική αύξηση των καταθέσεων τον Μάιο η συμβολή των νοικοκυριών ανήλθε στα 339 εκατ. ευρώ. Η αύξηση των καταθέσεων των νοικοκυριών αποδίδεται στο γεγονός ότι ο Μάιος δεν ήταν μήνας φορολογικών υποχρεώσεων, με συνέπεια σημαντικό μέρος των εισοδημάτων που παρήχθη να παραμείνει στις τράπεζες.

Σταθερά αρνητικός παραμένει την ίδια στιγμή ο ρυθμός χρηματοδότησης του ιδιωτικού τομέα από τις τράπεζες.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, ο ρυθμός μεταβολής της συνολικής χρηματοδότησης διαμορφώθηκε τον Μάιο στο -1,9% και η μηνιαία ροή χρηματοδότησης, δηλαδή τα νέα δάνεια που χορηγήθηκαν αφού αφαιρεθούν οι αποπληρωμές δανείων, ήταν αρνητική κατά 279 εκατ. ευρώ, έναντι 1,2 δισ. ευρώ που ήταν η αρνητική ροή χρηματοδότησης τον Απρίλιο. Αναλυτικότερα η μηνιαία καθαρή ροή της χρηματοδότησης προς τις επιχειρήσεις, τον Μάιο του 2018, ήταν αρνητική κατά 169 εκατ. ευρώ, έναντι αρνητικής καθαρής ροής 1 δισ. ευρώ τον προηγούμενο μήνα και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής διαμορφώθηκε σε -1,6% από -1,8% τον προηγούμενο μήνα. Συνολικά τα δάνεια των επιχειρήσεων στις τράπεζες ανήλθαν σε 86,7 δισ. ευρώ, ενώ άλλα 12,3 δισ. ευρώ είναι τα δάνεια των ελεύθερων επαγγελματιών.

Οι συνολικές καταθέσεις του ιδιωτικού τομέα ανήλθαν στα 128,1 δισ. ευρώ.

Αρνητική κατά 104 εκατ. ευρώ ήταν τον Μάιο η μηνιαία καθαρή ροή της χρηματοδότησης προς τα νοικοκυριά. Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της χρηματοδότησης των νοικοκυριών διαμορφώθηκε τον Μάιο σε -2,2% από -2,3% τον προηγούμενο μήνα και το συνολικό χρέος των νοικοκυριών από στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια στα 80,3 δισ. ευρώ.

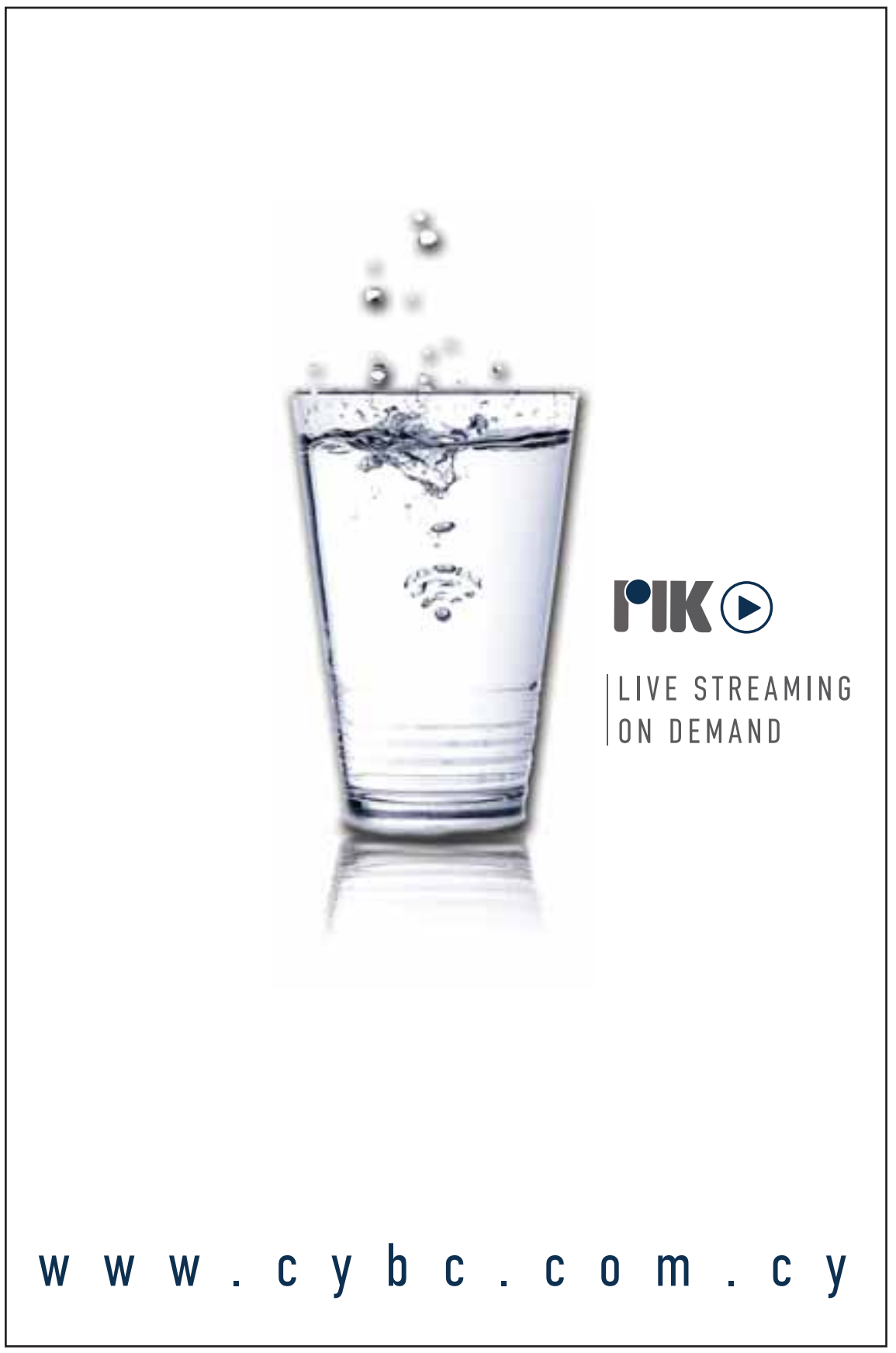

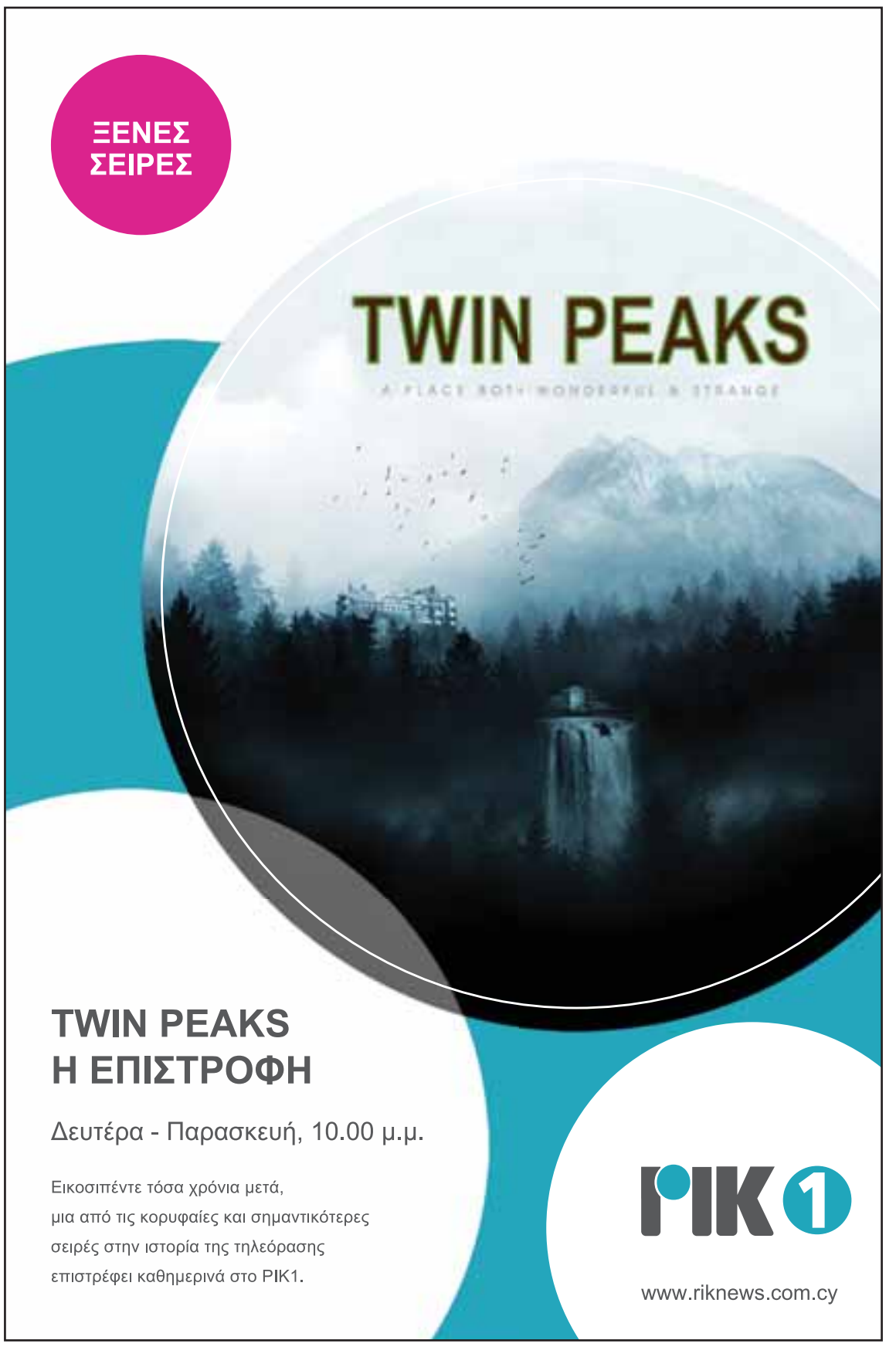

Ερχονται περικοπές το 2019 και σε χαμηλοσυνταξιούχους

Ξεκινούν από 73 ευρώ και για συντάξεις έως 1.000 φθάνουν τα 173 ευρώ

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Το πλέον σφοδρό κύμα περικοπών στις συντάξεις αναμένεται το 2019, καθώς παρά το κλίμα που επιδιώκουν να δημιουργήσουν κυβερνητικά στελέχη και εσχάτως, ο ίδιος ο πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας, οι ψηφισμένες μειώσεις θα «χτυπήσουν» ακόμη και τους χαμηλοσυνταξιούχους.

Είναι χαρακτηριστικά τα παραδείγματα που παρουσίασε χθες η ομοσπονδία των εργαζομένων στα ασφαλιστικά ταμεία (ΠΟΠΟΚΠ), για το πόσο θα μειωθούν οι παροχές ανθρώπων που για 20 με 25 χρόνια πλήρωναν εισφορές για να πάρουν τελικά σύνταξη λίγο πάνω από τα 500 ευρώ. Πρόκειται για πραγματικές περιπτώσεις συνταξιούχων του πρώην ΤΕΒΕ, που σήμερα λαμβάνουν συντάξεις έως 1.000 ευρώ μεικτά, αλλά και συντάξεις θανόντων που μετά τον υπολογισμό με βάση τον νόμο Κατρούγκαλου καταλήγουν στους επιζώντες δικαιούχους ως... προνοιακή παροχή.

Συνολικά, εκτιμάται ότι οι περικοπές θα πλήξουν συνολικά 1,1 εκατ. συνταξιούχους. Θα έχουν οροφή το 18% του συνόλου της σύνταξης, ενώ εάν υπάρχει προσωπική διαφορά και μετά τις μειώσεις, η σύνταξη θα παραμείνει «παγωμένη» έως ότου η διαφορά εξαλειφθεί.

Οι ειδικοί εκτιμούν ότι περίπου 250.000 συνταξιούχοι του πρώην ΤΕΒΕ θα υποστούν μεγάλες μειώσεις στις συντάξεις τους, αρχής γενομένης από αυτήν που θα καταβληθεί τον προσεχή Δεκέμβριο. Μάλιστα, όπως δήλωσε χθες στη Βουλή ο υφυπουργός Κοινωνικής Ασφάλισης Τάσος Πετρόπουλος, δεν θα υπάρξει ενημέρωση για τις περικοπές νωρίτερα, καθώς δεν προβλέπεται τέτοια υποχρέωση.

Σύμφωνα με την ΠΟΠΟΚΠ οι περικοπές ξεκινούν από 73 ευρώ και για συντάξεις έως 1.000 φθάνουν τα 173 ευρώ. Μάλιστα, επισημαίνουν ότι από τα 1.000 ευρώ και πάνω, οι απόλυτες διαφορές που θα διαπιστώσουν στην τσέπη τους οι συνταξιούχοι θα είναι πολύ μεγαλύτερες.

Δραματικές είναι και οι περικοπές στις συντάξεις χηρείας, καθώς εκεί, οι μειώσεις που προκύπτουν από τον επανυπολογισμό προσεγγίζουν το 50%. Σημαντικές είναι και οι διαφορές που προκύπτουν στις συντάξεις του ΙΚΑ, κυρίως όσων έχουν περισσότερα από 30 χρόνια ασφάλισης και υψηλές αποδοχές.

Αναλυτικά, σύμφωνα με τα στοιχεία της ομοσπονδίας των εργαζομένων, πρώην ελεύθερος επαγγελματίας με 24 χρόνια ασφάλισης και 10 μήνες, σήμερα, λαμβάνει μεικτά 552,37 ευρώ. Ο επανυπολογισμός έδειξε ότι θα πρέπει να πάρει 475,38 ευρώ μεικτά, ήτοι προσωπική διαφορά 76,99 ευρώ, που θα κοπεί ολόκληρη από τον Δεκέμβριο του 2018 (καταβολή σύνταξης Ιανουαρίου 2019). Στο χέρι, από 519,23 ευρώ θα λάβει σε λίγους μήνες 446,86 ευρώ (μείον 72,37 ευρώ καθαρά).

Αντίστοιχα, ασφαλισμένος με 18 χρόνια και 9 μήνες στο πρώην ΤΕΒΕ λαμβάνει σήμερα 784,53 ευρώ μεικτά σύνταξη (737,46 ευρώ καθαρά). Η προσωπική διαφορά που προκύπτει είναι της τάξης των 262,12 ευρώ μεικτά, θα κοπεί όμως ποσό (18% της σύνταξης), ήτοι 141,22 ευρώ μεικτά (132,74 ευρώ καθαρά). Συνεπώς, τον Δεκέμβριο θα λάβει σύνταξη από τον ΕΦΚΑ της τάξης των 643,31 ευρώ μεικτά (604,72 ευρώ καθαρά).

Μεγάλες είναι οι περικοπές και στις συντάξεις χηρείας. Για παράδειγμα, αν η σύνταξη του θανόντος ήταν 1.354,94 μεικτά, ο επιζών σύζυγος λαμβάνει σήμερα σύνταξη χηρείας 948,45 ευρώ. Μετά τον επανυπολογισμό, από Δεκέμβριο θα λάβει 485,81 ευρώ. Αντίστοιχα, αν η σύνταξη του θανόντος ήταν 1.502,11 ευρώ, ο δικαιούχος της σύνταξης λαμβάνει σήμερα 1.051,47 (προ φόρου) και μετά τον επανυπολογισμό βάσει του νόμου Κατρούγκαλου, θα λάβει μόλις 520,50 ευρώ.

Στο ΙΚΑ, συνταξιούχος μετά από 9.296 ημέρες ασφάλισης (28η κλάση ΙΚΑ) από 1.364,76 ευρώ μεικτά (προ φόρων και προ μνημονιακών περικοπών) θα λάβει από τον Δεκέμβριο 1.203,6 ευρώ μεικτά, ήτοι μείωση της τάξης των 161,16 ευρώ.

Δραματικές είναι και οι περικοπές στις συντάξεις χηρείας, που προσεγγίζουν το 50%.

Πραγματικά παραδείγματα παλαιών συντάξεων ΤΕΒΕ μετά τον επανυπολογισμό τους σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4387/16

Χρόνος ασφάλισης	Σημερινό καταβαλλόμενο (καθαρό) ποσό	Νέο καταβαλλόμενο (καθαρό) ποσό από 1/ 1/2019	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΜΕΙΩΣΗ
24 έτη & 10 μήνες	519,23	446,86	72,37
17 έτη & 2 μήνες	639,35	524,27	115,08
18 έτη & 9 μήνες	737,46	604,72	132,74
17 έτη & 1 μήνας	760,30	623,45	136,85
30 έτη & 9 μήνες	800,71	656,58	144,13
25 έτη & 4 μήνες	963,17	789,80	173,37

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Περισσότερα προϊόντα σε χαμηλότερες τιμές πούλησαν τα σούπερ μάρκετ

Με ενίσχυση του τζίρου κατά 3,6% έκλεισε το πρώτο τετράμηνο του 2018 για τα σούπερ μάρκετ, σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2017. Η αύξηση του κύκλου εργασιών προέρχεται, σε σημαντικό βαθμό, από την αύξηση του όγκου πωλήσεων, ένδειξη ενίσχυσης της πραγματικής κατανάλωσης, και όχι των τιμών, οι οποίες, κυρίως λόγω των εκτεταμένων προσφορών, εμφάνισαν οριακή κάμψη σε ετήσια βάση.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία της εταιρείας ερευνών αγοράς IRI, ο όγκος πωλήσεων κατά το πρώτο τετράμηνο του 2018 αυξήθηκε κατά 4,7% σε σύγκριση με το πρώτο τετράμηνο του 2017, με την τιμή ανά μονάδα όγκου να καταγράφει μείωση 0,7%. Οι αυξημένες προωθητικές ενέργειες βρίσκονται, σε μεγάλο βαθμό, και πίσω από τη μεγάλη ενίσχυση των πωλήσεων σε όγκο και κατ' επέκταση και σε αξία των προϊόντων νοικοκυριού (απορρυπαντικά, καθαριστικά κ.ά.), σε αντίθεση με ό,τι συνέβαινε τις προηγούμενες χρονιές. Τόσο η ομάδα των προϊόντων νοικοκυριού όσο και αυτή των προϊόντων ομορφιάς και ατομικών ειδών υγιεινής εμφανίζουν το πρώτο τέταρτο του έτους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης σε σύγκριση με την ομάδα των τροφίμων. Συγκεκριμένα, βάσει των στοιχείων της IRI, η ομάδα των προϊόντων νοικοκυριού καταγράφει το πρώτο τετράμηνο του 2018, σε σύγκριση με το πρώτο τετράμηνο του 2017, αύξηση της αξίας πωλήσεων κατά 5,2% έναντι μείωσης 0,6% κατά τη σύγκριση του πρώτου τετραμήνου του 2017 με το πρώτο τετράμηνο του 2016. Ο όγκος πωλήσεων της ίδιας ομάδας προϊόντων κατέγραψε φέτος αύξηση 6% στο διάστημα Ιανουαρίου - Απριλίου 2018 σε σύγκριση με το διάστημα Ιανουαρίου - Απριλίου 2017, έναντι αύξησης 1,8% κατά τη σύγκριση του αντίστοιχου τετραμήνου του 2017 με αυτό του 2016. Κατά 4,5% αυξήθηκε ο όγκος πωλήσεων στην ομάδα των προϊόντων ομορφιάς και ατομικής υγιεινής, με την αξία πωλήσεων να ενισχύεται κατά 2,6%, ενώ στα τρόφιμα η αξία και ο όγκος πωλήσεων αυξήθηκαν κατά 3,5% και 3,1% αντιστοίχως.

Από τις συνολικά έντεκα βασικές υποκατηγορίες των λεγόμενων ταχυκίνητων προϊόντων (προϊόντα που καταναλώνονται συχνά και αγοράζονται τακτικά από τους καταναλωτές), αύξηση της αξίας και του όγκου πωλήσεων στο τετράμηνο καταγράφουν οι εννέα. Η μεγαλύτερη αύξηση της αξίας πωλήσεων παρατηρείται στην κατηγορία των άλλων προϊόντων νοικοκυριού (8,2%), ακολουθούν τα κατεψυγμένα τρόφιμα (7,6%), τα μη αλκοολούχα ποτά, στα οποία συγκαταλέγεται και ο καφές (5,7%), τα σνακ (5,4%), τα γαλακτοκομικά (4,5%), τα συσκευασμένα τρόφιμα (4%), τα καθαριστικά σπιτιού και απορρυπαντικά (3,7%), τα είδη προσωπικής φροντίδας και ομορφιάς (2,9%) και τέλος τα είδη προσωπικής υγιεινής (2,3%). Μείωση της αξίας πωλήσεων παρατηρείται στις υποκατηγορίες των υλικών μαγειρικής (2,4%) και των αλκοολούχων ποτών (1,1%).

Σε αυτές τις δύο κατηγορίες καταγράφεται και μείωση του όγκου πωλήσεων, κατά 4,3% στα υλικά μαγειρικής και κατά 1,6% στα αλκοολούχα ποτά. Στον αντίποδα βρίσκεται η κατηγορία των κατεψυγμένων τροφίμων, που καταγράφει αύξηση του όγκου πωλήσεων το πρώτο τετράμηνο του 2018 κατά 9,9% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2017. Η ανοδική πορεία των κατεψυγμένων τροφίμων ξεκίνησε με την εφαρμογή των capital controls και συνεχίζεται έτσι μέχρι σήμερα.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Η μεγαλύτερη αύξηση της αξίας πωλήσεων παρατηρείται στην κατηγορία των άλλων προϊόντων νοικοκυριού (8,2%), ακολουθούν τα κατεψυγμένα τρόφιμα (7,6%), τα μη αλκοολούχα ποτά, τα γαλακτοκομικά (4,5%), τα συσκευασμένα τρόφιμα (4%), τα καθαριστικά σπιτιού και απορρυπαντικά (3,7%).

Ο τζίρος το πρώτο τετράμηνο έκλεισε με ενίσχυση κατά 3,6%.

Μείωση μη μισθολογικού κόστους με χρήση των υπερπλεονασμάτων

Υπέρ του σημαντικού περιορισμού του μη μισθολογικού κόστους, μέσω της μείωσης των ασφαλιστικών εισφορών εργοδοτών και εργαζομένων, αλλά και μεγαλύτερων φορολογικών ελαφρύνσεων των ελληνικών νοικοκυριών, τάσσεται ο ΣΕΒ. Στο εβδομαδιαίο οικονομικό δελτίο του, ο Σύνδεσμος επισημαίνει την ανάγκη αξιοποίησης «της αφαίμαξης που υφίσταται η πραγματική οικονομία για να επιτευχθούν τα υπερπλεονάσματα» προς όφελος του παραγωγικού μετασχηματισμού της οικονομίας.

Σε αυτό το πλαίσιο, τάσσεται υπέρ της μείωσης του μη μισθολογικού κόστους σε επίπεδο ασφαλιστικών εισφορών εργαζομένων και εργοδοτών ώστε να ενισχυθούν πραγματικά η απασχόληση και το διαθέσιμο εισόδημα των εργαζομένων, αλλά και της φορολογικής ελάφρυνσης της ελληνικής οικογένειας, ώστε να αντιμετωπιστεί το δημογραφικό πρόβλημα της χώρας.

Με αφορμή το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Προσαρμογής (ΜΠΔΠ) 2019-2022, ο ΣΕΒ παρατηρεί πως ο προϋπολογισμός παράγει σε μόνιμη βάση πρωτογενή πλεονάσματα 3,5 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ, καθώς και ότι οι ροές εσόδων και δαπανών είναι βιώσιμες, δηλαδή μπορεί να διατηρηθούν grosso modo στα ίδια επίπεδα ως ποσοστό του ΑΕΠ χωρίς να προκαλούν αρνητική επίδραση στην οικονομική δραστηριότητα και στην ποσότητα και ποιότητα της παροχής δημοσίων αγαθών στην κοινωνία.

Τα πλεονάσματα αυτά, όμως, όπως υπογραμμίζει ο ΣΕΒ, έχουν ήδη δημιουργήσει παρενέργειες. «Η υπερφορολόγηση και η υπερπροοδευτικότητα των φορολογικών συντελεστών προκαλούν στρεβλώσεις κατανομής πόρων και υποτιμημένα επίπεδα συλλογής εσόδων, καθώς οδηγούν την οικονομική δραστηριότητα σε χαμηλότερα επίπεδα (χαμηλές επενδύσεις, χαμηλή απασχόληση), στην παρανομία (αδήλωτη εργασία, φοροδιαφυγή, λαθρεμπόριο) και στο εξωτερικό (brain drain, οικονομική μετανάστευση επιχειρήσεων)», επισημαίνει χαρακτηριστικά. Και προσθέτει πως «οι τάσεις αυτές μπορούν να ανατραπούν με προσεκτικές και σταδιακές μειώσεις ασφαλιστικών εισφορών και φορολογικών συντελεστών και μείωση της υπερπροοδευτικότητας του φορολογικού συστήματος, όχι γιατί έτσι ωφελούνται οι πλούσιοι, το κεφάλαιο κ.λπ., αλλά γιατί έτσι εξυπηρετείται η αξιοκρατία και αμείβονται η επιχειρηματική επιτυχία και η επαγγελματική προσπάθεια, ενώ δημιουργούνται και περισσότεροι πόροι για αποταμίευση και επενδύσεις». Ο ΣΕΒ παρατηρεί, εξάλλου, ότι οι στόχοι για υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα κρατούν σε χαμηλό επίπεδο τους ρυθμούς ανάπτυξης της οικονομίας, κοντά στο 2% μεσοσταθμικά, και επισημαίνει πως οι στόχοι του ΜΠΔΣ επιτυγχάνονται κυρίως με τη μείωση συντάξεων και την αύξηση των ασφαλιστικών εισφορών ύψους 3 δισ. ευρώ το 2019 και τη μείωση του αφορολογήτου (αύξηση εσόδων) ύψους 1,9 δισ. το 2020.

Τα υπερπλεονάσματα κρατούν σε χαμηλό επίπεδο τους ρυθμούς ανάπτυξης της οικονομίας, τονίζει ο ΣΕΒ.

Ο Σύνδεσμος τάσσεται υπέρ της μείωσης του μη μισθολογικού κόστους σε επίπεδο ασφαλιστικών εισφορών εργαζομένων και εργοδοτών, ώστε να ενισχυθούν η απασχόληση και το διαθέσιμο εισόδημα των εργαζομένων.

Ξεπέρασαν το 1 δισ. τα τουριστικά έσοδα το πρώτο τετράμηνο

Ανοδο 7,4% κατέγραψαν οι ταξιδιωτικές εισπράξεις το πρώτο τετράμηνο του έτους (Ιανουάριος - Απρίλιος 2018), σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο το 2017, με τα έσοδα από τον τουρισμό να ξεπερνούν το 1 δισ. ευρώ, σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος αναφορικά με το ταξιδιωτικό ισοζύγιο πληρωμών τον Απρίλιο του 2018. Τον Απρίλιο του 2018, το ταξιδιωτικό ισοζύγιο εμφάνισε πλεόνασμα 190 εκατ. ευρώ, έναντι πλεονάσματος 267 εκατ. ευρώ τον αντίστοιχο μήνα του 2017.

Ειδικότερα, τα έσοδα από τον τουρισμό σημείωσαν τον Απρίλιο αύξηση 1% και διαμορφώθηκαν στα 490 εκατ. ευρώ έναντι 485 εκατ. ευρώ τον αντίστοιχο μήνα του 2017, ποσό το οποίο αντισταθμίστηκε από τις ταξιδιωτικές πληρωμές, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 300 εκατ. ευρώ έναντι 218 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση 37,8%. Η αύξηση των εσόδων οφείλεται στην άνοδο της εισερχόμενης ταξιδιωτικής κίνησης κατά 9,6%, καθώς η μέση δαπάνη ανά ταξίδι μειώθηκε κατά 33 ευρώ ή 7,3%. Επίσης, οι καθαρές εισπράξεις από την παροχή ταξιδιωτικών υπηρεσιών αντιστάθμισαν κατά 11,3% το έλλειμμα ισοζυγίου αγαθών και συνέβαλαν κατά 37,6% στο σύνολο των καθαρών εισπράξεων από υπηρεσίες.

Την περίοδο Ιανουαρίου - Απριλίου 2018, το ταξιδιωτικό ισοζύγιο εμφάνισε πλεόνασμα 276 εκατ. ευρώ έναντι πλεονάσματος 354 εκατ. ευρώ την ίδια περίοδο πέρυσι. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στη μικρότερη αύξηση των ταξιδιωτικών εσόδων (κατά 73 εκατ. ευρώ ή 7,4%) σε σχέση με την αύξηση των ταξιδιωτικών πληρωμών (κατά 150 εκατ. ευρώ ή 24,2%). Η αύξηση των εισπράξεων οφείλεται στην άνοδο της εισερχόμενης ταξιδιωτικής κίνησης κατά 11,5% με τη μέση δαπάνη ανά ταξίδι να μειώνεται κατά 11 ευρώ ή 3,1%. Από την παροχή ταξιδιωτικών υπηρεσιών οι καθαρές εισπράξεις αντιστάθμισαν κατά 4,2% το έλλειμμα του ισοζυγίου αγαθών και συνέβαλαν κατά 20,4% στο σύνολο των καθαρών εισπράξεων από υπηρεσίες.

Το διάστημα Ιανουαρίου - Απριλίου 2018, στην χώρα μας έφθασαν 2,9 εκατ. επισκέπτες έναντι 2,6 εκατ. ταξιδιωτών την αντίστοιχη περίοδο κατά το προηγούμενο έτος. Μόνο τον Απρίλιο, οι τουρίστες που επισκέφθηκαν τη χώρα μας ανήλθαν σε 1,1 εκατ., παρουσιάζοντας αύξηση 9,6% σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα του 2017. Η ταξιδιωτική κίνηση μέσω αεροδρομίων αυξήθηκε κατά 11,8%, ενώ αυτή μέσω οδικών σταθμών κατά 8%.

Δ.Κ.

Λιβύη, Ιράν, μειωμένα αποθέματα οδηγούν το πετρέλαιο σε άνοδο

Η τιμή του Brent επανήλθε σε επίπεδα άνω των 78 δολ. το βαρέλι

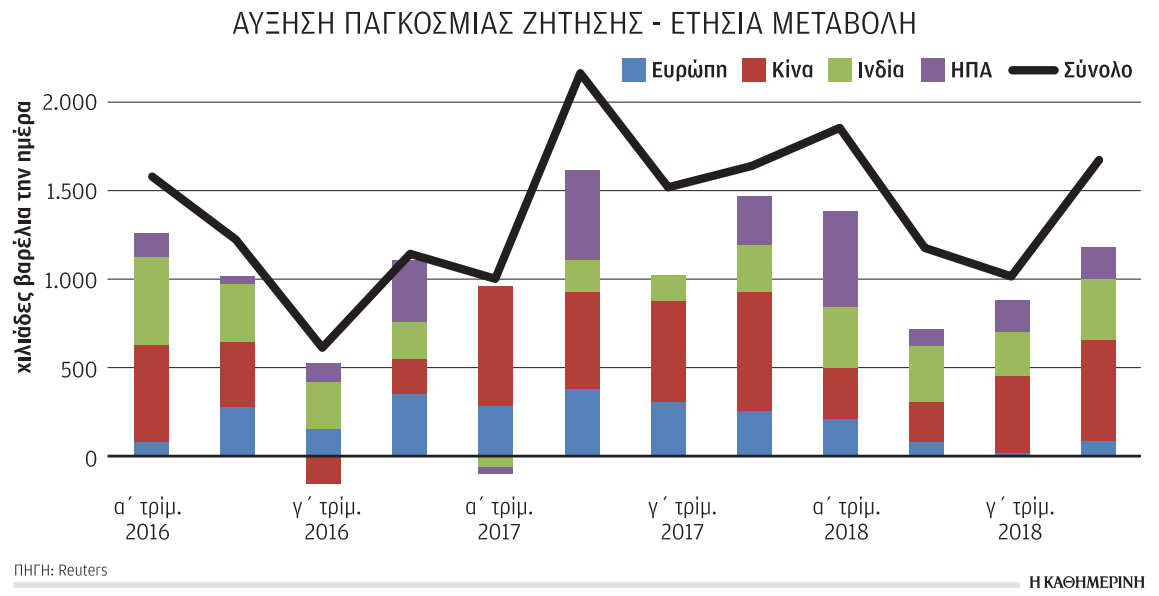

ΠΗΓΗ: Reuters

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ατελέσφορες αποδεικνύονται έως τώρα οι προσπάθειες των πετρελαιοπαραγωγών χωρών να κρατήσουν σε χαμηλά επίπεδα τις τιμές του πετρελαίου, διότι διάφοροι παράγοντες τις εξωθούν εκ νέου να κινηθούν ανοδικά. Μία εβδομάδα μετά τη νέα συμφωνία που υπέγραψε ο ΟΠΕΚ με τη Ρωσία για αύξηση της παραγωγής «μαύρου χρυσού» κατά 1 εκατ. βαρέλια την ημέρα, η αναστολή των εξαγωγών πετρελαίου από τη Λιβύη και η απροσδόκητα μεγάλη μείωση των αποθεμάτων στις ΗΠΑ έχουν οδηγήσει σε νέα άνοδο τις τιμές. Εχει μεσολαβήσει η προσπάθεια της Ουάσιγκτον να απομονώσει πλήρως το Ιράν, με παρασκηνιακές αλλά και απροκάλυπτες πιέσεις προς διάφορες χώρες, ώστε να μηδενίσουν τις εισαγωγές ιρανικού πετρελαίου. Ετσι, η τιμή του Brent επανήλθε σε επίπεδα άνω των 78 δολαρίων το βαρέλι, ενώ του αργού ΗΠΑ πλησίαζε το απόγευμα τα 74 δολάρια το βαρέλι.

Οι τιμές είχαν πάρει την ανιούσα από την Τετάρτη, όταν ο Αμερικανός πρόεδρος απείλησε ουσιαστικά με κυρώσεις όσες χώρες δεν διακόψουν πλήρως τις εισαγωγές ιρανικού πετρελαίου έως τις 4 Νοεμβρίου.

Στην αρχή της εβδομάδας, άλλωστε, η αμερικανική κυβέρνηση απέκλεισε κάθε πιθανότητα να παραχωρήσει εξαιρέσεις σε συγκεκριμένες εταιρείες ή χώρες που χρειάζονται χρόνο για να προσαρμοσθούν στη νέα κατάσταση και να στραφούν σε άλλους προμηθευτές.

Σημειωτέον ότι ο Λευκός Οίκος κάλεσε προ ημερών τις υπόλοιπες χώρες του Κόλπου να αναπληρώσουν το κενό που θα αφήσει το ιρανικό πετρέλαιο, αυξάνοντας την παραγωγή τους. Ηδη οδεύουν προς την πλήρη διακοπή των εισαγωγών τους από το Ιράν ορισμένες βιομηχανίες της Ιαπωνίας, όπως η Fuji Oil Co., και ορισμένες της Ταϊβάν, όπως η Petrochemical Corp . Διαβλέποντας την επικείμενη απομόνωση της Τεχεράνης, ο Ιρανός υπουργός Πετρελαίου προέβαλε αρχικά εντονότατες αντιρρήσεις στην πρόταση του Ριάντ και της Μόσχας για αύξηση της παραγωγής, όταν ετέθη προ ημερών το θέμα στη σύνοδο του ΟΠΕΚ.

Τα στρατηγικά αποθέματα πετρελαίου της αμερικανικής κυβέρνησης μειώθηκαν την περασμένη εβδομάδα κατά 9,89 εκατ. βαρέλια.

Υποχώρησε, όμως, στη συνέχεια, έπειτα από κεκλεισμένων των θυρών συνάντησή του με τον Σαουδάραβα ομόλογό του.

Εξίσου καθοριστικός παράγοντας έχει αποδειχθεί τις τελευταίες ημέρες η απόφαση που έλαβε η διεθνώς αναγνωρισμένη Εθνική Εταιρεία Πετρελαίου (NOC) της Λιβύης να διακόψει τις εξαγωγές πετρελαίου από σειρά λιμανιών της χώρας, συμπεριλαμβανομένου και του μεγαλύτερου τερματικού σταθμού της, του Es Σίντερ.

Ο παρατεταμένος εμφύλιος στη Λιβύη έχει οδηγήσει στη διχοτόμηση της χώρας, σε δυτικό και το ανατολικό τμήμα, καλλιεργώντας αβεβαιότητα ως προς τις δυνατότητές της να διατηρήσει ένα επίπεδο εξαγωγών πετρελαίου. Η παραγωγή της έχει, άλλωστε, μειωθεί περίπου σε 700.000 βαρέλια την ημέρα από 1 εκατ. βαρέλια την ημέρα, στα οποία ανερχόταν πριν από τις συγκρούσεις. «Εχουμε ξαναδεί πόσο μεγάλος είναι ο αντίκτυπος της Λιβύης στην αγορά», σχολιάζει ο Ολε Σλοθ Χάνσεν, επικεφαλής της μονάδας εμπορευμάτων στη Saxo Bank της Κοπεγχάγης. Μιλώντας στο Bloomberg ο ίδιος αναλυτής, προέβλεψε ότι η Ευρώπη θα καταλήξει να αναζητά πετρέλαιο αλλού, εφόσον παραταθούν οι κυρώσεις κατά του Ιράν και υπάρχει συνεχώς κίνδυνος πτώσης της παραγωγής στη Λιβύη.

Εν τω μεταξύ, τα στρατηγικά αποθέματα πετρελαίου της αμερικανικής κυβέρνησης μειώθηκαν την περασμένη εβδομάδα κατά 9,89 εκατ. βαρέλια, αιφνιδιάζοντας την αγορά που περίμενε μείωση μόνο κατά 3 εκατ. βαρέλια, όπως, άλλωστε, κατέδειξαν πρόσφατες έρευνες μεταξύ παραγόντων του κλάδου.

Παράλληλα, στον ταμιευτήρα της Οκλαχόμας τα αποθέματα μειώθηκαν την περασμένη εβδομάδα κατά περίπου 2,7 εκατ. βαρέλια, ενώ παράλληλα αυξήθηκαν οι εξαγωγές «μαύρου χρυσού» φτάνοντας τα 3 εκατ. βαρέλια την ημέρα.

«Αναμφίβολα, η αγορά πλήττεται εκ νέου από πολύ μεγάλη αβεβαιότητα σχετικά με την προσφορά πετρελαίου», τονίζει ο Στίβεν Ιβες, αναλυτής της Oanda Corp επί θεμάτων Ασίας - Ειρηνικού.

Επ' αόριστον αναβάλλονται οι μεταρρυθμίσεις στην Ευρωζώνη

Εκτός ατζέντας η ασφάλιση καταθέσεων και ο κοινός προϋπολογισμός

«Ο κοινός προϋπολογισμός είναι εκ των ων ουκ άνευ για τη Γαλλία. Πρέπει να υπάρχει κάτι που να σταθεροποιεί τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης έναντι ενός οικονομικού σοκ... Με το να υπερασπίζεται κανείς σήμερα το status quo τροφοδοτεί τον λαϊκισμό», τόνισε ο Γάλλος υπουργός Οικονομικών Μπρινό Λε Μερ.

Στις ελληνικές καλένδες παραπέμπονται δύο από τις σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις όσον αφορά τη δομή της Ευρωζώνης, σύμφωνα με το προσχέδιο συμπερασμάτων που θα κληθούν να επικυρώσουν την Παρασκευή οι ηγέτες των «27». Στο κείμενο που διέρρευσε δεν υπάρχει η παραμικρή αναφορά στην πρόταση Μακρόν για δημιουργία ξεχωριστού προϋπολογισμού για την Ευρωζώνη, με σκοπό τη θωράκισή της απέναντι σε νέες κρίσεις. Παράλληλα, η ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης, μέσω της δημιουργίας ευρωπαϊκού μηχανισμού ασφάλισης καταθέσεων (EDIS), παραπέμπεται στους υπουργούς Οικονομικών της Ευρωζώνης, που καλούνται να καταρτίσουν έναν «οδικό χάρτη» για την έναρξη διαπραγματεύσεων, χωρίς να αναφέρονται ημερομηνίες.

Στο μοναδικό ζήτημα που έχει επιτευχθεί πρόοδος είναι να αποκτήσει ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ESM) μεγαλύτερο ρόλο όσον αφορά τη χάραξη και την εποπτεία των προγραμμάτων οικονομικής διάσωσης. Στο προσχέδιο του κειμένου συμπερασμάτων φαίνεται ότι οι ηγέτες της Ε.Ε. θα υιοθετήσουν την πρόταση ο ESM να αναλαμβάνει, σε περίπτωση ανάγκης, την οικονομική διάσωση τραπεζών που βρίσκονται σε φάση αναδιάρθρωσης. Η παροχή βοήθειας θα λαμβάνει τη μορφή δανείων, ενώ το μέγεθος της βοήθειας περιορίζεται στα 55 δισ. ευρώ, δηλαδή το μέγεθος που έχει σήμερα το κοινό ταμείο αναδιάρθρωσης (SRF). Οι λεπτομέρειες για τη μεταμόρφωση του ESM θα αποσαφηνιστούν από το Eurogroup έως τον ερχόμενο Δεκέμβριο. Επίσης, δεν υπάρχει αναφορά στην πρόταση για αλλαγή της ρήτρας συλλογικής δράσης (CAC) των ομολόγων της Ευρωζώνης, ώστε να απαιτείται μόνο μία ψηφοφορία επί της πρότασης για αλλαγή των όρων αποπληρωμής ενός ομολόγου, και όχι ξεχωριστή ψηφοφορία για κάθε έκδοση ομολόγου.

Βολές

Η απουσία αναφοράς στην πρόταση Μακρόν για δημιουργία διακριτού προϋπολογισμού για την Ευρωζώνη και η ασαφής αναφορά σε μελλοντική διαπραγμάτευση για τη δημιουργία ευρωπαϊκού μηχανισμού που θα εγγυάται την ασφάλεια τραπεζικών καταθέσεων μέχρι του ποσού των 100.000 ευρώ επιβεβαιώνει την απροθυμία των ηγετών της Ε.Ε. να προχωρήσουν σε γενναίες μεταρρυθμίσεις. Δείχνει, επίσης, πόσο σημαντική είναι η αντίδραση 12, κατά κύριο λόγο βορειοευρωπαϊκών χωρών, στην πρόταση Μακρόν για δημιουργία «πραγματικού προϋπολογισμού με ετήσια έσοδα και έξοδα», όπως είχε δηλώσει την περασμένη εβδομάδα ο Γάλλος πρόεδρος μετά τη συμφωνία επί του θέματος με τη Γερμανίδα καγκελάριο Αγκελα Μέρκελ. Μιλώντας στους Financial Times, ο Γάλλος υπουργός Οικονομικών Μπρινό Λε Μερ προειδοποίησε πως η γαλλογερμανική πρόταση για προϋπολογισμό της Ευρωζώνης «δεν είναι διαπραγματεύσιμη». Ο Γάλλος ΥΠΟΙΚ δεν δίστασε να κατηγορήσει τις κυβερνήσεις των 12 χωρών που αντιτίθενται, υπό την ηγεσία της Ολλανδίας, στην πρόταση Μακρόν - Μέρκελ για προϋπολογισμό Ευρωζώνης πως είναι «κακόπιστες» ή «αντιφατικές».

Η μοναδική μεταρρύθμιση που προχωράει είναι η διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του ESM.

Ο Λε Μερ προειδοποίησε πως η Ευρωζώνη δεν γίνεται να συνεχίσει να υπάρχει χωρίς μεταρρύθμιση και πως αυτή είναι αναγκαία τόσο οικονομικά όσο και πολιτικά. «Το status quo προκαλεί έντονο προβληματισμό», δήλωσε ο Λε Μερ στους F.T. «Ο κοινός προϋπολογισμός είναι εκ των ων ουκ άνευ για τη Γαλλία.

Πρέπει να υπάρχει κάτι που να σταθεροποιεί τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης έναντι ενός οικονομικού σοκ... Με το να υπερασπίζεται κανείς το status quo τροφοδοτεί τον λαϊκισμό», τόνισε ο Γάλλος υπουργός Οικονομικών. Στη συμφωνία Μακρόν - Μέρκελ περιλαμβάνεται η δημιουργία προϋπολογισμού από τον οποίο θα χρηματοδοτούνται προγράμματα επενδύσεων στα 19 κράτη-μέλη της Ευρωζώνης, ενώ θα δίνεται οικονομική βοήθεια σε χώρες που βρίσκονται σε ύφεση.

Ο Λε Μερ αντέκρουσε και το (αδύναμο) επιχείρημα των 12 χωρών που αντιτίθενται στη μεταρρύθμιση της Ευρωζώνης, που αυτή δεν θα ήταν αναγκαία αν τα κράτη-μέλη ήταν δημοσιονομικά πειθαρχημένα. «Χώρες όπως η Ιρλανδία και η Ισπανία δεν βρίσκονταν σε καταστροφική δημοσιονομική κατάσταση (όταν άρχισε η χρηματοπιστωτική κρίση). Παρ' όλα αυτά επλήγησαν από την κρίση», είπε ο Λε Μερ. «Μπορούμε να δεχθούμε πως μια χώρα όπως η Ισπανία θα πρέπει να υποφέρει τόσο πολύ κοινωνικά και οικονομικά, και πως θα απαιτηθούν χρόνια μέχρι να ανακάμψει επειδή δεν υπάρχει εργαλείο σταθεροποίησης στην Ευρωζώνη; Η απάντησή μου είναι κατηγορηματικά όχι. Αυτά τα επιχειρήματα είναι απαράδεκτα», είπε ο Λε Μερ. Ισπανία και Ιρλανδία μπήκαν στην κρίση με δημόσιο χρέος περίπου στο 25% του ΑΕΠ και βγήκαν από αυτήν με δημόσιο χρέος πάνω από 90% του ΑΕΠ.

Η παγκόσμια οικονομία σε τροχιά επιβράδυνσης

Σε χαμηλή πτήση οι Ηνωμένες Πολιτείες και οι χώρες της Ευρωζώνης

Η ΕΚΤ προχώρησε στις αρχές Ιουνίου σε μεγάλη αναθεώρηση της πρόβλεψης για την ανάπτυξη της Ευρωζώνης το 2018, κάνοντας λόγο για επέκταση με ρυθμό 2,1%, ενώ τον Μάρτιο προέβλεπε ανάπτυξη 2,4%.

Αυξάνονται τα σημάδια περί επιβράδυνσης της παγκόσμιας οικονομίας στις αρχές του 2018. Η αμερικανική οικονομία αναπτύχθηκε με ετήσιο ρυθμό 2% το πρώτο τρίμηνο του 2018, τον χαμηλότερο τον τελευταίο χρόνο, ενώ είχε αναπτυχθεί με ρυθμό 2,9% το τέταρτο τρίμηνο του 2017. Παρόμοια είναι η εικόνα και στην Ευρωζώνη, με την ανάπτυξη να έχει επιβραδυνθεί σημαντικά το πρώτο τρίμηνο του έτους, και την ΕΚΤ να αναθεωρεί τον Ιούνιο σημαντικά επί τα χείρω την πρόβλεψη για την ανάπτυξη του 2018. Ακόμη πιο ανησυχητική είναι η αβεβαιότητα που έχει προκαλέσει η κήρυξη εμπορικού πολέμου από την κυβέρνηση Τραμπ σε συμμάχους, όπως η Ε.Ε., ο Καναδάς και το Μεξικό, και σε αντιπάλους, όπως η Κίνα. Η ΕΚΤ προειδοποίησε ότι η μεγάλη άνοδος του οικονομικού προστατευτισμού συνιστά «σημαντική» απειλή για την παγκόσμια οικονομία, ενώ το ίδιο έχει πει τις προηγούμενες ημέρες και το ΔΝΤ.

Η μεγάλη επιβράδυνση της αμερικανικής οικονομίας το πρώτο τρίμηνο του έτους συνδέεται με την υποχώρηση της κατανάλωσης στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων πέντε ετών. Ωστόσο, η περιφερειακή Fed της Ατλάντας προέβλεψε χθες ότι η ανάπτυξη θα ενισχυθεί το δεύτερο τρίμηνο του έτους στο 4,5%. Το ΔΝΤ προέβλεψε στα μέσα Ιουνίου ότι η αμερικανική οικονομία θα αναπτυχθεί με ρυθμό 2,9% το 2018 (από 2,3% που ήταν η προηγούμενη πρόβλεψη) και θα επιβραδυνθεί στο 2,7% το 2019, ενώ κατηγόρησε την Ουάσιγκτον ότι η πολιτική προστατευτισμού που ακολουθεί, απειλεί την ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας.

Τον Απρίλιο, το Ταμείο είχε προβλέψει επιτάχυνση της παγκόσμιας οικονομίας στο 3,9% το 2018 και το 2019, κάνοντας λόγο για ενίσχυση της ανάπτυξης στις ΗΠΑ, στην Ευρωζώνη, στην Κίνα και στις αναδυόμενες αγορές, εκτίμηση που φαντάζει ολοένα και πιο επισφαλής. Για την Ευρωζώνη, το ΔΝΤ είχε αναθεωρήσει τον Απρίλιο την πρόβλεψη για την ανάπτυξη το 2018 στο 2,4% από 1,9% που είχε προβλέψει τον Οκτώβριο. Στις 21 Ιουνίου, η Κριστίν Λαγκάρντ, επικεφαλής του ΔΝΤ, είχε δηλώσει ότι τον Ιούλιο το Ταμείο θα αναθεωρήσει ελαφρώς επί τα χείρω την πρόβλεψη για την Ευρωζώνη.

Το ΔΝΤ κατηγορεί την Ουάσιγκτον για την πολιτική προστατευτισμού που ακολουθεί.

Η ΕΚΤ, πάντως, προχώρησε στις αρχές του μήνα σε μεγάλη αναθεώρηση της πρόβλεψης για την ανάπτυξη της Ευρωζώνης το 2018, προβλέποντας επέκταση με ρυθμό 2,1%, ενώ τον Μάρτιο προέβλεπε ανάπτυξη 2,4%.

Ήδη το πρώτο τρίμηνο του 2018, η οικονομία της Ευρωζώνης επιβραδύνθηκε σημαντικά, καταγράφοντας ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης 2,5% από 2,8% που είχε καταγράψει το τέταρτο τρίμηνο του 2017. Η γερμανική οικονομία είχε αναπτυχθεί με ετήσιο ρυθμό 2,9% το τέταρτο τρίμηνο του 2017, ενώ επιβραδύνθηκε σημαντικά στο 2,3% το πρώτο τρίμηνο του 2018. Και η κινεζική οικονομία, η δεύτερη μεγαλύτερη του κόσμου, και αυτή που έχει συνεισφέρει περισσότερο από κάθε άλλη στον ρυθμό ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας τα τελευταία χρόνια, εμφανίζει σημάδια επιβράδυνσης.

Το 2017, η κινεζική οικονομία είχε αναπτυχθεί με ρυθμό 6,9%, ενώ για το 2018 το ΔΝΤ προβλέπει ανάπτυξη 6,6%, ενώ η επιβολή δασμών θα μπορούσε να το περιορίσει κατά 0,3%, σύμφωνα με την Deutsche Bank και την UBS.

Επιδείνωση προσδοκιών

Η ΕΚΤ προειδοποίησε χθες ότι «η υιοθέτηση υψηλότερων εμπορικών δασμών και η πιθανότητα (υιοθέτησης) ευρύτερων μέτρων προστατευτισμού αποτελούν βασική απειλή» για την παγκόσμια οικονομία. Αναφερόμενη στην επιβράδυνση της ανάπτυξης στην Ευρωζώνη, η ΕΚΤ εκτίμησε ότι αυτή οφείλεται τόσο σε παροδικούς παράγοντες, όπως ο περιορισμός της εξωτερικής ζήτησης και η ανατίμηση του ευρώ το 2017, όσο και σε «κυκλικούς» παράγοντες, όπως η αναμενόμενη επιβράδυνση από τον ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης 2,5% που είχε καταγράψει το 2017 και ήταν ο υψηλότερος από το 2007. Ομως η ΕΚΤ δεν απέκλεισε και το ενδεχόμενο η επιβράδυνση της ανάπτυξης να οφείλεται εν μέρει και «στην επιδείνωση των προσδοκιών ως αποτέλεσμα των συνεχιζόμενων συζητήσεων περί δασμών». Στην ετήσια έκθεση για την Ευρωζώνη, που εκδόθηκε στις 21 Ιουνίου, το ΔΝΤ είχε προειδοποιήσει σαφώς ότι η ένταση στο παγκόσμιο εμπόριο αποτελεί τη μεγαλύτερη απειλή για την οικονομία της Ευρωζώνης το 2018. «Πρώτη στον κατάλογο των απειλών είναι σαφώς η εμπορική ένταση που προκλήθηκε από την αύξηση (εκ μέρους των ΗΠΑ) των δασμών σε χάλυβα και σε αλουμίνιο», είχε πει η κ. Λαγκάρντ.

Σχέδιο «αλεξίπτωτο» σε ενδεχόμενο σκληρού Brexit

Οι ηγέτες των 27 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ενωσης ζήτησαν από τη Βρετανίδα πρωθυπουργό Τερέζα Μέι να αλλάξει η κυβέρνησή της στάση σε κρίσιμα θέματα για το Brexit. Αφενός εξαντλούνται τα χρονικά περιθώρια για να επιτευχθεί εναλλακτική συμφωνία και αφετέρου αυξάνεται ο κίνδυνος άτακτης εξόδου. Παράλληλα, οι Βρυξέλλες εξετάζουν τη λήψη μέτρων για να θωρακιστούν μέλη της Ενωσης απέναντι στο ενδεχόμενο ενός σκληρού Brexit.

Προτεραιότητα για την Ε.Ε. είναι να αποφευχθεί η εμφάνιση προβλημάτων στις μεταφορές, στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και στα τελωνεία, σύμφωνα με τους Financial Times. Στόχος των σχεδίων «έκτακτης ανάγκης» της Ε.Ε. είναι να μετριαστούν οι αναταράξεις που αναμένεται να προκληθούν τις πρώτες μέρες, εβδομάδες ή μήνες του Brexit, αν Βρυξέλλες και Λονδίνο δεν συμφωνήσουν για το πλαίσιο των μεταξύ τους σχέσεων εκτός τελωνειακής ένωσης και ενιαίας αγοράς. Στο σχέδιο που ονομάζεται «αλεξίπτωτο», περιλαμβάνεται ακόμα και η παράταση της

Προτεραιότητα για τις Βρυξέλλες είναι η αποφυγή εμφάνισης προβλημάτων στις μεταφορές, στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και στα τελωνεία.

καταληκτικής ημερομηνίας για το Brexit, που έχει οριστεί για τις 29 Μαρτίου 2019. Μία άλλη προσέγγιση για την αντιμετώπιση ενός σκληρού Brexit είναι να επιβληθούν δασμοί στον συνολικό όγκο των εμπορευμάτων που θα περνούν από τη Σήραγγα της Μάγχης και όχι σε μεμονωμένα προϊόντα. Ορισμένοι από τους πιο στενούς εμπορικούς εταίρους της Βρετανίας εντός Ε.Ε. μπορεί, ενδεχομένως, να προχωρήσουν σε διμερείς συμφωνίες. Προβλέψεις γίνονται, επίσης, για την εκτέλεση των δρομολογίων των αεροπορικών εταιρειών μεταξύ Βρετανίας και των υπολοίπων 27 κρατών-μελών. «Φαντα-

Οι Ευρωπαίοι κατανοούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κ. Μέι για να καταλήξει σε συμφωνία, αλλά δηλώνουν ότι ο χρόνος εξαντλείται.

στείτε πως ένα αεροπλάνο απογειώνεται στις 11 το βράδυ της 28ης Μαρτίου, για να φθάσει στο Παρίσι μετά τα μεσάνυχτα της 29ης. Θα έχει, άραγε, το δικαίωμα να προσγειωθεί;», επισημαίνει Γάλλος αξιωματούχος στους Financial Times.

«Τα 27 κράτη-μέλη της Ε.Ε. προτιθέμεθα να κάνουμε κάποιες υποχωρήσεις, αλλά πρέπει και το Ηνωμένο Βασίλειο να αλλάξει γραμμή πλεύσης σε ορισμένα θέματα που σήμερα θεωρεί πως αποτελούν "κόκκινες γραμμές"», επισήμανε ο Ιρλανδός πρωθυπουργός Λίο Βαράντκαρ. Οι Βρυξέλλες πιστεύουν ότι το Λονδίνο πρέπει να αποσαφηνίσει τη θέση του έως τον Οκτώβριο, ώστε να προλάβουν οι υπόλοιπες κυβερνήσεις να περάσουν από τα κοινοβούλια τους τους νέους όρους συνύπαρξης της Βρετανίας με την Ε.Ε. μετά το Brexit. Η κ. Μέι διστάζει να παρουσιάσει λεπτομερείς προτάσεις στις Βρυξέλλες, λόγω της διχογνωμίας και της αντιπαλότητας που επικρατεί μεταξύ των μελών του κόμματός της, κυρίως για την κίνηση των εργαζομένων και τα σύνορα με την Ιρλανδία. Από τις Βρυξέλλες, όπου πραγματοποιείται η Σύνοδος Κορυφής της Ε.Ε., ο Ολλανδός πρωθυπουργός Μαρκ Ρούτε δήλωσε ότι κατανοεί τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η κ. Μέι για να καταλήξει σε συμφωνία με τα υπόλοιπα μέλη της κυβέρνησης, αλλά πρέπει να το κάνει. «Δεν χάνω την υπομονή μου, αλλά πρέπει να πω ότι ο χρόνος εξαντλείται», προσέθεσε.

Διώκεται για δωροδοκία ο Λετονός τραπεζίτης

Ποινική δίωξη εις βάρος του Ιλμαρς Ρίμσεβικς, κεντρικού τραπεζίτη της Λετονίας και μέλους του διοικητικού συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, ασκήθηκε από τις διωκτικές αρχές της χώρας έπειτα από έρευνες για δωροδοκία. Η εξέλιξη αυτή αποτελεί ένα ακόμη πλήγμα για τη Λετονία μετά την κατάρρευση της ABLV, της τρίτης μεγαλύτερης τράπεζας της χώρας.

Τον περασμένο Φεβρουάριο, οι αμερικανικές αρχές είχαν κατηγορήσει την ABLV ότι κάνει συστηματικά ξέπλυμα «μαύρου» χρήματος και παραβιάζει τις κυρώσεις των ΗΠΑ κατά της Βόρειας Κορέας. Την ίδια περίοδο, ο κεντρικός τραπεζίτης της Λετονίας συνελήφθη διότι τον κατηγόρησε η Norvik Bank, μια μικρή τράπεζα της Λετονίας, ότι χρηματίζεται επί σειράν ετών και διατηρεί σχέσεις με ιδιώτες που είναι ύποπτοι για ξέπλυμα «μαύρου» χρήματος από τη Ρωσία.

Ο κ. Ρίμσεβικς αφέθηκε ελεύθερος με εγγύηση 100.000 ευρώ, αλλά εξακολουθεί να είναι υπόλογος στη Δικαιοσύνη.

Η Λετονία πραγματοποιεί σήμερα έρευνες για να διαπιστώσει αν το τραπεζικό σύστημα χρησιμοποιείται ως δίαυλος σε κεφάλαια από τη Ρωσία, ώστε οι αποδέκτες τους να επηρεάσουν τις πολιτικές εξελίξεις σε τρίτες χώρες, σύμφωνα με το Reuters. Οι τοποθετήσεις στις τράπεζες της Λετονίας από το εξωτερικό αναλογούν σχεδόν στο 40% του ενεργητικού τους. Το μεγαλύτερο μέρος αυτών των κεφαλαίων, της τάξεως των 10,5 δισ. ευρώ, προέρχεται από τη Ρωσία.

Η Ευρωπαϊκή Ενωση εξετάζει την ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών της Ε.Ε. για την καταπολέμηση του ξεπλύματος «μαύρου» χρήματος. Ωστόσο, αναλυτές επισημαίνουν ότι βασικό εμπόδιο είναι η έλλειψη στενής και σταθερής συνεργασίας μεταξύ των εθνικών εποπτικών αρχών της Ε.Ε. για την αντιμετώπιση του οικονομικού εγκλήματος.

BLOOMBERG, REUTERS

Εντείνονται οι φόβοι ότι η Αργεντινή θα μπει δεύτερη φορά στο τούνελ της ύφεσης

Πληθαίνουν οι ανησυχίες ότι η οικονομία της Αργεντινής θα αντιμετωπίσει το φάσμα της ύφεσης τους επόμενους μήνες. Αν μάλιστα επιβεβαιωθούν, θα είναι δεύτερη φορά που η οικονομία της χώρας θα μπει στο τούνελ της κρίσης σε λιγότερο από δύο χρόνια.

Η οικονομική δραστηριότητα στη λατινοαμερικανική χώρα υποχώρησε κατά 2,7% τον Απρίλιο, αντανακλώντας τη μεγαλύτερη πτώση που έχει καταγραφεί από τότε που ο Μαουρίσιο Μάκρι ανέλαβε την προεδρία, τον Δεκέμβριο του 2015. Αρνητικό ρόλο δεν διαδραματίζει μόνον η κατάρρευση του νομίσματος στην υπ' αριθμόν 3 μεγαλύτερη οικονομία της Λατινικής Αμερικής, αλλά και η παρατεταμένη ξηρασία που έχει πλήξει την παραγωγή σόγιας.

Η σόγια είναι βασικό εξαγώγιμο

Η οικονομική δραστηριότητα στη λατινοαμερικανική χώρα υποχώρησε κατά 2,7% τον Απρίλιο.

προϊόν της Αργεντινής και, κατ' επέκταση, μία από τις κυριότερες πηγές εσόδων για το κράτος. Αξίζει να θυμίσουμε πως η κεντρική τράπεζα αναγκάστηκε να αυξήσει το κόστος δανεισμού στο 40%, για να αναχαιτίσει την κατάρρευση του πέσο, ενώ ο πληθωρισμός κυμαινόταν στο 25,6% τέλη του 2017.

«Είναι σχεδόν βέβαιο ότι η Αργεντινή θα οδηγηθεί σε ύφεση», δήλωσε ο Φάουστο Σποτόρνο, επι-

Η ύφεση θα δυσχεράνει την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων που συμφώνησε ο πρόεδρος της Αργεντινής Μαουρίσιο Μάκρι με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο στις αρχές Ιουνίου.

κεφαλής οικονομολόγος στην εταιρεία συμβούλων Orlando J. Ferreres & Asociados. «Ανάκαμψη δεν θα σημειωθεί έως τα τέλη του έτους», προσθέτει ο ίδιος, μιλώντας στο πρακτορείο Bloomberg. Μια ύφεση στην οικονομία της Αργεντινής μπορεί να δυσχεράνει την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων που συμφώνησε ο κ. Μάκρι με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) στις αρχές Ιουνίου. Στο πλαίσιο ενός δανειοδοτικού προγράμματος 30 δισ. δολαρίων, το ΔΝΤ ζητεί ισοσκελισμένο προϋπολογισμό έως το 2020. Η Αργεντινή δεσμεύθηκε, επίσης, να μειώσει το δημοσιονομικό έλλειμμα από το 3,9% πέρυσι στο 1,3% το 2019, δηλαδή αρκετά χαμηλότερα από το 2,2%, που ήταν ο στόχος της κυβέρνησης.

Ενα ακόμη αρνητικό στοιχείο για την πορεία της οικονομίας της Αργεντινής είναι η πτώση της δραστηριότητας στις κατασκευές κατά 5% τον Μάιο, παρατείνοντας έτσι την καθοδική πορεία στον κλάδο επί τέσσερις συναπτούς μήνες. Σύμφωνα με στοιχεία του Πανεπιστημίου Τορκουάτο Ντι Τέλα, οι πιθανότητες ξεσπάσματος ύφεσης το 2018 αυξήθηκαν από το 24,4% πριν από τρεις μήνες στο 68,1% τον Μάιο. Στον κλάδο του λιανικού εμπορίου, τουλάχιστον τρεις μεγάλοι όμιλοι αντιμετωπίζουν προβλήματα.

Η εταιρεία οικιακού εξοπλισμού Carsa και η Stantiago Saenz υπέβαλαν αίτηση προστασίας από τους πιστωτές τους. «Θα είναι μια ήπια ύφεση», προβλέπει, πάντως, ο Ντανιέλ Αρτάνα, επικεφαλής του Ιδρύματος Οικονομικών Ερευνών της Λατινικής Αμερικής.

Σε έλλειψη ρευστότητας κολλάνε τα φαραωνικά σχέδια Ερντογάν

Οι ξένοι επενδυτές δείχνουν απρόθυμοι να χρηματοδοτήσουν την Τουρκία

Ο επανεκλεγείς πρόεδρος της Τουρκίας σχεδιάζει να εορτάσει τα 100 χρόνια από την ίδρυση της τουρκικής δημοκρατίας με νέα έργα υποδομών, όπως ένα αεροδρόμιο και μια διώρυγα που θα ενώνει τη Μαύρη Θάλασσα με τη Θάλασσα του Μαρμαρά, προϋπολογισμού 13 δισ. δολαρίων.

Τα μεγάλα έργα υποδομής αποτελούν σήμα κατατεθέν της πολιτικής Ερντογάν, από τότε που εξελέγη για πρώτη φορά πρωθυπουργός, πριν από 16 ολόκληρα χρόνια. Ο επανεκλεγείς πρόεδρος της Τουρκίας σχεδιάζει να εορτάσει τα 100 χρόνια από την ίδρυση της τουρκικής δημοκρατίας με νέα φαραωνικού τύπου έργα υποδομών, όπως ένα νέο αεροδρόμιο και μια διώρυγα έξω από την Κωνσταντινούπολη που θα ενώνει τη Μαύρη Θάλασσα με τη Θάλασσα του Μαρμαρά, με προϋπολογισμό 13 δισ. δολάρια. Ωστόσο, η πορεία αυτών των έργων, αλλά και της τουρκικής οικονομίας, θα κριθεί από το κατά πόσον είναι πρόθυμοι ξένοι επενδυτές να εξακολουθήσουν να χρηματοδοτούν το τουρκικό κράτος.

«Ο Ερντογάν είναι αντιμέτωπος με τεράστιο δίλημμα», λέει στους Financial Times ο Ατίλας Γεσιλάντα, αναλυτής της GlobalSource Partners με έδρα στην Κωνσταντινούπολη. «Πρέπει να δαπανήσει χρήμα. Αν το κάνει όμως, τότε οι διεθνείς επενδυτές θα εγκαταλείψουν τις τουρκικές αγορές... Είτε θα δοκιμάσει κάποια τελείως νέα μέθοδο που θα τρομάξει τους επενδυτές είτε θα πρέπει να εγκαταλείψει την εκτέλεση ορισμένων έργων», εξηγεί. Μπορεί ο Ταγίπ Ερντογάν να διαθέτει σήμερα μεγαλύτερη εξουσία από κάθε άλλη φορά στο παρελθόν,

Το κόστος κατασκευής έργων υποδομών έως το 2023 ανέρχεται στα 325 δισ. δολάρια.

ωστόσο δεν μπορεί να ελέγξει τις διεθνείς αγορές. Τα μεγάλα έργα υποδομής και γενικά ο κατασκευαστικός κλάδος στηρίζουν σταθερά την ανάπτυξη της τουρκικής οικονομίας, η οποία έφτασε το 7,4% το 2017. «Τον βοηθούν (τα έργα υποδομών) να κερδίζει στις εκλογικές αναμετρήσεις, διότι οι πολίτες αποκτούν πρόσβαση σε καλύτερες υπηρεσίες και μεταφορές», δηλώνει στους FT ο Σονέρ Τζαγκαπτάι, συγγραφέας του βιβλίου «The New Sultan: Erdogan and the Crisis of Modern Turkey». «Ωστόσο, εδώ υπάρχει και μια ιδιαίτερη διάσταση σε αυτήν την περίπτωση. Θέλει να καταστήσει την Τουρκία εκ νέου μεγάλη. Ο Ερντογάν γνωρίζει ότι αυτό έχει απήχηση στο εκλογικό του ακροατήριο», προσθέτει.

Αμφιβολίες

Το προεκλογικό πρόγραμμα του κυβερνώντος κόμματος ΑΚΡ περιλαμβάνει έναν κατάλογο 35 σελίδων, με νέα νοσοκομεία, λιμάνια, οδικούς άξονες και σήραγγες. Ωστόσο, οικονομικοί αναλυτές αμφιβάλλουν κατά πόσον θα καταφέρει η τουρκική κυβέρνηση να υποστηρίξει όλα αυτά τα έργα υποδομών, σε μια εποχή που ενισχύονται οι ανησυχίες για την πορεία της τουρκικής οικονομίας.

Ο πληθωρισμός στην Τουρκία καταγράφηκε τον Μάιο στο 12% και ενώ το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών είναι λίγο πάνω από το 6% του ΑΕΠ. Δηλαδή είναι από τα υψηλότερα σε όλο τον κόσμο. Ο Ερντογάν υποστηρίζει ότι δεν θα χρησιμοποιηθεί ούτε ένα σεντ κρατικού χρήματος για την κατασκευή έργων όπως το νέο αεροδρόμιο της Κωνσταντινούπολης, που θα εγκαινιαστεί τον Οκτώβριο. Όμως, πολλά από τα έργα υποδομών πραγματοποιούνται μέσω συμπράξεων ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται κατά κόρον τα τελευταία δέκα χρόνια. Σύμφωνα με έκθεση της PwC και της τουρκικής τράπεζας Garanti Bank, το κόστος κατασκευής έργων υποδομών έως το 2023 ανέρχεται στα 325 δισ. δολάρια. Σε πολλά από αυτά τα ΣΔΙΤ, εγγυητής είναι το τουρκικό δημόσιο, ενώ περιλαμβάνονται και κρατικές εγγυήσεις περί ελάχιστων εσόδων – συχνά σε δολάρια ή σε ευρώ. Η υποχώρηση της τουρκικής λίρας έναντι του δολαρίου ανέρχεται περίπου στο 19% από την αρχή του έτους και αποτελεί την πιο σαφή ένδειξη ότι οι διεθνείς επενδυτές ανησυχούν για την πορεία της τουρκικής οικονομίας. Επιπλέον, η πίεση που δέχονται οι τουρκικές τράπεζες το τελευταίο χρονικό διάστημα, διότι τουρκικές εταιρείες αναδιαρθρώνουν δάνεια ύψους 20 δισ. δολαρίων, σημαίνει πως οι εργολάβοι των νέων έργων δεν θα βρουν εύκολα χρηματοδότηση.

Τα 2,5 τρισ. δολάρια έφθασαν οι εξαγορές το α΄ εξάμηνο 2018

Οι Κινέζοι μειώνουν τις επενδύσεις στις ΗΠΑ και στρέφονται στην Ευρώπη

Παρά τους εντεινόμενους γεωπολιτικούς κινδύνους, οι συγχωνεύσεις και οι εξαγορές έφτασαν παγκοσμίως στο επίπεδο-ρεκόρ των 2,5 τρισ. δολαρίων το πρώτο εξάμηνο του έτους. Επειτα από σειρά συγχωνεύσεων και εξαγορών ανάμεσα σε αμερικανικούς κολοσσούς των ΜΜΕ και των τηλεπικοινωνιών, αυξήθηκε ο αριθμός των συμφωνιών παγκοσμίως κατά 65%, σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περυσινού έτους. Σύμφωνα με το Thomson Reuters, που συγκεντρώνει τα σχετικά στοιχεία από το 1980, σε παγκόσμιο επίπεδο υπεγράφησαν 79 συμφωνίες αξίας άνω των 5 δισ. δολαρίων και 35 συμφωνίες αξίας άνω των 10 δισ. δολαρίων.

Σε ό,τι αφορά τις υπερδραστήριες στον τομέα των εξαγορών κινεζικές επιχειρήσεις, έχουν περιορίσει τις επενδύσεις τους σε αμερικανικά περιουσιακά στοιχεία και έχουν στραφεί περισσότερο στην Ευρώπη.

Αιτία είναι η εντεινόμενη αναμέτρηση δυνάμεων ανάμεσα στην Ουάσιγκτον και στο Πεκίνο. Ετσι, από την αρχή του 2018 έχουν δαπανήσει μόνο 1,6 δισ. δολάρια σε συμφωνίες με αμερικανικές επιχειρήσεις, ποσό κατά 80% μικρότερο εκείνου της αντίστοιχης περιόδου του 2017. Σε ό,τι αφορά, όμως, τα ποσό που δαπάνησαν σε συμφωνίες με ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, έφτασε στα 45,1 δισ. δολάρια, και ήταν κατά 39% μεγαλύτερο από το αντίστοιχο του πρώτου εξαμήνου του 2017. Το 2016, χρονιά που οι κινεζικές επιχειρήσεις κατέγραψαν ιστορικό ρεκόρ στις διασυνοριακές εξαγορές, η Κίνα είχε αγοράσει περιουσιακά στοιχεία των ΗΠΑ αξίας 62,6 δισ. δολαρίων και είχε επενδύσει σε ευρωπαϊκά 88,4 δισ. δολάρια.

Ο αμερικανικός όμιλος καλωδιακής Comcast και η Disney ανταγωνίστηκαν για την εξαγορά της 21st Century Fox.

Εκτοτε, όμως, το Πεκίνο επέβαλε ελέγχους στις κινήσεις κεφαλαίου και περιόρισε δραστικά τις επενδύσεις σε αμερικανικές επιχειρήσεις. Την τάση για αναδίπλωση των κινεζικών επιχειρήσεων έχει, άλλωστε, επιτείνει η απόφαση της Ουάσιγκτον να εμποδίσει ορισμένες συμφωνίες, επικαλούμενη λόγους εθνικής ασφαλείας. Ανάμεσά τους το σχέδιο της Ant Financial να εξαγοράσει τη Moneygram International έναντι 1,2 δισ. δολαρίων, αλλά και το σχέδιο του κινεζικού ομίλου ΗΝΑ να εξαγοράσει το αμερικανικό fund Skybridge Capital έναντι 200 εκατ. δολαρίων

Ο κλιμακούμενος εμπορικός πόλεμος αναμένεται να περιορίσει περαιτέρω τις κινεζικές επενδύσεις στις ΗΠΑ, καθώς ο Αμερικανός πρόεδρος έχει αποφασίσει να διευρύνει τις εξουσίες της Εθνικής Αρχής Ξένων Επενδύσεων και να θέτει στο εξής υπό την κρίση της τα σχέδια κινεζικών επιχειρήσεων να εξαγοράσουν αμερικανικές.

Σε ό,τι αφορά, πάντως, τις αμερικανικές επιχειρήσεις, ενισχύθηκαν από τις φοροαπαλλαγές που απολαμβάνουν στο πλαίσιο της φορολογικής μεταρρύθμισης Τραμπ, αλλά παράλληλα έχουν τονωθεί από την οικονομική ανάπτυξη. Επιδιώκουν, έτσι, σειρά συμφωνιών είτε για να ενισχύσουν τη θέση τους έναντι ανταγωνιστριών τους είτε για να σταθεροποιήσουν τον κλάδο τους μέσω της μεγαλύτερης συγκέντρωσης. Ετσι, ο αμερικανικός όμιλος καλωδιακής Comcast και η Disney ενεπλάκησαν σε έναν ανταγωνισμό με αντικείμενο την εξαγορά πλειοψηφικού πακέτου του κινηματογραφικού στούντιο 21st Century Fox έναντι 70 δισ. δολαρίων και σε μια αναμέτρηση δυνάμεων για την εξαγορά του πανευρωπαϊκού τηλεοπτικού δικτύου Sky έναντι 28 δισ. δολαρίων.

Η Volkswagen νοικιάζει για πάρκινγκ το ημιτελές αεροδρόμιο του Βερολίνου

Το νέο αεροδρόμιο Brandenburg International του Βερολίνου υποτίθεται ότι θα εγκαινιαζόταν στις 3 Ιουνίου 2012.

Τέσσερις εβδομάδες πριν από τα εγκαίνια, τα οποία θα έκανε η καγκελάριος Μέρκελ, είχε ανακοινωθεί ότι το αεροδρόμιο δεν θα άνοιγε όπως είχε προγραμματιστεί, εξαιτίας σημαντικών προβλημάτων στην κατασκευή του. Εκτοτε ακολούθησαν και άλλες ημερομηνίες υποτιθέμενης εγκαινίασης του BER, όπως είναι ο κωδικός του νέου αεροδρομίου, αλλά μέχρι σήμερα δεν έχει προσγειωθεί ή απογειωθεί ούτε ένα αεροπλάνο στο για μεγάλο χρονικό διάστημα κατασκευαζόμενο αεροδρόμιο.

Η ικανότητα των Γερμανών μηχανικών να ολοκληρώνουν μεγάλα έργα υποδομής έχει αμφισβητηθεί έντονα, ενώ ο αρχικός προϋπολογισμός των 2,8 δισ. ευρώ έχει αυξηθεί στα 7 δισ. ευρώ. Το νέο αεροδρόμιο υποτίθεται ότι θα ανοίξει τον Οκτώβριο του 2020. Τουλάχιστον, όμως, φαίνεται πως η διοίκηση του αεροδρομίου βρήκε τρόπο να αξιοποιήσει το ημιτελές αεροδρόμιο. Ισως να μην είναι ο ιδανικός, αλλά προτιμότερος από το να μένει αχρησιμοποίητο το αεροδρόμιο, θα πρέπει να σκέφτηκε η διοίκησή του.

Σύμφωνα με δημοσίευμα της γερμανικής εφημερίδας Handelsblatt, το αεροδρόμιο θα χρησιμοποιηθεί από τη Volkswagen ως χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων της.Η γερμανική εταιρεία, που βρίσκεται από το 2015 στο επίκεντρο του σκανδάλου με τη χρήση λογισμικού που βοηθά να εμφανίζονται χαμηλότεροι οι ρύποι που εκπέμπουν τα αυτοκίνητά της που χρησιμοποιούν πετρέλαιο ως καύσιμο, γνωρίζει πολύ καλά πώς να χρησιμοποιεί μεγάλους χώρους στάθμευσης.

Στις ΗΠΑ χρησιμοποιεί μεγάλα οικόπεδα για να σταθμεύσει τα περίπου 300.000 αυτοκίνητα που αναγκάστηκε να ανακαλέσει ή να αγοράσει από τους αρχικούς τους ιδιοκτήτες, υπό την πίεση των αμερικανικών αρχών. Στην Ευρώπη, η Volkswagen δεν αντιμετώπισε επ' ουδενί ανάλογη πίεση, ωστόσο και πάλι έχει ανάγκη από μεγάλους χώρους στάθμευσης. Αιτία είναι η εισαγωγή νέων αυστηρότερων κανονισμών για τις εκπομπές των αυτοκινήτων ντίζελ που θα ισχύσουν πανευρωπαϊκά από την 1η Σεπτεμβρίου.

Η VW έχει παραγάγει πολλά αυτοκίνητα που πληρούν τα νέα πρότυπα. Ωστόσο, περιμένει ακόμη να λάβει την έγκριση για τα νέα μοντέλα από τη γερμανική αρχή μεταφορών. Σύμφωνα με εκπρόσωπο Τύπου της Volkswagen, συνολικά για τον όμιλο που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, και τις μάρκες Porsche, Audi, Skoda και Seat, η αναμονή θα μπορούσε να οδηγήσει στην καθυστέρηση παράδοσης περίπου 200.000-250.000 αυτοκινήτων.

Στο μεσοδιάστημα, όλα αυτά τα αυτοκίνητα κάπου θα πρέπει να είναι σταθμευμένα, δηλαδή σε νοικιασμένα οικόπεδα.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΙΟΥΛΙΟΥ 2018

Πότε συμφέρει να κάνουν οι ιδιοκτήτες ακινήτων μεταβιβάσεις και γονικές παροχές

Του **ΘΑΝΟΥ ΤΣΙΡΟΥ**

Οσοι αναβάλουν την απόφαση μεταβίβασης ενός ακινήτου με δωρεά ή γονική παροχή για το νέο έτος κινδυνεύουν να βρεθούν αντιμέτωποι με πρόσθετες επιβαρύνσεις της τάξεως ακόμη και του… 112% –ποσοστό το οποίο μεταφράζεται ακόμη και σε 4.550 ευρώ επιπλέον– στο συνολικό κόστος. Αυτό θα συμβεί αν το ακίνητο που θέλουν να μεταβιβάσουν βρίσκεται σε περιοχή στην οποία ανακοινώθηκε αύξηση στην τιμή ζώνης. Οσοι, από την άλλη, σπεύσουν να μεταβιβάσουν ένα περιουσιακό στοιχείο το οποίο βρίσκεται σε περιοχή στην οποία έγινε μείωση τιμής ζώνης θα χάσουν την ευκαιρία να μειώσουν το κόστος ακόμη και στο μισό, χάνοντας ακόμη και πάνω από 6.610 ευρώ. Με την απόφασή του να ανακοινώσει τις νέες αντικειμενικές αξίες των ακινήτων αλλά να τις ενεργοποιήσει από τις αρχές του 2019, το υπουργείο Οικονομικών βάζει εκατοντάδες χιλιάδες ιδιοκτήτες στη διαδικασία να «ψαχτούν» όσον αφορά το συνολικό κόστος μεταβίβασης των περιουσιακών τους στοιχείων. Αυτό θα αποτυπωθεί με… ουρές στα συμβολαιογραφικά γραφεία από το φθινόπωρο, καθώς η απάντηση στο ερώτημα «τι με συμφέρει να κάνω» δεν είναι εύκολη. Προϋποθέτει γνώση του τρόπου υπολογισμού της συμβολαιογραφικής αμοιβής, των εξόδων του υποθηκοφυλακείου ή του κτηματολογίου και φυσικά του φόρου γονικών παροχών ή δωρεών.

Η ποσοστιαία συνολική επιβάρυνση φτάνει στο 112% και μεταφράζεται σε πρόσθετη δαπάνη 3.928 ευρώ, την οποία θα επωμιστεί ο ιδιοκτήτης αν αναβάλει τη γονική παροχή για μετά την 1/1.

Από την επεξεργασία 20 διαφορετικών παραδειγμάτων προκύπτει ότι οι διαφορές στο κόστος –είτε προς τα πάνω στις περιοχές όπου έγινε αύξηση των αντικειμενικών αξιών είτε προς τα κάτω για τις ζώνες όπου έγινε μείωση– προκύπτει ότι οι διαφορές μπορεί να είναι τεράστιες. Προφανώς, το ζήτημα δεν αφορά μόνο τις μεταβιβάσεις με χαριστική αιτία (γονικές παροχές, δωρεές) αλλά και τις αγοραπωλησίες. Εκατοντάδες συμβόλαια θα «παγώσουν» για το νέο έτος (σ.σ. ο φόρος μεταβίβασης και ο ΦΠΑ στα νεόδμητα ακίνητα υπολογίζονται επί της υψηλότερης τιμής, είτε είναι η αναγραφόμενη στο συμβόλαιο είτε είναι η εμπορική), ενώ άλλοι θα... κυνηγούν τους συμβολαιογράφους για να μην αλλάξει ο χρόνος. Τέτοιες στιγμές έχουν να ζήσουν στα συμβολαιογραφικά γραφεία από το μακρινό και προμνημονιακό 2007, όταν και έγινε η τελευταία τροποποίηση των αντικειμενικών αξιών (σ.σ. το 2016 έγινε οριζόντια μείωση, η οποία μάλιστα ίσχυσε και αναδρομικά).

Το παράδειγμα είναι αποκαλυπτικό: Στην ΚΕ Ζώνη του 1ου διαμερίσματος στον Δήμο Αθηναίων, η τιμή ζώνης αυξήθηκε από τα 1.750 ευρώ στις 3.050 ευρώ. Ετσι, τα μεταβιβαστικά έξοδα ενός ακινήτου 100 τετραγωνικών σε αυτή την περιοχή, θα αυξηθούν από 3.269 ευρώ σε 5.697 ευρώ (σ.σ. προστίθενται η αμοιβή του συμβολαιογράφου με τον ΦΠΑ και η δαπάνη του κτηματολογίου), ενώ ο φόρος γονικών παροχών υπερδιπλασιάζεται από 3.519 σε 7.447 ευρώ. Η ποσοστιαία συνολική επιβάρυνση φτάνει στο 112% και μεταφράζεται σε πρόσθετη δαπάνη 3.928 ευρώ, την οποία θα επωμιστεί ο ιδιοκτήτης αν αναβάλει τη γονική παροχή για μετά την 1/1. Να σημειωθεί ότι οι δωρεές και οι γονικές παροχές μπήκαν και πάλι στο «μικροσκόπιο» των ιδιοκτητών όχι μόνο λόγω των αλλαγών στα έξοδα και φόρους μεταβίβασης αλλά και λόγω του συμπληρωματικού ΕΝΦΙΑ. Τις νέες επιβαρύνσεις από τις ανατιμήσεις στις τιμές ζώνης οι ενδιαφερόμενοι θα επιδιώξουν να τις μετριάσουν μεταβιβάζοντας ένα τμήμα της περιουσίας τους στα παιδιά τους. Αυτό το «σπάσιμο» βοηθάει, καθώς το αφορολόγητο του συμπληρωματικού φόρου είναι (προς το παρόν) ατομικό και όχι οικογενειακό.

Στις περιοχές με μείωση στις τιμές ζώνης, η υπομονή θα ανταμειφθεί. Στην Α΄ Ζώνη στο Πόρτο Ράφτη, όπου η τιμή ζώνης υποχώρησε από 4.150 σε 3.150 ευρώ ανά τ.μ., το συνολικό κόστος γονικής παροχής (μαζί με φόρους) μειώνεται κατά 45% ή κατά 6.610 ευρώ.

Στο στόχαστρο των επενδυτών επαγγελματικά ακίνητα - φιλέτα

Ποιες συμφωνίες έγιναν στο 5μηνο – Τι αγοράζουν και τι προσδοκούν

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Κεφάλαια ύψους 144 εκατ. ευρώ τοποθετήθηκαν στην αγορά ακινήτων, κατά τη διάρκεια των πρώτων πέντε μηνών του έτους, για την απόκτηση γραφείων, καταστημάτων αλλά και ξενοδοχειακών ακινήτων (Lakitira Hotels στην Κω), καθώς οι εγχώριες εταιρείες επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία (ΑΕΕΑΠ) και τα ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια κινούνται για την ενίσχυση των χαρτοφυλακίων τους.

Οπως προκύπτει από τα σχετικά στοιχεία που περιλαμβάνονται σε παρουσίαση-ανάλυση της Trastor ΑΕΕΑΠ προς θεσμικούς επενδυτές, πέραν του ξενοδοχείου της Lakitira που πωλήθηκε στην Atlantica Hotels & Resorts, στο πλαίσιο δημόσιου πλειοδοτικού διαγωνισμού, τη μερίδα του λέοντος κατέκτησε ο κλάδος των κτιρίων γραφείων.

Στην εν λόγω κατηγορία ακινήτων καταγράφηκαν συνολικά οκτώ συναλλαγές συνολικής αξίας 46 εκατ. ευρώ.

Αντίστοιχα, σχεδόν 22 εκατ. ευρώ επενδύθηκαν στον κλάδο των καταστημάτων και 13,1 εκατ. ευρώ στον κλάδο των logistics, που αφορά τη συμφωνία της Εθνικής Πανγαίας ΑΕΕΑΠ για ένα υπό ανέγερση συγκρότημα αποθηκών στον Ασπρόπυργο.

Η εικόνα που καταγράφεται μέχρι στιγμής στις επενδύσεις για την απόκτηση ακινήτων διαφέρει σημαντικά έναντι του 2017, όταν τα καταστήματα και τα ξενοδοχεία πρωταγωνίστησαν. Ειδικότερα, το 2017 εισέρρευσαν κεφάλαια 555,2 εκατ. ευρώ για την απόκτηση ακινήτων εισοδήματος, εκ των οποίων τα 235,2 εκατ. ευρώ αφορούσαν ξενοδοχειακά ακίνητα, 223 εκατ. ευρώ καταστήματα-εμπορικά κέντρα και μόλις 94,5 εκατ. ευρώ αφορούσαν γραφεία.

Πάντως, όπως σημειώνουν στελέχη της αγοράς ακινήτων, η εξέλιξη αυτή δεν σημαίνει ότι το επενδυτικό ενδιαφέρον για γραφεία ήταν μικρότερο πέρυσι και αντίστοιχα μεγαλύτερο φέτος. Αντιθέτως, αποδίδουν την εν λόγω τάση σε συγκυριακούς λόγους, που έχουν να κάνουν με τα ακίνητα που διοχετεύονται στην αγορά προς πώληση, δηλαδή στην προσφορά και όχι στη ζήτηση. Παράλληλα, τονίζουν ότι τα 144 εκατ. ευρώ (που μετά και τις κινήσεις που έγιναν τον Ιούνιο εκτιμάται ότι έχουν ξεπεράσει τα 160 εκατ. ευρώ) θα μπορούσαν να ήταν πολύ περισσότερα, αν υπήρχε ο αντίστοιχος όγκος πωλούμενων ακινήτων.

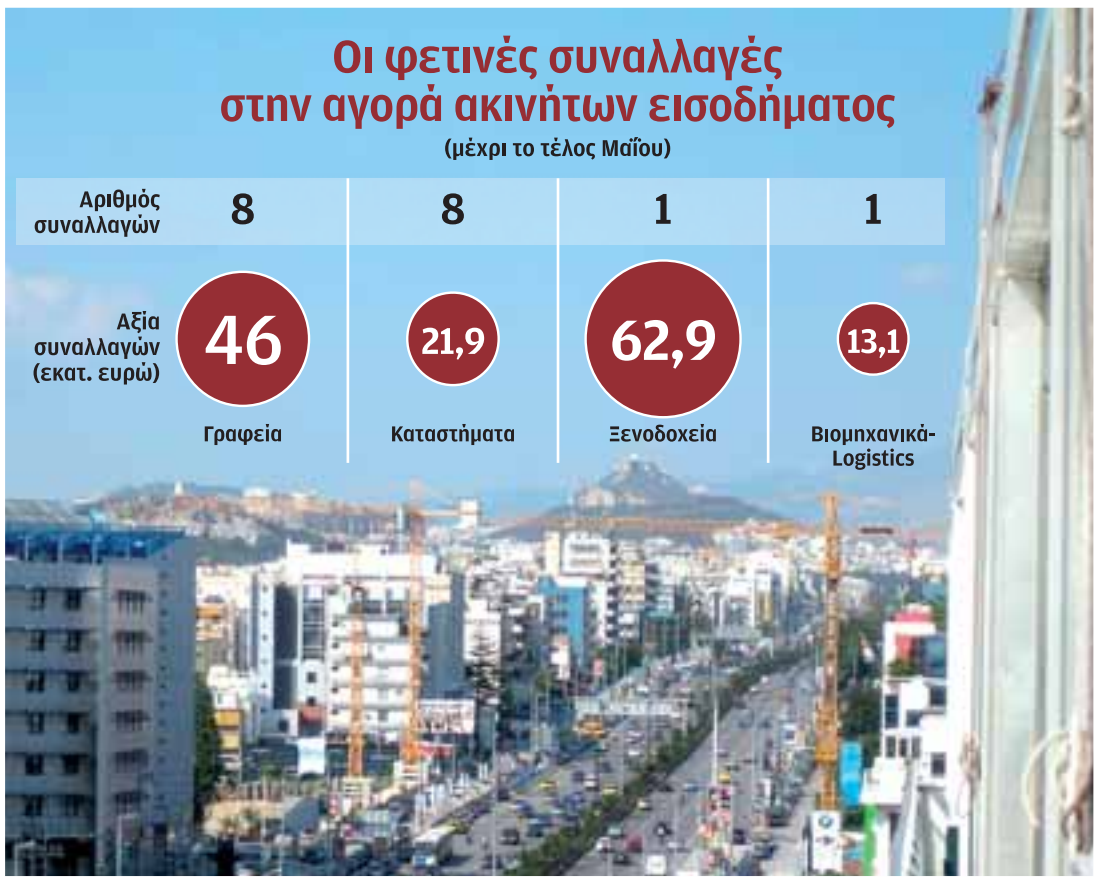

ΠΗΓΗ: Trastor ΑΕΕΑΠ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι εισηγμένες ΑΕΕΑΠ υπολογίζεται ότι έχουν εξασφαλισμένη ρευστότητα της τάξεως των 500 εκατ. ευρώ.

Εν ολίγοις, ενώ υπάρχει ρευστότητα και μεγάλη ζήτηση, η προσφορά δεν έχει κατορθώσει να συμβαδίσει μέχρι στιγμής, με αποτέλεσμα να περιορίζεται και ο όγκος των συναλλαγών, τόσο σε αριθμό πράξεων όσο και σε αξία.

Οι τράπεζες

Το βέβαιον είναι ότι οι επενδυτές προσδοκούν σε ενίσχυση του ρυθμού των πωλούμενων ακινήτων κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου, καθώς οι τράπεζες αναμένεται να εντατικοποιήσουν τις προσπάθειές τους για την πώληση περιουσιακών στοιχείων τους και δη ακινήτων, που δεν σχετίζονται με το βασικό αντικείμενο της δραστηριότητάς τους.

Οπως αναφέρουν στελέχη του κλάδου, η ανάγκη των τραπεζών να επιτύχουν συγκεκριμένους, φιλόδοξους στόχους μείωσης των κόκκινων δανείων τους μέχρι το τέλος του έτους, θα αυξήσει τη ροή των πωλήσεων χαρτοφυλακίων επιχειρηματικών δανείων με ενέχυρο επαγγελματικά ακίνητα, ενισχύοντας έτσι τις πιθανές επενδυτικές ευκαιρίες.

Στο πλαίσιο αυτό, άλλωστε, όλες οι ΑΕΕΑΠ αλλά και δεκάδες επενδυτικά κεφάλαια προχωρούν τους τελευταίους μήνες σε κινήσεις τόνωσης της ρευστότητάς τους, ώστε να έχουν τα απαιτούμενα «πολεμοφόδια» για τη διεκδίκηση νέων ακινήτων.

Για παράδειγμα, οι εισηγμένες ΑΕΕΑΠ υπολογίζεται ότι έχουν εξασφαλισμένη ρευστότητα της τάξεως των 500 εκατ. ευρώ, με τη μορφή είτε εγκεκριμένων γραμμών χρηματοδότησης, είτε ρευστών διαθεσίμων.

Ασφαλώς, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα κεφάλαια αυτά δεν αποτελούν σε καμία περίπτωση το «ταβάνι» της δυνατότητας μόχλευσης επιπρόσθετης ρευστότητας, δεδομένου ότι, ειδικά οι μεγαλύτερες ΑΕΕΑΠ, έχουν πολλαπλές επιλογές περαιτέρω χρηματοδότησης, είτε μέσω έκδοσης ομολογιακού δανείου είτε μέσω πρόσθετης τραπεζικής χρηματοδότησης, είτε ακόμα και μέσω αυξήσεων κεφαλαίου.

Υψηλή ζήτηση, μικρή προσφορά για ποιοτικούς χώρους γραφείων

Ανοδικά κινούνται τα ενοίκια – Στα 30 εκατ. οι επενδύσεις το α΄ τρίμηνο – Αρκετοί αγοράζουν και τα επιδιορθώνουν

Η ανάκαμψη της αγοράς γραφείων σε αριθμούς

6,7%
αύξηση ενοικίων στη Λ. Κηφισίας σε ετήσια βάση

Α΄ ΤΡΙΜ. 2018
30
ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ
οι επενδύσεις για νέες αγορές κτιρίων γραφείων

7,95%
η απόδοση (από 8% στο τέλος του 2017)

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Απτά είναι πλέον τα σημάδια ανάκαμψης στην αγορά γραφείων, καθώς όπως ομολογούν όλοι οι επαγγελματίες του κλάδου, σε πολλές περιπτώσεις γραφείων ποιοτικών προδιαγραφών, οι τιμές ενοικίασης ακολουθούν ανοδική πορεία. Σύμφωνα με τα στελέχη της αγοράς, η ζήτηση για μίσθωση γραφείων είναι πλέον υψηλή, τη στιγμή που δεν υπάρχει επαρκής διαθεσιμότητα σύγχρονων κτιρίων γραφείων. Το αποτέλεσμα είναι αρκετοί όμιλοι να επιλέγουν ακόμα και τη μίσθωση υποδεέστερων γραφείων, έχοντας ως πρόθεση την αναβάθμισή τους και προσαρμογή τους στις ανάγκες τους.

«Πλέον παρατηρούμε αυξημένη απορρόφηση χώρων γραφείων και μείωση των αποδόσεων κατά 10 ή ακόμα και 20 μονάδων βάσης (0,1%-0,2%) σε σχέση με τους προηγούμενους μήνες. Είναι εμφανής η αλλαγή της ψυχολογίας της αγοράς και ίσως να βρισκόμαστε πλέον στην έναρξη ενός ανοδικού κύκλου», σημειώνει ο κ. Τάσος Καζίνος, διευθύνων σύμβουλος της Trastor ΑΕΕΑΠ.

Αρκετά κτίρια γραφείων που σήμερα μισθώνονται ή ανήκουν σε τράπεζες θα επανέλθουν στην αγορά.

Με βάση τα στοιχεία της εταιρείας παροχής υπηρεσιών ακινήτων Proprius, με το πέρας του φετινού πρώτου τριμήνου, τα ενοίκια γραφείων στη Λ. Κηφισίας, κατέγραψαν αύξηση της τάξεως του 6,7% σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό διάστημα. Αντίστοιχα, στην ευρύτερη περιοχή της Πλ. Συντάγματος, οι τιμές ενοικίασης γραφείων σημειώνουν άνοδο της τάξεως του 5,9%. Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγει και ο επικεφαλής της Intercontinental International ΑΕΕΑΠ, κ. Μάριος Αποστολίνας, ο οποίος σημειώνει ότι οι δύο όροφοι που απέκτησε η εταιρεία στον Πύργο Αθηνών, όχι μόνο μισθώθηκαν πολύ γρήγορα και σε τιμές πάνω από τον αρχικό στόχο (άνω των 14 ευρώ/τ.μ.), αλλά επιπλέον υπάρχει τέτοια ζήτηση, που αν η εταιρεία διέθετε πρόσθετες επιφάνειες, θα μπορούσε να εξασφαλίσει ακόμα υψηλότερα μισθώματα, της τάξεως των 16 ευρώ/τ.μ.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της εταιρείας, φέτος τα ενοίκια γραφείων στο κέντρο της Αθήνας αναμένεται να αυξηθούν σε περίπου 17-18 ευρώ/τ.μ. σε μηνιαία βάση (από τα 14-15 ευρώ/τ.μ. πέρσι), ενώ για το 2019 προβλέπεται ακόμα μεγαλύτερη αύξηση, ξεπερνώντας τα 20 ευρώ/τ.μ., τιμή που έχει να εμφανιστεί στην αγορά γραφείων από το 2011, δηλαδή πριν από τη μεγάλη πτώση των ενοικίων που καταγράφηκε τη διετία 2012-2013.

Σύμφωνα με την έρευνα της Proprius, κατά το πρώτο τρίμηνο καταγράφηκαν επενδύσεις συνολικής αξίας 30 εκατ. ευρώ για την απόκτηση γραφειακών χώρων και μάλιστα θα μπορούσαν να είναι πολλαπλάσιες, αν η διαθεσιμότητα ακινήτων προς πώληση ήταν μεγαλύτερη. Αυτό άλλωστε επισημαίνουν και οι διοικήσεις των ΑΕΕΑΠ, που αναζητούν συνεχώς κατάλληλα προς επένδυση κτίρια γραφείων. Πάντως, η τάση αυτή αναμένεται να αλλάξει στο άμεσο μέλλον, εφόσον ολοκληρωθούν τα σχέδια των τραπεζών, όχι μόνο σε ό,τι αφορά την πώληση μη εξυπηρετούμενων δανείων με ενέχυρο επαγγελματικά ακίνητα, αλλά και σε ό,τι έχει να κάνει με τη μείωση του προσωπικού τους.

Οπως σημειώνουν φορείς της αγοράς ακινήτων, η αξιοποίηση της τεχνολογίας και η ανάπτυξη των ηλεκτρονικών υπηρεσιών, αναμένεται να μειώσει τις γραφειακές ανάγκες του τραπεζικού κλάδου. Πρόκειται για μια διεθνή τάση, η οποία σταδιακά έρχεται και στην Ελλάδα. Αυτό σημαίνει ότι αρκετά κτίρια γραφείων που σήμερα μισθώνονται ή ανήκουν σε τράπεζες θα επανέλθουν στην αγορά.

Με δεδομένη την ελκυστική τοποθεσία και τις υψηλές προδιαγραφές της πλειονότητας των κτιρίων αυτών, εκτιμάται ότι η προσφορά στην αγορά γραφείων θα ενισχυθεί, ακόμα και χωρίς να υπάρξουν νέες επενδύσεις ανάπτυξης.

Blue Air
smart flying

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΖΩΗ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Blue Air
smart flying

ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΙΟΥΛΙΟΥ 2018

Τα «μελτέμια» του πολιτισμού

Καλοκαιρινές εκθέσεις στη νησιωτική Ελλάδα και στην περιφέρεια, ιδανικές πινελιές στην ατζέντα των διακοπών

Του **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

Αφιερωμένες σε κλασικούς Έλληνες ζωγράφους, εκπροσώπους της νεότερης γενιάς και εικαστικούς της σύγχρονης τέχνης είναι φέτος οι καλοκαιρινές εκθέσεις στα ελληνικά νησιά και στην περιφέρεια. Η «Κ» σταχυολογεί ορισμένες από αυτές για να χωρέσει και η τέχνη στο πρόγραμμα των διακοπών σας.

• **Πινακοθήκη Κυκλάδων,** Σύρος. Η ανερχόμενη εικαστικός Μαρία Φραγκουδάκη παρουσιάζει στις Παλιές Αποθήκες του πρώην Τελωνείου της Ερμούπολης έργα της από την αρχή της καλλιτεχνικής της πορείας, σε επιμέλεια Γιώργου Αλτουβά. Η έκθεση «Μετάπλαση-Αναδόμηση-Σύνθεση» συνομιλεί με έργα των Σπυρόπουλου, Κοντόπουλου, Γαΐτη, Κεσσανλή κ.ά. Από 21 Ιουλίου.

> *Περίπου 400 έργα της ρωσικής πρωτοπορίας επανεκθέτει το Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στη Θεσσαλονίκη.*

• **Ίδρυμα Γουλανδρή,** Ίδρυμα Κυδωνιέως, Άνδρος. Μια μεγάλη αναδρομική έκθεση στον σπουδαίο Δημήτρη Μυταρά διοργανώνει το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης του Ιδρύματος Γουλανδρή από την 1η Ιουλίου με έργα που εκκινούν από τη νεανική του περίοδο και διατρέχουν όλο το φάσμα της καλλιτεχνικής του πορείας. Οι «Πλόες» του Ιδρύματος Κυδωνιέως παρουσιάζουν την ομαδική έκθεση «Ποιητικό Αίτιο» με έργα των Αλεξάκη, Καστρίτση, Παντελιά, Κεχαγιόγλου κ.ά. από 21 Ιουλίου.

• **Παλάτι Μεγάλου Μαγίστρου,** Ρόδος. Το Μουσείο Μπενάκη παρουσιάζει τη συλλογή κεραμικών «ΙΚΑΡΟ - ΙΚΑΡΟΣ» στον γενέθλιο τόπο της ιστορικής βιομηχανίας που λειτούργησε από το 1928 έως το 1988. Εως 31 Δεκεμβρίου.

Από τη σειρά «BedSheets» της Μαρίας Φραγκουδάκη, που χρησιμοποιεί τσαλακωμένα σεντόνια, κολλημένα στον καμβά, με φορμαλιστικά ίχνη από σώματα.

• **Παλαιό Δημοτικό Σχολείο,** Ανω Κουφονήσι. Την έκθεση σύγχρονης τέχνης «Αστερισμοί στο χώμα» με εικαστικά, γλυπτική και μικρές εγκαταστάσεις από τους καλλιτέχνες Μαλβίνα Παναγιωτίδη, Κώστα Ρουσσάκη, Βασίλη Παπαγεωργίου κ.ά., διοργανώνει ο οργανισμός ΝΕΟΝ σε συνεργασία με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων. Εως 2 Σεπτεμβρίου.

• **Ιστορικό Αρχείο - Μουσείο Υδρας.** Ο Γιάννης Αδαμάκης παρουσιάζει την έκθεση «Καράβια» στο ΙΑΜΥ και ακολουθεί ο Γιώργος Βασιλείου με τις «Μεταβάσεις ΙΙ», ενώ η έκθεση «Γαλλικές Δημιουργίες» του Αλέκου Φασιανού, που υλοποιείται στο πλαίσιο του ελληνογαλλικού φεστιβάλ, θα κλείσει τη θερινή εικαστική περίοδο. Από 7 Ιουλίου.

• **Πνευματικό Κέντρο Πανόρμου,** Τήνος. Μία σειρά εκδηλώσεων ετοίμασαν ο Δήμος Τήνου και το πνευματικό κέντρο για να τιμηθεί η μνήμη του Γιαννούλη Χαλεπά. Σύγχρονοι Τηνιακοί καλλιτέχνες τιμούν τον δημιουργό με υπαίθρια γλυπτά και εικαστικά έργα, ενώ ο ζωγράφος Πέτρος Ζουμπουλάκης παρουσιάζει 60 πορτρέτα ανθρώπων της τέχνης, ανάμεσά τους και την προσωπογραφία του Γ. Χαλεπά. Από την 1η Ιουλίου.

• **Γκαλερί Citronne, Πόρος.** Η θεματική της «μνήμης» είναι στο επίκεντρο της φετινής περιόδου για την γκαλερί. Μέχρι τις 14 Ιουλίου διαρκεί το αφιέρωμα στον ζωγράφο Κώστα Πανιάρα που αναπτύσσεται στους χώρους της γκαλερί και στο Αρχαιολογικό Μουσείο Πόρου. Επειτα τα έργα του καλλιτέχνη θα συνομιλήσουν με τους σύγχρονους Γιάννη Αδαμάκο, Τάσο Μαντζαβίνο, Αγγελο Παπαδημητρίου και Γιάννη Ψυχοπαίδη στην έκθεση «Οψεις της μνήμης». Από 21 Ιουλίου.

• **Γκαλερί K-Gold,** Στέγη Τεχνών «Τρύφων», Λέσβος. Τις έννοιες της προσδοκίας, της κατανάλωσης, της διασκέδασης, της υπερβολής και της αποφόρτισης εξετάζει η ομαδική έκθεση Ελλήνων και ξένων καλλιτεχνών «Πώς να πέσετε με χάρη» που διοργανώνει η «νομαδική» γκαλερί K-Gold, μέσα από την εικαστική αφήγηση ενός πάρτι. Στο παράλληλο πρόγραμμα του Διεθνούς Φεστιβάλ Μουσικής του Μολύβου παρουσιάζονται έργα 15 residency καλλιτεχνών στη Στέγη «Τρύφων». Από 10 Αυγούστου.

• **Παξοί.** Σε υπαίθρια και προσβάσιμα σημεία που καλύπτουν όλο το νησί των Παξών αναπτύσσεται για πρώτη φορά το Paxos Contemporary Art Project με έργα οχτώ διεθνών καλλιτεχνών. Ανάμεσά τους, οι Ρίκι Λι Γκόρντον, γνωστός στις ΗΠΑ για τις μεγάλες τοιχογραφίες του, και Γιάννης Παππάς που παρουσίασε την περφόρμανς Refugio στη Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής της Βενετίας, στο περίπτερο της Κύπρου. Εως 9 Σεπτεμβρίου.

• **Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης,** Θεσσαλονίκη. Περίπου 400 έργα της ρωσικής πρωτοπορίας επανεκθέτει το ΚΜΣΤ στην έκθεση «Θεσσαλονίκη. Η Συλλογή Γιώργου Κωστάκη. Restart» από την πλούσια συλλογή των 1.200 έργων και πλέον. Το μουσείο υπέστη εσωτερικές αλλαγές και εφαρμόστηκαν νέες μελέτες για μια καινούργια προσέγγιση στη διαχείριση της συλλογής. Παράλληλα, το Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης του ΚΜΣΤ παρουσιάζει την ομαδική έκθεση «Resilient Futures» με έργα των Γιώργου Δρίβα, Στέφανου Τσιβόπουλου, Λουκία Αλαβάνου κ.ά. Εως 16 και 23 Σεπτεμβρίου αντιστοίχως.

Εγκατάσταση στο Ιδρυμα Κυδωνιέως (απόφοιτοι Καλών Τεχνών Θεσσαλονίκης).

Εργο της Ζόε Γουίλιαμς. «Πώς να πέσετε με χάρη», Γκαλερί K-Gold, Λέσβος.

Εργα του Αλέκου Φασιανού παρουσιάζονται στο Μουσείο Υδρας.

Από την ενότητα «Αλέξανδρος» του Κώστα Πανιάρα. Citronne, Πόρος.

Η «Δικτατορία», αναδρομική έκθεση στο έργο του Δημήτρη Μυταρά, Ανδρος.

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

1.7.18-7.7.18

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΜΟΥΣΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Στην αυλή του Πολιτιστικού Ιδρύματος της Τράπεζας Κύπρου παρουσιάζεται η μουσικοθεατρική παράσταση της συνθέτριας Σοφίας Καμαγιάννη που με κύριο «σώμα» τον λόγο της Κικής Δημουλά και όχημα τη μουσική χτίζει μια παράσταση που επιχειρεί να αγγίξει πολύπλευρα τον θεατή. Η μουσικοθεατρική παράσταση διοργανώνεται σε συνεργασία με την Πρεσβεία της Ελλάδος στην Κύπρο. Πέμπτη, 5 Ιουλίου, ώρα 9:00 μ.μ. Αυλή Πολιτιστικού Ιδρύματος Τράπεζας Κύπρου Φανερωμένης 86-90, παλιά Λευκωσία. **Πληροφορίες 22128157. Είσοδος ελεύθερη.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Ρωμαίος και Ιουλιέτα», του Μποστ

Κάνει πρεμιέρα η καλοκαιρινή παραγωγή της ΕΘΑΛ, «Ρωμαίος και Ιουλιέτα» μια από τις πιο ξεκαρδιστικές κωμωδίες του Μποστ σε σκηνοθεσία/διασκευή Κώστα Σιλβέστρου. Η κωμωδία του Μποστ είναι γεμάτη τρέλα, χιούμορ, αυτοσαρκασμό, χαρούμενες μουσικές και χορογραφίες. Λαμβάνουν μέρος οι ηθοποιοί Βαλεντίνος Κόκκινος, Μαρίνα Βρόντη, Τζωρτζίνα Τάτση, Γιώργος Κυριάκου, Βασίλης Χαραλάμπους, Ηρόδοτος Μιλτιάδους, Παναγιώτης Κυριάκου. Πρεμιέρα: 4 Ιουλίου 2018 στον Τεχνοχώρο της ΕΘΑΛ στις 8:30 μ.μ. Παραστάσεις 5 Ιουλίου, Τεχνοχώρος ΕΘΑΛ, 8:30 μ.μ. 11 Ιουλίου, Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ΄, Λευκωσία, 8:30 μ.μ. 7 Αυγούστου, Αρχαίο Ωδείο Πάφου, 8:30 μ.μ. Θα ακολουθήσει παγκύπρια περιοδεία από τις 10 Ιουλίου έως τις 9 Σεπτεμβρίου. **Πληροφορίες τηλέφωνο 25877827.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Τρωάδες» του Ευριπίδη

Με το εμβληματικό, διαχρονικό κι ένα από τα σημαντικότερα έργα του Ευριπίδη, «Τρωάδες», σε παραγωγή του Θεάτρου Ένα, σε σκηνοθεσία και ελεύθερη απόδοση κειμένου του Αντρέα Χριστοδουλίδη, ανοίγει η φετινή διοργάνωση του «Διεθνούς Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος». Στο στρατόπεδο των Αχαιών, στα παράλια της λεηλατημένης Τροίας, οι αιχμάλωτες Τρωαδίτισσες και η βασίλισσά τους, Εκάβη, θρηνούν για τα δεινά τους. Όσες έχουν απομείνει ζωντανές από την ξεκληρισμένη βασιλική οικογένεια θα δοθούν ως δώρο στους Αχαιούς, ενώ ο εγγονός της Εκάβης, ο μικρός Αστυάνακτας, γκρεμίζεται από τα τείχη, θύμα της σκληρότητας των κατακτητών. Οι φλόγες αφανίζουν την Τροία και οι γυναίκες, απελπισμένες, οδηγούνται στα πλοία που θα τις μεταφέρουν πέρα από το Αιγαίο, σκλάβες στα σπίτια των νικητών. Ο ανθρώπινος πόνος παίρνει οικουμενικές διαστάσεις. Ο θρήνος των γυναικών, μανάδων, συζύγων, αδελφών, ανθρώπινος και αποκαλυπτικός επισημαίνει για άλλη μια φορά τα «έργα» της ανθρώπινης φύσης. Παίζουν Έρικα Μπεγέτη (Εκάβη), Κρίστη Παπαδοπούλου (Κασσάνδρα), Έλενα Χατζηαυξέντη (Ανδρομάχη), Τίνα Λεωνορά (Ελένη), Σωτήρης Μεστάνας (Μενέλαος), Μανώλης Μιχαηλίδης (Ταλθύβιος), Βασίλης Χαραλάμπους (Αστυάναξ). Τρίτη, 3 Ιουλίου, Αρχαίο Θέατρο Κουρίου, Λεμεσός. **Πληροφορίες 70002414, www.greekdramafest.com.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Η γέννηση της Θεάς Αφροδίτης»

Στο Ιερό της Αφροδίτης στα Κούκλια της Πάφου θα παρουσιαστεί η όπερα «Η γέννηση της Θεάς Αφροδίτης» του συνθέτη Πόλυ Χαραλάμπους. Το έργο στηρίζεται στην «Κοσμογονία» του Ησίοδου, που παρουσιάζει τη δημιουργία του κόσμου. Συμμετέχουν καλλιτέχνες όπως η γνωστή Κύπρια σοπράνο Ιόλη Μουστερή, η διεθνούς φήμης σοπράνο Κασσάνδρα Δημοπούλου από Ελλάδα και ο Φίλιππος Μοδινός γιος του αείμνηστου διεθνούς φήμης Κύπριου βαρύτονου Τζων Μοδινού. Οι σοπράνο Αύρα Σιάτη, Μαρίζα Αναστασιάδη, Τασούλα Βορκά, Ελενα Ευθυμίου, Νότα Αβρααμίδου και οι τενόροι Μάριος Ανδρέου και Αντώνιος Κουτρουπής. Συμμετέχει επίσης η ορχήστρα Commandaria με μαέστρο τον Φράνσις Γκάυ και η χορωδία «Ορφέας». Παρασκευή, 6 Ιουλίου, ώρα 8:00 μ.μ. Ιερό Αφροδίτης, Κούκλια, Πάφος. **Πληροφορίες τηλέφωνο 26812812.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ο Χορός των Μαγισσών

Η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου συναντάει τη Συμφωνική Ορχήστρα Νέων Κύπρου σε ένα πρόγραμμα γεμάτο απεικονίσεις της αέναης διαμάχης μεταξύ καλού και κακού όπως στη «Νύχτα στο Φαλακρό Βουνό» του Mussorgsky, ή τη δαιμόνια μουσική απεικόνιση του Paganini μιας ομάδας μαγισσών και τη «Φανταστική Συμφωνία» του Berlioz, της οποίας η γεμάτη έξαρση 5η κίνηση, «Όνειρο του Σαββάτου των Μαγισσών», απεικονίζει τον εφιάλτη του πρωταγωνιστή, ενός καλλιτέχνη βασανισμένου ανηλεώς από την εμμονή και τον πόθο του για την ιδεώδη αλλά άπιαστη γυναίκα. Μουσικές εικόνες από την αρχή μέχρι το τέλος λοιπόν στην τελευταία συναυλία της σεζόν! Λευκωσία: Δευτέρα 2 Ιουλίου, Αμφιθέατρο Σκαλί Αγλαντζιάς. Πάφος: Τρίτη 3 Ιουλίου, Αμφιθέατρο Τάλας. Λάρνακα: Τετάρτη 4 Ιουλίου, Παττίχειο Δημοτικό Αμφιθέατρο. Ώρα έναρξης συναυλιών 9:00 μ.μ. **Πληροφορίες: 22463144, www.cyso.org.cy**

ΧΟΡΟΣ

«Μετατόπιση – Ο δρόμος»

Μια πρωτοποριακή σόλο περφόρμανς η οποία βασίζεται στην ιδέα ενός ταξιδιού που οργανώνεται και βιώνεται από έναν άνθρωπο και διερευνά την έννοια της αλλαγής και της μετατόπισης από ένα σημείο σ' ένα άλλο, σ' ένα τοπίο χωρίς σύνορα και χωρίς όρια, άχρονο, κενό, λευκό. Με τη συνεργασία του μουσικού Σάκη Κλεισιάρη (πρωτότυπη μουσική σύνθεση) δημιουργείται ένα ηχητικό περιβάλλον, ως μουσική παρτιτούρα, πάνω στο οποίο ξεδιπλώνεται σταδιακά η κινητική δράση. Ο περφόρμερ – χορευτής Τάσος Καραχάλιος, ως ταξιδιώτης στον χώρο και στον χρόνο, πειραματίζεται μ' ένα λιτό, αφαιρετικό κινητικό λεξιλόγιο, επαναπροσδιορίζοντας κάθε φορά τη θέση και την οπτική του. Η σύλληψη και η χορογραφία είναι της Πέρσας Σταματοπούλου. Πέμπτη 5 Ιουλίου, ώρα 8:30 μ.μ. Πολιτιστικό Κέντρο Πανεπιστημίου Κύπρου, Αρχοντικό Οδού Αξιοθέας, παλιά Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22894531-2, culture@ucy.ac.cy.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Απομίμηση ζωής σε περιστροφή

Πώς είναι ένα αναποδογυρισμένο σπίτι; Ενα τετράγωνο πολυ-δωμάτιο που περιστρέφεται αργά και ό,τι έχει αφήσει ήσυχο η ζωή, αναλαμβάνει να το διαλύσει η βαρύτητα; Ντουλάπια ανοίγουν και πέφτει ό,τι έχει αποθηκευτεί, μαξιλάρια ανακατεύονται με καρύδια και μακαρόνια, ο φούρνος μικροκυμάτων αιωρείται, η οροφή γίνεται το δάπεδο, στο οποίο συσσωρεύονται διαλυμένα κομμάτια και αποσπάσματα ενός περιπλανώμενου βίου.

Γύρω από αυτήν την αργή περιστροφή σπιτιού, ο Ούγγρος σκηνοθέτης θεάτρου και κινηματογράφου Κόρνελ Μούντρουτσο οργανώνει μια «Απομίμηση ζωής». Η παράστασή του έφερε, στο Φεστιβάλ Αθηνών, εικόνες τις οποίες δύσκολα προσπερνάει κανείς. Δεν είναι μόνο το πρόσωπο της Τσιγγάνας (την υποδύεται η Λίλι Μονορί, από τις κορυφαίες Ουγγαρέζες ηθοποιούς) ένα πρόσωπο σφραγισμένο από τον χρόνο και την ταλαιπωρία, που αφηγείται μπροστά στην κάμερα (και προβάλλεται στην οθόνη) την προσωπική ιστορία της, η οποία είναι ταυτόχρονα και η διαδρομή των Ρομά στην Ουγγαρία. Ανήκει σε μια περιθωριοποιημένη μειονότητα, η οποία με την άνοδο και επικράτηση της Ακροδεξιάς υφίσταται ακόμα πιο έντονα την έξαρση του ρατσισμού και των ανισοτήτων. Η πρωίδα του έργου βρίσκεται εν μέσω μιας διαδικασίας έξωσης. Δεν είναι όμως μόνο το πολιτικοκοινωνικό σχόλιο και ο τρόπος (ένα μείγμα νατουραλισμού, συμβολισμού και υπερρεαλισμού – όπως και στην ταινία του «Λευκός θεός») με τον οποίο ο Μούντρουτσο δομεί την παράσταση. Αυτό το τετράγωνο δωμάτιο - διαμέρισμα είναι ο μεγεθυντικός φακός μιας διαρκούς και ανελέητης μάχης.

Δεν είναι η βία και η πρόκληση που καταγράφονται καθημερινά στα δελτία ειδήσεων, που συμβαίνουν στους δρόμους, που σοκάρουν, καταγγέλλονται και ύστερα επιστρέφουν με την ίδια, αν όχι μεγαλύτερη, οξύτητα. Ο Ούγγρος σκηνοθέτης προφανώς δεν επιλέγει τυχαία να εστιάσει στους Ρομά της χώρας του και στη δήθεν ανάπλαση των υποβαθμισμένων περιοχών. Οι χαρακτήρες του έργου ζουν εγκλωβισμένοι μέσα σε «κουκλόσπιτα». Δεν μπορούν να προσεγγίσουν τη ζωή εκεί έξω, δεν μπορούν να απεμπλακούν από έναν φαύλο κύκλο στρέβλωσης και εκμετάλλευσης. Η αδικία γι' αυτούς τους ανθρώπους είναι το αυτονόητο και το αναμενόμενο.

Ας επιστρέψουμε όμως στην εικόνα του περιστρεφόμενου σπιτιού, που σιγά σιγά μετατρέπεται σε ένα σκουπιδότοπο. Σε μια μάζα αντικειμένων, μέσα στην οποία έρχεται να κατοικήσει ο επόμενος ενοικιαστής χωρίς να έχει εμφανές πρόβλημα. Παραμερίζει τα πολλά πολλά από τον καναπέ και βρίσκει μια θέση για να κοιμήσει το παιδί της (είναι μια νέα, μητέρα, μόνη).

«Μπορούμε να ορίσουμε τη μοίρα μας ή είναι προδιαγεγραμμένη;» Το ερώτημα τίθεται στο πληροφοριακό κείμενο του έργου, αλλά απέχει από τη δική μου ανάγνωση. Οχι γιατί δεν είναι εμφανή τα πολιτικοκοινωνικά συνδηλούμενα· κάθε άλλο. Ομως η «απομίμηση ζωής» συνδέεται και με τα πάθη και τα αδιέξοδα ενός μικρόκοσμου, που όσο «αναποδογυρίζει» τόσο αντιλαμβάνεσαι τη σύνθεσή του.

Τι γεμίζει ένα σπίτι; Ό,τι με τόση ευκολία μπορεί να χαθεί συνδέεται «πυρηνικά» με τους ενοίκους; Χάνεται μαζί τους ή περνάει στους επόμενους φυσικούς ή όχι κληρονόμους; Οταν τα υπάρχοντα γίνονται μικροί λόφοι απορριμμάτων –ορισμένα διασώζουν απλώς το σχήμα τους, της καρέκλας ή του τραπεζιού– κάτι διαρρηγνύεται με αυτό που αποκαλούμε «καθημερινότητα». Πώς μετριέται το 24ωρο χωρίς να μπορείς να ακουμπήσεις πουθενά το σώμα σου και το βλέμμα σου; Αρκούν τέσσερις τοίχοι για να οριοθετήσουν την έννοια του σπιτιού;

Μπορεί στο μυαλό του Μούντρουτσο να μην υπήρχε κανένα από αυτά τα ερωτήματα. Ομως, καθώς συντονιζόμαστε με την αργή περιστροφή του δωματίου, τους ήχους της αποκόλλησης της οικοσκευής, τη διαδοχή από σπασίματα και γδούπους, το κύλισμα και ανακάτεμα επίπλων και ξηράς τροφής, παρακολουθούμε ταυτόχρονα και έναν κύκλο ζωής. Η γυναίκα που κατοικούσε δεν ήταν πλέον παρούσα –είχε πεθάνει– αλλά ό,τι μας είχε πριν από λίγη ώρα διηγηθεί ήταν εκεί: οι δυσκολίες, οι θάνατοι των οικείων της, ο γιος που χάθηκε, η μοναξιά, η απομόνωση, αλλά και η γλυκύτητα, οι μικρές χαρές και οι περισσότερες θλίψεις, ήταν όλα εκεί. Μπερδεμένα σε έναν αξεδιάλυτο σωρό, απροσδιόριστο όσο και η ζωή. Τα υλικά είναι γνωστά, το αποτέλεσμα πάντα θα αιφνιδιάζει.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Τις πταίει που δυστυχώς επτωχεύσαμεν;

Ο μέσος όρος στα Νέα Ελληνικά στις Παγκύπριες εξετάσεις για ακόμη μία χρονιά άφησε ανικανοποίητη την κοινωνία μας, ωρέ πού πάμε, φωνάζουμε όλοι μαζί. Είναι δυνατόν να είναι αυτά τα αποτελέσματα των μαθητών μας; Βέβαια και είναι, και καθόλου εντύπωση δεν μου κάνει. Όχι, δεν είναι οι μαθητές άσχετοι και τεμπέληδες και τους έχουν φάει τα κομπιούτερ και τα κινητά, φταίει που δεν έχουμε συγκροτημένη πολιτική για την παιδεία μας. Τι θέλουμε να διδάξουμε στους μαθητές; Να έχουν συγκροτημένο λόγο; Να ξέρουν ποίηση και Κώστα Μόντη, Βασίλη Μιχαηλίδη, Δημήτρη Λιπέρτη; Να ξέρουν τη σειρά: Υποκείμενο, ρήμα, αντικείμενο, όπως το: Ο γάιδαρος κλωτσάει τη σίκλα! Αυτό θέλουμε; Διότι αν είναι τα παραπάνω δεν τα έχουμε καταφέρει και πολύ καλά.

Ποιος φταίει; Οι καθηγητές, οι δάσκαλοι, το σύστημα, εμείς; Είναι πολύ απλή η απάντηση νομίζω, φταίμε όλοι και θα εξηγήσω: Η Πολιτεία πρώτη απ' όλους, διότι δεν έχει εγκλωβιστεί σε προγράμματα και μεθόδους διδασκαλίας που εν έτει 2018 δεν λένε τίποτα. Δάσκαλοι και καθηγητές αναγκαστικά ακολουθούν τους κανονισμούς της Υπηρεσίας τους, και όσοι θέλουν να ξεφύγουν και να δούνε λίγο διαφορετικά τα πράγματα τους τρώει η μαρμάγκα και πολύ σύντομα παραιτούνται από τους εκπαιδευτικούς μεγαλοϊδεατισμούς, μερικοί λίγοι συνεχίζουν να ανθίστανται έξυπνα, αλλά είναι τόσοι λίγοι που για να έρθει η άνοιξη χρειάζεται δουλειά πολλή και χρόνος, πολύ χρόνος και δεν ξέρω αν τον έχουμε. Φταίνε οι γονείς; Φυσικά και φταίνε, καλά όχι όλοι, διότι στέλνουν τα παιδιά στο σχολείο και από εκεί και πέρα νίπτουν τας χείρας τους, άντε να τα διαβάσουν το απόγευμα ή να βρουν κανένα φροντιστή. Από εκεί και πέρα ελάχιστα, ούτε τις προσφορές από τις εφημερίδες δεν βλέπεις στις βιβλιοθήκες τους ή έστω στις συσκευές τους και εφαρμογές φιλαναγνωσίας υπάρχουν (βλ. το Reader).

Και φυσικά βρήκαμε και τρόπο να συνδέσουμε τους μέσους όρους των Νέων Ελληνικών με το γλωσσάρι, με τον εθνικισμό και όλα τα αρνητικά και να 'σου κείμενα στην κυπριακή διάλεκτο ή αναλύσεις του διαβάζοντάς τες λες, αλλού μας τρώει και αλλού κνιθούμαστε. Βλέπετε όμως ότι μιλάμε μόνο για τα Νέα Ελληνικά, τα άλλα μαθήματα δεν μας κόφτουν, φυσικές, χημείες κτλ. τα μωρά είναι μικροί Αϊνστάιν, άσε που δεν επηρεάζουν την ελληνικότητά μας. Εντάξει για την ιστορία δεν λέμε και πολλά, διότι μετά δεν μας ξεπλένει ούτε ο Σερράχης ούτε ο Πεδιαίος ούτε κανείς. Περιμένουμε πώς και πώς τον Ιούνιο για να κλάψουμε τον μακαρίτη, μόλο που πέρυσι πέθανε, φέτος βρώμισε και το πάμε έτσι εδώ και χρόνια και απ' ό,τι βλέπω δεν σκοπεύουμε να αλλάξουμε ρότα.

Αλλά γιατί να μιλάμε για τα προβλήματα της παιδείας εν συνόλω όταν μπορούμε να επικεντρωθούμε σε ένα και μάλιστα καυτό, τα Νέα Ελληνικά, και ξαφνικά γινόμαστε όλοι Wilamowitz και Συκουτρήδες που ούτε στις ταμπέλες δεν το γράφουμε σωστά, όπως είδα σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης από φίλο.

Πάντως, παράπονο δεν πρέπει να έχουμε, μπορεί να υπάρχει κάποιο μικρό πρόβλημα με την παιδεία μας, και ένα τόσο δα με τα πολιτιστικά μας, αλήθεια τα «Κύπρια» τι κάνουν, αλλά άσε, μην ανοίξω φάλιες τώρα, από οικονομία πάμε καλά. Εντάξει, υπάρχει ένα ψιλοπροβληματάκι που το 2017 δεν υπήρχε και ξαφνικά προέκυψε, από το πουθενά, ενώ η παιδεία και τα Νέα Ελληνικά είναι διαχρονικά θέματα, τα ξέρουμε, τα αντιμετωπίζουμε. Για την οικονομία φτιάχνουμε επιτροπές, που αποφαίνονται ποιος και πού φταίει για το πρόβλημα. Ο μακαρίτης Βγενόπουλος και το ξεπούλημα των υποκαταστημάτων είναι αυτά που έβαλαν την οικονομία μας στις μεγαλύτερες περιπέτειες. Τώρα, αλήθεια ποιος φταίει; Ποιος την οικονομία μας κυβερνά και ξάφνου αποφάσισε να τη στρέψει στην ξέρα και στον ύφαλο; Κυβέρνηση και κόμματα μία επιτροπή είναι επιβεβλημένη!

Α, και για να κλείσουμε την τριλογία μας, με τα θανατηφόρα τροχαία δυστυχήματα βρήκαμε ποιος φταίει και σκοτώνονται αράδα; Μήπως δεν χρειάζεται σύσκεψη το πράγμα και πρέπει να διοριστεί μία επιτροπή διερεύνησης; Δεν είναι και δύσκολο, να φτιάξουμε μια επιτροπούλα, έτσι για να μην αναγκάζονται όσοι συσκέπτονται να βάζουν το μαχαίρι στο κόκαλο τόσο βαθιά τόσο συχνά.

Η μουσική μπορεί να είναι κοινή γλώσσα

Οι Tootard από τα Υψίπεδα του Γκολάν, ως απάτριδες, κάνοντας μουσική και ταξιδεύοντας έμαθαν να ανήκουν παντού

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Οι Tootard έρχονται στην Κύπρο για το Φεστιβάλ του Φέγγαρου τον Αύγουστο από τα Υψίπεδα του Γκολάν. Οι TootArd αποτελούνται από τους Amr Mdah στο σαξόφωνο, τον Hasan Nakhleh στο τραγούδι και την κιθάρα, τον μπασίστα Shadi Awidat και τον ντράμερ ami Nakhleh. Ο Hasan, εκ μέρους του συγκροτήματος, μίλησε στην «Κ» για τη μουσική τους και το πώς η ιδιαίτερη κατάσταση που αντιμετωπίζουν ως απάτριδες. «Αυτά τα ζητήματα (συνεχείς αιτήσεις για βίζα, έξοδα κτλ.) θα μπορούσαν να σταματήσουν πολλά συγκροτήματα, ευτυχώς εμάς δεν μας πτόησαν. Δεν παραιτούμαστε τόσο εύκολα», λέει ο Hasan. Οι Tootard μεγάλωσαν ακούγοντας και κλασική αραβική μουσική, ωστόσο η μουσική τους είναι όλα όσα ακούν κατά καιρούς, «κάθε δουλειά μας αντανακλά μία περίοδο της δικής μουσικής ακουστικής εμπειρίας». Τελευταίο τους άλμπουμ, το 2017, το «Laissez Passer» που είναι αποτέλεσμα των δικών τους βιωμάτων και εμπειριών.

–Ποιοι είναι οι Tootard και γιατί διαλέξατε αυτό το όνομα, που σημαίνει φράουλα, έτσι δεν είναι;

–Οι TootArd είναι ένα μουσικό πρότζεκτ που ξεκίνησα με τον αδελφό μου Ραμί αρχικά ως συνθέτες και παραγωγοί. Αργότερα προστέθηκε ο φίλος μας ο σαξοφωνίστας Amr Mdah. Όσο για το όνομα το διαλέξαμε κάνοντας πλάκα, όταν ξεκινούσαμε την μπάντα μας το 2010. Ήταν ένα απλό όνομα… εμείς αυτό που θέλαμε να κάνουμε ήταν μουσική και δεν πολυσκεφτήκαμε το πώς θα μας λένε. Εμείς όμως μεγαλώσαμε, η μπάντα μας εξελίχθηκε, το «Tootard» έμεινε!

–Πόσο δύσκολο ήταν να φτιάξετε αυτή την μπάντα και να κάνετε μία διεθνή καριέρα;

–Το να κάνουμε περιοδείες μας ώθησε στα όρια… αφού έπρεπε να παίρνουμε βίζα κάθε φορά που έπρεπε να βγούμε εκτός. Ως απάτριδες έπρεπε λοιπόν ανεξαρτήτως του πού θα πηγαίναμε να μας εκδίδεται βίζα. Η προσπάθειά μας να πάρουμε τη βίζα, το άγχος για όλο αυτό και το κόστος ήταν τα βασικά μας προβλήματα. Αυτά τα ζητήματα θα μπορούσαν να σταματήσουν πολλά συγκροτήματα, ευτυχώς εμάς δεν μας πτόησαν. Δεν παραιτούμαστε τόσο εύκολα.

–Η μουσική σας έχει επιρροές από διάφορα είδη, υπάρχει κάποιο που υπερισχύει;

–Νομίζω στο πρώτο μας άλμπουμ, το «Nuri Andaburi» το 2011, η Reggae Grooves ήταν πολύ έντονη. Στο δεύτερό μας δίσκο «Laissez Passer», το 2017, κάπως αλλάξαμε και πήγαμε προς τον ροκ, και τον ψυχεδελικό ροκ ήχο, με τα Desert Blues με αραβικές μελωδίες. Κάθε δουλειά μας αντανακλά μία περίοδο της δικής μουσικής ακουστικής εμπειρίας.

–Χρησιμοποιείτε, πολλά διάφορα όργανα και όπως είπατε πολλούς ήχους. Είναι όλοι και όλα μουσική για εσάς;

–Ο Ραμί κι εγώ (σ.σ. ο Χασάν) μάθαμε από παιδιά να παίζουμε παραδοσιακή αραβική μουσική, και φυσικά όργανα, όπως αραβικά κρουστά, ούτι, και βιολί. Τώρα, στους TootArd χρησιμοποιούμε κυρίως δυτικά όργανα, ντραμς και ηλεκτρικές κιθάρες, ωστόσο προσπαθούμε να παίζουμε με τον δικό μας τρόπο. Για παράδειγμα αποφάσισα στην κιθάρα μου να προσθέσω Frets ώστε να μπορώ να παίζω τετρατονικά. Καμιά φορά νομίζω ότι παίζω ούτι! Ο σαξοφωνίστας μας ο Amr μελετάει και σπουδάζει τζαζ, αλλά στην μπάντα μας έπρεπε να μάθει επίσης τετρατονικό σύστημα επάνω σε ένα δυτικό όργανο, κάτι που αλλάζει λίγο και τον ήχο.

MERCEDES ORTEGO GONZALEZ

Κάθε δουλειά τους, όπως λένε οι Tootard, αντανακλά μία περίοδο της δικής τους μουσικής ακουστικής εμπειρίας.

–Τραγουδώντας στα αραβικά νιώθετε ότι περιορίζεται το κοινό σας;

–Ναι, φυσικά είναι εμπόδιο, αλλά όταν παίζουμε σε μη αραβόφωνο τότε καταλαβαίνουμε τη δύναμη της μουσικής και πώς η μουσική μπορεί να γίνει η κοινή γλώσσα. Πάντως, αντιλαμβανόμαστε τους περιορισμούς των στίχων μας στα τραγούδια μας. Γι' αυτόν τον λόγο πολλές φορές προσπαθούμε να δουλέψουμε ακόμα περισσότερο στον ήχο μας, απ' ό,τι στον στίχο.

–Η μουσική ανοίγει όλα τα σύνορα τελικά, ακόμα και χωρίς διαβατήριο;

–Δεν είναι βέβαιος εάν ανοίγει όλα τα σύνορα, αλλά σίγουρα κάποια από αυτά. Με προσκλήσεις από διάφορα φεστιβάλ, και άλλες προωθητικές ενέργειες τα μέλη μας μπορούν να αιτηθούν για βίζα και να ταξιδέψουν σε πολλές χώρες. Βέβαια, υπάρχουν ακόμα που δεν μπορούμε καν να κάνουμε αίτηση ή να πάμε, λόγω του ότι το «Laissez Passer / Travel Documents» εκδίδονται από το Ισραήλ.

–Το άλμπουμ σας «Laissez Passer» είναι κάποιου είδους πολιτική τοποθέτηση;

–Ο βασικός μας στόχος είναι να κάνουμε μουσική, και να αφηγούμαστε τις προσωπικές μας ιστορίες και εμπειρίες με ένα λυρικό τρόπο με διεθνείς επιρροές και συχνά ευχάριστα grooves. Ποτέ δεν επιμένουμε στην πολιτική πτυχή, προτιμούμε να βλέπουμε τα πράγματα από προσωπική και ανθρώπινη πλευρά, από την πλευρά του καλλιτέχνη. Νομίζω ότι επειδή γεννηθήκαμε και ζούμε ως απάτριδες καλλιτέχνες είναι σχεδόν αδύνατο να μην έχουμε και μία πολιτική τοποθέτηση στη μουσική μας, όταν την παρουσιάζουμε στον κόσμο. Ξέρεις, η πιο απλή ερώτηση που ο καθένας μας μπορεί να ρωτήσει είναι από πού είσαι, και προσωπικά εγώ δεν έχω ακόμα ξεκάθαρη απάντηση. Για εμάς, λοιπόν, είναι μία πραγματικότητα και όχι μία πολιτική τοποθέτηση. Για τον υπόλοιπο κόσμο όμως είναι τοποθέτηση.

–Οπότε, δεν θεωρείτε τους εαυτούς σας ως μουσικούς ακτιβιστές.

–Είμαστε μουσικοί ή αν θες καλλιτέχνες και αποφεύγουμε κάθε εθνικιστικό ή πολιτικό αυτο-προσδιορισμό. Αισθανόμαστε πάνω απ' όλα μουσικοί, βαθιά και συναισθηματικά. Δεν ανήκω σε κανένα κράτος, χώρα ή σημαία, δεν χρειάζομαι κάτι τέτοιο. Μεγαλώνοντας ως άπατρις, κάνοντας μουσική και ταξιδεύοντας έμαθα να ανήκω παντού, σε όλα τα πράγματα οπουδήποτε, όπως στους καλούς ανθρώπους, την καλή μουσική, στις τέχνες, στη φύση. Αυτό για μένα θα έπρεπε να είναι κοινή λογική, άλλοι μπορεί να το ονομάζουν ακτιβισμό!

–Πώς ήρθε η πρόσκληση για τον Φέγγαρο.

–Κατά τη διάρκεια της περυσινή μας χειμερινής περιοδείας, στο Celtic Connections festival στη Γλασκώβη, παίξαμε με τους «Τρίο Τεκκέ», όπου συναντήσαμε τον Λευτέρη Μουμτζή από τον Φέγγαρο, και σταθήκαμε τυχεροί που μας κάλεσαν στο Φεστιβάλ. Είμαστε πολύ ενθουσιασμένοι που θα έρθουμε στην Κύπρο για πρώτη φορά.

–Για το πολιτικό ζήτημα της Κύπρου τι γνωρίζετε;

–Αν και γεωγραφικά είμαστε πολύ κοντά, παραδέχομαι ότι γνωρίζω ελάχιστα γι' αυτό το όμορφο νησί. Ανυπομονούμε να παίξουμε και να γνωρίσουμε τον κόσμο της Κύπρου. Σίγουρα μας ενδιαφέρει να ακούσουμε από τους ανθρώπους εκεί τι έχουν να πουν για την πολιτική κατάσταση.

Σάββατο 4 Αυγούστου, Φεστιβάλ Φέγγαρος 2018, Δημοσιογραφικό Χωριό, Περβόλια Λάρνακας.

Αρχαιότητα, το νέο ελληνικό brand

Η «Κ» βρέθηκε στο Ηράκλειο, σε ένα διήμερο με επίκεντρο τον Μινωικό πολιτισμό ως πηγή έμπνευσης σύγχρονων δημιουργών

Της **ΕΛΙΣ ΚΙΣ**

Ενδύματα από την ειδική έκθεση. Από αριστερά, Klotho, Bernice R. Jones, Philomela, Faye Chatzi και Zeus+Dione.

Στις προθήκες του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου, τα ειδικά σχεδιασμένα κοσμήματα συνδύαζαν το γνώριμο με το ανανεωτικό. Κομμάτια με μινωικές αναφορές, έμοιαζαν να ενσωματώνουν χιλιάδες χρόνια ιστορίας, προβάλλοντας συγχρόνως τη δική τους ματιά. Στην ίδια αίθουσα, η ολοήμερη «κουβέντα» είχε επικεντρωθεί στους «Σύγχρονους Μινωίτες» και στους τρόπους με τους οποίους ο πρώτος προηγμένος ευρωπαϊκός πολιτισμός επηρεάζει τους σύγχρονους δημιουργούς. Μία μέρα νωρίτερα, στον κήπο του Ερευνητικού Κέντρου της Βρετανικής Σχολής Αθηνών στην Κνωσό, έξυπνες συσκευές και επαγγελματικά συνεργεία «στόχευαν» τον πρίγκιπα Κάρολο της Ουαλλίας, καθώς έριχνε μέλι στο τσουκάλι όπου σιγόβραζαν οι φακές με τον κόλιανδρο, μια συνταγή 5.000 χιλιάδων ετών.

Χιλιετίες τώρα, η Ελλάδα εμπνέει. Πότε, όμως, η δημιουργική τροφή των αρχαιοελληνικών πηγών γίνεται ανταγωνιστικό προϊόν που ξεπερνά το φολκλόρ και προτείνει κάτι απόλυτα φρέσκο; Για τη δημοσιογράφο Κατερίνα Φρέντζου, η απάντηση είναι τώρα και περισσότερο από ποτέ. Ιδρύτρια του νέου οργανισμού πολιτισμού Branding Heritage, η Φρέντζου ήταν η κινητήριος δύναμη του πολιτιστικού διημέρου που έφερε κοντά αρχαιολόγους, δημιουργούς και άλλους ειδικούς στην Κρήτη τον Μάιο. Με παρτενέρ την Περιφέρεια Κρήτης, το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου και τη Βρετανική Σχολή Αθηνών, η Φρέντζου γέμισε την ατζέντα των παρευρισκομένων με συζητήσεις και παρουσιάσεις, ενώ Έλληνες δημιουργοί σχεδίασαν κοσμήματα και ενδύματα με εκκίνηση τον Μινωικό πολιτισμό για μια προσωρινή έκθεση που παρουσιάστηκε στο μουσείο.

Η έμπνευση

«Η ελληνική αρχαιότητα έχει βρεθεί επανειλημμένως στο επίκεντρο της έμπνευσης κορυφαίων δημιουργών που καθοδηγούν την παγκόσμια βιομηχανία της μόδας», εξηγεί στην «Κ» η Φρέντζου, αναφερόμενη σε σχεδιαστές όπως ο Ισπανός Μαριάνο Φορτούνι και οι Γαλλίδες Μαντλέν Βιονέ και Μαντάμ Γκρε, οι οποίοι επανερμήνευσαν την αρχαία Ελλάδα στις αρχές του περασμένου αιώνα. Στον 21ο αιώνα, την αποστολή ανέλαβε ο Καρλ Λάγκερφελντ στη Chanel (με τη συλλογή «Ο μοντερνισμός της αρχαιότητας», Resort 2018) ή ακόμα ο Αλεσάντρο Μικέλε στην Gucci (κολεξιόν Dionysus).

«Εκείνο, όμως, που έχει ιδιαίτερη αξία είναι η αναβίωση του αρχαίου στοιχείου στο εσωτερικό της χώρας μας», συνεχίζει η Φρέντζου. «Η στροφή των Ελλήνων δημιουργών στις ρίζες τους και η προσπάθειά τους να αξιοποιήσουν την πολύτιμη κληρονομιά τους σε διάφορους τομείς, σε αυτή τη δύσκολη περίοδο, ήταν τόσο έντονη και με μεγάλη πολιτισμική σημασία που θεώρησα πως δεν θα έπρεπε να αγνοηθεί».

Η ιδέα για το Branding Heritage ξεκίνησε μέσα από μια δημοσιογραφική έρευνα που έφερνε στο φως την εξελισσόμενη τάση ενός νέου ελληνικού chic. Στα χρόνια της κρίσης αναπτύχθηκε μια μικρή «θάλασσα» από νέα brands που για να κοιτάξουν μπροστά, ήθελαν πρώτα να κοιτάξουν πίσω. Από την αναβίωση αρχαίων τεχνοτροπιών στην υφαντική, μέχρι τη μεγάλη επιστροφή του σανδαλιού, μεταξύ άλλων, ο όγκος των «ευρημάτων» της Φρέντζου ήταν τέτοιος, που όπως λέει η ίδια δύσκολα θα μπορούσε να καλυφθεί σε κάποια άρθρα.

> *«Η αρχαία τέχνη παρέχει πρότυπα με υψηλή αισθητική και συμβολική αξία», λέει η διευθύντρια του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου, Στέλλα Μανδαλάκη.*

Μέλη του νέου οργανισμού βρέθηκαν τον Μάιο στην Κρήτη για να επικοινωνήσουν τη φιλοσοφία της δουλειάς τους στην πρώτη μεγάλη εκδήλωσή του.

Ανάμεσά τους, η Μαρέβα Γκραμπόφσκι και η Μιμίκα Κολοτούρα, ιδρύτριες του lifestyle brand Zeus+Δione, η Χριστίνα Μαρτίνη, συνιδρύτρια των Ancient Greek Sandals (ένα success story που μετρά σήμερα πελάτισσες όπως η Μισέλ Ομπάμα) και η σχεδιάστρια κοσμημάτων Πολίνα Σαπουνά Ελλις (το brand της, Polina Ellis, ενώνει στοιχεία όπως η αρχαιότητα και ο φουτουρισμός).

Ομως, πριν από την έλευση του νέου αυτού κύματος, υπήρξαν και κάποιοι πρωτοπόροι. Μία εξ αυτών η Σοφία Κοκοσαλάκη, που τιμήθηκε στην Κρήτη για την προσφορά στην ανάδειξη της ελληνικής αλλά και της κρητικής της κληρονομιάς.

Μεταξωτό φόρεμα, εμπνευσμένο από τον λαβύρινθο και τη Θεά των Φιδιών, από τον Spyridon Tsagarakis.

> *«Το Branding Heritage επιχειρεί να στηρίξει brands που δημιουργούν προϊόντα με πολιτισμική αξία», λέει η ιδρύτρια του οργανισμού, Κατερίνα Φρέντζου.*

Η «κατεξοχήν εκπρόσωπος του Grecian Chic», κατά τη Φρέντζου, Ελληνίδα σχεδιάστρια που ζει στο Λονδίνο, βραβεύθηκε από τον περιφερειάρχη Κρήτης Σταύρο Αρναουτάκη.

Μίλησε με την αμεσότητα που τη διακρίνει για το πώς η κρητική της καταγωγή (και οι δύο γονείς της είναι από το νησί) της δίνει πάντα δύναμη, ενώ μινωικές εικόνες, όπως η Θεά των Φιδιών, δεν φεύγουν ποτέ από το μυαλό της. Πριν από εκείνη, ο Γιάννης Τσεκλένης, ο οποίος χαιρέτισε την εκδήλωση μέσω βίντεο, είχε βάλει ελληνικά (μεταξύ των οποίων και μινωικά) μοτίβα στον παγκόσμιο χάρτη. Παράλληλα, άλλος ένας πρωτοπόρος Ελληνας, ο Νίκος Κουτσιανάς, ιδρυτής μαζί με τη σύζυγό του Νίκη της Apivita, εξήγησε στο κοινό πώς η Διπλή Μέλισσα των Μαλίων έγινε το σύμβολο της εταιρείας.

Μινωικές γεύσεις

Η γαστρονομία αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της πολιτιστικής κληρονομιάς και στην Κρήτη το Branding Heritage συνεργάστηκε με τη δρα Τζέρολιν Μόρισον, συνιδρύτρια του προγράμματος πειραματικής αρχαιολογίας «Minoan Tastes». Στον Ερευνητικό Κέντρο της Βρετανικής Σχολής Αθηνών στην Κνωσό, με αυθεντικό γκεστ σταρ τον πρίγκιπα Κάρολο (μαζί με τη σύζυγό του Καμίλα, δούκισσα της Κορνουάλης, βρισκόταν σε επίσημη επίσκεψη στην Κρήτη), οικοδεσπότη τον διευθυντή της Βρετανικής Σχολής Αθηνών, καθηγητή Τζον Μπένετ, και εξαιρετικό «ξεναγό» στη Βίλα Αριάδνη και στο Στρωματογραφικό Μουσείο, τον επιμελητή της Κνωσού, δρα Κωστή Χριστάκη, η μεγάλη «παρέα» του διημέρου γεύθηκε μινωικές γεύσεις, όπως αρνάκι με μπαχαρικά και χόρτα.

Πίσω στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου, ανάμεσα στα αρχαιοελληνικά ευρήματα, ένας ασυνήθιστος θόρυβος αντηχούσε στο ισόγειο, καθώς κάποιοι επισκέπτες σφυρηλατούσαν μέταλλα υπό το βλέμμα της σχεδιάστριας κοσμημάτων Βούλας Καραμπατζάκη. Δίπλα τους, η σχεδιάστρια Φαίη Χατζή έβαζε νήμα στο αδράχτι, ενώ ένας αργαλειός δούλευε υπό της οδηγίες της σχεδιάστριας Αλεξάνδρας Θεοχάρη, ιδρύτριας της Klotho.

«Η αρχαία τέχνη μπορεί να λειτουργήσει ευεργετικά στη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία παρέχοντας πρότυπα με υψηλή αισθητική, ιδεολογική και συμβολική αξία», λέει στην «Κ» η Στέλλα Μανδαλάκη, διευθύντρια του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου. «Παράλληλα, η επαφή του αρχαίου παρελθόντος με το παρόν, εκτός από γοητευτική, είναι μια εξαιρετικά δημιουργική διαδικασία που μετουσιώνει τις αρχαίες φόρμες σε νέα σχήματα, τα οποία αντανακλούν σύγχρονες αναζητήσεις».

Επί ένα μήνα, η παρουσίαση των κοσμημάτων και των ρούχων προσέλκυσε Ελληνες και διεθνείς επισκέπτες, ενώ εκδηλώνεται ήδη ενδιαφέρον για να ταξιδέψει η έκθεση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ετους Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018 και εκτός συνόρων. Στο μεταξύ, η πλατφόρμα του Branding Heritage εμπλουτίζεται με νέα μέλη και ο οργανισμός επιδιώκει συνέργειες και με άλλα μουσεία και κέντρα πολιτισμού και εκπαίδευσης.

Το rebranding

«Στόχος μας είναι η ανάδειξη της διαχρονικής αξίας και παγκόσμιας επιρροής του αρχαιοελληνικού πολιτισμού, αλλά και της δυναμικής της πολιτιστικής επιχειρηματικότητας. Είναι πλέον αδιαμφισβήτητο πως ο "Πολιτισμός Επιχειρεί" και παίζει ενεργό ρόλο στην παγκόσμια σκηνή της μόδας, της γαστρονομίας και του design. Το Branding Heritage επιχειρεί να στηρίξει brands που αναβιώνουν πανάρχαιες τέχνες –δημιουργώντας προϊόντα με πολιτισμική αξία– και να προβάλει το έργο εκείνων που επιχειρούν ένα δυναμικό "rebranding", υποστηρίζοντας την οικονομική ανάπτυξη της χώρας», καταλήγει η Φρέντζου. «Βρισκόμαστε τα τελευταία χρόνια στο επίκεντρο του διεθνούς ενδιαφέροντος και στη δίνη αρνητικών δημοσιευμάτων. Τα σχόλια για μια Ελλάδα που αργοπεθαίνει πιστεύω πως τελικά λειτούργησαν θετικά για πολλούς δημιουργούς που αναζήτησαν στην πολύτιμη κληρονομιά τους την έμπνευση προκειμένου να αποδείξουν πως η γενέτειρά τους παραμένει ζωντανή, καινοτομεί και διαπρέπει».

Sophia Kokosalaki. Ασημένιο περιδέραιο, εμπνευσμένο από αναθηματικά ομοιώματα ξιφών από το σπήλαιο Αρκαλοχωρίου.

Marmarometry. Περιδέραιο από μάρμαρο Θάσου και Αλιβερίου με έμπνευση από τον Μινώταυρο και το μινωικό σύμβολο των κεράτων καθοσιώσεως.

Από αριστερά, η Κατερίνα Φρέντζου, ιδρύτρια του Branding Heritage, ο περιφερειάρχης Κρήτης Σταύρος Αρναουτάκης και η σχεδιάστρια Σοφία Κοκοσαλάκη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου. Η τιμητική πλακέτα είναι φιλοτεχνημένη από τον ζωγράφο-αγγειογράφο Δημήτρη Ζ. Σταθόπουλο.

Voula Karampatzaki. Περιδέραιο από μπρούντζο και λάπις λάζουλι, εμπνευσμένο από Κρητικές ιέρειες και θεότητες.

Polina Ellis. Περικάρπιο χειροποίητο από επιροδιωμένο ασήμι, εμπνευσμένο από τον μύθο του Μινώταυρου.

Το τραγούδι για μένα είναι η ασφάλειά μου

Η Νάνα Μούσχουρη έρχεται να τραγουδήσει στην εκδήλωση «Ένα μύθο θα σας πω» για το Hope for children, στο Προεδρικό Μέγαρο

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η Νάνα Μούσχουρη έχει διαγράψει μία σημαντική πορεία στο τραγούδι και έχει συνεργαστεί με πολλούς και σπουδαίους συνθέτες και τραγουδιστές. Η ζωή της είναι το τραγούδι και μέσω αυτού υπάρχει, όπως μου λέει, στην τηλεφωνική μας συνέντευξη. Πέτυχα την κ. Μούσχουρη καθ' οδόν προς το αεροδρόμιο και με περισσή ευγένεια που ζήτησε μισή ώρα για να μπορέσει να βρει ένα ήσυχο σημείο ώστε να καταφέρουμε να μιλήσουμε, «θα ήθελα να τα λέγαμε και από κοντά, να γνωριστούμε» μου είπε, ζητώντας μου την άδεια να με αποκαλεί με το μικρό μου όνομα, κάνοντάς με νιώθω πια οικεία και εγώ. Η συζήτησή μας ξεκίνησε από τον κινηματογράφο «Πάνθεον» στα Χανιά όπου γεννήθηκε και πώς το σινεμά και η εργασία του πατέρα της εν τέλει όρισε τη ζωή της «από τον κινηματογράφο αγάπησα το τραγούδι και από τότε δεν το άφησα ποτέ»!

–Έχετε μία γεμάτη πορεία όλα αυτά τα χρόνια, και ακόμη δηλώνετε παρούσα καλλιτεχνικά. Δεν θέλετε να ξεκουραστείτε;

–Μεγάλωσα με το σινεμά, λόγω της εργασίας του πατέρα μου, ο οποίος ήταν μηχανικός κινηματογράφου. Από τις μουσικές του σινεμά έμαθα και το τραγούδι, τραγουδούσα συνέχεια, και το τραγούδι έγινε μια ανάγκη για εμένα. Τραγουδούσα όταν έκλαιγα για να μου περάσει η στεναχώρια, πάλι το τραγούδι έπιανα όταν ήμουν χαρούμενη. Το τραγούδι είναι για μένα μία ασφάλεια, ο τρόπος έκφρασής μου, είναι μέσα στην καρδιά μου. Αγαπάω πάρα πολύ το τραγούδι, υπάρχω μέσα από το τραγούδι και κάνω ό,τι μπορώ για να τραγουδήσω καλύτερα. Για όλα αυτά που σας είπα τραγουδάω ακόμα. Τώρα θα μου πείτε δεν σου έγινε συνήθεια, δεν το βαρέθηκες. Όχι, ούτε μία στιγμή. Ήμουν τυχερή, βέβαια, η φωνή μου με βοήθησε και η εποχή που ξεκινούσα.

> *Αν κάποιος πει ότι τα ξέρει όλα, τότε δεν έχει τίποτα να κάνει στη ζωή, έτσι δεν είναι;*

–Ακόμα μαθαίνετε πράγματα ή τα έχετε δει και ζήσει μουσικά όλα; Τους νέους τι θα συμβουλεύατε;

–Φυσικά και ακόμα μαθαίνω πράγματα. Η ζωή εξελίσσεται και όσο η ζωή πάει μπροστά υπάρχουν πράγματα για να μάθει κάποιος. Αν κάποιος πει ότι τα ξέρει όλα, τότε δεν έχει τίποτα να κάνει στη ζωή, έτσι δεν είναι; Αν όμως ξέρει ότι μπορεί να μάθει ακόμα, τότε υπάρχει. Φυσικά, δεν μπορώ να τραγουδάω πια όπως τα νέα παιδιά, αλλά δεν έχω κάτι να τους μάθω εγώ, πέραν από όσα η πείρα μού έχει διδάξει. Τα νέα παιδιά έχουν τα εφόδιά τους και θα πάνε τη μουσική πιο μπροστά. Εμείς οι παλιοί μαθαίνουμε από τους νέους, ασχέτως αν δεν μπορούμε να κάνουμε ό,τι ακριβώς κάνουν εκείνοι. Πάντοτε μαθαίνω κάτι, είτε είναι από τη ζωή είτε καλλιτεχνικά.

Ήμουν πάντοτε ειλικρινής με το κοινό, με ό,τι έκανα, μου λέει η Νάνα Μούσχουρη και κάθε της κουβέντα το επιβεβαιώνει.

info

Η Νάνα Μούσχουρη θα δώσει μια μοναδική συναυλία υπό την αιγίδα της πρώτης κυρίας της Κυπριακής Δημοκρατίας Άντρης Αναστασιάδη, με τίτλο «Ένα μύθο θα σας πω» για το Hope for children, στο θεατράκι του Προεδρικού Μεγάρου, την Κυριακή 8 Ιουλίου στις 9 μ.μ.
Εισιτήρια στο www.soldouttickets.com.cy και στα SO EASY STORES.
Χορηγοί επικοινωνίας η «Καθημερινή» και το LOVE FM 100.7

–Τι έκανε τη Νάνα Μούσχουρη να αγαπηθεί τόσο πολύ.

–Μπορεί τη στιγμή που κάποιος ξεκινάει να μην τον χρειάζεται η μουσική ή ο κόσμος, και σε αυτό εγώ στάθηκα τυχερή. Όταν εγώ ξεκίνησα η πολύ μεγάλη επιτυχία του «Ποτέ την Κυριακή» είχε αρχίσει ο κόσμος και μιλούσε για την ελληνική μουσική και έτυχε εκείνη την εποχή μου ζητήθηκε να πάω έξω. Η εποχή με «σήκωνε», έτσι αποφάσισα να πάω. Χρειάστηκε καιρός για να κάνω κι εγώ μεγάλες επιτυχίες, αν και η πρώτη μου επιτυχία μου, το 1961, ήταν πολύ κοντά στην επιτυχία του «Ποτέ την Κυριακή».

Η ζωή έχει τα παιχνίδια της και κάποιοι σε προσέχουν και τότε τα πράγματα παίρνουν τον δρόμο τους. Πρέπει να πω ότι πάντοτε είχα στο μυαλό μου ότι πρέπει να είμαι προσεκτική, να μην προσβάλλω τη χώρα μου. Ο ρόλος μου άλλωστε ήταν να τραγουδώ καλά και αυτό έκανα. Ήμουν πάντοτε ειλικρινής με το κοινό, με ό,τι έκανα.

–Συμβιβαστήκατε σε κάτι όλα αυτά τα χρόνια;

–Το σημαντικό ήταν να παραμένω ειλικρινής. Αν δεν συμφωνούσα με κάτι δεν το έκανα, εάν ένα τραγούδι δεν μου άρεσε δεν μπορούσε κανείς να με πείσει να το τραγουδήσω. Ακόμα και με την εξωτερική μου εμφάνιση, με ήθελαν ξανθιά, ή να βγάλω τα γυαλιά μου. Δεν το δέχθηκα γιατί δεν το ήθελα. Οτιδήποτε τραγούδησα μου άρεσε, ακόμα και αν κάτι θεωρήθηκε ανόητο. Το έκανα γιατί εκείνη τη στιγμή το ήθελα. Δεν έκανα συμβιβασμούς ποτέ και αυτό θα ήθελα να πω σε όλους τους νέους που ξεκινάνε τώρα. Είναι σημαντικό ο καλλιτέχνης να έχει ταυτότητα, να αγαπάει αυτό που κάνει και να προσέχει τι τραγουδάει. Το τραγούδι δεν είναι εικόνα, είναι μία σκληρή δουλειά και πολλές φορές απαιτεί θυσίες.

–Τι νομίζετε ότι έχει αλλάξει στο τραγούδι σήμερα σε σχέση με το παρελθόν;

–Την εποχή που ξεκινούσα εγώ ήταν ένας άλλος κόσμος. Υπήρχε η ανάγκη να γνωρίσει ο ένας τον άλλο, να μη φοβάται ότι έχει εχθρούς, ο πόλεμος ήταν μία πρόσφατη εμπειρία άλλωστε. Ήταν η εποχή που ήθελες να γίνεις φίλος με όλον τον κόσμο, αυτό όλο ήταν πολύ σπουδαίο. Σήμερα, νομίζω ότι η παγκοσμιοποίηση έχει αφαιρέσει νομίζω την προσωπικότητα της μουσικής, την ταυτότητα του κάθε τόπου. Αυτή η προσωπικότητα στη μουσική θεωρώ ότι μας λείπει. Στην Ελλάδα, αλλά και στην Κύπρο, ευτυχώς υπάρχει ακόμα η ταυτότητα στους καλλιτέχνες.

–Ξεχωρίζετε κάποια από τις συνεργασίες σας ή κρατάτε κάποια πολύτιμη ανάμνηση;

–Εκείνο που φυλάω ως κόρη οφθαλμού είναι η αξία των ανθρώπων που γνώρισα στη ζωή μου και με πολλούς από αυτούς συνεργάστηκα. Πολλοί έγιναν φίλοι μου και πολλοί με φώτισαν στο τραγούδι. Αυτές τις φιλίες δεν θέλω να τις ξεχάσω ποτέ, γιατί δεν νομίζω ότι γίνεσαι διάσημος με ένα τραγούδι, για να διαρκέσεις χρειάζονται πολλά περισσότερα, αλλά κυρίως καλοί συνεργάτες.

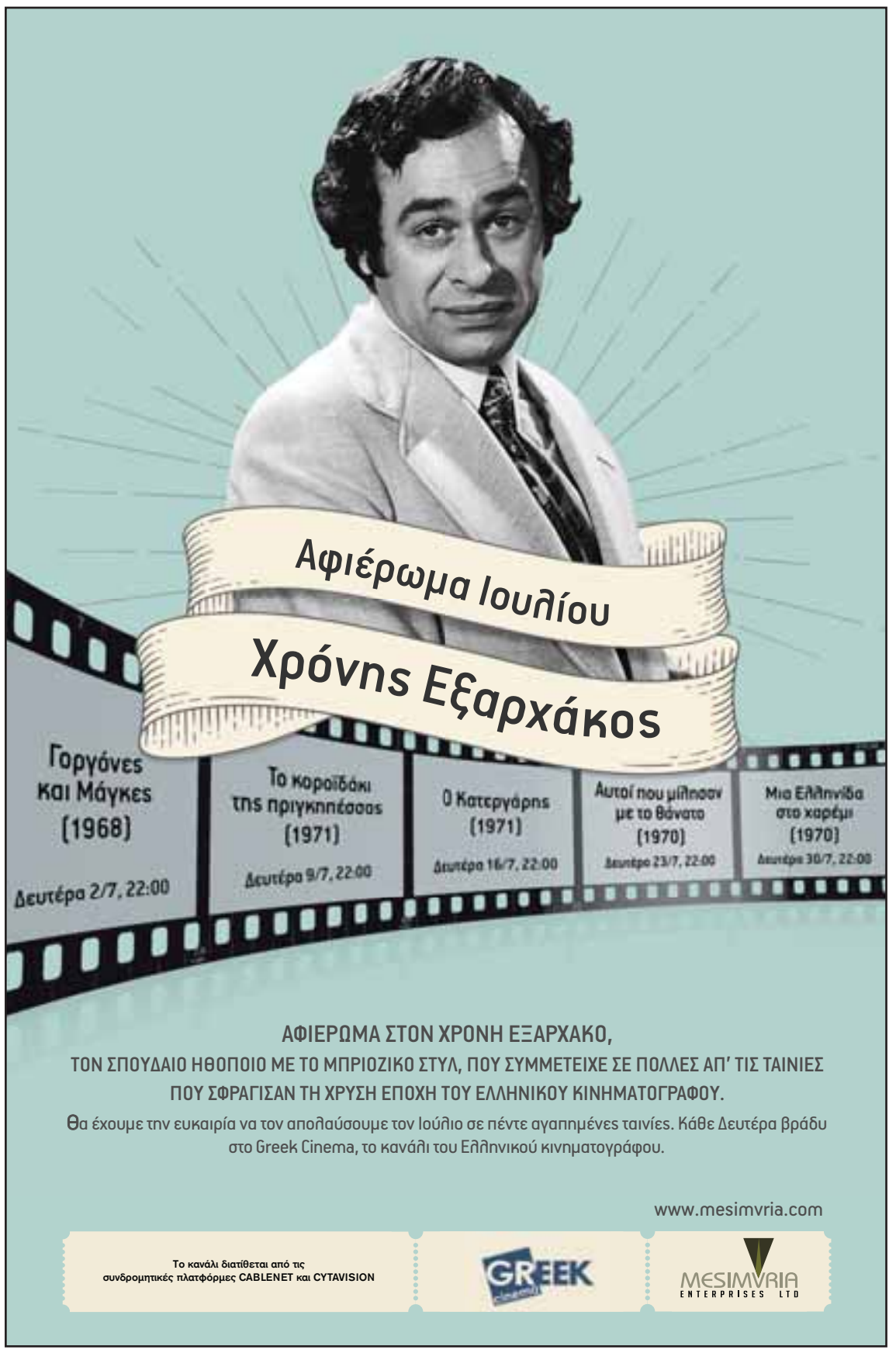

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ**

Σαρίνα Σαλτιέλ, Ματίλντα Μπαρούχ, Νεάμα Καζές

Το βιβλίο «Μη με ξεχάσετε», σε επιμέλεια του Λεόν Σαλτιέλ (Αλεξάνδρεια, 2018), αποτελεί την πρώτη έκδοση στα ελληνικά ενός σώματος επιστολών από τα χρόνια του Ολοκαυτώματος. Τρεις Εβραίες μανάδες της Θεσσαλονίκης, η Σαρίνα Σαλτιέλ, η Ματίλντα Μπαρούχ και η Νεάμα Καζές, γράφουν, στα γαλλικά, στους γιους τους που ζουν στην Αθήνα, μεταξύ Μαΐου 1942 και Απριλίου 1943. Σύνολο 51 επιστολές, γραμμένες, σχεδόν όλες, από αυτές τις τρεις γυναίκες. Οι επιστολές αυτού του είδους αποτελούν μοναδικά πολύτιμες μαρτυρίες, για τον απλούστατο λόγο ότι δεν γράφτηκαν ως μαρτυρίες, δεν γράφτηκαν για να μείνουν στην ιστορία.

Η μεγαλύτερη ενότητα επιστολών είναι της Σαρίνας Σαλτιέλ προς τον γιο της Μωρίς. Οποιος δεν ξέρει ποια ήταν η μοίρα της Σαρίνας Σαλτιέλ, κατά τον πόλεμο, και διαβάσει τις επιστολές αυτές, μέχρι να φτάσει στις τρεις τελευταίες, δεν αποκομίζει μια εντύπωση δυστυχίας ή επικείμενης τραγωδίας. Η ζωή συνεχίζεται, όλο και πιο δύσκολα, αλλά συνεχίζεται. Κανείς βεβαίως δεν μπορεί σήμερα να τις διαβάσει αθώα και ανήξερα, γιατί όλοι γνωρίζουμε τη συνέχεια. Πώς να γελάσεις, ας πούμε, όταν διαβάζεις στην πρώτη επιστολή της ότι «Χθες πήγα σε ένα μέντιουμ για να μάθω ποιος μου έκλεψε τα τυριά» (σ. 96) ή πώς να θυμώσεις, όταν βλέπεις τη συνεχή προσπάθειά της να κερδίσει τη συμμαχία του γιου της εναντίον του πατέρα; Ολα τα γράμματα, ανεξαιρέτως όλα, ακόμη και τα ευθυμότερα –περισσότερο ίσως αυτά– αφήνουν μια γεύση στάχτης στο στόμα. Με το ίδιο συναίσθημα διαβάζουμε και τις καθησυχαστικές διαβεβαιώσεις της Ματίλντας Μπαρούχ («Είμαστε όλοι καλά», σ. 202) και της Νεάμα Καζές («είμαστε πολύ καλά», σ. 237).

Η ζωή της οικογένειας του εύπορου εμπόρου Ισαάκ Σαλτιέλ συνοψιζόταν σε δύο πράγματα: δουλειά και διασκέδαση. Η οικογένεια δεν θρησκεύει καθόλου, γιορτάζουν μόνο τις μεγάλες εβραϊκές γιορτές. Η μητέρα τραγουδάει ωραία και λατρεύει το θέατρο, τη μουσική και τις δεξιώσεις. Η διασκέδαση τώρα είναι περισσότερο οικογενειακή (σ. 169). «Την Τετάρτη ήμασταν καλεσμένοι στου Σαλβατόρ Βαρσάνο. [...] Τραγουδήσαμε και χορέψαμε και γελάσαμε μέχρι δακρύων, όπως πριν από τον πόλεμο. Ο χώρος ήταν πολύ μεγάλος και ήμασταν άνετα» (σ. 175). Το γράμμα αυτό γράφεται στις 8 Φεβρουαρίου 1943. Δύο μέρες νωρίτερα, στις 6 Φεβρουαρίου 1943, ο Ντίτερ Βισλιτσένι και ο Αλόις Μπρούνερ έχουν φτάσει στη Θεσσαλονίκη για να ετοιμάσουν τη μεταφορά των Εβραίων της Θεσσαλονίκης στο Αουσβιτς. Σημείο τομής. Ο τόνος στα επόμενα γράμματα αλλάζει απότομα. Το ίδιο παρατηρούμε και στα γράμματα της Νεάμα Καζές – τα γράμματα της Ματίλντας Μπαρούχ ξεκινάνε ουσιαστικά από αυτό το σημείο τομής. Τα τρία τελευταία γράμματα της Σαρίνας Σαλτιέλ είναι συνταρακτικά. Θα αποτολμήσω λίγα σχόλια στο προτελευταίο.

ΑΠΕ-ΜΠΕ / ΣΩΤΗΡΗΣ ΜΠΑΡΜΠΑΡΟΥΣΗΣ

Στις 23 Μαρτίου 1943, η Σαρίνα και ο Ισαάκ Σαλτιέλ μπαίνουν στο τρένο για το Αουσβιτς, μαζί με άλλους 2.800 Εβραίους της Θεσσαλονίκης. Στα μέσα Απριλίου 1943 ήρθε η σειρά και των άλλων δύο. Δεν γύρισε καμιά.

Τρεις Εβραίες μανάδες της Θεσσαλονίκης γράφουν στους γιους τους που ζουν στην Αθήνα, μεταξύ Μαΐου 1942 και Απριλίου 1943.

1. «Η πρώτη αμαξοστοιχία έφυγε ήδη. [...] Η δεύτερη θα φύγει σήμερα. [...] Αυτό λοιπόν μας περιμένει σήμερα ή αύριο» (σ. 183). Η ασήκωτη βεβαιότητα του τέλους, όχι απλώς ένα προαίσθημα κινδύνου ή απειλής.

2. Αυτό το τέλος θεωρείται πως είναι ο εκτοπισμός, η ταλαιπωρία μιας νέας εξορίας. «Τώρα το χειρότερο είναι ο εκτοπισμός» (σ.182). Κανείς Εβραίος της Θεσσαλονίκης δεν ήξερε τι πράγματι τους περίμενε.

3. Η βεβαιότητα του τέλους οδηγεί στη διαυγή ερμηνεία όσων έχουν προηγηθεί και στην αυτοκριτική για την αγνόηση όλων των προειδοποιητικών σημαδιών της συμφοράς. «Μας απαγόρευσαν αρχικά να μείνουμε έξω μετά τις 5 η ώρα, έπειτα απαγόρευσαν την έξοδο από το γκέτο, κλείσιμο των μαγαζιών, καταγραφή όλων των αγαθών, ακόμη και του σκύλου και της κότας. Αυτό το δηλητήριο το καταπίναμε λίγο λίγο και παρ' όλα αυτά υποτασσόμασταν σιωπηλά σαν υποζύγια» (σ. 182). Ποιο είναι αυτό το δηλητήριο, αυτό το υπνωτικό; Είναι η ίδια η καθημερινότητα, η δύναμη της καθημερινότητας, ο αγώνας να τα βγάλει πέρα η οικογένεια στην καθημερινή ζωή.

4. Στο ερώτημα που και μέχρι σήμερα αποφεύγουμε, η Σαρίνα Σαλτιέλ δεν μασάει τα λόγια της: Οι χριστιανοί φίλοι της οικογένειας συμπαραστέκονται και στηρίζουν, άλλοι όμως «όπως τα αρπαχτικά πουλιά έρχονται να καταβροχθίσουν με μάτια λαίμαργα, οτιδήποτε αφήσουμε και δεν μπορούσε να τους ανήκει. Παριστάνουν τους μελιστάλαχτους φίλους, όμως θα ήθελαν με νύχια αρπακτικών να αρπάξουν τα ματωμένα κατάλοιπα της πληγωμένης καρδιάς μας και των εγκαταλειμμένων αγαθών μας» (σ. 188-189).

5. Η μάνα φαίνεται να μην έχει θρησκευτική παιδεία ούτε και κάποια θρησκευτικότητα. Η συχνή επίκληση στον Θεό αποτελεί απλώς έκφραση της απόγνωσής της. Οταν όλα γύρω είναι μαύρα, αποζητάει ως έσχατο στήριγμα τον Θεό. Από μια άποψη καλύτερα που δεν έχει θρησκευτική αγωγή και έτσι δεν καταφεύγει σε τυποποιημένες εκφράσεις ευλάβειας, που πολλές φορές συγκαλύπτουν και κρύβουν τα πραγματικά συναισθήματα της ψυχής. Στο γράμμα της αυτό η Σαρίνα αποκαλύπτει, με ειλικρίνεια και απλότητα, την ψυχή στην κατάσταση της απόγνωσης, που απευθύνεται στον Θεό και του ζητάει θαύμα, του θέτει διορία («μέχρι αύριο», σ. 189), και θεωρεί ότι δεν μπορεί παρά να το κάνει, αφού «είναι τόσες ψυχές που τον ικετεύουν» (σ. 188). Από ό,τι φαίνεται σε τούτα τα γράμματα, τη μεγαλύτερη θρησκευτική θέρμη την έχει η Νεάμα Καζές, γι' αυτό τολμάει και γράφει: «Ο Θεός κωφεύει στις προσευχές μου, αλλά εγώ ακόμη προσεύχομαι» (σ. 278).

6. Μαζί με τη βεβαιότητα του τέλους εκφράζεται ακόμη εντονότερα η ελπίδα ότι θα ξαναδεί τον γιο της. Το ίδιο ακριβώς και στα γράμματα των άλλων δύο μανάδων. Ελπίδα που εναλλάσσεται διαρκώς με τον φόβο. Η ελπίδα δεν έχει καμιά σχέση με την αισιοδοξία, ελπίδα είναι προσδοκία του αδύνατου, η πίστη ότι το αδύνατο είναι δυνατό, γι' αυτό και δεν αποκλείει από το λεξιλόγιό της το θαύμα.

Το γράμμα αυτό γράφτηκε στις 17 Μαρτίου 1943. Στις 23 Μαρτίου 1943, η Σαρίνα και ο Ισαάκ Σαλτιέλ μπαίνουν στο τρένο για το Αουσβιτς, μαζί με άλλους 2.800 Εβραίους της Θεσσαλονίκης. Στα μέσα Απριλίου 1943 ήρθε η σειρά και των άλλων δύο. Δεν γύρισε καμιά.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ**

Φρέσκα, ελληνικά ποιήματα, μέσω Αλβανίας

ΛΟΥΑΝ ΤΖΟΥΛΙΣ
Γυμνός
Ποιήματα
εκδ. Τόπος, **σελ.** 94, **2017**

Γράφει σε μια γλώσσα που άρχισε να μαθαίνει στα σαράντα του – και η ποίησή του αξίζει τον κόπο. Αυτό, αν δεν είναι σεισμός στις αντιλήψεις, είναι, οπωσδήποτε, μια καλή ευκαιρία να κουνηθούμε λιγάκι από τη θέση μας. Ο Λουάν Τζούλις, γεννημένος το 1955 κοντά στην Κορυτσά, ήρθε στην Ελλάδα μετανάστης το 1995. Εχει εκδώσει ποίηση στη μητρική του γλώσσα, όμως από το 2003 ξεκίνησε την προσπάθεια στα ελληνικά, αρχικά μεταφράζοντας από τα αλβανικά, ήδη όμως, εδώ και αρκετά χρόνια, γράφοντας κατευθείαν στη δική μας γλώσσα. Διαβάζοντας, άλλοτε αλλά και τώρα, την ποίηση του Τζούλις, έρχεται πάντοτε στον νου μου μια φράση του ποιητή Βύρωνα Λεοντάρη (1932-2014), από τα δοκίμιά του με τίτλο «Κείμενα για την ποίηση» (Νεφέλη, 2001). Ο Λεοντάρης περιέγραφε εκεί τον απειλητικό κλοιό που έσφιγγε, όπως πίστευε, την ποιητική γλώσσα: «Δεν υπάρχει άλλο γλωσσικό ιδίωμα για την ελληνική ποίηση, παρά η γλώσσα του πρόσφυγα, του μετανάστη, του εξόριστου, της διασποράς, η γλώσσα του Έλληνα σε συνεχή κατάσταση ανάγκης». Η «θέση» του Β.Λ. σηκώνει, βέβαια, συζήτηση που δεν μπορεί να γίνει εδώ. Σίγουρα όμως ο Τζούλις δίνει αφορμή να σκεφθούμε πάνω στην ειρωνεία της ιστορίας στον βαθμό που, στη δική του ποίηση, η ελληνική γλώσσα, πράγματι, φρεσκάρεται και ανανεώνεται από έναν μετανάστη – μόνο που αυτός δεν είναι Έλληνας. Δεν είναι ο «Έλληνας σε κατάσταση ανάγκης». Είναι, ίσως, κάποιος που βρίσκεται σε «κατάσταση ανάγκης» εξαιτίας και των Ελλήνων, αλλά επιλέγει να γράψει στη γλώσσα τους. Ευσταθεί άραγε το επιχείρημα του Λεοντάρη υπό τον όρο αυτής της αντιστροφής; Ή μήπως θέλουμε να είναι Έλληνας ο μετανάστης που επιλέγει να γράψει στα ελληνικά;

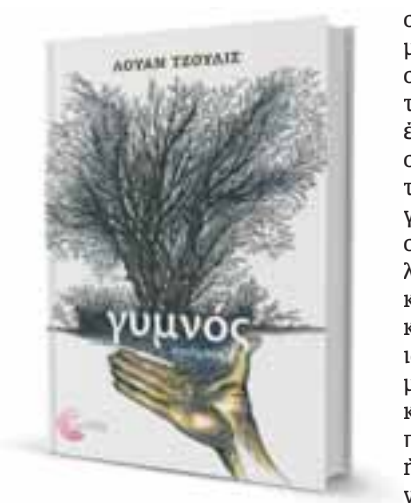

Αφήνοντας, όμως, στην άκρη όλον αυτόν τον προβληματισμό, ας στρέψουμε στα ίδια τα ποιήματα την προσοχή μας. Τι ακριβώς εισφέρει ο Τζούλις; Ανάμεσα σε άλλα θα σημειώσουμε ένα στεγνό, λίγο σκοτεινό χιούμορ και έναν αυτοσαρκασμό που, μαζί με τη λιτότητα της γλωσσικής κατασκευής και έναν λυρισμό αγροτικής προέλευσης και βαλκανικής ιδιοσυγκρασίας, μας είναι γνωστά και από άλλους ποιητές και ποιήτριες των γειτονικών μας χωρών.

Ο πειρασμός να δοθεί στους αναγνώστες μια γεύση των παραπάνω με τη βοήθεια της μεθόδου του «cut up», μιας σύνθεσης, δηλαδή, μεμονωμένων στίχων του Τζούλις από πολλά διαφορετικά ποιήματά του, είναι μεγάλος για να αντισταθώ: «...και τρελός εραστής με ρήματα και λέξεις που αγαπώ/ Ισως, κι ένα μυστικό ραντεβού με τη νεκρή μητέρα μου/ μου ρυθμίζουν τα βήματα/ Αγαπώ τους απόντες/Ταραγμένος, έψαχνα στο ράφι με τα αξιόλογα πράγματα». Υπάρχει στ' αλήθεια μια κοφτερή, άμεση καθαρότητα στον τρόπο που χρησιμοποιεί τη γλώσσα μας και υπάρχει και κάτι ακόμη που – ίσως σε αυτό δικαιώνεται κάπως ο Λεοντάρης– μας έχει λείψει με τον καιρό: ο Τζούλις χρησιμοποιεί τη γλώσσα με αγάπη και με πίστη στις δυνατότητές της. Δεν θα έκανε, βέβαια, αλλιώτικα τον κόπο να την μάθει ούτε θα παιδευόταν με αυτήν σε ώριμη ηλικία.

Τα ποιήματά του διαβάζονται, λοιπόν, και ως ομολογία πίστης. Αυτό είναι ασφαλώς το πιο δραστικό συστατικό τους, που τα καθιστά αξιομνημόνευτα. Τι θα ήταν άλλωστε η ποίηση αν δεν ήταν αξιομνημόνευτη; Ας δουν οι αναγνώστες, αντί άλλων, το ποίημα «Ερωτισμός», με θέμα την ερωτική σχέση των γονέων αλλά και την ανταγωνιστική ταύτιση του ποιητικού «εγώ» με τον πατέρα-εραστή. «Νύχτες/ άκουγα τα μπερδεμένα λόγια της μάνας/και τον φλοίσβο των φιλιών του πατέρα/σαν απάντηση...».

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΛΙΝΑ ΡΟΚΟΥ

Η Λίνα Ρόκου γεννήθηκε στην Αθήνα το 1979, μεγάλωσε στην Κέρκυρα. Σπούδασε στο τμήμα Επικοινωνίας, Μέσων & Πολιτισμού του Παντείου Πανεπιστημίου. Εργάζεται ως δημοσιογράφος στο site popaganda.gr. Τον Μάρτιο κυκλοφόρησε το πρώτο της βιβλίο, το μυθιστόρημα «Το τέλος της πείνας» από τις εκδόσεις Ικαρος.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Ετοιμάζομαι να ξεκινήσω το «Αστερισμός ζωτικών φαινομένων» του Αντονι Μάρα, από τις εκδόσεις Ικαρος. Πέρυσι το καλοκαίρι είχα διαβάσει το «Ο τσάρος της αγάπης και της τέκνο» και είχα ενθουσιαστεί από την ποιότητα της γραφής του.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Χωρίς δεύτερη σκέψη η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων γιατί το παράδοξο είναι η φύση μου.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Τη Ζωρζ Σαρρή γιατί δεν θα ξεχάσω ποτέ εκείνο το υπέροχο απόγευμα στο σπίτι της και την Αλκη Ζέη για να τη δω να γελάει παρέα με τη Ζωρζ. Τον Λόρενς και τον Τζέραλντ Ντάρελ για να μου μιλήσουν για την Κέρκυρα όπως δεν τη γνώρισα εγώ και τον Λορέντζο Μαβίλη για τον ίδιο λόγο. Τον Ανδρέα Εμπειρίκο για να του δώσω ένα φιλί και τον Νίκο Εγγονόπουλο για να με ζωγραφίσει. Τον Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες για να τον ακούσω να μιλά ισπανικά.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Οτι πρέπει να αλλάξω γυαλιά γιατί δυσκολεύομαι στο διάβασμα.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
«Οταν σκοτώνουν τα κοτσύφια» της Χάρπερ Λι, εκδόσεις Bell. Με συγκίνησε περισσότερο από την ταινία.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
«Η οικογένειά μου και άλλα ζώα» του Τζέραλντ Ντάρελ. Ακόμη επιστρέφω στις σελίδες του και διαβάζω αποσπάσματα.

Εχετε Facebook, Twitter κ.τ.λ.; Εάν ναι, εμποδίζουν ή εμπλουτίζουν το γράψιμο και το διάβασμα;
Εχω. Χμ, μεγάλη κουβέντα. Τρώνε χρόνο που θεωρητικά θα μπορούσα να αφιερώσω στο γράψιμο. Από την άλλη, αποτελούν και ένα είδος εργαστηρίου γραφής, τουλάχιστον για εμένα. Οπότε η αλήθεια βρίσκεται κάπου στη μέση.

Για ποια πράγματα αισθάνονται «πείνα» οι ήρωές σας;
Για όσα έχουν ανάγκη, όπως όλοι μας. Τι έχουμε ανάγκη; Ο καθένας ας απαντήσει για τον εαυτό του.

Γιατί αναφέρετε ως βασική επιρροή σας το επεισόδιο του Ροζ Πάνθηρα στο οποίο μια ηλεκτρική σκούπα ρούφηξε τα πάντα, ακόμη και τον ίδιο της τον εαυτό;
Γιατί νιώθω ότι με απορροφούν αυτά στα οποίο δίνομαι. Και γιατί ο Ροζ Πάνθηρας είναι ο βασιλιάς του σουρεαλισμού.

Σε μια εποχή όπως αυτή, κατά την οποία το φεμινιστικό κίνημα είναι πάλι στο προσκήνιο, τι σημαίνει «γυναικεία γραφή»;
Το να αγωνιστούμε ώστε η γραφή να απαλλαγεί από τέτοιου είδους επιθετικούς προσδιορισμούς.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Μελέτες, λευκώματα, βιογραφίες

1. **«Τα μυστικά των άλλων»** του Ιάκωβου Μαρτίδη (Αρμός)
2. **«Μόνο λίγα χιλιόμετρα»** των Μαρίας Ευθυμίου-Μάκη Προβατά (Πατάκης)
3. **«Πόλεμος και αντίσταση στη Θεσσαλία»** Συλλογικό (Τόπος)
4. **«Ο φόβος και η ελευθερία»** του Κιθ Λόου (Ψυχογιός)
5. **«Στάλιν, μια νέα βιογραφία»** του Ολεγκ Β. Χλέβνιουκ (Πατάκης)

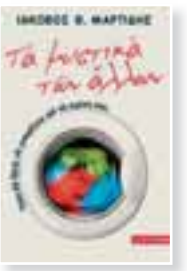

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1. **«Ο απατεώνας»** του Χαβιέρ Θέρκας (Πατάκης)
2. **«Η αγαπητικιά»** της Σόφης Θεοδωρίδου (Ψυχογιός)
3. **«Η Λευκή Καραϊβική»** του Μορίς Ατιά (Πόλις)
4. **«Αυτό ήταν η ζωή; Τότε άλλη μια φορά!»** του Ιρβιν Γιάλομ (Αγρα)
5. **«Αμαλία»** του Σπύρου Πετρουλάκη (Μίνωας)

• Αυτήν την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο Τσιοπελάκος, Ασκληπιού 15, Τρίκαλα.

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

AP / THIBAULT CAMUS

ΠΑΡΙΣΙ

Ο Μπάνκσι ξαναχτυπά

Κυνήγι θησαυρού είναι η αναζήτηση των νέων έργων τέχνης του δρόμου που αποδίδονται στον διάσημο Μπάνκσι. Τα επτά νέα έργα είναι διάσπαρτα σε δρόμους του Παρισιού και έχουν ήδη γίνει τουριστικό αξιοθέατο. Ενδέχεται να είναι και περισσότερα, καθώς τα επτά έργα είναι αυτά που εντοπίστηκαν και ταυτίστηκαν. Ενα από τα έργα του Μπάνκσι εντοπίστηκε κοντά σε ένα πρώην κέντρο υποδοχής για μετανάστες, στις βόρειες συνοικίες της γαλλικής πρωτεύουσας, σύμφωνα με τον ιστότοπο Artistikrezo.

EPA / TYTUS ZMIEWSKI

ΠΟΛΩΝΙΑ

Στο σπίτι του Κοπέρνικου

Αυτό το ατμοσφαιρικό εσωτερικό προέρχεται από το μουσείο του αστρονόμου Νικολάου Κοπέρνικου στο Τορούν της Πολωνίας, όπου γεννήθηκε το 1473. Το μουσείο άνοιξε και πάλι για τους επισκέπτες μετά τις εργασίες ανακαίνισης που το είχαν κρατήσει κλειστό. Στεγάζεται σε ένα εντυπωσιακής αρχιτεκτονικής αστικό σπίτι του 15ου αιώνα, τυπικό της ευμάρειας των αστών στην περιοχή. Λέγεται ότι ο Κοπέρνικος γεννήθηκε σε αυτό ακριβώς το σπίτι, αλλά αυτή η πληροφορία δεν είναι τεκμηριωμένη.

EPA/STEPHANIE LECOCQ

ΟΣΤΑΝΔΗ

Γλυπτά στην άμμο

Εξάπτει τη φαντασία το φεστιβάλ γλυπτικής στην άμμο που γίνεται κάθε καλοκαίρι στην Οστάνδη, στο Βέλγιο. Φέτος το θέμα ήταν οι ήρωες εμπνευσμένοι από την Ντίσνει και την Pixar, από τα κόμικς της Marvel και τον «Πόλεμο των Αστρων». Πάνω από 240 καμιόνια έφεραν άμμο για τις ανάγκες του φεστιβάλ. Ηρθαν 40 καλλιτέχνες 12 διαφορετικών εθνικοτήτων και δημιούργησαν 150 γλυπτά, δουλεύοντας επί ένα μήνα. Το φεστιβάλ της Οστάνδης είναι το μεγαλύτερο του κόσμου στο είδος του.

EPA/BALLESTEROS

ΜΑΔΡΙΤΗ

Ο Μονέ και ο Μπουντέν

Η νέα μεγάλη έκθεση στη Μαδρίτη, για όσους αγαπούν τη ζωγραφική του 19ου αιώνα, βρίσκεται στο Μουσείο Thyssen-Bornemisza και παρουσιάζει έργα του Κλοντ Μονέ (1840-1926) και του δασκάλου του, Ευγένιου Μπουντέν (1824-1898). Η κοινή παρουσίαση μαθητή και δασκάλου μάς οδηγεί στη γέννηση του ιμπρεσιονισμού, αλλά και στις βασικές επιρροές που δέχθηκε ο Κλοντ Μονέ. Η έκθεση, που συγκεντρώνει περί τα 100 έργα, θα παραμείνει ανοικτή έως τις 30 Σεπτεμβρίου.

AP/DOMINIC LIPINSKI

ΛΟΝΔΙΝΟ

Διάσπαρτα γλυπτά

Ο ετήσιος θεσμός «Γλυπτική στην πόλη» δίνει ζωή σε πολλά κεντρικά σημεία του Λονδίνου και τη δυνατότητα σε χιλιάδες επισκέπτες και κατοίκους να χαρούν έργα τέχνης από κορυφαίους δημιουργούς σε πολυσύχναστα μέρη. Στη φωτογραφία, βλέπουμε μια στιγμή φροντίδας για το γλυπτό του Τόμας Τζ. Πράις, ενός από τους 18 κορυφαίους καλλιτέχνες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα μαζί με τη Σάρα Λούκας και τον Σον Σκάλι. Η ιδέα είναι τα γλυπτά να συνομιλούν με αρχιτεκτονικά ορόσημα της πόλης.

Ο θαυμαστός και σιωπηλός κόσμος του βυθού

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Ο κόσμος του βυθού έρχεται διαρκώς στο προσκήνιο, καθώς γίνεται ολοένα και πιο γοητευτική η πρόκληση κατανόησης ενός μυστικού και σιωπηλού απέραντου σύμπαντος για το οποίο ελάχιστα γνωρίζει ο μέσος άνθρωπος. Η τοπιογραφία κάτω από τη στάθμη της θάλασσας αγγίζει τα όρια του υπερρεαλισμού, της ψευδαίσθησης και της επιστημονικής φαντασίας, ίσως γιατί υπάρχει χαμηλός βαθμός εξοικείωσης. Ο βυθός ανέκαθεν σαγήνευε και η εξερεύνησή του έχει περάσει στην ποπ κουλτούρα, αλλά μας έρχεται και ως απόηχος από τη λογοτεχνία. Ο Ιούλιος Βερν έχει πλήρη συνείδηση του βυθού όσο και της θάλασσας, αρκεί να σκεφτεί κανείς τις «Είκοσι χιλιάδες λεύγες κάτω από τη θάλασσα». Αλλά και ως προέκταση του αστικού εκτοπίσματος μιας μεγαλούπολης, όπως η Κωνσταντινούπολη, αλλά και ως τρόπος κατανόησης του παλίμψηστου και του ίχνους της αδιάλειπτης διαβίωσης, ο Ορχάν Παμούκ δίνει μια εξαιρετική περιγραφή του βυθού του Βοσπόρου στο «Μαύρο βιβλίο». Στην άλλη άκρη του κόσμου, στη Νέα Υόρκη και στο περίφημο ενυδρείο της (New York Aquarium), μόλις χθες εγκαινιάστηκε μια νέα έκθεση που είναι βέβαιο ότι θα συνεγείρει τα πλήθη. Είναι μια έκθεση που δίνει πλήρη διαφάνεια στον κόσμο του ωκεανού και επιλέγει ως μοχλό πρόκλησης του δημόσιου ενδιαφέροντος τους καρχαρίες. Με τίτλο «Τα θαύματα του ωκεανού: Καρχαρίες», η έκθεση στη Νέα Υόρκη, χωρίς να αποφεύγει την πρόκληση ισχυρών συναισθημάτων έκπληξης και δέους, επιχειρεί να μας δείξει αυτό που επιμένουμε να αγνοούμε. Αυτό που συμβαίνει στον σκοτεινό κόσμο του βυθού. Στη φωτογραφία του Ασοσιέιτεντ Πρες, ο δημοσιογράφος Εμιλιάνο Μέγκα είναι έτοιμος να φωτογραφίσει ένα ψάρι, καθώς ο ίδιος έχει πάρει θέση σε μια υποβρύχια σήραγγα προκειμένου να προβάλει τα εκθέματα της έκθεσης. Στην ουσία, αυτό που βλέπει ο επισκέπτης είναι η Νέα Υόρκη «ανάποδα», δηλαδή η ευρύτατη υποβρύχια ενδοχώρα της. Στην έκθεση καταλαμβάνει εκατοντάδες τετραγωνικά μέτρα και απαιτήθηκαν εννέα τεράστιες δεξαμενές με τόνους νερού, ούτως ώστε να μπορέσουν να επιζήσουν 115 είδη του βυθού. Οι καρχαρίες είναι οι πρωταγωνιστές, όμως ο πλούτος και η ποικιλία αυτού του εν πολλοίς άγνωστου κόσμου συναρπάζει όχι μόνο για τα έμβια όντα αλλά και για το γεωφυσικό του ανάγλυφο.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ / *Γράφει ο* **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Δορυφόρος του έρωτα

Οταν το καλοκαίρι του 1982 ο αδελφός μου επέστρεψε από την Αμερική ολοκληρώνοντας τις σπουδές του σε ιδιωτική σχολή ιπτάμενων χειριστών, έφερε μαζί του κάμποσες κασέτες ηχογράφησης TDK και Maxell. Ηταν γεμάτες με τραγούδια που έπαιζε ένας τοπικός ραδιοφωνικός σταθμός του Λονγκ Αϊλαντ, ο WBLI, όπως ονομαζόταν. Στις κασέτες ακουγόταν κάθε τόσο και ο παραγωγός, που ανακοίνωνε με έναν χαρωπό, γνήσια αμερικανικό τρόπο την ονομασία του σταθμού.

Οι κασέτες δεν υπάρχουν πια, όμως πολλά από εκείνα τα κομμάτια έμειναν μέσα μου για πάντα. Χάρη σε αυτές ανακάλυψα το «Walk On The Wild Side» του Λου Ριντ, το οποίο, αφού πέρασα τις πύλες του γυμνασίου, με οδήγησε στην αγορά ενός από τα πρώτα μου βινύλια, το άλμπουμ «Transformer» που ο Ριντ ηχογράφησε το 1972.

Ο κύριος Γκρι λέει πως το μεγαλείο του Λου Ριντ έγκειται όχι μόνο στη μουσική μα και στο ότι κάθε του τραγούδι είναι και μια εξιστόρηση, ένα αφηγηματικό πεζοποίημα.

Η Νίκο τραγουδά: «Να την έρχεται/ Να προσέχεις πού πατάς/ Θα σου ραγίσει την καρδιά/ Αλήθεια σου λέω».

Παράδειγμα, το «Satellite of Love», από τα τραγούδια του δίσκου: ένας τύπος παρακολουθεί στην τηλεόραση την εκτόξευση ενός δορυφόρου στο Διάστημα σκεπτόμενος, γεμάτος ζήλια, με πόσους άνδρες τον έχει απατήσει η κοπέλα του. Το φινάλε αποκτά αίφνης οργιαστική ατμόσφαιρα χάρη κυρίως στα δεύτερα φωνητικά. Σε ποιον ανήκουν; Στο γυναικείο γκρουπάκι Thunderthighs και στον ανυπέρβλητο Ντέιβιντ Μπόουι, έναν από τους παραγωγούς του αριστουργηματικού αυτού άλμπουμ.

Είναι αυτές οι ανυποψίαστες στιγμές που σε μεγαλώνουν, αλλά πρέπει να περάσει πολύς χρόνος για να το αντιληφθείς.

Το «Satellite of Love» ο Λου Ριντ το είχε γράψει το 1970, όταν ακόμη ήταν μέλος των Velvet Underground. Τρία χρόνια πριν, είχε γράψει ένα άλλο μεγάλο τραγούδι, το «Femme Fatale», για το πρώτο άλμπουμ των Velvet Underground, στον οποίο ξεχώριζε με την ερμηνεία της η περίφημη Νίκο.

Εκεί, αυτή τη φορά, τα δεύτερα φωνητικά έκανε ο ίδιος ο Λου Ριντ, στο ρεφρέν που επαναλαμβάνει την πρόταση «She's a femme fatale». Η Νίκο τραγουδά, απευθυνόμενη σε δεύτερο πρόσωπο: «Να την έρχεται/ Να προσέχεις πού πατάς/ Θα σου ραγίσει την καρδιά/ Αλήθεια σου λέω».

Το τραγούδι ήταν παραγγελία του Αντι Γουόρχολ, ο οποίος είχε κατά νου ένα από τα αγαπημένα του κορίτσια: την Εντι Σέντγουικ, ηθοποιό και μοντέλο. «Για όσους δεν κατάλαβαν», λέει τώρα ο κύριος Γκρι, «και η σημερινή στήλη γι' αυτήν γράφηκε, όχι για τη μουσική».

Αλήθεια είναι· χάρη στον Λου Ριντ ερωτεύθηκα, αθώο γυμνασιόπαιδο ακόμη, την Εντι Σέντγουικ και χρόνια τώρα έψαχνα αφορμή για να γράψω δυο λόγια γι' αυτή την πανέμορφη γυναίκα με το αμφίθυμο χαμόγελο και τα λεπτά πόδια.

Αληθινός δορυφόρος του έρωτα που εκτοξεύεται στην τροπόσφαιρα, περνάει αμέσως στη στρατόσφαιρα για να φτάσει ώς την εξώσφαιρα και από εκεί να χαθεί στο Διάστημα. Μαζί της χανόταν κάθε φορά ένας αθώος δεκατριάχρονος ακούγοντας πότε το «Satellite of Love», πότε το «Femme Fatale».

Η Εντι Σέντγουικ πέθανε στα είκοσι οκτώ της. Συνδυασμός οινοπνεύματος και χαπιών. Επεσε να κοιμηθεί και δεν ξύπνησε ποτέ ξανά.

Η μπάλα ως πολιτισμικό φαινόμενο

Μια διαφορετική ματιά στο Μουντιάλ της Ρωσίας και σε άλλες διοργανώσεις του παρελθόντος που έγραψαν ιστορία

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Πρώτη αγωνιστική του Παγκοσμίου Κυπέλλου της Ρωσίας και η Αίγυπτος αντιμετωπίζει την Ουρουγουάη στην Αγία Πετρούπολη. Οσοι από τους φιλάθλους δεν έχουν εισιτήριο συγκεντρώνονται στις fan zone, προκειμένου να παρακολουθήσουν το παιχνίδι από γιγαντοοθόνες, ωστόσο ένας Αιγύπτιος με κινητικά προβλήματα δυσκολεύεται να διακρίνει μέσα από το όρθιο πλήθος. Αμέσως Κολομβιανοί και Μεξικανοί φίλαθλοι τον σηκώνουν μαζί με το καροτσάκι του ψηλά και τον κρατούν εκεί για να δει το ματς. Η φωτογραφία, που έκανε τον γύρο του κόσμου, είναι ένα γνήσιο στιγμιότυπο πολιτισμού και ανθρωπιάς κι ας προέρχεται από τον χώρο όπου «έντεκα μαντράχαλοι κλωτσάνε ένα τόπι»...

Το ποδόσφαιρο, το Παγκόσμιο Κύπελλο ειδικότερα, αποτελεί σχεδόν πάντα θέατρο πολιτισμικών φαινομένων και τάσεων, που του χαρίζουν ιδιαίτερη ταυτότητα, η οποία ελάχιστα έχει να κάνει με σέντρες, τάκλιν, κεφαλιές και πέναλτι. Εκπροσωπώντας δε το λαοφιλέστερο των αθλημάτων, το Μουντιάλ (αλήθεια ποιος σκέφτηκε την κατάργηση αυτού του υπέροχου όρου;) καταφέρνει να τα αναδείξει όλα αυτά σε ευρύτατη κλίμακα, με τις ανάλογες ευχάριστες ή δυσάρεστες προεκτάσεις.

> *Στη Νότιο Αφρική ο θόρυβος από τις βουβουζέλες έμοιαζε με κραυγή μιας ολόκληρης ηπείρου.*

Το 1974 και με τον Ψυχρό Πόλεμο ακόμα σε πλήρη εξέλιξη, η Δυτική Γερμανία φιλοξενεί τη διοργάνωση και για τη φάση των ομίλων αντιμετωπίζει την... Ανατολική Γερμανία. Οι συμβολισμοί και η αντιπαλότητα προφανή, με τους επαγγελματίες διοργανωτές να γνωρίζουν τελικά ήττα-σοκ από τους Ανατολικογερμανούς, οι οποίοι στην καθημερινότητά τους ήταν οικοδόμοι, αγρότες, δημοτικοί υπάλληλοι κ.ο.κ. Για το ματς μάλιστα είχαν ταξιδέψει από την GDR στο Αμβούργο και 1.500 (επιλεγμένοι) φίλαθλοι, με ειδική άδεια. Για την ιστορία, οι Δυτικογερμανοί γέλασαν τελευταίοι, αφού τελικά κατέκτησαν το τουρνουά.

Στη Βραζιλία το 2014, το κλίμα μπορεί να μην ήταν ακριβώς πολεμικό, όμως τους μήνες πριν ξεκινήσει η διοργάνωση ο κόσμος είχε «βαρεθεί» να ακούει για τα κολοσσιαία έργα –για το Παγκόσμιο Κύπελλο, αλλά και τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Ρίο– που γίνονταν στην πλάτη των πιο αδύναμων οικονομικά Βραζιλιάνων, γαρνιρισμένα μάλιστα με ουκ ολίγα οικονομικά σκάνδαλα και ατασθαλίες. Και δεν ήταν ψέματα. Τις μέρες του Μουντιάλ χιλιάδες φτωχοί κάτοικοι της χώρας διαδήλωσαν στους δρόμους, ενώ ελάχιστοι από αυτούς είχαν τη δυνατότητα να εξασφαλίσουν τα ακριβά εισιτήρια των παιχνιδιών. Μπορεί να ήταν και για καλό, μιας και εντός αγωνιστικού χώρου η Βραζιλία ταπεινώθηκε με το απίθανο 1-7 από τους μετέπειτα πρωταθλητές Γερμανούς.

Πίσω στη Ρωσία, όπου αυτές τις μέρες, παρ' όλες τις τρομοκρατικές προειδοποιήσεις για στρατιές χούλιγκαν και πόλεμο στους δρόμους, διεξάγεται ένα από τα μεγαλύτερα πολυπολιτισμικά πανηγύρια των τελευταίων ετών – τουλάχιστον μέχρι την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές. Περισσότερες από δέκα χώρες εκπροσωπούνται από τους αντίστοιχους φιλάθλους τους στην Κόκκινη Πλατεία σε κλίμα γιορτής. Και η εικόνα των Σενεγαλέζων επισκεπτών να μαζεύουν ευλαβικά όλα τα σκουπίδια τους από τις εξέδρες μετά τη λήξη του αγώνα είναι κι αυτή εντυπωσιακή – το είχαν κάνει λίγες μέρες πριν και οι Ιάπωνες, αλλά αυτοί δεν... πιάνονται. Οι οπαδοί άλλωστε των διάφορων χωρών που συνυπάρχουν, είναι αυτοί που δίνουν το χρώμα σε κάθε Παγκόσμιο Κύπελλο. Οπως για παράδειγμα οι Ισλανδοί, οι οποίοι έχουν μεταφέρει σχεδόν το 10% του πληθυσμού της χώρας τους (περίπου 30.000) στη Ρωσία, προκειμένου να υποστηρίξουν τα παλικάρια τους.

TWITTER / CAROLINA MORAN

Κολομβιανοί και Μεξικανοί φίλαθλοι σηκώνουν ψηλά τον Αιγύπτιο μαζί με το αμαξίδιό του. Το μεγαλείο του ποδοσφαιρικού πολιτισμού σε μία εικόνα.

AP / BERNAT ARMANGUE

Ο σαματάς από τις βουβουζέλες του Μουντιάλ στη Νότιο Αφρική το 2010 «στοιχειώνει» ακόμα και σήμερα τα γήπεδα της Ρωσίας.

AP / FRANK AUGSTEIN

Ενα πρόσωπο, δύο «κόσμοι». Φίλαθλος από το Ιράν, με δυτική περιβολή, απεικονίζεται με τσαντόρ στη διαπίστευσή της!

AP / FRANK AUGSTEIN

Σεβασμός στον δημόσιο χώρο. Ιάπωνας μαζεύει σκουπίδια από την εξέδρα.

ASSOCIATED PRESS

Δυτική εναντίον Ανατολικής Γερμανίας, Αμβούργο, 1974. Το πιο ψυχροπολεμικό ματς της Ιστορίας έληξε με σκορ 1-0 υπέρ των Ανατολικογερμανών.

AP / SILVIA IZQUIERDO

«Κόκκινη κάρτα» στη σπατάλη της διοργάνωσης, Ρίο, Βραζιλία, 2014.

Αφρικανικός... σαματάς

Από τους φιλάθλους βέβαια και ιδιαίτερα τους ντόπιους, έχουμε δει πολλά και διάφορα στις τελευταίες διοργανώσεις. Ποιος μπορεί να ξεχάσει άλλωστε τους Νοτιοαφρικανούς και τις βουβουζέλες τους; Ο απίθανος εκείνος σαματάς, ο οποίος «στοιχειώνει» και μερικά από τα τωρινά παιχνίδια, έμοιαζε με κραυγή μιας ολόκληρης ηπείρου, σαν ηχηρό γέλιο των Αφρικανών στο πρόσωπο ανυποψίαστων τουριστών και τηλεθεατών. Κι ας ήταν το ενοχλητικότερο πράγμα στον πλανήτη. Η απίθανη χρωματική παλέτα, όπως και ο τρελός χορός των εξεδρών της Νοτίου Αφρικής, ήταν πάντως σχεδόν ισόποση αποζημίωση για το μάτι στο τέλος της ημέρας.

Κι από τους πιο ατίθασους στους πλέον προγραμματισμένους. Το 2002, η Νότιος Κορέα και η Ιαπωνία φιλοξένησαν το πρώτο ασιατικό Μουντιάλ και όπως ήταν φυσικό το ταξίδι έπεσε λίγο μακρινό, τόσο για τους Ευρωπαίους όσο και τους Νοτιοαμερικανούς φιλάθλους. Διαφαινόμενο αποτέλεσμα: μικρή προσέλευση, λιγότερα έσοδα, αρνητική εικόνα για την «αγία» FIFA. Και η λύση, όμως, απλή για τους οργανωτικούς Ασιάτες· χιλιάδες ντόπιοι ντύθηκαν με τα χρώματα των διαφόρων χωρών και γέμισαν τα στάδια, πανηγυρίζοντας μάλιστα κανονικά τα γκολ της εκάστοτε ομάδας. Τίποτα βέβαια δεν συγκρινόταν με την απίστευτη θέρμη των Κορεατών για τη δική τους ομάδα, η οποία προχώρησε έως τα ημιτελικά της διοργάνωσης νικώντας μεγαθήρια, με σκανδαλώδη είναι η αλήθεια τρόπο.

Το βέβαιο είναι ότι όσοι βρίσκονται αυτές τις μέρες στη Ρωσία θα έχουν ωραίες ιστορίες να διηγηθούν και πολύ πέρα από την μπάλα. Αφήστε που με τον χαμό των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, αυτές μάλλον θα γίνουν γρήγορα γνωστές και στο παγκόσμιο χωριό μας...

ΚΡΙΤΙΚΗ / *Του* **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Το «Κοράκι» του Πόε, θέμα νέας όπερας του Κωστή Κριτσωτάκη

Το νέο σκηνικό έργο του Κωστή Κριτσωτάκη με τίτλο «Raven revisited» παρουσίασε η ομάδα όπερας «The Medium Project» στις 9 Ιουνίου στο Θέατρο της Οδού Κυκλάδων. Βασισμένο σε ποιήματα του Εντγκαρ Αλαν Πόε και κυρίως στο «Κοράκι», το λιμπρέτο της Νίνας Ράπη, στα αγγλικά (συρραφή στίχων του Πόε), αρθρώνεται σε τρεις σκηνές συνολικής διάρκειας περίπου 50 λεπτών και ισορροπεί ανάμεσα στον πραγματικό και τον φανταστικό κόσμο. Προβλέπονται συγκεκριμένοι ρόλοι, όπως ο ίδιος ο ποιητής στο παρόν και στο παρελθόν, η μητέρα του, η αγαπημένη του σύζυγος. Ομως τα πρόσωπα δεν κατονομάζονται και ο λόγος περνά συχνά από τον έναν ερμηνευτή στον άλλο ή στο σύνολο των τραγουδιστών. Ετσι το κείμενο παραπέμπει μάλλον σε σκηνική καντάτα παρά σε όπερα, στον βαθμό επίσης που δεν υπήρχε γραμμική αφήγηση, αλλά μάλλον αναπαράσταση των σχέσεων του ποιητή.

> *Η μινιμαλιστική γραφή αναδεικνύει με επιτυχία τον σκοτεινό κόσμο του ποιητή.*

Ο Κωστής Κριτσωτάκης απάντησε στο ζητούμενο πλάθοντας έναν κόσμο τυπικά αγγλοσαξονικό, επιλέγοντας να εκφραστεί μέσα από μινιμαλιστική γλώσσα με τον τρόπο που αυτή έχει καλλιεργηθεί στη Δύση. Η αυθόρμητη πρώτη σκέψη είναι ότι με δεδομένη τη θεματολογία, τη γλώσσα του λιμπρέτου, τον αγγλόφωνο τίτλο αλλά και τη μουσική γλώσσα, το συγκεκριμένο έργο θα μπορούσε να έχει γραφεί στις ΗΠΑ.

Σκηνή από το «Raven revisited» της ομάδας «The Medium Project».

Η μουσική του Κριτσωτάκη αποδόθηκε αποκλειστικά από ηλεκτρικό πιάνο. Ήταν τονική, επαναληπτική, με σαφή μουσικά μοτίβα, τα οποία λειτουργούσαν σε μουσικό όσο και σε δραματουργικό επίπεδο. Ο τρόπος της μελοποίησης, ο οποίος εκτεινόταν από την πρόζα στο καθαρό τραγούδι περνώντας απ' όλες τις ενδιάμεσες μορφές (ρετσιτατίβο, αριόζο κ.λπ.), η υπογράμμιση των συναισθημάτων μέσα από τη μουσική αλλά και η αποκλειστική χρήση πιάνου, δημιουργούσαν ατμόσφαιρα ταινιών του βωβού, όπου η πρόζα έπαιρνε τη θέση των διατίτλων. Τα ασπρόμαυρα κοστούμια (Παύλος Θανόπουλος) συνέβαλαν σε αυτό. Εξίσου έρχονταν στον νου πιο πρόσφατα ανάλογα πειράματα, όπως η επένδυση της ταινίας «Η ωραία και το τέρας» του Φίλιπ Γκλας. Ενδιαφέρον ήταν ότι το σκοτεινό χρώμα που αναζητεί η ποίηση του Πόε προερχόταν από την ίδια τη σύνθεση, τα μοτίβα και τον τρόπο υλοποίησής τους, όχι από οποιουδήποτε είδους ενορχήστρωση, καθώς, όπως προαναφέρθηκε, το έργο ακούστηκε αποκλειστικά με συνοδεία ηλεκτρικού πιάνου (Θοδωρής Ιωσηφίδης). Τυχόν επόμενη παρουσίαση με ορχηστρικό σύνολο, θα επιτρέψει στον συνθέτη να επεξεργαστεί τα ηχοχρώματα κάθε σκηνής ή κάθε επιμέρους ενότητας.

Η παράσταση, σε σκηνοθεσία Ράιας Τσακηρίδη, μουσική διεύθυνση Ανδρέα Τσελίκα, και δραματουργία Μαρίνας Μέργου, ανέπλασε τον απροσδιόριστο κόσμο του Πόε στα μέτρα των δυνατοτήτων της παραγωγής και του χώρου. Ως Πόε ο Στρατής Στηλ συνέβαλε αποφασιστικά με τα καλά αγγλικά του. Τους υπόλοιπους ρόλους ερμήνευσαν η Μαριλένα Χρυσοχοΐδη, ο Γιώργος Παπαδημητρίου, η Πέννη Δεληγιάννη, η Αννυ Φασσέα, η Λεονώρα Γαϊτάνου, ο Νίκος Ζιάζιαρης και ο Ηλίας Καπάντανς.

Ο εφημέριος που έγραφε με το στομάχι

Λογοτεχνικό «υπερηχογράφημα» των ανησυχιών ενός αρρώστου

GEORGES BERNANOS
Ημερολόγιο ενός επαρχιακού εφημερίου
μτφρ.: Ιφιγένεια Μποτουροπούλου
εκδ. Πόλις, **σελ.** 496

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Ο εφημέριος όπως τον απέδωσε ο σκηνοθέτης Ρομπέρ Μπρεσόν στην ομότιτλη ταινία του, που βασίστηκε στο «Ημερολόγιο» (αριστερά), είχε μυήσει ήδη από το 1951 τους σινεφίλ στο σύμπαν του συγγραφέα Ζορζ Μπερνανός.

Υπάρχουν συγγραφείς που γράφουν με το χέρι και συγγραφείς που γράφουν με το στομάχι. Ο εφημέριος του Αμπρικούρ δεν είναι συγγραφέας, ανήκει όμως στη δεύτερη κατηγορία. Δικαιωματικά μάλιστα, αφού πράγματι υποφέρει από το στομάχι του.

Καθώς κάθε καινούργια εγγραφή στο ημερολόγιό του έρχεται να προστεθεί στις προηγούμενες, ο πόνος αθροίζεται ανάλογα· ένα άθροισμα από ανέχεια, αμφιβολία και αγωνία, που καταλήγει στο μυστικό της αρρώστιάς του. Αλλωστε, από την πρώτη κιόλας σελίδα, μας προειδοποιεί: «Κάποια μέρα ίσως να μολυνθούμε κι εμείς, να ανακαλύψουμε μέσα μας αυτό τον καρκίνο».

Τι είδους γραφή παράγει ένας στομαχικός; Ιδού ένα πλάγιο ερώτημα που θέτει το «Ημερολόγιο ενός επαρχιακού εφημερίου» (1936) του Ζορζ Μπερνανός. Η αρρώστια δεν απέχει πολύ από τη λογοτεχνία, και είναι αλήθεια πως, ενώ η λογοτεχνία διαθέτει τ' απαραίτητα όπλα –εφόσον έχει όπλα– για να την εξουδετερώσει, ουσιαστικά είναι εξαρτημένη από την αρρώστια. Οι λέξεις είναι δεμένες με τον φόβο, η απουσία φόβου θα τις αχρήστευε. Και ο εφημέριος γράφει από φόβο.

Η ανάγνωση του «Ημερολογίου» μοιάζει με ακρόαση. Είναι σαν ν' ακούς τις συχνότητες ενός μηχανήματος που έχει τη δυνατότητα να παρακολουθήσει το στομάχι του εφημέριου, εκεί όπου σχηματίζονται οι φράσεις του· προτού περάσουν στο στόμα και θρυμματιστούν· προτού ο προφορικός του λόγος συντριβεί στην αδεξιότητα.

Μόλις οι λέξεις πλησιάσουν στα χείλη του εφημέριου, διαλύονται. Μονάχα το γράψιμο μπορεί να τον ανακουφίσει, επειδή είναι εξομολόγηση και προσευχή και αποδοχή της θέσης του στην ενορία: «Νομίζω πως μεταφέρω αρκετά πιστά τα λόγια μου, και μπορεί κατά την ανάγνωση να προκαλούν κάποια εντύπωση. Αλλά είμαι σίγουρος ότι τα πρόφερα τόσο αδέξια, τόσο άτσαλα, που θα πρέπει να φάνηκαν γελοία».

Οι συνομιλίες με τους κατοίκους

> *Οι λέξεις είναι δεμένες με τον φόβο, η απουσία φόβου θα τις αχρήστευε. Και ο ήρωάς μας γράφει από φόβο.*

του χωριού, τόσο οδυνηρά αποκαλυπτικές για τον νεαρό άνδρα, γίνονται γραφή, διάλογος, αφήγηση, αφού, προηγουμένως, έχουν γίνει αρρώστια. Η πένα του δεν είναι η απόληξη του χεριού του, αλλά η προέκταση του στομαχιού του. Κάθε ομάδα λέξεων πλάθεται από μία αλυσίδα πόνου. Ολα επιστρέφουν στο σώμα, όπως ένα κομμάτι ψωμί βουτηγμένο στο κρασί. Το ψωμί μαλακώνει, μα την ίδια στιγμή διαλύεται.

Αν λοιπόν το μυθιστόρημα του Μπερνανός είναι ένα λογοτεχνικό υπερηχογράφημα που μετατρέπει τις συχνότητες σε κείμενο (και όχι σε εικόνα), στην ομότιτλη ταινία που γύρισε ο Ρομπέρ Μπρεσόν, το 1951, βασισμένη στο «Ημερολόγιο», μπορούμε να διακρίνουμε στα μάτια του εφημέριου το καθρέφτισμα του στομαχιού του. Λες και το στομάχι έχει κολλήσει πίσω από τα μάτια του.

Ετσι, εφόσον η γραφή αποκαλύπτει την επικράτεια ενός στομαχιού –στο σώμα του κρύβονται τα σύμφωνα, στον θόλο του τα φωνήεντα, το τοίχωμά του είναι γεμάτο τόνους και η γαστρική οδός μες στη στίξη–, τότε το στομάχι του βλέμματος είναι ο κινηματογράφος, η αποθήκη του.

Καθώς το φιλμ διατρέχει σε δύο ώρες τα κεντρικά μοτίβα (νύχτα, πίστη, αμφιβολία) και τους βασικούς ανθρώπινους τύπους (ο φλύαρος ιερέας, ο γιατρός, ο πλούσιος, ο φτωχός) των τριακοσίων σελίδων του μυθιστορήματος, ένας παράξενος βρόχος προκύπτει τις στιγμές που βλέπουμε τον εφημέριο να γράφει στο καρνέ του. Είναι οι στιγμές που η πράξη του σινεμά κλειδώνει πάνω στην πράξη της γραφής: ο επαρχιακός εφημέριος χαράζει τις λέξεις του μυθιστορήματος που κρατάμε στα χέρια μας.

Αντικατοπτρισμός

Αξαφνα, ο εφημέριος του Μπρεσόν και ο εφημέριος του Μπερνανός ενώνονται, γίνονται δύο σκιές του ίδιου ειδώλου, που είναι ο αντικατοπτρισμός του αναγνώστη, του θεατή, ο αντικατοπτρισμός μας. Ο αντικατοπτρισμός του πόνου μας. Τότε, ο αναγνώστης αναγκάζεται να διατρέξει τα γεγονότα του μυθιστορήματος, όσο πιο γρήγορα μπορεί, μήπως πλησιάσει τον ρυθμό της ταινίας, σαν το ταχύ ψιθύρισμα μιας εξομολόγησης, σαν ένα μουρμουρητό που προσπαθεί να ξεμπερδεύει με το κείμενο, λες και θέλει να το ξορκίσει, προκειμένου να το κάνει ομιλία ξανά. Δεν έχει σημασία αν κουβαλά τα βαρίδια της θρησκείας του ή τα βαρίδια του αθεϊσμού του – απλά κατρακυλά σε κάτι που είναι αποκλειστικά δικό του. Η αγωνία είναι κοινή για όλους.

«Κάνεις δεν κατάφερε να ξεφύγει από τον προφορικό λόγο», γράφει ο Μπερνανός στον φίλο του Ρομπέρ Βαλερί-Ραντό, τον Απρίλιο του 1935. «Οσο κι αν προσποιηθήκαμε πως βρήκαμε καταφύγιο στη συγγραφή, η προφορικότητα επέστρεψε –μέσω της γραφής– με μεγαλύτερη ένταση. Ο προφορικός λόγος θα είναι για πάντα ο καρκίνος του γραπτού. Και η ιασή του».

Ποιος σκότωσε τον Αριστείδη Λεωνίδη;

Ο Πακέ-Μπρενέ αποδίδει με επιτυχία το μυθιστόρημα της Αγκαθα Κρίστι

Η ιστορία εκτυλίσσεται με κλασικά αστυνομικό τρόπο: οι ύποπτοι εξετάζονται ένας ένας κι έπειτα το ίδιο συμβαίνει με τις σχέσεις μεταξύ τους.

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Επειτα από αρκετά χρόνια απουσίας από τις κινηματογραφικές μεταφορές, η Αγκαθα Κρίστι επέστρεψε φέτος στη μεγάλη οθόνη, με δύο μάλιστα από τις ιστορίες της να μετατρέπονται σε ταινίες. Κι αν το πολυδιαφημισμένο «Εγκλημα στο Οριάν Εξπρές» ήταν σε γενικές γραμμές απογοητευτικό, τα πράγματα είναι κάπως καλύτερα με το «Δέκα ύποπτοι για φόνο», το οποίο κυκλοφορεί αυτή την εβδομάδα και στις ελληνικές αίθουσες.

Αγγλία, στα τέλη της δεκαετίας του 1950. Ο ζάμπλουτος Αριστείδης Λεωνίδης, Ελληνας μετανάστης που δημιούργησε τεράστια περιουσία, πεθαίνει αφήνοντας πίσω του αρκετούς επίδοξους κληρονόμους. Οι συνθήκες του θανάτου του παρακινούν την εγγονή του, Σοφία, να παραγγείλει έρευνα από έναν γνωστό της ιδιωτικό ντετέκτιβ, προτού ανακατευθεί η αστυνομία. Εκείνος θα καταφθάσει στο πελώριο μέγαρο της οικογένειας, όπου κάθε μέλος της κινεί τις δικές του υποψίες.

Ο Ζιλ Πακέ-Μπρενέ («Σκοτεινός τόπος») δημιουργεί ένα αρκετά ατμοσφαιρικό θρίλερ, προσπαθώντας να αποδώσει την αύρα ίσως του πιο σκοτεινού –κυρίως με βάση το φινάλε του– μυθιστορήματος της Αγκαθα Κρίστι. Ο πρωταγωνιστικός ρόλος του νεαρού ντετέκτιβ πηγαίνει στον γιο του Τζέρεμι Αϊρονς, Μαξ, ο οποίος πλαισιώνεται από πιο έμπειρους ηθοποιούς, όπως η Γκλεν Κλόουζ, η Κριστίνα Χέντριξ και η Γκίλιαν Αντερσον. Η ιστορία από τη μεριά της εκτυλίσσεται με κλασικά αστυνομικό τρόπο: οι ύποπτοι εξετάζονται ένας ένας κι έπειτα το ίδιο συμβαίνει με τις σχέσεις μεταξύ τους, οι οποίες εδώ είναι ακόμα πιο ενδιαφέρουσες, αφού πρόκειται για συγγενείς. Το αλληλοφάγωμα και οι δολοφονικές τους ατάκες –σχεδόν όλοι απεχθάνονται ο ένας τον άλλον–, γαρνιρισμένες με γνήσιο βρετανικό φλέγμα, είναι πραγματικά απολαυστικές. Επιπλέον, το ίδιο σπίτι λειτουργεί περίπου ως ξεχωριστός χαρακτήρας, δημιουργώντας ιδιαίτερα σκηνικά όπου εκτυλίσσονται οι διάφορες σεκάνς.

Κι από την άλλη, υπάρχει η μορφή του Αριστείδη Λεωνίδη. Με αναφορές που παραπέμπουν κατευθείαν στον Ωνάση αλλά και πολλές διαφορές, ο... μακαρίτης δεν εμφανίζεται ούτε μία φορά στην οθόνη· η «παρουσία» του όμως είναι διαρκής, κινώντας τις προθέσεις και τις πράξεις των απογόνων με το τεράστιο εκτόπισμά του, ως άλλος Τσαρλς Φόστερ Κέιν από το θρυλικό φιλμ του Ορσον Ουέλς.

Η ανατροπή του τέλους

Το «Crooked house», όπως είναι ο ορίτζιναλ τίτλος, κυκλοφόρησε για πρώτη φορά στις ΗΠΑ το 1949 και λίγο αργότερα στη Βρετανία. Η ίδια η συγγραφέας είχε δηλώσει πως πρόκειται για ένα από τα αγαπημένα της δημιουργήματα, μαζί με το «Ordeal by innocence», παρά τη μικρότερη δημοφιλία του στο κοινό. Η σοκαριστική ανατροπή του τέλους έχει μάλλον να κάνει με αυτό –ο εκδότης της την παρακαλούσε να την αλλάξει– ωστόσο αποτελεί και το δυνατότερο, το πιο στοχαστικό στοιχείο της ιστορίας.

«Δέκα ύποπτοι για φόνο»

★★★

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ (2017)
Σκηνοθεσία: Ζιλ Πακέ-Μπρενέ
Ερμηνείες: Μαξ Αϊρονς, Στέφανι Μαρτίνι, Γκλεν Κλόουζ, Κριστίνα Χέντριξ

ΤΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Στο «Βιβλιοπωλείο της κυρίας Γκριν» η Εμιλι Μόρτιμερ υποδύεται μια χήρα, η οποία φτάνει σε μια μικρή επαρχιακή πόλη της Αγγλίας του 1959 και αποφασίζει να ανοίξει βιβλιοπωλείο. Η νέα επιχείρηση, ωστόσο, προκαλεί αντιδράσεις από τους ντόπιους και ειδικότερα από μια μεσήλικη αριστοκράτισσα, η οποία θα βαλθεί να την εκδιώξει. Απροσδόκητος σύμμαχός της αποδεικνύεται ένας μισάνθρωπος –αλλά φανατικός αναγνώστης– ηλικιωμένος. Η Ιζαμπέλ Κουαξέ δημιουργεί μια γλυκόπικρη ταινία, αφιερωμένη στην αγάπη για τα βιβλία αλλά και στο ελεύθερο πνεύμα που πάει κόντρα στις προκαταλήψεις και στον συντηρητισμό.

Στον «Καρδιοκατακτητή» μεταφερόμαστε στο 1809. Ενας λοχαγός του γαλλικού στρατού (Ζαν Ντιζαρντέν) φεύγει για το μέτωπο αφήνοντας πίσω την κάπως αφελή αρραβωνιαστικιά του. Εκείνη δεν λαμβάνει νέα του για μήνες και πέφτει σε μελαγχολία. Για να την παρηγορήσει, η αδελφή της γράφει ψεύτικες επιστολές εκ μέρους του.

Στον «Γίγαντα», η Χώρα των Βάσκων εκπροσωπείται εξαιρετικά από ένα πολυεπίπεδο φιλμ εποχής με έναν αρκετά ασυνήθιστο πρωταγωνιστή. Στα μέσα του 19ου αιώνα, ο νεαρός Μαρτίν επιστρέφει από τον πόλεμο στο χωριό του, για να ανακαλύψει πως ο αδελφός του, Χοακίν, έχει πια τις διαστάσεις γίγαντα και συνεχίζει να μεγαλώνει. Σύντομα θα τον πείσει να ξεκινήσουν περιοδεία στις πόλεις με εκείνον ως «έκθεμα» και τον κόσμο να πληρώνει για να τον θαυμάσει. Η ατμόσφαιρα παραμυθιού της ταινίας μπλέκεται με την αληθινή ιστορία, η οποία εξερευνά τα σύνορα της αδελφικής αγάπης αλλά και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

ΠΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000

22.15 Αυτή η νύχτα μένει

07.30 Θεία λειτουργία
10.15 Καμώματα τζι αρώματα Κυπριακή σειρά.
10.45 Μηχανή του χρόνου Σειρά ντοκιμαντέρ. «Μόδα».
12.00 Χάλκινα χρόνια - (Ε) Κυπριακή σειρά.
13.30 Αμύνεσθαι περί Πάτρης Εκπομπή με τον Πέτρο Κωνσταντίνου.
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.15 ArtCafe - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
15.15 Χωρίς αποσκευές, V - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή, με τον Σάββα Πούμπουρα. «Κακοπετριά».
15.45 Movie time - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.15 Τετ - Α - Τετ - (Ε) Talk show «Νάνα Μούσχουρη».
17.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.15 Το μαουλούτζιη - (Ε) Κυπριώτικο σκετς.
19.20 Χωρίς αποσκευές, V - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Σάββα Πούμπουρα.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.10 Τετ-Α-Τετ Talk show
22.15 Αυτή η νύχτα μένει Κοινωνική αισθηματική ταινία, με τους Νίκο Κουρή, Αθηνά Μαξίμου, κ.ά.
23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.15 Συνέχεια της ταινίας
00.15 Graham Norton Show Chat show.
02.15 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
03.15 Αμύνεσθαι περί Πάτρης
03.45 Σπίτι στη φύση - (Ε)

ΠΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000

21.00 FIFA World Cup 2018

07.30 Παιδική ζώνη
α. Χίθκλιφ
β. Ολίβια
γ. Η μικρή εξερευνήτρια
δ. Μάγια η μέλισσα
ε. Γιούπι Γιούπι Για
11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
11.30 Παιδική ζώνη
α. Οι Σούπερ Γουίνγκς
β. Ντετέκτιβ Νόντι
γ. Τα σούπερ ζωάκια
δ. Ο ταχυδρόμος Πατ
15.30 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
16.00 Στη γλώσσα του ρυθμού (Rhythms that speak). Σειρά ντοκιμαντέρ.
16.30 FIFA World Cup 2018 3ο Παιχνίδι για τη Φάση των «16» (Pre Game).
17.00 FIFA World Cup 2018 3ο Παιχνίδι για τη Φάση των «16». (Αγώνας).
18.55 FIFA World Cup 2018 3ο Παιχνίδι για τη Φάση των «16» (Post Game).
19.15 National Geographic: Donald Trump a journey Ντοκιμαντέρ.
20.10 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (αγγλική)
20.20 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (τουρκική)
20.30 FIFA World Cup 2018 4ο Παιχνίδι για τη Φάση των «16» (Pre Game)
21.00 FIFA World Cup 2018 4ο Παιχνίδι για τη Φάση των «16» (Αγώνας)
22.55 FIFA World Cup 2018 4ο Παιχνίδι για τη Φάση των «16» (Post Game)
23.15 FIFA World Cup 2018- Στιγμιότυπα ημέρας.
23.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
00.00 ΓΙΟΥΡΟΝΙΟΥΣ

TVONE ΤΗΛ.: 22477777

21.05 Night At The Museum 2

07.00 Θεία λειτουργία
09.40 TVONE Kids - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
11.10 Dr Ιπποκράτης - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
12.00 Ο τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
13.00 Πάρτι στο χωριό - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
15.00 Εραστής δυτικών προαστίων - (Ε) Ελληνική σειρά.
15.50 Fars Attack - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.20 Επτά θανάσιμες πεθερές Ελληνική κωμική σειρά.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
18.10 Στο αλαλούμ - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
19.20 Σαν την Κύπρο Ψυχαγωγική εκπομπή.
20.10 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.05 Night At The Museum 2: Battle Of The Smithsonian Κωμωδία, με τους Μπεν Στίλερ, Έιμι Άνταμς, κ.ά.
23.05 Πέντε λεπτά πριν τον παράδεισο (Five Minutes to Heaven). Δράμα, με τους Λίαμ Νίσον, Τζέιμς Νέσμπιτ,κ.ά.
01.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
01.05 Hemlock Grove - (Ε) Μυστηριώδης σειρά τρόμου.
01.50 Την τύχη μου μέσα - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά με τους Λένια Σορόκου.
02.50 Dansing for you - (Ε) Ψυχαγωγικό σόου.
05.20 Una Fatsa - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.

ΑΝΤ1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 Scott Pilgrim Vs The World

06.10 Πρωινή ενημέρωση
06.40 40 κύματα - (Ε)
07.30 Santa Γιολάντα - (Ε) Κυπριακή σειρά.
09.10 ROUK ZOUK Τηλεπαιχνίδι, με τη Ζέτα Μακρυπούλια.
09.40 Τα κορίτσια του μπαμπά
11.10 La Pasta Pomilωri - (Ε) Κυπριακή σειρά.
12.00 Συνεντεύξεις από το πρωινό
12.20 Jamie's 30 minute meals
13.00 Υγεία πάνω απ' όλα Ενημερωτική εκπομπή, για την υγεία, με τη Φωτεινή Γεωργίου.
13.50 Παρθένα ζωή - (Ε) Αισθηματική σειρά.
15.30 Ο πόλεμος των άστρων -(Ε)
17.15 Follow, III Εκπομπή, με την Αφροδίτη Γεωργίου.
18.15 Τα νέα του ΑΝΤ1 σε 10΄
18.30 Κάτι χωρισμένα παλικάρια - (Ε) Κωμική σειρά.
20.20 Τα νέα του ΑΝΤ1
21.20 Scott Pilgrim Vs The World Κωμωδία, με τους Μάικλ Σέρα, Μέρι Ελίζαμπεθ Γουίνστεντ, κ.ά.
23.00 Celebrity travel Ταξιδιωτική εκπομπή.
00.00 Τίτλοι ειδήσεων
00.10 Game of thrones, V - (Ε) Ξένη σειρά.
01.00 Εγκλήματα - (Ε)
01.50 Πλάκα μου κάνεις - (Ε)
02.40 Καλές δουλειές - (Ε)
03.30 Τα νέα του ΑΝΤ1
04.30 Σ' αγαπώ για πάντα - (Ε)
05.20 Κος και Κα Πελς - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.15 Παντρεμένοι κι οι δυο

07.00 Γαλάτεια - (Ε) Σειρά εποχής, με τους Δέσποινα Μπεμπεδέλη, Κώστα Δημητρίου, κ.ά.
08.30 Στο χωρκόν μας - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
09.00 Ooh La La! Ψυχαγωγικό μαγκαζίνο, με τη Σάσα Σταμάτη.
10.30 Θέκλα... μιλάμε ανοιχτά Κοινωνική εκπομπή με τη Θέκλα Πετρίδου και τον Πέτρο Αθανασίου.
11.30 Προορισμός Ευτυχία - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
12.30 Όταν μεγαλώσω - (Ε)
13.00 Στην υγειά μας ρε παιδιά! Ψυχαγωγική εκπομπή.
15.30 Παντρεμένοι κι οι δυο (Ε) Κωμική σειρά.
17.00 Happy Traveller Ταξιδιωτική εκπομπή μαγειρικής, με τον Ευτύχη Μπλέτσα.
17.50 Παραδοσιακή βραδιά (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 Γεγονότα σε συντομία
18.10 Παραδοσιακή βραδιά (Συνέχεια)
20.20 Τομές στα γεγονότα
21.15 Παντρεμένοι κι οι δυο Κωμική σειρά, με τους Άννα Μονογιού, Τόνυ Δημητρίου, κ.ά.
22.00 Survivor Reality επιβίωσης, με τον Σάκη Τανιμανίδη.
01.00 Γεγονότα σε τίτλους
01.05 Scandal Δραματική σειρά.
02.00 Ooh La La! - (Ε)
02.40 Επιστροφή - (Ε)
03.20 Σε φόντο κόκκινο - (Ε)
04.40 Survivor Panorama - (Ε)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.15 Πάμε Πακέτο

07.00 Στο δρόμο - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
07.45 Στη γειτονιά μας - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.30 Θα σε δω στο πλοίο - (Ε) Κωμική σειρά.
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή με το Νίκο Μάνεση.
13.00 Οικογενειακές ιστορίες
14.00 Deal - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
14.45 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά.
15.3 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά.
16.15 Λούης Night Show - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
17.45 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Ελληνική σειρά.
17.55 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
18.00 Συνέχεια της σειράς
18.45 Οικογενειακές ιστορίες Αυτοτελείς επισόδεια με οικογενειακές υποθέσεις.
19.30 Το σόι σου, IV Κωμική σειρά, με τις Μίρκα Παπακωνσταντίνου, Ρένια Λουιζίδου.
20.15 ALPHA NEWS
21.15 Πάμε Πακέτο Με τη Βίκυ Χατζηβασιλείου.
22.45 Νότα Μία βραδιάτικα-(Ε) Μουσικό τηλεπαιχνίδι, με τη Σμαράγδα Καρύδη.
00.00 World party - (Ε)
01.00 Σε είδα - (Ε)
01.40 Οικογενειακέςιστορίες
02.30 Κόκκινος κύκλος - (Ε) Αστυνομική σειρά.
03.15 Deal - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

07.00 Τάσος στη μουσική
08.00 Τηλεαγορά
08.40 Ιπτάμενα φιλαράκι
10.10 Passport to paris
11.55 Free Willy)
14.05 Runaway father Κοινωνική τηλεταινία.
16.00 Beyond the Break - (Ε)
17.00 Τηλεαγορά
19.10 The Dog Who Saved Summer Οικογενειακή ταινία.
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Open water

TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000

06.30 Παιδική ζώνη
07.45 Τηλεαγορά
09.40 Επιτέλους Σ/Κ Με τη Ναταλία Γερμανού.
13.40 Αποκαλυπτικά Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.10 Τηλεαγορά
19.30 Ιατρική & Βοτανολογία
20.20 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
20.30 Τηλεαγορά
21.30 Ξένη ταινία
23.20 Το ταξίδι της ζωής
00.15 Ξένη σειρά
01.15 Ξένη σειρά
02.05 Ξένη σειρά

SMILE TV ΤΗΛ.: 25715126

12.00 Sabrina
13.00 Popples
14.00 The Owl
15.00 Zig And Sharko
16.00 Popples
17.00 Pacman
18.00 Dragonball
19.00 Glitter Force
20.00 Puppy In My Pocket
20.30 Rabbids, II
21.00 Sissi The Young Empress
21.30 Horseland
22.00 Angels Friends
22.30 Dragonball
23.00 Extreme Dino
23.30 Kong

MOVIES BEST

21.00 Red Dog: True Blue

08.10 Heart Of The Country
09.45 Me Estas Matando Susana aka You're Killing Me Susana
11.45 Brandt Point
13.15 Language Of A Broken Heart
15.00 The Roomates Party aka Le Grand Partage
16.50 Pride
19.00 The Sunshine Kings
21.00 Red Dog: True Blue
22.45 La Novia aka The Bride
00.30 Nowhere Safe
02.15 Today's Special
04.00 The Cheating Pact
05.30 Blind Date aka Un Peu, Beaucoup, Aveuglément!

GREEK CINEMA

22.00 Ο ξυπόλυτος πρίγκηψ

08.55 Βοήθεια ο Βέγγος, φανερός πράκτωρ «ΟΟΟ»
10.25 Πέστα Χρυσόστομε!
11.55 Το λεβεντόπαιδο
13.25 Ταπεινός και καταφρονεμένος
15.20 Τρελός πάσης Ελλάδος
17.00 Ο κυρ-Γιώργης εκπαιδεύεται
18.40 Ο μικρός δραπέτης
20.20 Περάστε, φιλήστε, τελειώσατε
22.00 Ο ξυπόλυτος πρίγκηψ
23.45 Παρελθόν μιας γυναίκας

Η νέα πρωτεύουσα του Βυζαντίου

Στη Θεσσαλονίκη, με ιδιωτική πρωτοβουλία, συστήνεται επιστημονικό κέντρο διεθνούς εμβέλειας για την αυτοκρατορία

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΜΥΡΤΣΙΩΤΗ**

Πόσες χιλιάδες βιβλία μπορούν να χωρέσουν σε μια βυζαντινή βιβλιοθήκη; Πόσοι βυζαντινολόγοι μπορούν να ενωθούν για να δημιουργήσουν σε μια πόλη τόσο βυζαντινή όσο η Θεσσαλονίκη μια εξειδικευμένη στο Βυζάντιο βιβλιοθήκη; Οπως φαίνεται, πολλά και πολλοί. Αρκούσε το έναυσμα για να ενώσουν τις δυνάμεις τους και να συστήσουν τη «Βυζαντινή Οικουμένη», που θα συγκεντρώνει το μεγάλο αλλά διασκορπισμένο ιδιωτικό βιβλιογραφικό απόθεμα.

Αφορμή της νέας πρωτοβουλίας ήταν η πρώτη δωρεά της βιβλιοθήκης και του πολύτιμου αρχειακού υλικού του Σλόμπονταν Τσούρτσιτς. Ο κορυφαίος Σέρβος μελετητής της βυζαντινής αρχιτεκτονικής των Βαλκανίων περιστασιακή σχέση είχε στο μακρινό παρελθόν του με τη Θεσσαλονίκη. Γεννημένος στο Σεράγεβο (1939), έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του στις ΗΠΑ, όπου κατείχε την έδρα Βυζαντινών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Πρίνστον. Η μοίρα, ωστόσο, τον έφερε το 1997 στην αγαπημένη του βυζαντινή πόλη, που τον κράτησε στην αγκαλιά της επί είκοσι χρόνια, για να τον εγγράψει τελικά για πάντα στην ιστορία της μετά τον θάνατό του (Δεκέμβριος 2017).

Η είδηση δεν βρίσκεται μόνο στη λειτουργία μιας εξειδικευμένης βιβλιοθήκης που θα μετατρέψει τη «Βυζαντινή Οικουμένη» σε ένα σύγχρονο και ζωντανό διεθνές ερευνητικό επιστημονικό κέντρο για τον βυζαντινό κόσμο. Το εγχείρημα έχει δύο επιπλέον θετικά σκέλη. Ο νεοσύστατος φορέας θα στεγαστεί σε ένα από τα εμβληματικά κτίρια της πόλης, ενώ πολύ σύντομα θα αποκτήσει και παράρτημα σε άλλη πόλη της Βόρειας Ελλάδας ύστερα από αίτημα τοπικών φορέων, επιβεβαιώνοντας τη δυναμική του σωματείου που ξεκινά με τις καλύτερες προϋποθέσεις.

Το τρίτο σκέλος αφορά την ιδιωτική πρωτοβουλία, που αποδεικνύεται αποτελεσματική παρά τις δύσκολες για τον τόπο μας εποχές. Δωρεές από ιδιώτες γίνονται διαρκώς. Βιβλιοθήκες, ιδρύματα, φορείς πολιτισμού συγκεντρώνουν χιλιάδες βιβλία και πολύτιμο αρχειακό υλικό δωρητών.

ΑΡΧΕΙΟ ΣΛΟΜΠΟΝΤΑΝ ΤΣΟΥΡΤΣΙΤΣ & ΕΥΑΓΓΕΛΙΑΣ ΧΑΤΖΗΤΡΥΦΩΝΟΣ ΤΗΣ «ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΣ»

Η Αγία Σοφία της Κωνσταντινούπολης, φωτογραφημένη το 1921.

> *Ολα ξεκίνησαν από τη δωρεά της βιβλιοθήκης και του αρχείου του κορυφαίου Σέρβου μελετητή Σλόμπονταν Τσούρτσιτς.*

Κοινό όραμα

Τίποτα δεν θα είχε προχωρήσει αν κάποιοι βυζαντινολόγοι και «βυζαντινόφιλοι» (Φλώρα Καραγιάννη, Γεώργιος Φουστέρης, Χαράλαμπος Χοτζάκογλου, Αγγελική Δεληκάρη, Ελενα Κόστιτς, Θωμάς Λιόλιος και Αναστάσιος Ντούρος) που προέρχονται από επιστημονικούς, ερευνητικούς και πολιτιστικούς φορείς της πόλης δεν είχαν κινήσει γη και ουρανό για να γίνει πραγματικότητα το κοινό όραμά τους: να οργανώσουν ένα βυζαντινολογικό κέντρο διεθνούς εμβέλειας στη Θεσσαλονίκη – μια από τις σημαντικότερες πόλεις του Βυζαντίου για σχεδόν έντεκα (11) αιώνες, η δεύτερη, μετά την Κωνσταντινούπολη, πόλη, συμβασιλεύουσα της αυτοκρατορίας.

Ολα ξεκίνησαν πριν από ενάμισι χρόνο, με τη δωρεά στη δρα Φλώρα Καραγιάννη 6.100 βιβλίων και ενός πολύτιμου αρχείου με σπάνια φωτογραφικά, αρχιτεκτονικά και επιστημονικά ντοκουμέντα από τον ομότιμο καθηγητή Βυζαντινής Αρχαιολογίας του Πρίνστον Σλόμπονταν Τσούρτσιτς και της συζύγου του, της αρχιτέκτονος Ευαγγελίας Χατζητρύφωνος, τ. προϊσταμένης του υπουργείου Πολιτισμού, λίγο πριν τον θάνατό της (14/9/2016). Στον πυρήνα της βιβλιοθήκης του Τσούρτσιτς σύντομα προστέθηκε μία ακόμη δωρεά 7.500 τόμων από τον επίκουρο καθηγητή Βυζαντινής Αρχαιολογίας Γεώργιο Φουστέρη, ενώ ήδη έχουν εκφράσει τη βούλησή τους να δωρίσουν τις αξιόλογες συλλογές βιβλίων και το αρχειακό υλικό τους σπουδαίοι βυζαντινολόγοι και σλαβολόγοι καθηγητές, όπως ο Ευάγγελος Χρυσός, ο Ευθύμιος Τσιγαρίδας και η Κάτια Λοβέρδου - Τσιγαρίδα, η Χρυσάνθη Μαυροπούλου - Τσιούμη, η οικογένεια του Αντώνιου-Αιμίλιου Ταχιάου, οι Φαίδων και Γιάννα Μαλιγκούδη, η Ολγα Λόσεβα, άνθρωποι όλοι τους που αφιέρωσαν τη ζωή τους στη μελέτη και στην έρευνα του Βυζαντίου.

ΑΡΧΕΙΟ ΣΛΟΜΠΟΝΤΑΝ ΤΣΟΥΡΤΣΙΤΣ & ΕΥΑΓΓΕΛΙΑΣ ΧΑΤΖΗΤΡΥΦΩΝΟΣ ΤΗΣ «ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΣ»

Η κεντρική πύλη του κάστρου στο Χαλέπι της Συρίας, σε φωτογραφία του 1937.

> *Σπουδαίοι βυζαντινολόγοι και σλαβολόγοι καθηγητές έχουν εκφράσει τη βούλησή τους να δωρίσουν τις συλλογές βιβλίων τους.*

«Αυτό που ενώνει την πρωτοβουλία μας είναι η αγάπη μας για το Βυζάντιο. Η οικουμενικότητα του Βυζαντίου ήταν κύριο χαρακτηριστικό μιας τεράστιας περιοχής που εξελίχθηκε σε μεγάλη αυτοκρατορία», εξηγεί για τον τίτλο του νεοσύστατου φορέα η βυζαντινολόγος δρ Φλώρα Καραγιάννη. Το εγχείρημα των Θεσσαλονικέων αγκάλιασε από την πρώτη στιγμή ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος, ο οποίος στηρίζει τον νέο φορέα σε κάθε του βήμα. Τον ενθουσιασμό αλλά και τη στήριξή τους εκφράζουν εγγράφως και ο δήμαρχος Θεσσαλονίκης Γιάννης Μπουτάρης, προσωπικότητες όπως ο ακαδημαϊκός Παναγιώτης Λ. Βοκοτόπουλος και η Ελένη Γλύκατζη - Αρβελέρ, η πρύτανης του Παντείου Ισμήνη Κριάρη, ο διευθυντής του Ινστιτούτου Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών Ταξιάρχης Κόλλιας, ο ομότιμος καθηγητής του ΑΠΘ Γιώργος Βελένης, ενώ ο αρχιτέκτων-ιστορικός του βιβλίου Κωνσταντίνος Στ. Στάικος ήδη προσφέρθηκε να σχεδιάσει την οργάνωση των βιβλιοθηκών και να αναλάβει αφιλοκερδώς την αρχιτεκτονική επίβλεψη του εσωτερικού χώρου στο κτίριο που θα στεγάσει τη «Βυζαντινή Οικουμένη».

«Η Θεσσαλονίκη σήμερα διασώζει σημαντικά βυζαντινά μνημεία ενταγμένα στη λίστα παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO, τα οποία διαχειρίζεται το υπουργείο Πολιτισμού. Εχει ένα σπουδαίο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, το πανεπιστήμιο, το Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων, που καθένα τους ενισχύει και προβάλλει, από την πλευρά του, τον βυζαντινό χαρακτήρα της», εξηγεί στην «Κ» η κ. Καραγιάννη. «Το νέο κέντρο», διευκρινίζει, «δεν αντικαθιστά ούτε υποκαθιστά το σπουδαίο έργο που επιτελούν θεσμικά οι υπάρχοντες φορείς της πόλης. Τουναντίον, ως προϊόν ιδιωτικής πρωτοβουλίας, προτίθεται να παράσχει σε κάθε ενδιαφερόμενο τη δυνατότητα αξιοποίησης ενός ακόμη μέσου για τη μελέτη του Βυζαντίου. Η λειτουργία του», εξηγεί, «δεν θα περιορίζεται μόνο σε στενά ακαδημαϊκά πλαίσια. Μια βιβλιοθήκη στον 21ο αιώνα πρέπει να είναι ένας ζωντανός οργανισμός, ένας τόπος συνάντησης ανοικτός τόσο στο εξειδικευμένο όσο και στο ευρύτερο κοινό».

Η κοσμική διάσταση

Μια άλλη διάσταση δίνει η Πολυξένη Αδάμ - Βελένη, προϊσταμένη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Πόλης Θεσσαλονίκης, για τη λειτουργία ενός ερευνητικού κέντρου που «κουμπώνει», όπως λέει, με την πρόσφατη αποκάλυψη της κοσμικής βυζαντινής πόλης. «Η Θεσσαλονίκη», επισημαίνει, «είναι η μοναδική ευρωπαϊκή πόλη που διασώζει μεγάλο αριθμό μνημείων των Βυζαντινών χρόνων. Οι 15 βυζαντινές εκκλησίες της, ωστόσο, έως πρόσφατα, αναδείκνυαν μόνο τον θρησκευτικό χαρακτήρα της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Απτά τεκμήρια του κοσμικού βυζαντινού κράτους δεν υπήρχαν. Είχαν καταστραφεί. Τα αρχαιολογικά ευρήματα του μετρό, στην υπόγεια Decumanus Maximus του σταθμού Βενιζέλου, και οι αρχαιότητες με τα μοναδικά αστικά κατάλοιπα (σπίτια, καταστήματα κ.ά.) της μεσοβυζαντινής πόλης (7ος-13ος αι.) στον σταθμό Αγίας Σοφίας αποτελούν αντιπροσωπευτικά δείγματα του αστικού κοσμικού χαρακτήρα της Θεσσαλονίκης στα χρόνια του Βυζαντίου. Οι υπόγειοι αρχαιολογικοί τόποι που θα γίνουν επισκέψιμοι στο πλαίσιο της στρατηγικής ανάδειξης από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Πόλης, μαζί με το μοναδικό στον κόσμο βυζαντινό λουτρό που διασώζεται στην Ανω Πόλη, τις δεκαπέντε βυζαντινές εκκλησίες και τα Τείχη, θα συμπληρώνουν την ταυτότητα (κοσμική και θρησκευτική) της δεύτερης μετά την Κωνσταντινούπολη πόλης της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

Η ιστορία του, «σχολείο» για τις σημερινές κρίσεις της Δύσης

Τα νέα βυζαντινά ευρήματα του μετρό αλλάζουν τον αρχαιολογικό χάρτη της Θεσσαλονίκης. Σε αυτή τη νέα διαμόρφωση, η «Βυζαντινή Οικουμένη» έρχεται να παίξει σπουδαίο ρόλο με πολυεπίπεδες διεθνείς συνεργασίες. «Η Θεσσαλονίκη», όπως λέει στην «Κ» ο ομότιμος καθηγητής Χριστιανικής Αρχαιολογίας και Τέχνης στο ΑΠΘ Ευθύμιος Ν. Τσιγαρίδας, «έχει όλες τις προϋποθέσεις να καταστεί διεθνές κέντρο μελέτης και προβολής του βυζαντινού πολιτισμού και της ακτινοβολίας που άσκησε στον σλαβικό κόσμο». Την ίδια άποψη έχουν και αξιόλογοι ξένοι βυζαντινολόγοι, εκπρόσωποι επιστημονικών φορέων της Ευρώπης, που ξεκινούν συνεργασίες με τη «Βυζαντινή Οικουμένη». Μεταξύ αυτών, φορείς της Ιταλίας, της Κύπρου αλλά και σπουδαία επιστημονικά δίκτυα, όπως το διεθνές επιστημονικό Δίκτυο Pax Byzantino-Slava, το Διεθνές Κέντρο Ορθόδοξων Λαών με έδρα τη Ναϊσσό της Σερβίας για ζητήματα που αφορούν τις εκκλησιαστικές σχέσεις ανάμεσα στους ορθόδοξους λαούς στο πλαίσιο της λεγόμενης «βυζαντινής Κοινοπολιτείας», όπως αποκαλύπτει στην «Κ» η επίκουρη καθηγήτρια Αγγελική Δεληκάρη.

«Κέντρα για την έρευνα του βυζαντινού πολιτισμού λειτουργούν σε διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις. Ωστόσο, το καθένα από αυτά εξειδικεύεται σε διαφορετικά επιστημονικά πεδία (θρησκεία, λογοτεχνία, τέχνη, ιστορία, αρχιτεκτονική κ.ά.)», εξηγεί στην «Κ» ο πρόεδρος της Ενωσης Βυζαντινολόγων της Ιταλίας, Αντόνιο Ρίγκο, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Βενετίας.

ΑΡΧΕΙΟ ΣΛΟΜΠΟΝΤΑΝ ΤΣΟΥΡΤΣΙΤΣ & ΕΥΑΓΓΕΛΙΑΣ ΧΑΤΖΗΤΡΥΦΩΝΟΣ ΤΗΣ «ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΣ»

Το Κάστρο της Ρούμελης στην Κωνσταντινούπολη το 1928.

«Είναι προφανές», μας λέει, «ότι ένα κέντρο διεθνούς εμβέλειας, όπως η "Βυζαντινή Οικουμένη" θα είναι σημαντικό τόσο για τους Ελληνες όσο και για εμάς τους ξένους, γιατί ιστορικά η Θεσσαλονίκη είναι η πιο σημαίνουσα βυζαντινή πόλη όχι μόνο για την Ελλάδα και τα Βαλκάνια αλλά και για τη Δύση». Αντίστοιχο κέντρο, διευκρινίζει ο κ. Ρίγκο, δεν υπάρχει στην Ιταλία μολονότι το ενδιαφέρον των σπουδαστών για το Βυζάντιο (ειδικά μέσω των erasmus plus) αυξήθηκε κατακόρυφα τα τελευταία χρόνια στα πανεπιστήμια ειδικά του βορρά, τα οποία χρηματοδοτούμενα πλέον, λόγω κρίσης, και από ιδιωτικές εταιρείες, αναπτύσσουν μεγάλη δράση με ευρωπαϊκά και άλλα προγράμματα σπουδών. Στο πλαίσιο αυτό, τόσο η Ιταλική Επιτροπή Βυζαντινών Σπουδών, αλλά και μεγάλα πανεπιστήμια της Ιταλίας θα συνεργαστούν με τη «Βυζαντινή Οικουμένη» για έρευνες υψηλού επιπέδου που θα προσελκύσουν τους ξένους επιστήμονες.

«Πέρα από την τέχνη, τη φιλοσοφία, τη λογοτεχνία, την ιστορία των θρησκειών, αν κάτι επιπλέον μας διδάσκει το Βυζάντιο σήμερα», λέει ο Αντόνιο Ρίγκο, «είναι ότι το Ισλάμ, οι κρίσεις (πολιτικές, οικονομικές), οι μετακινήσεις πληθυσμών στη σύγχρονη Δύση έχουν πολλές ομοιότητες, ανάλογες με εκείνες που αντιμετώπισε ο κόσμος του Βυζαντίου. Ας εμβαθύνουμε στην ιστορία του, για να διδαχθούμε».

ΣΕΙΡΑ
ΤΕΣΣΑΡΩΝ
ΤΟΜΩΝ

Οι Τουρκία κι εμείς

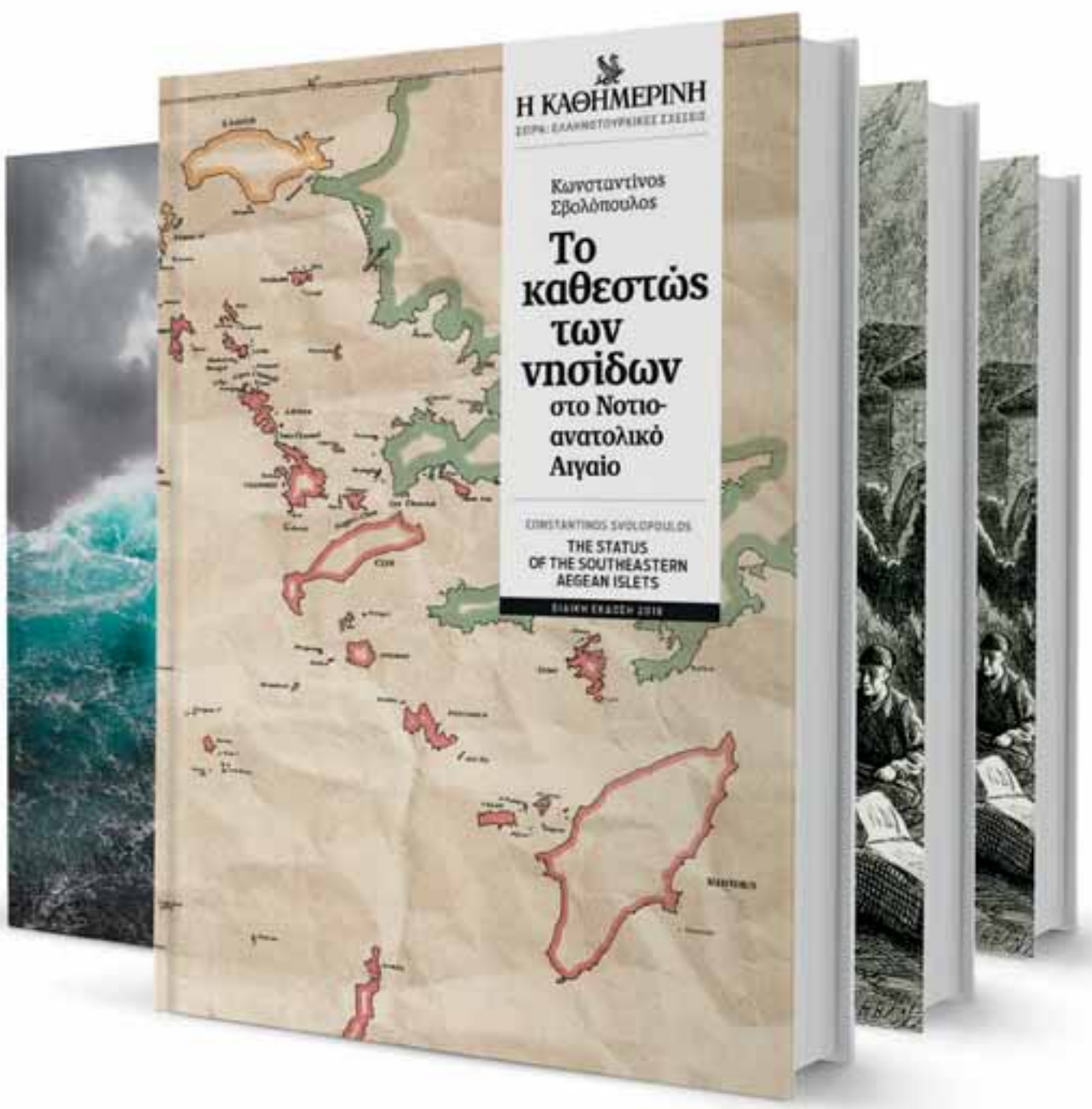

Η Καθημερινή ρίχνει φως στις ελληνοτουρκικές σχέσεις

Το καθεστώς των νησίδων στο Νοτιοανατολικό Αιγαίο.
Η μαρτυρία των πηγών από τον Κωνσταντίνο Σβολόπουλο.

Δεύτερος τόμος

Ένα βιβλίο - ντοκουμέντο, βασισμένο σε πρωτογενές και αναξιοποίητο υλικό επίσημων εγγράφων και χαρτών που αντλήθηκαν από πηγές εντός και εκτός Ελλάδας - στην Ιταλία, στη Γερμανία και στη Μ. Βρετανία.

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΙΟΥΛΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ